

การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**A DEVELOPMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE LEARNING REFORM
POLICY (LRP) IMPLEMENTATION MODEL FOR BASIC EDUCATION
SCHOOLS IN THE NORTHEAST**

นายสวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2547

ISBN 974-659-722-1

การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายสวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2547
ISBN 974-659-722-1

**A DEVELOPMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE LEARNING REFORM
POLICY (LRP) IMPLEMENTATION MODEL FOR BASIC EDUCATION
SCHOOLS IN THE NORTHEAST**

MR. SAWAT POTHIVAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2004

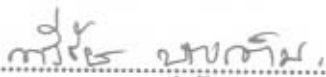
ISBN 974-659-722-1

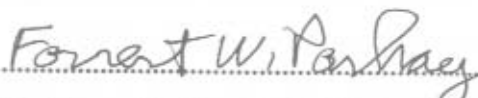

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปริญญา
ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้
ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นายสวัสดิ์ โพธิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิชัย บุญเดิม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(Professor Dr. Forrest W. Parkay)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ปรีเปรม)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุลัดดา ลอยฟ้า)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

สวัสดี โพอิวัฒน์. 2547. การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. [ISBN 974-659-722-1]

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ, ผศ. ดร. ทวีชัย บุญเติม,
Prof. Dr. Forrest W. Parkay

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 3) ตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบทางการบริหารจำนวน 10 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย การจัดทำยุทธศาสตร์การเรียนรู้ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ การประกันคุณภาพภายใน การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติจำแนกออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ และความพึงพอใจในงานของครู

วิธีดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมอย่างเป็นตัวหลักและตัวรอง และเป็นแบบคู่ขนาน โดยใช้การศึกษาเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 300 คนเป็นตัวหลัก และการศึกษาเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณีสถานศึกษา 6 แห่งเป็นตัวรอง เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ในการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบบันทึกคะแนนผลการทดสอบระดับชาติจากสำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในการศึกษาพหุกรณีใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบลึกผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น การวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Window และ LISREL version 8.30 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบเดียวที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 องค์ประกอบ คือความพึงพอใจในงานของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนผลการสอบปลายปีของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 ในทุกรายวิชา สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกองค์ประกอบ

2. องค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยภาพรวมมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติเมื่อจำแนกเป็น 4 ตัวแบบตามตัวแปรตาม ได้แก่ ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวแบบผลการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู และตัวแบบประสิทธิผลรวม ทุกตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เข้าใกล้ 1 และมีค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษซึ่งเป็นค่าที่น้อยมาก (เข้าใกล้ 0)

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยภาพรวม ทั้งอิทธิพลตรง และอิทธิพลรวม เป็นชุดเดียวกัน ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน สำหรับอิทธิพลทางอ้อมสูงที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

Sawat Pothivat. 2004. **A Development of the Effectiveness of The Learning Reform Policy (LRP) Implementation Model for Basic Education Schools in the Northeast.** Doctor of Education Dissertation in Educational Administration, Graduate School, Khon Kaen University. [ISBN 974-659-722-1]

Thesis Advisors : Assoc. Prof. Dr. Wirot Sanrattana,
Asst. Prof. Dr. Thaveechai Boonterm,
Prof. Dr. Forrest W. Parkay

ABSTRACT

The purposes of this research were to find out : 1) the extent of policy administrative factors and policy implementation effectiveness of learning reform developed by schools, and the fact that schools of different sizes exhibit differences in terms of their development of administrative policy factors and in terms of policy implementation effectiveness of LRP; 2) the degree of the casual relationship between the administrative factors and the policy implementation effectiveness of learning reform; 3) the validity of the linear structure relationship model of the effectiveness of LRP implementation; 4) the direct, indirect, and total effects of the administrative factors influencing the effectiveness of LRP implementation. The exogenous variables in this research consisted of two administrative factors ; creating awareness and accepting policy, and allocating organizational resources. The endogenous variables consisted of 11 factors ; setting standards of practices, providing appropriate technology, supporting professional organization, internal quality assurance, using leadership and motivation techniques, transformation of organization culture, participation of stakeholders, and student centred approach. student's learning behavior, test scores, and teacher's job satisfaction.

The mixed methods as dominant-less dominant design and parallel design were employed in this research. The sample for the dominant quantitative study consisted of 300 directors of basic education schools, and the less dominant qualitative study was a multi-cases studies of 6 schools. Data were collected at the same time. The quantitative data were collected by means of questionnaires, and the

recording form to collect the National test scores from the Educational Test Center, Ministry of Education. The information for the multi-cases studies were collected by interviewing the directors, teachers, and students. The quantitative data were analyzed using basic statistic analysis, factor analysis, one-way ANOVA, stepwise multiple regression analysis, and LISREL analysis. The qualitative data were analyzed through content analysis.

Its major findings were as follows :

1. The basic education schools in the Northeast had developed all administrative factors at the high level, except one factor-providing appropriate technology—which was at the medium level. As for the effectiveness of LRP implementation, 2 factors of student’s learning behaviors and teacher’s job satisfaction were at the high level. But the test scores factor was lower than the 50 percents average , The schools with different sizes had statistically insignificant different average of all factors at .05 .

2. There were two administrative factors which were good predictors of the total effectiveness of LRP implementation in schools; allocating organizational resources and student centred approach.

3. The model of the effectiveness of LRP implementation could be classified into 4 models, based on the dependent variable, namely: the model of student’s learning behavior, the model of test scores, the model of teacher’s job satisfaction, and the model of the total effectiveness of LRP implementation policy. All models displaying statistically direct and indirect effects of each factor, were fit to the empirical data. The goodness of fit statistics were determined by Chi-square (χ^2) which was not statistical significant at .01, goodness of fit index (GFI), adjusted goodness of fit index (AGFI) approached 1, and root mean square residual (RMR) approached to zero.

4. The administrative factors influencing the effectiveness of LRP implementation in the total effectiveness model, both direct and total effects were the same factors. They were allocating organizational resources, transformation of organization culture, and internal quality assurance. The most important factor having high indirect effects was supporting professional organization.

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสะดวก และกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีชัย บุญเติม และ Prof. Dr. Forrest W. Parkay อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เรียนรู้ และรับเอาประสบการณ์ที่แสวงหาด้วยตนเองโดยลำพังได้ยาก การได้เรียนรู้และฝึกตนเองเพื่อการเป็นนักวิจัยครั้งนี้จึงมีคุณค่าสูงยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ท่านได้กรุณาเสียสละเวลาที่มีค่าเพื่อกำกับดูแล และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ในเวลาที่เหมาะสม

ผู้วิจัยได้รับความความอนุเคราะห์ และการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญหลายท่านในขั้นตอนของการวิจัยดังรายนามในภาคผนวก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้เป็นอย่างสูง

ในกระบวนการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพมากมาย ทั้งในที่ทำงาน สถานศึกษา เพื่อนนักศึกษาร่วมรุ่น และเพื่อนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอื่นอีกหลายแห่งภายในประเทศ รวมทั้งการได้ร่วมเสนอเค้าโครงการทำวิจัยร่วมกับคณาจารย์ และนักศึกษา ณ Washington State University (WSU) ทุกคนล้วนเป็นกัลยาณมิตร และต่างเป็นพลังเสริมซึ่งกันและกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูลหลักในการทำวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษา ทั้งที่เป็นการตอบแบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์ การให้สัมภาษณ์ การให้ยืมเอกสารโรงเรียน และอื่นๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะในความร่วมมือที่ทุกท่านได้มอบให้กับงานวิจัยนี้

ทั้งที่บ้าน และที่ทำงานของผู้วิจัยล้วนมีส่วนเกื้อกูลความสำเร็จในงานวิจัยครั้งนี้ จึงขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา โพธิ์วัฒน์ และลูกๆ ทั้งสอง คือ พี่ฝน และน้องมุ ที่เป็นแรงใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองสุข วันแสน เพื่อนร่วมงานที่ให้การดูแลช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องเพื่อให้เกิดการศึกษาต่อและการทำงานในหน้าที่ของผู้วิจัยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการให้กับผู้วิจัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม และขอขอบพระคุณที่ทางมหาวิทยาลัยได้จัดทุนสนับสนุนการทำวิจัยเรื่องนี้ด้วยเป้าหมายที่จะให้ผลงานวิจัยมีคุณภาพ

สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำอุทิศ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามวิจัย	6
สมมุติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบทางการบริหารที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	13
ตอนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบความมีประสิทธิภาพ การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	46
ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	58
ตอนที่ 4 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้องค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
ขั้นตอนการวิจัย	67
การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น	68
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	69
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
4. การวิเคราะห์ และการแปลความหมายของข้อมูล	73
5. การแปลความหมาย	73
การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	77
ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	78
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำ นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	80
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับการพัฒนางค์ประกอบทาง การบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ไปปฏิบัติ	111
ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	113
ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	116
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบประสิทธิผล การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	132
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	151
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ไปปฏิบัติในสถานศึกษาแต่ละแห่ง	151
ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ตามตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	173
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	181
สรุปผลการวิจัย	182
อภิปรายผล	190
ข้อเสนอแนะ	197
บรรณานุกรม	201
ภาคผนวก	209
ประวัติผู้เขียน	277

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	องค์ประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ วิเคราะห์จาก 4 แหล่ง	43
ตารางที่ 2	เปรียบเทียบโมเดลประสิทธิผลโรงเรียน ของ Ying Cheong Cheng	47
ตารางที่ 3	องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการศึกษาข้อมูล	60
ตารางที่ 4	ค่าความเที่ยงของข้อมูลแบบสอบถามทั้งฉบับ และรายองค์ประกอบ (n = 36)	71
ตารางที่ 5	จำนวน และร้อยละของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	79
ตารางที่ 6	ค่า eigenvalues และ total variance explained ของการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการบริหาร	81
ตารางที่ 7	ผลการวิเคราะห์น้ำหนักตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ	82
ตารางที่ 8	eigenvalues และ total variance explained ของการวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	83
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์น้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จำนวน 2 องค์ประกอบ	84
ตารางที่ 10	องค์ประกอบ จำนวนตัวแปร ร้อยละ และอันดับของค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ	85
ตารางที่ 11	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER-model)	87
ตารางที่ 12	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES-model)	89
ตารางที่ 13	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA-model)	91
ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC-model)	93
ตารางที่ 15	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO-model)	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการประกันคุณภาพภายใน (INT-model)	97
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA-model)	99
ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL-model)	101
ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR-model)	103
ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU-model)	105
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (BEH-model)	107
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบความพึงพอใจในงานของครู (SAT-model)	109
ตารางที่ 23 สรุปองค์ประกอบ จำนวนตัวแปร และค่าสถิติจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน	110
ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยายองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	112
ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	113
ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	115
ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	117
ตารางที่ 28 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผลคือ พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 29 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE_{\cdot b}$), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่าง องค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (BEH)	119
ตารางที่ 30 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (BEH)	120
ตารางที่ 31 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE_{\cdot b}$), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test โดยวิธี วิเคราะห์แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็น พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (BEH)	121
ตารางที่ 32 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นผลการเรียนรู้ (ZACH)	122
ตารางที่ 33 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE_{\cdot b}$), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่าง องค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นผลการเรียนรู้ (ZACH)	123
ตารางที่ 34 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
<p>ตารางที่ 35 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β, b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{β}), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)</p>	125
<p>ตารางที่ 36 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)</p>	126
<p>ตารางที่ 37 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β, b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{β}), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test โดยวิธีวิเคราะห์แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)</p>	127
<p>ตารางที่ 38 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผล คือ ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม (ZEFFNT)</p>	128
<p>ตารางที่ 39 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β, b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{β}), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการเรียนรู้ที่เป็นประสิทธิผลการเรียนรู้ (ZEFFNT)</p>	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 40	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงาน การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม (EFFNT)	130
ตารางที่ 41	ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (β , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE_{\hat{b}}$), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test โดยวิธีวิเคราะห์แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับที่เป็นประสิทธิผลการเรียนรู้ (ZEFFNT)	131
ตารางที่ 42	เมทริกซ์สัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (BEH)	132
ตารางที่ 43	ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบ พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (BEH)	135
ตารางที่ 44	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และความพึงพอใจในงานของครู (SAT)	137
ตารางที่ 45	ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบ ความพึงพอใจในงานของครู (SAT)	139
ตารางที่ 46	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และผลการเรียนรู้ของนักเรียน (ZACH)	141
ตารางที่ 47	ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบ ผลการเรียนรู้ (ZACH)	143
ตารางที่ 48	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และประสิทธิผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)	145
ตารางที่ 49	ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบ ประสิทธิผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)	147

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอิทธิพลขององค์ประกอบทางการบริหาร จาก 4 ตัวแบบ จำแนกตามอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวม	149
ตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ไปปฏิบัติจากข้อมูลการศึกษาเชิงคุณภาพ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	173
ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาองค์ประกอบ ทางการบริหารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	175

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1	ตัวแบบที่ยืดหลักเหตุผล สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	15
ภาพที่ 2	ตัวแบบด้านการจัดการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	16
ภาพที่ 3	ตัวแบบการพัฒนาองค์การ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	16
ภาพที่ 4	ตัวแบบของระบบราชการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	17
ภาพที่ 5	ตัวแบบทางการเมือง สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	18
ภาพที่ 6	ตัวแบบทั่วไป สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	19
ภาพที่ 7	เปรียบเทียบประเด็นหลักบางประเด็นในกระบวนทัศน์ดั้งเดิมและ กระบวนทัศน์ใหม่	22
ภาพที่ 8	สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	24
ภาพที่ 9	การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	25
ภาพที่ 10	แนวการจัดการศึกษาที่สนองต่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	29
ภาพที่ 11	กรอบแนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน	33
ภาพที่ 12	องค์ประกอบของโรงเรียนสมบูรณ์แบบ	35
ภาพที่ 13	โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลขององค์ประกอบทางการบริหารที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	46
ภาพที่ 14	รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพ และการปรับปรุง การเรียนรู้ของนักเรียน โดย Guskey & Sparks (2000)	51
ภาพที่ 15	องค์ประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	59
ภาพที่ 16	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการสร้างการรับรู้ และยอมรับนโยบาย	88
ภาพที่ 17	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการจัดทรัพยากร การเรียนรู้	90
ภาพที่ 18	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน	92
ภาพที่ 19	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการจัดหาเทคโนโลยี ที่เหมาะสม	94
ภาพที่ 20	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการพัฒนาเป็น องค์การวิชาชีพ	96

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 21 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบการประกันคุณภาพ ภายใน	98
ภาพที่ 22 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบการใช้ภาวะผู้นำ และการจูงใจ	100
ภาพที่ 23 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบการปรับวัฒนธรรม องค์การ	102
ภาพที่ 24 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบการมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้อง	104
ภาพที่ 25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	106
ภาพที่ 26 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้	108
ภาพที่ 27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของตัวแบบความพึงพอใจในงาน ของครู	110
ภาพที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)	134
ภาพที่ 29 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบความพึงพอใจในงาน ของครู (SAT)	138
ภาพที่ 30 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน (ZACH)	142
ภาพที่ 31 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบประสิทธิผลการนำ นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)	146

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจตนารมณ์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังที่มิ้นกการศึกษานักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาครั้งสำคัญนี้เช่น ลิปปนนท์ เกตุทัต (2545) กล่าวว่า หัวใจของการปฏิรูปตามพระราชบัญญัติการศึกษานี้มีอยู่สามประการคือ (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิและโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่คุณภาพเสมอกันตลอดชีวิต และในช่วงการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นการศึกษาที่ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (2) ปฏิรูประบบ และกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และ (3) ระดมและกระจายทรัพยากรจัดการศึกษาให้กว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม สำหรับจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษานั้น ประเวศ วะสี (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่าการปฏิรูปการศึกษานั้นเกี่ยวข้องกับครูจำนวนมากว่า 8 แสนคน เกี่ยวข้องกับนักเรียนกว่า 14 ล้านคน และเกี่ยวข้องกับพ่อแม่ผู้ปกครองอีกจำนวนมาก การปฏิรูปนี้เป็นการปฏิรูปวิธีการเรียนรู้ของห้องเรียนทั่วประเทศ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น “การปฏิวัติวัฒนธรรมการเรียนรู้” ของคนไทยทั้งชาติ นับว่าเป็นงานที่ยากแต่ก็สามารถทำได้และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของทุกคน และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของชาติ ด้วยเหตุนี้การแสวงหาตัวแบบ (model) ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาครูผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ให้มีการเรียนรู้เป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนด จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

คำว่า “การเรียนรู้” มีความหมายกว้าง ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2544) ได้สรุปไว้ว่ามีขอบเขตที่ครอบคลุมความหมายสองประการคือ (1) การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้” หมายถึง การดำเนินการอย่างมีขั้นตอน หรือการใช้วิธีการในการสร้างความหมาย ความเข้าใจในข้อมูล เนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้ตนเองเกิดการรู้ในระดับใดระดับหนึ่ง และ (2) การเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้” หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรม หรือการกระทำและความชำนาญต่างๆ รวมทั้งความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม และทักษะกระบวนการต่างๆ ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การเรียนรู้ มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมาย (ends) และวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมาย (means) ซึ่งลักษณะทั้งสองนับเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน และส่งผลกระทบต่อกัน หากบุคคลมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่ดี

มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับตน บุคคลนั้นย่อมมีโอกาสที่จะเกิดการเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ซึ่งมีความหมายและเป็นประโยชน์กับตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ครอบคลุมหลักการ สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอน โดยเฉพาะในมาตราที่ 24 เป็นมาตราที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครูทุกคนจำเป็นต้องศึกษาและนำมาใช้เป็นหลักและเป็นแนวทางในการสอน ประกอบด้วยสาระสำคัญ 6 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนี้คือ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา และผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ (Learning Reform Policy : LRP) เป็นนโยบายทางการศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณะ (public policy) ซึ่งปรากฏอยู่ในหลายรูปแบบ นอกจากที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แล้ว จะพบได้ในคำแถลงนโยบายของพรรคการเมืองที่บริหารประเทศ และนโยบายของรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงศึกษาธิการซึ่งโดยปกติจะได้มีการกำหนดนโยบาย และกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยผ่านระบบราชการซึ่งเป็นกลไกของรัฐ ดังที่คณะรัฐบาลในปัจจุบันได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้ว่า “...รัฐจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมได้ตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ และนำประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดหลักการศึกษาร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน ดังนี้ 1) เร่งรัดให้มีระบบและโครงสร้างทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง 2) เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภท และทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา 3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมือง

และชนบท 4) จัดให้มีวิทยาลัยชุมชน โดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาและฝึกอบรม โดยรัฐเป็นผู้วางระบบ นโยบาย กำกับคุณภาพมาตรฐาน สนับสนุนและระดมทรัพยากร เตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเอกชน เครือข่ายครอบครัวและอื่นๆ รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส 6) สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 7) ส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และกีฬาในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชน 8) ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิด สร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึง 9) ส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจจากสาธารณะชน รวมทั้งพัฒนาและผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม 10) ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีวินัย ใฝ่เรียน และทำงานเป็น และ 11) ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับหรือมัธยมปลาย ผู้ว่างงานและผู้สูงอายุ ได้ฝึกงานอาชีพอย่างน้อยหนึ่งอาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระได้ ดังที่ ฅวัลย์รัฐ วรเทพพุดพิงษ์ (2540) ได้จำแนกบทบาทหลักของระบบการเมืองว่ามี 3 ประการคือ การกำหนดนโยบาย การกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายของข้าราชการประจำ และการแต่งตั้ง และ/หรือให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง ส่วนทางด้านข้าราชการประจำนั้น มีบทบาทที่สำคัญคือ การปฏิบัติงานประจำ การนำนโยบายไปปฏิบัติ การให้ข้อมูล และเสนอความคิดเห็นแก่ฝ่ายการเมือง การริเริ่มและเสนอนโยบายใหม่ๆ และงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิผลของโรงเรียนก็จะ พบว่า มິงานเขียนของนักการศึกษาได้แสดงแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญเช่น Cheng (1996) ได้กล่าวถึงโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียน (model of school effectiveness) ไว้ 8 โมเดล คือ โมเดลเป้าหมาย (goal model) โมเดลทรัพยากรตัวป้อน (resource-input model) โมเดลกระบวนการ (process model) โมเดลความพึงพอใจ (satisfaction model) โมเดลเชิงกฎหมาย (legitimacy model) โมเดลไร้ประสิทธิผล (ineffectiveness model) โมเดลการเรียนรู้ขององค์กร (organizational learning model) และโมเดลคุณภาพทั้งองค์กร (total quality management model) ในแต่ละโมเดลได้กล่าวถึงมโนทัศน์ของประสิทธิผล ตัวบ่งชี้ และสาระของการประเมิน นอกจากนี้ วรเดช จันทรศร (2530) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ (policy implementation) เป็นเรื่องของการศึกษาว่าองค์กรที่รับผิดชอบสามารถปฏิบัติให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ เพียงใด โดยได้เสนอตัวแบบ (model) ไว้ 6 ตัวแบบ คือ ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (rational model) ตัวแบบด้านการจัดการ (management model) ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร (organization development model) ตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ (bureaucratic process model) ตัวแบบทางการเมือง (political model) และตัวแบบทั่วไป (general model) ส่วนตัวแบบที่เสนอโดย สมบัติ อารังค์ธัญวงศ์ (2540) ซึ่งกล่าวถึงตัวแบบการนำนโยบายไป

ปฏิบัติที่สำคัญ คือ ตัวแบบสหองค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (intergovernmental policy implementation model) ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (interactions between factor model) ตัวแบบกระจายอำนาจ (model of decentralization process) ตัวแบบกระบวนการ (policy-program implementation process) และตัวแบบทั่วไป (general model of implementation process) เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวแบบที่ได้นำมากล่าวไว้ ได้อธิบายตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จมีลักษณะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะนโยบายและองค์ประกอบ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ดังเช่น สมบัติ อารงธัญวงศ์ (2540) กล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จว่าขึ้นอยู่กับตัวแปร ได้แก่ แหล่งที่มาของนโยบาย (source of the policy) ความซับซ้อนในการบริหาร (complexity of the administration) สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ (incentive for implementations) และการจัดสรรทรัพยากร (resource allocation) สุรนาท ชมะณะรงค์ (2543) ได้สรุปปัจจัยหลักๆ ที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ 8 กลุ่มคือ ลักษณะของนโยบาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ในทางการเมือง ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี ความเพียงพอของทรัพยากร ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆ ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาปัจจัยทางการบริหารหรือองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวในขั้นตอนการปฏิบัติ เพราะขั้นตอนแรกซึ่งเป็นขั้นการกำหนดนโยบายนั้นเป็นเพียงการกำหนดแนวทางอย่างกว้างๆ การจะทราบว่านโยบายประสบความสำเร็จหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับว่าสามารถนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด และนำนโยบายไปปฏิบัติได้ผลเพียงใด วรเดช จันทรศร (2543) กล่าวว่า ขอบเขตของการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจะครอบคลุมถึงพฤติกรรม และการปฏิบัติ ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่มบุคคล สมรรถนะและความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความแตกต่างในสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ท้องถิ่น รวมตลอดถึงปัจจัยอื่นๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในนโยบาย

การศึกษาเรื่องการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ เป็นการศึกษาว่า เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้มีการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีการสื่อสารนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร นโยบาย ตลอดจนให้มีการนำเอาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปใช้ในกระบวนการบริหารในโรงเรียนนำร่อง (pilot schools) และโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 2,182 โรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 4 มัธยมศึกษาปีที่ 1, 4 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา แล้วขยายการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ทั่วประเทศในปีต่อมา ทำให้งานปฏิรูปการศึกษามีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ สถานศึกษาต้องเป็นหน่วยจัดทำหลักสูตร กำหนดรูปแบบวิธีการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินผลเองโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนภายในท้องถิ่น ดั้งที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) ได้ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2546 โดยวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้พบว่า ผลการดำเนินการทั้งในเรื่องหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน มีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง และยังคงมีการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะได้มีความพยายามดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งได้พบว่า การปฏิรูปการเรียนรู้จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไปพร้อมด้วย ดังนั้น การศึกษาว่าการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมีสภาพอย่างไร มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลเพียงใด มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่จะจะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง การแสวงหาคำตอบดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนานโยบายทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ และใช้แนวทางวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพประกอบกัน โดยกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร และระดับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
3. เพื่อตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4 ตัวแบบ คือ ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบผลการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู และตัวแบบรวม
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

คำถามวิจัย

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร และเกิดประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับใด และเมื่อเปรียบเทียบกับจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแล้วมีความแตกต่างกันหรือไม่
2. องค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือไม่ ในทิศทางใด
3. ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเหตุผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในแต่ละตัวแบบ คือ ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู ตัวแบบผลการเรียนรู้ และตัวแบบรวม มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
4. องค์ประกอบทางการบริหารมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติเพียงใดในแต่ละตัวแบบที่ศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

หากพิจารณาสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยเฉพาะในมาตราที่ 22-30 ซึ่งได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาที่สนองต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ได้มีผลให้มีการดำเนินงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือเพื่อการปฏิรูปทางการศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทในหลายๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดมาตรฐานการศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อนำไปปฏิบัติจำนวน 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ การกำหนดหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การกำหนดโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และโครงการโรงเรียนสมบูรณ์แบบหรือโรงเรียนในฝัน เป็นต้น ซึ่งจากการดำเนินงานตามมาตรฐาน โครงการ หรือนโยบายต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ย่อมส่งผลต่อระดับการพัฒนาในองค์ประกอบด้านต่างๆ ทางการบริหาร และในองค์ประกอบด้านประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่มากขึ้นตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (cause-effect approach) และหลักการเชิงระบบ (systems approach) ที่เชื่อว่าเมื่อมีเหตุหรือมีปัจจัยป้อนเข้า และมีกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงย่อมก่อให้เกิดผลหรือมีปัจจัยป้อนออก แต่อย่างไรก็ตามระดับการพัฒนาในองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกันน่าจะมีการแตกต่างกันตามหลักการบริหารเชิงสถานการณ์ (contingency theory) ที่มีทัศนะว่าขนาดขององค์การเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริหารควรคำนึงถึงในการนำทฤษฎีไปใช้เพื่อการบริหารที่เหมาะสม และจากหลักการเชิงระบบ (systems approach) และจากหลักการในทฤษฎีความซับซ้อน (complexity theory) ที่กล่าวถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างกันขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ในองค์การที่จะร่วมกันส่งผล

ต่อเป้าหมายขององค์การ ดังนั้นจากคำถามการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่จะมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างขนาดสถานศึกษา

2. องค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้จะมีความสัมพันธ์กันเชิงเหตุผลและในทางบวก

3. ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติจะมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. องค์ประกอบทางการบริหารจะมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับสูง

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เปิดสอนไม่เกินช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 12,733 แห่ง (เดิมเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเนื่องจากมีการปรับโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา จึงอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา)

2. แหล่งข้อมูลและช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูลหลักที่นำมาใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา ในช่วงปลายปีการศึกษา 2546 และข้อมูลผลการสอบวัดคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test: NT) ของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2546 และแหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพจากกรณีศึกษาในสถานศึกษา 6 แห่ง ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรออกเป็นสองประเภท ดังนี้ คือ

3.1 ตัวแปรภายนอก คือ 1) การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย และ 2) การจัดทรัพยากรการเรียนรู้

3.2 ตัวแปรภายใน คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม 3) การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ 4) การประกันคุณภาพภายใน 5) การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ 6) การปรับวัฒนธรรมองค์การ 7) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 8) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 9) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน 10) ผลการเรียนรู้ของนักเรียน และ 11) ความพึงพอใจในงานของครู

4. การศึกษาประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยไม่รวมถึงพฤติกรรมการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และได้กำหนดผลสำเร็จของนโยบายเป็น 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการเรียนรู้ และความพึงพอใจในงานของครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับทั้งในด้านวิชาการและในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ในด้านวิชาการ เนื่องจากตัวแบบการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ได้บูรณาการจากการศึกษาวิเคราะห์ ทั้งจากแนวคิดเชิงทฤษฎี จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จากโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ และจากผลงานวิจัยที่ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยภายในประเทศ ขณะเดียวกันได้ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากกรณีศึกษาสถานศึกษา 6 แห่งมาอธิบายประกอบข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำให้ได้ตัวแบบที่มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ซึ่งนักวิชาการ นักวิจัย หรือผู้บริหารทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจ อาจนำไปเป็นต้นแบบตั้งต้นเพื่อขยายขอบเขตการศึกษา องค์ประกอบทั้งด้านการบริหาร และด้านประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อไป

2. ในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นผลสืบเนื่องจากประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังกล่าวในข้อ 1 ที่ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ตัวแบบที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางวิจัย และเป็นตัวแบบที่มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ทำให้การนำเอาผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของผู้บริหารการศึกษา ทั้งในระดับผู้กำหนดนโยบายหรือระดับผู้ปฏิบัติ เป็นไปอย่างมีทิศทาง มีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง ข้อความที่กำหนดเป็นแนวทาง ทิศทาง ขอบเขต หรือกรอบการดำเนินงาน เพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ยึดตามนโยบายระดับชาติเป็นหลัก ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา ซึ่งได้กล่าวไว้ครอบคลุม หลักการ สาระการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้าง ให้แนวทางการมีส่วนร่วม สรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนโดยยึดเอาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร คือการเป็นคนดี คนเก่ง และใช้ชีวิตที่เป็นสุข

2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูดำเนินการในระดับสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งโดยปกติจะประกอบด้วยขั้นตอนหรือกิจกรรม การศึกษาวัตถุประสงค์และสาระของนโยบายให้เข้าใจ การแปลงนโยบายเป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แผนงานและโครงการ การจัดองค์การ การจัดหาทรัพยากร การจัดโปรแกรมสำหรับการปฏิบัติต่างๆ และดำเนินการให้เกิดผลกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้ได้รับผลประโยชน์จากนโยบาย

3. การบริหารนโยบาย หมายถึง การดำเนินการและการพัฒนาปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆ ในระดับสถานศึกษา เพื่อผลักดันให้มีการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติจนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องและเข้ามามีส่วนร่วมอีกหลายฝ่ายเช่น ครูและบุคลากรของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4. องค์ประกอบทางการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาขึ้น หรือจัดดำเนินการขึ้นมา เพื่อให้การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดสรรไว้ 10 องค์ประกอบ คือ การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย การจัดหาทรัพยากรการเรียนรู้ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ การประกันคุณภาพภายใน การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบเหล่านี้สามารถสังเกตได้และรับรู้ได้โดยผู้บริหารสถานศึกษา โดยแต่ละองค์ประกอบมีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

4.1 การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา รับรู้นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ สื่อสารนโยบายไปยังผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้คณะครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีการรับรู้และยอมรับที่จะนำเอานโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลนโยบาย

4.2 การจัดหาทรัพยากรการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ เหมาะสม พอเพียง และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

4.3 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง การจัดให้มี การนำไปใช้ และการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งในระบบการบริหารจัดการ ระบบหลักสูตรและการสอน และระบบสนับสนุนอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุผล

4.4 การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หมายถึง การจัดให้มี และการนำเอา เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน คณะครูได้รับการพัฒนาทักษะในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

4.5 การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ หมายถึง การที่สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ คณะครูมีอิสระในการตัดสินใจตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ ผู้บริหารและครูร่วมกันทำงานแบบเป็นทีม ทุกคนรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และร่วมพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

4.6 การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินของสถานศึกษาให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ประเมินตนเองได้ นำเอามาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นหลักในการทำงาน จัดระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา

4.7 การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละระดับในสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ มีค่านิยมการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งความสำเร็จ กระตุ้นและจูงใจเพื่อนร่วมงานให้มุ่งมั่นในการปฏิบัติการเรียนรู้ และแสดงออกถึงการเป็นผู้นำทางวิชาการที่เป็นแบบอย่างได้

4.8 การปรับวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง การที่บุคลากรในสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วม มีค่านิยมร่วมที่จะทำงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศ เข้าใจและยอมรับปรัชญาและเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร

4.9 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การมีส่วนร่วมปฏิบัติการเรียนรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน เครือข่ายของสถานศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน คณะครูมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารโรงเรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

4.10 การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การดำเนินงานของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมุ่งสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนร่วมกัน จัดแผนการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตอบสนองความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

5. ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิบัติการเรียนรู้ไปปฏิบัติ หมายถึง ความสำเร็จของการนำนโยบายการปฏิบัติการเรียนรู้ไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการเรียนรู้ของนักเรียน และความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความหมายดังต่อไปนี้

5.1 พฤติกรรมการเรียนรู้ (learning behaviors) หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามนโยบายการปฏิบัติการเรียนรู้ ซึ่งวัดได้จากการสังเกตของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่การมีวิธีเรียนรู้ที่หลากหลาย การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข การฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน ประเมินตนเองได้ และใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

5.2 ผลการเรียนรู้ (learning result) หมายถึง คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้จากการสอบปลายปีโดยใช้แบบทดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประเทศ (national test) จัดสอบเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 แบ่งออกเป็น 4 วิชาคือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบทั้งหมดนี้จัดทำโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

5.3 ความพึงพอใจในงานของครู (teachers' job satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกทั้งในด้านบวกหรือด้านลบของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่องานในหน้าที่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมในสถานศึกษานั้น และความพึงพอใจในงานของครูวัดได้จาก การรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

6. สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐานไม่เกินช่วงชั้นที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เดิมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และปัจจุบันอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ) มีการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 กล่าวคือบางโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และ/หรือระดับมัธยมศึกษาตามโครงการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน กำหนดขนาดสถานศึกษาเป็น 3 ขนาด คือ 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน 2) สถานศึกษาขนาดกลางมีจำนวนนักเรียนอยู่ระหว่าง 301-600 คน และ 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 คนขึ้นไป

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีการศึกษา 2546

สำหรับบทที่ 2 ซึ่งเป็นบทวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ เนื้อหาจากแหล่งต่างๆ เช่น จากทฤษฎี จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 จากนโยบาย และจากผลงานวิจัย เป็นต้น เพื่อสรุปและกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ตลอดจนตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่นำมาศึกษา ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทนี้ ผู้วิจัยจำแนกการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ในลักษณะความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น 2) การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 3) กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย 4) การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้องค์ประกอบทางการบริหาร และตัวบ่งชี้องค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ดังจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การศึกษาระยะนี้เพื่อกำหนดองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในที่นี้ ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ดังนี้คือ 1) ทฤษฎีทางการบริหาร 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 3) แนวปฏิบัติในนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และ 4) ผลงานวิจัย ตามลำดับ

1.1 ทฤษฎีทางการบริหาร

ในการศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีทางการบริหาร ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับนโยบายและการวิเคราะห์นโยบายเพื่อการปฏิบัติ ตัวแบบของปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และพัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ดังต่อไปนี้ตามลำดับ

1.1.1 นโยบายและการวิเคราะห์นโยบายเพื่อการปฏิบัติ

ผลการศึกษาของวิโรจน์ สารรัตนะ (2543ก) พบว่า นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของนโยบายไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น 1) นโยบาย หมายถึง ถ้อยแถลงหรือความเข้าใจทั่วไปที่ให้แนวทางหรือช่องทางความคิดในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา 2) นโยบาย หมายถึง แนวทางโดยทั่วไปของการกระทำ ไม่ได้บอกตรงๆว่า บุคคลต้องทำอะไร เพียงแต่ชี้ให้เห็นทิศทาง 3) นโยบาย หมายถึง แนวทางโดยทั่วไปที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดขอบเขตและทิศทางของการกระทำ 4) นโยบาย หมายถึง กฎทั่วไปที่ใช้จำกัดการใช้ดุลพินิจผู้ใต้บังคับบัญชาในแต่ละองค์การ 5) นโยบาย หมายถึง หลักการที่กำหนดขึ้นโดยองค์การเพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมการกระทำ 6) นโยบาย หมายถึง การตัดสินใจขั้นต้นที่จะกำหนดแนวทางกว้างๆ ทั่วไป เพื่ออาศัยเป็นแนวทางอำนวยให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยถูกต้อง 7) นโยบาย หมายถึง ข้อความหรือสิ่งที่กำหนดไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือเป็นกรอบกำกับการดำเนินงานด้านต่างๆที่

เกี่ยวกับนโยบายนั้น 8) นโยบาย หมายถึง แนวทางที่ใช้เป็นกรอบกำกับ กำหนดทิศทางการดำเนินงานและวิธีดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากความหมายในหลายทัศนะดังกล่าว สรุปได้ว่า นโยบายเป็นข้อความหรือถ้อยแถลงเกี่ยวกับแนวทาง ทิศทาง ขอบเขต หรือกรอบ กำกับ การดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายนั้น เป็นไปตามทิศทาง ขอบเขต หรือกรอบกำกับนั้น

จากความหมายของนโยบายดังกล่าวข้างต้น แม้จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบาย แต่หากไม่มีการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล ก็จะเป็นนโยบายที่ไร้คุณค่า ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ไม่ว่าในองค์การระดับใดจะต้องมีการวิเคราะห์นโยบายเป็นอันดับแรกก่อน เนื่องจากนโยบายที่กำหนดนั้นจะมีลักษณะเป็นนามธรรม จะต้องแปลงให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะทำในรูปที่เป็นแผนงานและโครงการ และการวิเคราะห์นโยบายนั้นจะมีลักษณะเป็นกระบวนการดังต่อไปนี้ คือ 1) การกำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ (formulation) โดยวิเคราะห์ว่าปัญหาที่จะแก้ไขมีสภาพเป็นอย่างไร มีสาเหตุสำคัญมาจากอะไรบ้าง พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา หากมีหลายวัตถุประสงค์ให้จัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ไว้ด้วย เพราะวัตถุประสงค์จะเป็นตัวกำหนดวิธีการหรือทางเลือกในการแก้ปัญหา 2) การแสวงหาทางเลือก (search) เป็นการระบุ การกำหนด และกลั่นกรองทางเลือก เพื่อให้เหลือทางเลือกไม่มากเกินไป 3) การพยากรณ์ (forecasting) ถึงผลที่จะตามมาหลังจากการตัดสินใจเลือกและนำทางเลือกไปปฏิบัติ รวมทั้งผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ (intended and unintended impacts) 4) การสร้างและใช้ตัวแบบ (modeling) เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ 5) การประเมินทางเลือก (evaluation) โดยเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ ที่กลั่นกรองไว้ในขั้นตอนที่สอง เพื่อจัดลำดับความสำคัญตามประโยชน์ที่จะได้รับและความเป็นไปได้ (Quade และ Dunn อ้างใน ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพงษ์, 2540)

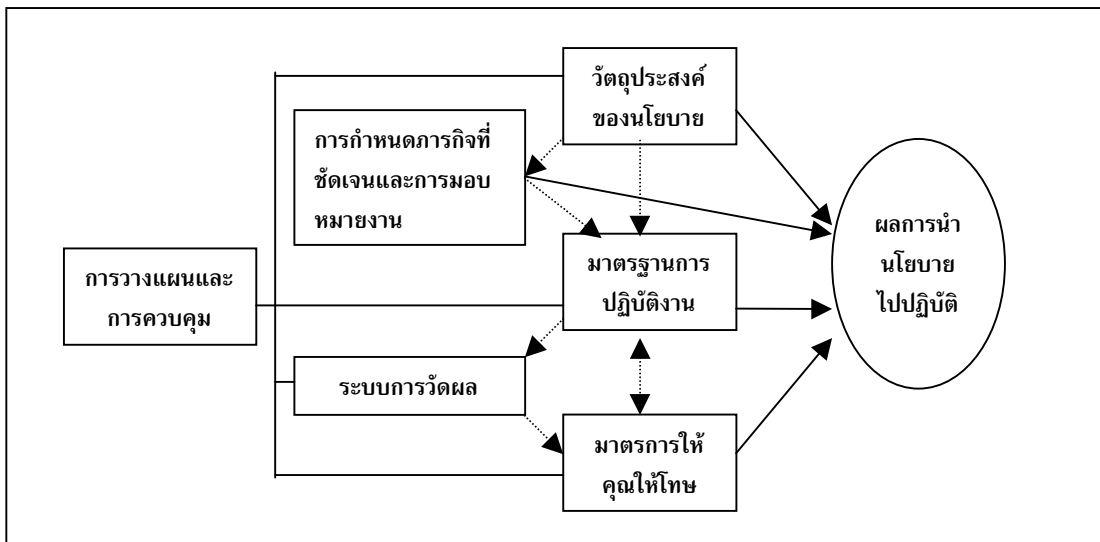
จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในหน่วยงานใด ๆ ภารกิจแรกของหน่วยงานนั้น ๆ ก็คือการวิเคราะห์นโยบายจากลักษณะเป็นนามธรรมให้มีความเป็นรูปธรรมก่อน กล่าวคือ มีการศึกษาวัตถุประสงค์และสาระของนโยบายให้เข้าใจ หลังจากนั้นจึงมีการแปลงนโยบายแล้วส่งต่อนโยบายไปยังผู้เกี่ยวข้อง โดยอาจกำหนดเป็นแผน แผนงาน หรือโครงการ ก่อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น “การวิเคราะห์นโยบายเพื่อสร้างการรับรู้ เข้าใจ และยอมรับ” จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายใด ๆ ไปปฏิบัติ

1.1.2 ตัวแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.1.2.1 ตัวแบบจากผลการศึกษาของวรเดช จันทรศร

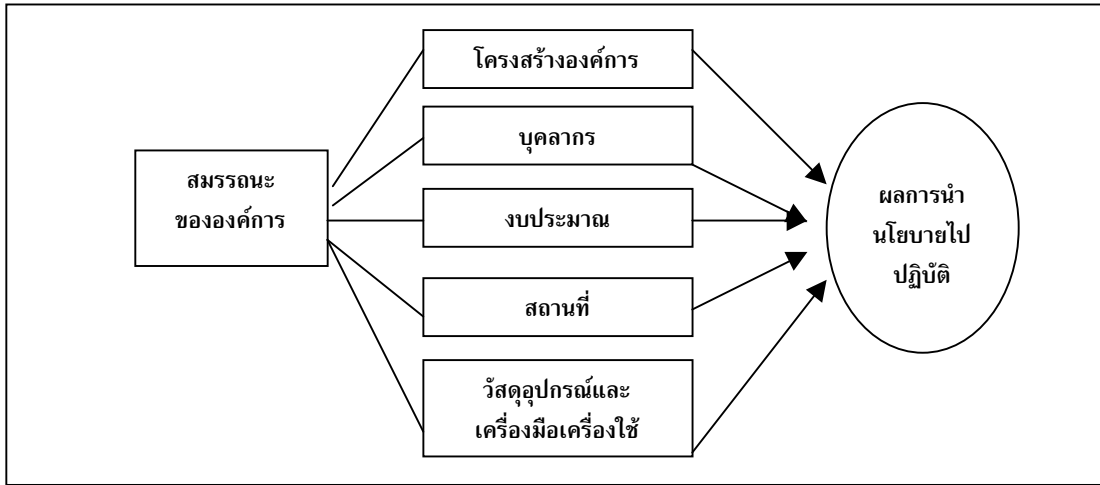
วรเดช จันทรศร (อ้างใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2546) ได้ศึกษาและได้เสนอตัวแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น 6 ตัวแบบ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (rational model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า องค์กรที่ประสบความสำเร็จต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยงานต่างๆขององค์กร มีระบบวัดผลการปฏิบัติงานตลอดจนระบบการให้คุณให้โทษ เงื่อนไขเหล่านี้ถือว่าขาดไม่ได้ เพราะการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจว่าอะไรเป็นเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการ เมื่อมีความชัดเจนแล้วก็ย่อมเป็นการง่ายที่จะกำหนดภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานหรือการกำหนดความรับผิดชอบเฉพาะของแต่ละฝ่ายให้สัมพันธ์กัน อันจะเป็นแนวทางทำให้การประสานการปฏิบัติเป็นไปโดยราบรื่นอีกทางหนึ่ง และทำให้การกำหนดมาตรฐานในการทำงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นไปโดยง่าย ช่วยให้เกิดระบบการประเมินผลที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การใช้ระบบการให้คุณให้โทษเป็นไปอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลสะท้อนกลับช่วยเสริมสร้างให้มาตรฐานการปฏิบัติงานสูงขึ้นอีกด้วย ดังภาพที่ 1

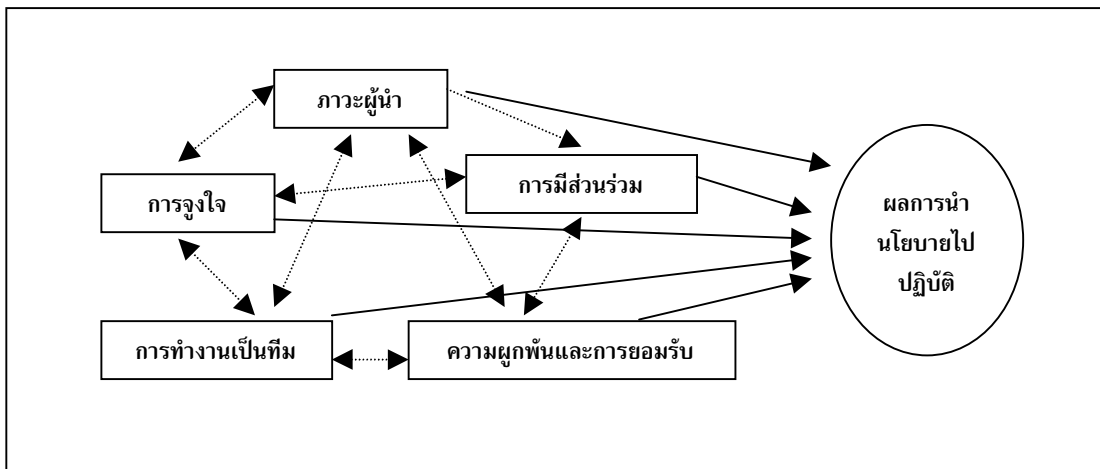
ภาพที่ 1 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตัวแบบที่ 2 ตัวแบบด้านการจัดการ (management model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า องค์กรมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด โดยคำนึงถึงความมีโครงสร้างที่เหมาะสม บุคลากรมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และงบประมาณ ดังภาพที่ 2

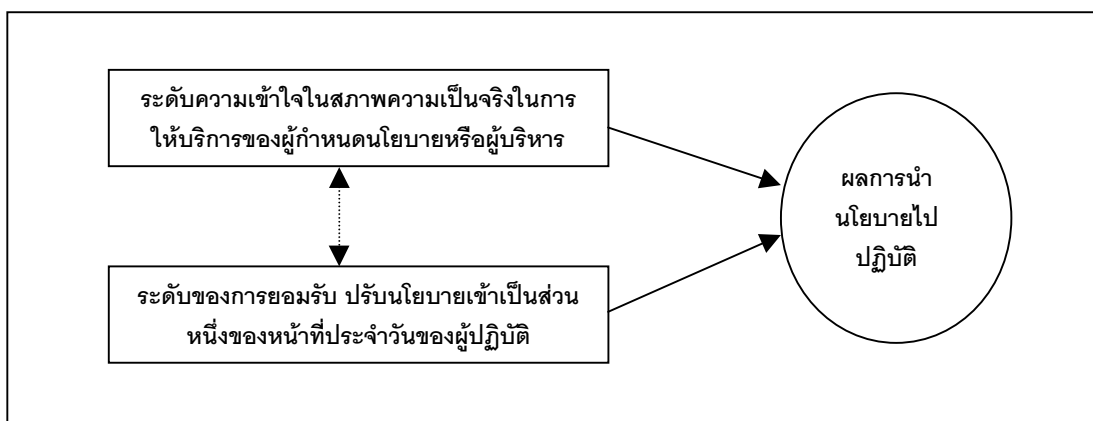
ภาพที่ 2 ตัวแบบด้านการจัดการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตัวแบบที่ 3 ตัวแบบการพัฒนาองค์กร (organization development model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ภายใต้ฐานคติที่ว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จน่าจะเป็นเรื่องของการจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันโดยให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งการควบคุม หรือใช้อำนาจแบบทางการของผู้บังคับบัญชา การที่จะแยกว่าการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องที่ควรมาจากระดับสูง และการปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องของผู้ที่อยู่ในระดับล่างเป็นเรื่องที่ขัดกับสภาพความเป็นจริง น่าจะเป็นเรื่องของกระบวนการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดหรือวางกรอบนโยบาย โดยถือว่านโยบายเหล่านั้นมาจากตัวผู้ปฏิบัติเอง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตัวแบบการพัฒนาองค์กร สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

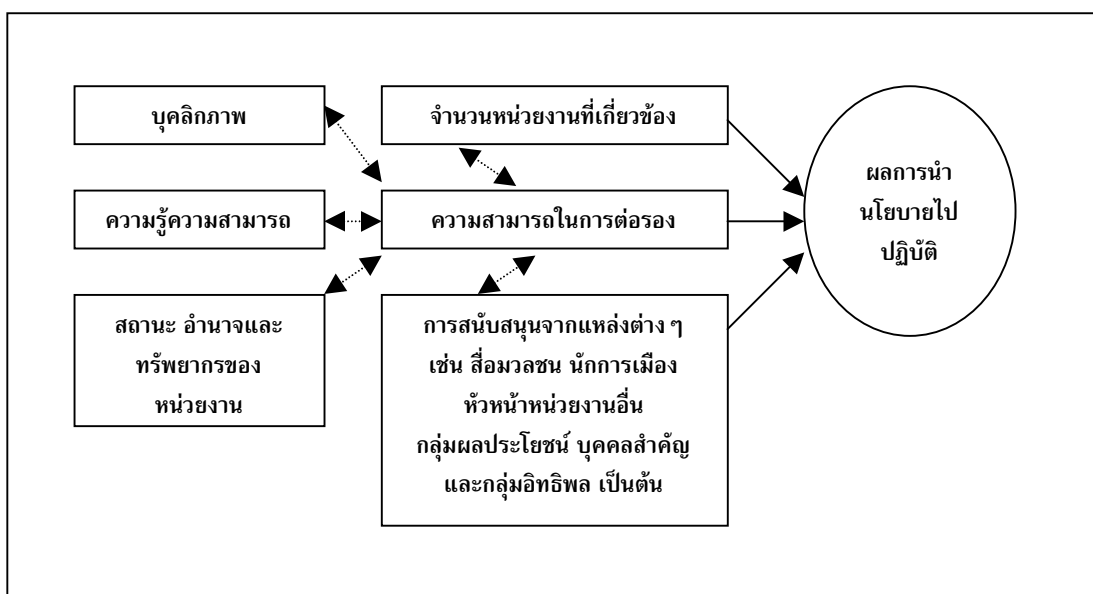
ตัวแบบที่ 4 ตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ (bureaucratic processes model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า อำนาจขององค์การไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งแบบทางการ (formal position) ซึ่งได้แก่หัวหน้าองค์การหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในองค์การ สมาชิกขององค์การทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณ์ โดยเฉพาะข้าราชการที่มีหน้าที่ที่ต้องติดต่อกับประชาชนอย่างใกล้ชิด สามารถใช้วิจารณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะควบคุมได้ การยึดยึดโครงการใหม่ๆ ที่จะไปมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันของข้าราชการเหล่านี้มักจะไร้ผล นอกเสียจากพวกเขาจะยอมรับหรือปรับนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติเหล่านั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของเขาเอง ดังนั้นการหวังที่จะนำเทคนิคทางการบริหารหรือการพัฒนาใหม่ๆ มาใช้ก็ดี การออกกฎระเบียบแบบแผนเพื่อหวังจะให้ข้าราชการที่รับผิดชอบในงานด้านบริการประชาชน ทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ดี มักจะไร้ผล โดยนัยนี้ ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ แต่ความล้มเหลวมักเกิดจากผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหาร ที่ไม่เข้าใจว่าสภาพความเป็นจริงของการให้บริการเกิดขึ้นในลักษณะใดมากกว่า ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ตัวแบบของระบบราชการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตัวแบบที่ 5 ตัวแบบทางการเมือง (political model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่น (players) หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การ กลุ่ม หรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์การ ตัวแบบนี้เห็นว่าการสร้างสมานฉันท์ (consensus) วิธีการของการมีส่วนร่วม (participation) เป็นสิ่งที่อยากจะเกิดขึ้นได้ ความขัดแย้ง (conflict) เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นในองค์การและในระบบสังคมทั่วไป การหวังจะให้ทุกฝ่ายเห็นชอบและปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะนโยบายก็คือการเมือง เป็นเรื่องของการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งย่อมมีทั้งผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ จึงเป็นธรรมดาที่ทุกฝ่ายจะต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองเป็นเบื้องต้น

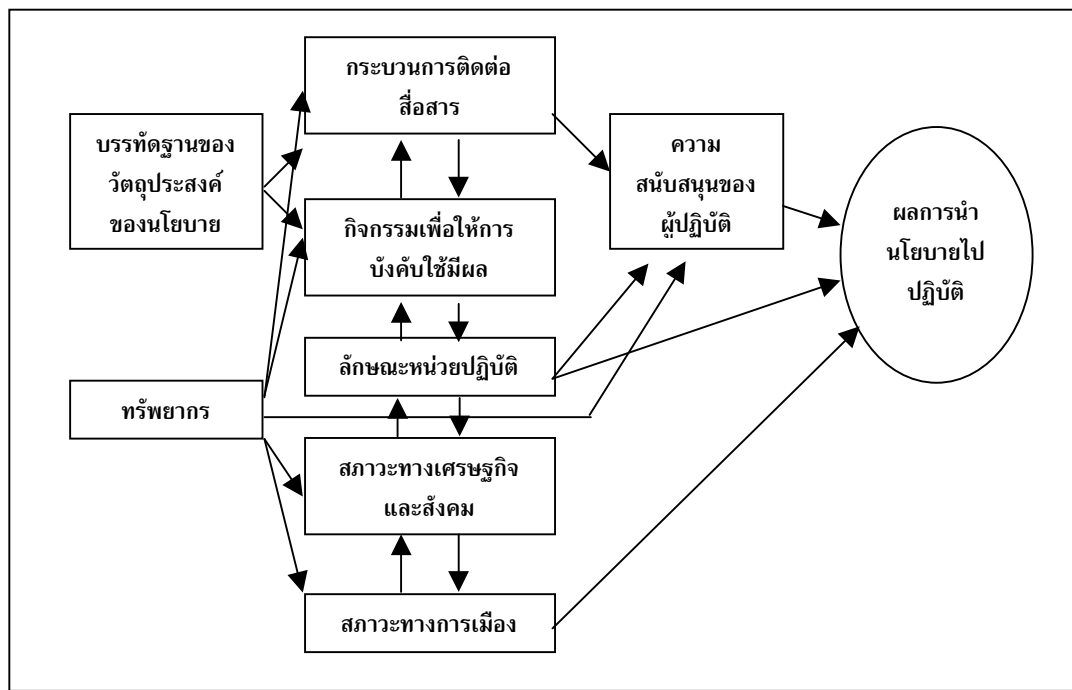
ดังนั้น ตามตัวแบบนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นเรื่องของการเผชิญหน้า การบริหารความขัดแย้ง การแสวงหาการสนับสนุน การโฆษณาชวนเชื่อ การรู้จักสร้างเงื่อนไขและหาข้อต่อรองในการจัดสรรทรัพยากร ทั้งระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่างๆ ความสามารถในการต่อรอง จำนวนหน่วยงานที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากนักการเมือง สื่อมวลชน หัวหน้าหน่วยงาน อื่นๆ กลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ บุคคลสำคัญต่างๆ ตลอดจนความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการต่อรองของแต่ละคน เป็นสำคัญ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ตัวแบบทางการเมือง สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตัวแบบที่ 6 ตัวแบบทั่วไป (general model) ตัวแบบนี้แม้จะไม่ใช้ความพยายามโดยตรงที่จะประสานตัวแบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเข้าด้วยกัน แต่กรอบของตัวแบบก็ได้รวมตัวแปรบางส่วนของตัวแบบอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกัน มากพอที่จะช่วยให้การศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ในลักษณะที่กว้างกว่าตัวแบบอื่นแต่ก็มีได้หมายความว่าดีกว่ารูปแบบอื่น ตัวแบบนี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยคือ กระบวนการในการสื่อสารสมรรถนะขององค์กร และความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ ในด้านการสื่อข้อความ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้ปฏิบัติว่าตนเองควรทำอะไรบ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับความชัดเจนของนโยบายกิจกรรมต่างๆ ที่จะมีส่วนช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจดีขึ้น ลักษณะของหน่วยงานในแง่ความรู้ความสามารถของตัวบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานนั้น ตลอดจนความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือของผู้ปฏิบัติ ในด้านสมรรถนะขององค์กรขึ้นอยู่กับความเพียงพอของทรัพยากรที่สนับสนุนกิจกรรมมุ่งใจที่จะทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น คุณภาพของบุคลากร ภาวะผู้นำ ความสำคัญของหน่วยงานนั้นๆ ตลอดจนภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในด้านตัวผู้ปฏิบัติ ความ

ร่วมมือจะมากเพียงใดขึ้นอยู่กับความภักดีของบุคคลที่มีต่อองค์การ ผลประโยชน์ส่วนตัว ตลอดจนความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจากวิธีการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เดิมด้วย ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ตัวแบบทั่วไป สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.1.2.2 ตัวแบบจากผลการศึกษาของ สมบัติ อารงธัญวงศ์

สมบัติ อารงธัญวงศ์ (2540) ได้กล่าวถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ และได้นำเสนอผลการศึกษาดังกล่าว การนำนโยบายไปปฏิบัติว่าในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวอาจจะแตกต่างกันออกไป โดยมีตัวแบบที่สำคัญดังนี้

(1) ตัวแบบสหองค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (intergovernmental policy implementation model) ตัวแบบนี้พัฒนาโดย Van Horn & Van Meter และได้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สำคัญประกอบด้วยมาตรฐาน ทรัพยากรนโยบาย การสื่อสารข้อความ การบังคับใช้กฎหมาย คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ เงื่อนไขทางการเมือง เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจ และจุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

(2) ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (interactions between factor model) ตัวแบบนี้นำเสนอโดย Edwards ซึ่งให้พิจารณาจากปัจจัย 4 ประการที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การสื่อสารข้อความ (communication) ทรัพยากร (resources) จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ (disposition or attitudes) และโครงสร้างระบบราชการ (bureaucratic structures)

(3) **ตัวแบบกระจายอำนาจ** (model of decentralization program implementation process) ตัวแบบนี้ Cheema และ Rondinelli พัฒนาขึ้นมาใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแผนงานการกระจายอำนาจในการนำนโยบายไปปฏิบัติในเอเชียโดยมุ่งเน้นการศึกษาสมรรถนะขององค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท กลุ่มอิทธิพลของตัวแปรมี 4 กลุ่ม ได้แก่ เงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม (environmental conditions) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (inter-organizational relationships) ทรัพยากรองค์กร (organizational resources) และคุณลักษณะและสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ (characteristics and capabilities of implementing agencies)

(4) **ตัวแบบกระบวนการ** (policy-program implementation process: PPIP) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ Alexander ได้นิยามแนวความคิดของกระบวนการเชิงปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้เริ่มด้วยปัจจัยกระตุ้น (stimulus) ขั้นต่อมาคือการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อพัฒนานโยบาย (policy) และต่อเนืองด้วยการกำหนดรายละเอียดของแผนงาน (program) แล้วจึงนำไปสู่การปฏิบัติ (implementation)

(5) **ตัวแบบทั่วไป** (general model of implementation process) Mazmanien และ Sabatier จำแนกตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติออกเป็น 3 กลุ่มคือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับความยากง่ายของปัญหา (tractability of the problems) ตัวแปรเกี่ยวกับสมรรถนะของกฎหมายในการกำหนดโครงสร้างการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ability of statute to structure implementation) และตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (nonstatutory variables affecting implementation)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวแบบที่อธิบายองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติดังกล่าวแล้ว แต่ละตัวแบบต่างมีความเชื่อและเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะมีทั้งองค์ประกอบร่วมและมีองค์ประกอบเฉพาะตามลักษณะของนโยบายหนึ่งๆ ซึ่งในการบริหารเพื่อการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นควรคำนึงถึงการนำไปประยุกต์ใช้ของทุกๆ ตัวแบบ อย่างไรก็ตามในการบริหารองค์กรใดๆ ในระยะเปลี่ยนผ่าน ดังเช่นการปฏิรูปโรงเรียนในปัจจุบัน ได้มีการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีทางการบริหาร มาใช้มากมายหลายแนวคิด ซึ่งส่งผลให้องค์กรหนึ่งๆ โดยเฉพาะองค์กรทางการศึกษามีปัจจัยที่จะส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่หลากหลาย ผสมผสานกันหรือมีอิทธิพลร่วมกัน ดังที่ Sergiovanni และคณะ (1999) ได้ศึกษาพัฒนาการทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา แล้วจำแนกออกเป็นสี่กลุ่มใหญ่ๆ โดยแต่ละกลุ่มจะมีพัฒนาการมาในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ดังหัวข้อที่จะกล่าวถึงต่อไป

1.1.3 พัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

Sergiovanni และคณะ (1999) แบ่งยุคของทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาว่ามีลักษณะเป็นเกลียวประสานร่วมกันของทฤษฎีหลัก 4 กลุ่มคือ ทฤษฎีกลุ่มที่เน้นความมีประสิทธิภาพ (efficiency) ทฤษฎีกลุ่มที่เน้นคน (person) ทฤษฎีกลุ่มที่เน้นการเมืองและการตัดสินใจ (political and decision making) และทฤษฎีกลุ่มที่เน้นวัฒนธรรม (culture) ตามลำดับ โดยแต่ละกลุ่มทฤษฎีมีความเชื่อดังนี้

ทฤษฎีกลุ่มที่เน้นความมีประสิทธิภาพ (concern for efficiency) เชื่อว่าองค์การที่มีประสิทธิผลจะต้องมีการกำหนดหลักการและหน้าที่ทางการบริหารไว้ให้ชัดเจน เพราะจะทำให้การปฏิบัติงานมีความครอบคลุมหน้าที่ที่สำคัญทั้งหมดได้ ในด้านหลักการนั้น ได้เน้นหลักการมีสายการบังคับบัญชา หลักการแบ่งงานกันทำ หลักความเป็นเหตุผล หลักความไม่เป็นส่วนตัว หลักความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา หลักความเป็นเอกภาพในทิศทาง หลักการยึดถือกฎระเบียบและข้อบังคับ หลักการยึดถือมาตรฐานงานและมาตรฐานในผลลัพธ์ของงาน และหลักการรวมศูนย์อำนาจ เป็นต้น ในด้านการกำหนดหน้าที่ทางการบริหารนั้น ดังกรณีที่ **Gulick and Urwick** ได้กำหนดหน้าที่ทางการบริหารที่รู้จักกันดีในชื่อย่อว่า POSDCoRB หรือที่ **Fayol** กำหนดในชื่อย่อว่า PODCC เป็นต้น นอกจากนี้นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ที่สำคัญ เช่น Taylor, Gulick, Urwick, Weber และ Fayol เป็นต้น ยังเชื่อว่า ในการบริหารองค์การใดๆ หากใครได้รับการศึกษาหรือการฝึกฝน อบรม ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและหน้าที่ทางการบริหารเหล่านั้นแล้วก็สามารถจะเป็นผู้บริหารที่ดีได้

กลุ่มทฤษฎีที่เน้นคน (concern for person) แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มที่เน้นมนุษยสัมพันธ์ (human relations) และกลุ่มที่เน้นทรัพยากรมนุษย์ (human resource) โดยทั้งสองกลุ่มเชื่อว่า องค์การที่มีประสิทธิผลจะต้องเข้าใจและให้ความสนใจกับการเสริมสร้างปัจจัยจูงใจต่างๆ ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของคนในองค์การ โดยกลุ่มที่เน้นมนุษยสัมพันธ์จะให้ความสำคัญกับอิทธิพลของกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีพื้นฐานจากความรู้สึกด้านจิตใจ และความสัมพันธ์ระหว่างคนงานในกลุ่มด้วยกันเอง มองคนงานเป็นมนุษย์สังคมมากกว่าเป็นมนุษย์เศรษฐกิจ ส่วนกลุ่มที่เน้นทรัพยากรมนุษย์นั้นจะให้ความสำคัญกับปัจจัยจูงใจภายใน เช่น การได้รับการยอมรับนับถือ การได้รับมอบหมายงานที่มีคุณค่าและความหมาย ตลอดจนความมีอิสระในการทำงาน เป็นต้น นักทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้ เช่น Maslow, McGregor, Argyris, Likert, Herzberg, Alderfer และ McClelland เป็นต้น

กลุ่มทฤษฎีที่เน้นการเมืองและการตัดสินใจ (concern for political and decision making) เป็นกลุ่มที่เชื่อว่า องค์การที่มีประสิทธิผลนั้น ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของกลุ่มผลประโยชน์ (interest group) ต่างๆ ที่มีอยู่ในองค์การและนอกองค์การ ซึ่งอาจแสดงออกได้ในรูปแบบการเจรจาต่อรอง การใช้เสียงข้างมาก การโน้มน้าว ตลอดจนการใช้อำนาจหน้าที่ ทฤษฎีกลุ่มนี้ยอมรับธรรมชาติของความขัดแย้ง ยอมรับการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ โดยยึดถือค่านิยมหลักที่สำคัญคือ ความเสมอภาค ความมีประสิทธิภาพ ความเป็นเลิศ และการมีทางเลือก ไม่เน้นการมีทางเลือกเดียวหรือทางเลือกที่ดีที่สุด (one best way) เหมือนเช่นทฤษฎีในยุคแรกๆ มีนักทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้เช่น Simon, Lindblom, Cyert, March, Crozier, Cohen, Olsen และ Cusich เป็นต้น

กลุ่มทฤษฎีที่เน้นวัฒนธรรม (concern for culture) เชื่อว่าองค์การที่มีประสิทธิผลสมาชิกในองค์การจะต้องมีวัฒนธรรมร่วม (shared culture) อย่างเหนียวแน่นและแพร่หลายในวงกว้าง แสดงถึงความมีเอกภาพและความเป็นเอกลักษณ์ขององค์การนั้นอย่างชัดเจน ทั้งใน

ระดับที่เป็นนัยของข้อตกลงเบื้องต้น (tacit assumption) ระดับค่านิยม (values) และระดับที่เป็นปทัสฐาน (norm) เป็นวัฒนธรรมที่ยึดถือค่านิยมหลักที่จะนำพาองค์การไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันได้ มีนักทฤษฎีที่สำคัญ เช่น Shils, Bidwell, Geertz, Greenfield, Weick, Hofstede, Ouchi, Peter and Waterman, Pascale and Athos, Dyer, Lipsitz, Vaill และ Smircich เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงหรือวิวัฒนาการของทฤษฎีต่างๆ ดังกล่าว มิได้หมายความว่าทฤษฎีเก่าจะถูกเลิกใช้หรือหมดยุคหมดสมัยไป ในทางตรงกันข้าม ทฤษฎีเหล่านั้นยังคงมีอิทธิพลต่อการบริหารในปัจจุบันอยู่ ในลักษณะที่ Sergioanni และคณะ (1999) เรียกว่าเป็นเกลียวประสานใน 4 กลุ่มทฤษฎี (four major strands of thought) แต่โดยธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงหรือวิวัฒนาการแล้ว วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ให้ทัศนะว่า การบริหารตามทฤษฎีที่เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ย่อมจะส่งผลต่อการนำนโยบายใดไปสู่การปฏิบัติมากกว่าการบริหารตามทฤษฎีที่เป็นกระบวนทัศน์ดั้งเดิม และมีข้อสังเกตว่าในกระบวนทัศน์ดั้งเดิมนั้นจะเน้นแบบแผนที่เป็นราชการ ในขณะที่กระบวนทัศน์ใหม่นั้นจะเน้นแบบแผนที่เป็นประชาธิปไตย ดังภาพที่ 7

กระบวนทัศน์ดั้งเดิม	กระบวนทัศน์ใหม่
การรวมศูนย์อำนาจหน้าที่	การกระจายอำนาจหน้าที่
ทางเลือกที่ดีที่สุด	ทางเลือกที่หลากหลาย
ความมีอำนาจเหนือกว่า	ความมีอำนาจร่วม
ความลับ ปกปิด	ความเปิดเผย ตรวจสอบได้
ความเคร่งครัดในกฎระเบียบ	ความยืดหยุ่นในกฎระเบียบ
ความเป็นผู้ปฏิบัติตาม	ความเป็นผู้นำ ริเริ่ม สร้างสรรค์
ความเป็นเสถียรภาพ	ความเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม
มุ่งงานประจำและแก้ปัญหา	มุ่งงานพัฒนาและหาโอกาส
มุ่งการสั่งการ	มุ่งการมีส่วนร่วม

ภาพที่ 7 เปรียบเทียบประเด็นหลักบางประเด็นในกระบวนทัศน์ดั้งเดิมและกระบวนทัศน์ใหม่

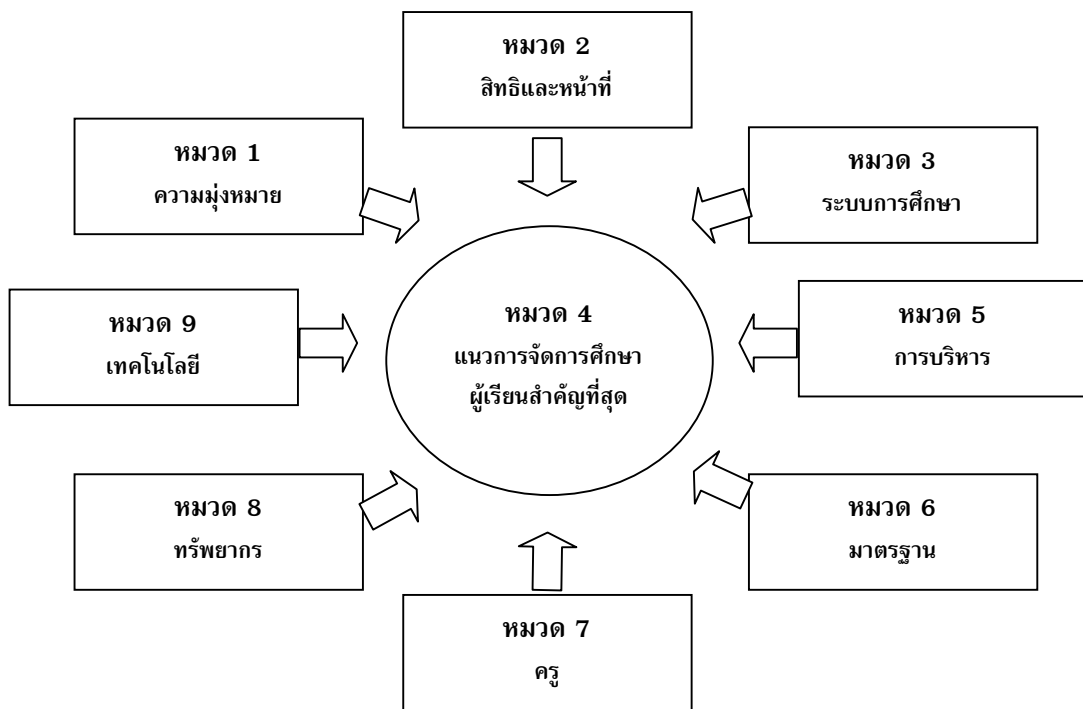
1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมานั้น มีสาระสำคัญของพระราชบัญญัติจำแนกเป็น 9 หมวดดังนี้คือ หมวดที่ 1 ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ โดยในส่วนของความมุ่งหมายนั้น

มุ่งที่จะพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ภูมิปัญญาไทย ความรู้สากล พึ่งตนเอง ประชาธิปไตย ศิลปวัฒนธรรม และรักษาสันติภาพ และในส่วนของหลักการจัดการศึกษานั้น ยึดถือหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ความมีเอกภาพด้านนโยบาย การกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ และสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมวดที่ 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา โดยสาระที่สำคัญคือ สิทธิในการรับการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี การจัดการศึกษาให้แก่บุคคลปกติ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ บุคคลและสถาบันสังคมมีสิทธิจัดการศึกษา โดยรัฐให้การสนับสนุนบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และองค์กรวิชาชีพ หมวดที่ 3 ระบบการศึกษา กำหนดให้การศึกษา มี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ทั้งสามรูปแบบ และให้เทียบโอนผลการเรียนระหว่างกันได้ การศึกษามี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาอุดมศึกษา และกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ฝึกทักษะกระบวนการคิดจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำได้ ทำเป็น ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการความประพฤติ การร่วมกิจกรรมและจากการทดสอบ ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรเกี่ยวกับชุมชน สังคม และท้องถิ่น หมวดที่ 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา จัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้มี 4 องค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภา หรือในรูปคณะกรรมการคือ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งนี้ หน่วยงานบริหารส่วนกลางกำหนดนโยบายและแผน กำหนดมาตรฐาน สนับสนุนทรัพยากร ตรวจสอบและประเมินผล ให้มีการกระจายอำนาจไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความพร้อมและความเหมาะสม หมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีเปิดเผยต่อสาธารณชน ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี หมวดที่ 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ครูและผู้บริหารการศึกษาต้องมีใบประกอบวิชาชีพ มีงบประมาณและกองทุนพัฒนาครู มีองค์กรวิชาชีพครูและผู้บริหาร มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลครู มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนครู ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน

ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมวดที่ 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ให้มีการระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลเท่าเทียมกันระหว่างรัฐและเอกชน หมวดที่ 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

สาระสำคัญของทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว มุ่งสู่แนวการจัดการศึกษาที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ตามที่กำหนดไว้ในหมวดที่ 4 ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

นิยามของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด นั้น คือ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น จะต้องถือว่า 1) สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (head) จิตใจ (heart) มือ (hand) และสุขภาพองค์รวม (health) 2) ความหลากหลายของสติปัญญา การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัด

กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และ 3) การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการ จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล นอกจากนี้ ในกระบวนการจัดการศึกษาตามแนวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับ“การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย” อีกด้วย ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน (สกศ, 2542)

หากพิจารณาสาระตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยอาศัยทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่กล่าวถึงในตอนต้น อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดในการบริหารการศึกษาของไทยยังอาศัยหลักการของทฤษฎีดั้งเดิมเป็นพื้นฐานอยู่ หลายหลักการ ดังที่ วิโรจน์ สารรัตน์(2545 ก) ได้กล่าวไว้ เช่น หลักการมีสายการบังคับบัญชา (hierarchical structure)จากกระทรวงสู่สำนักงานคณะกรรมการในส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษา

และสู่สถานศึกษาตามลำดับ หลักการแบ่งงานกันทำ (division of labor) เป็นสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหลักการอื่นที่พึงมีตามปกติขององค์การในระบบราชการ เช่น หลักความไม่เป็นส่วนตัว (impersonal) หลักการยึดกฎระเบียบและข้อบังคับ (rules and regulation) และหลักความเป็นเหตุผล (rationality) เป็นต้น ซึ่งก็ดูเหมือนจะมีความยืดหยุ่นมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

อย่างไรก็ตาม หลักการตามทฤษฎีดั้งเดิมที่นำมาใช้และดูเหมือนจะเป็นจุดเน้นที่สำคัญคือ หลักความเป็นเอกภาพในทิศทาง (unity in direction) หรือหลักความเป็นมาตรฐานในผลลัพธ์ (standardization of outputs) และหลักความเป็นเอกภาพในการสั่งการ (unity of command) ดังจะเห็นได้จากที่กำหนดไว้ว่า “มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ” ซึ่งอาจเห็นได้ในกรณีการรวมกันของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยเป็นกระทรวงใหม่กระทรวงหนึ่ง กรณีที่จะมีแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นแผนแม่บทที่หน่วยงานได้สังกัดจะต้องนำไปปฏิบัติตามให้สอดคล้อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังยึดถือหลักความเป็นมาตรฐานของงาน (standardization of work) ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์และทำการประเมินทุกระยะ 5 ปี เป็นต้น

อีกประการหนึ่งคือ องค์การทางการศึกษาไทยได้มีการนำเอาหลักการ ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาศาสตร์ใหม่มาใช้ด้วย เช่น หลักการบริหารเชิงการเมืองและการตัดสินใจ (concern for political and decision making) และหลักการบริหารเชิงวัฒนธรรม (concern for culture) ดังจะเห็นได้จากการส่งเสริมให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม (participation) ในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะจากชุมชนและท้องถิ่น การจำแนกประเภทการศึกษาออกเป็นสามประเภทที่เป็นเครือข่ายเชื่อมกันทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ รูปแบบการบริหารของหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ในเขตพื้นที่การศึกษาและในสถานศึกษา ก็ยังยึดถือหลักการมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นคณะกรรมการ ถือเป็นการเปลี่ยนกรอบแนวคิดจากการมีผู้บริหารเดี่ยว (single headed administrator) ไปเป็นผู้บริหารแบบพหู (plural headed administrator) อันเป็นลักษณะการบริหารที่ค้ำถึงหลักการมีอำนาจร่วม (shared power/power with) มากกว่าหลักการมีอำนาจเหนือกว่า (power over) อันเป็นหลักของทฤษฎีดั้งเดิม

หากพิจารณาในแง่ลักษณะขององค์การ อาจกล่าวได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีความคาดหวังให้องค์การทางการศึกษาเป็นองค์การวิชาชีพ (professional) พิจารณาจากการนำเอาหลักการกระจายอำนาจเชิงบริหาร (administrative decentralization) มาใช้โดยกำหนดจะให้

มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านการงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไปไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้ผู้ปฏิบัติระดับล่างมีอิสระสามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆได้ และคาดหวังที่จะมีบุคลากรในองค์กรที่มีคุณภาพ สามารถควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเรื่องการยึดถือผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยที่ยังมีสายการบังคับบัญชาจากกระทรวงลงไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอยู่ และพิจารณาจากการนำเอาหลักความเป็นมาตรฐานด้านทักษะ (standardization of skills) มาใช้ด้วยเพื่อรองรับกับการกระจายอำนาจการบริหารทั้งสี่ด้านนั้น ดังจะเห็นได้จากมาตรการที่จะส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มี คุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น

เมื่อพิจารณาในแง่วัฒนธรรมองค์กรทางการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า องค์กรทางการศึกษาไทยยังมีวัฒนธรรมองค์กรทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ผสมกันอยู่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรทางการศึกษาไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ หรือแบบเน้นสายการบังคับบัญชา (hierarchy culture) อยู่ในระดับสูง แต่เมื่อลักษณะขององค์กรมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นองค์กรเชิงวิชาชีพสูงขึ้น มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับล่างสูงขึ้นและบุคลากรก็ได้รับคาดหวังว่าจะได้รับการพัฒนาในเชิงวิชาชีพสูงขึ้น ดังนั้นวัฒนธรรมองค์กรสมัยใหม่ซึ่งยึดถือค่านิยมหลักในเรื่องความมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม การริเริ่มสร้างสรรค์ และการมุ่งความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นด้วย

จากบทวิเคราะห์องค์กรการศึกษาไทยตามความคาดหวังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะมีผลต่อการนำนโยบายใดๆ ไปปฏิบัติในองค์กรศึกษาไม่ว่าระดับใด ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญคือ การมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน การยึดถือผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วม การปรับวัฒนธรรมองค์กร การเป็นองค์กรวิชาชีพ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

1.3 นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้

การวิเคราะห์นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จ จะได้แยกเป็นสองส่วน คือ นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวการนำนโยบายไปปฏิบัติในโรงเรียน ดังนี้

1.3.1 นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้

นักปฏิรูปการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้ และหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้คือการปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวยึดมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวยึด หรือที่เรียกว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

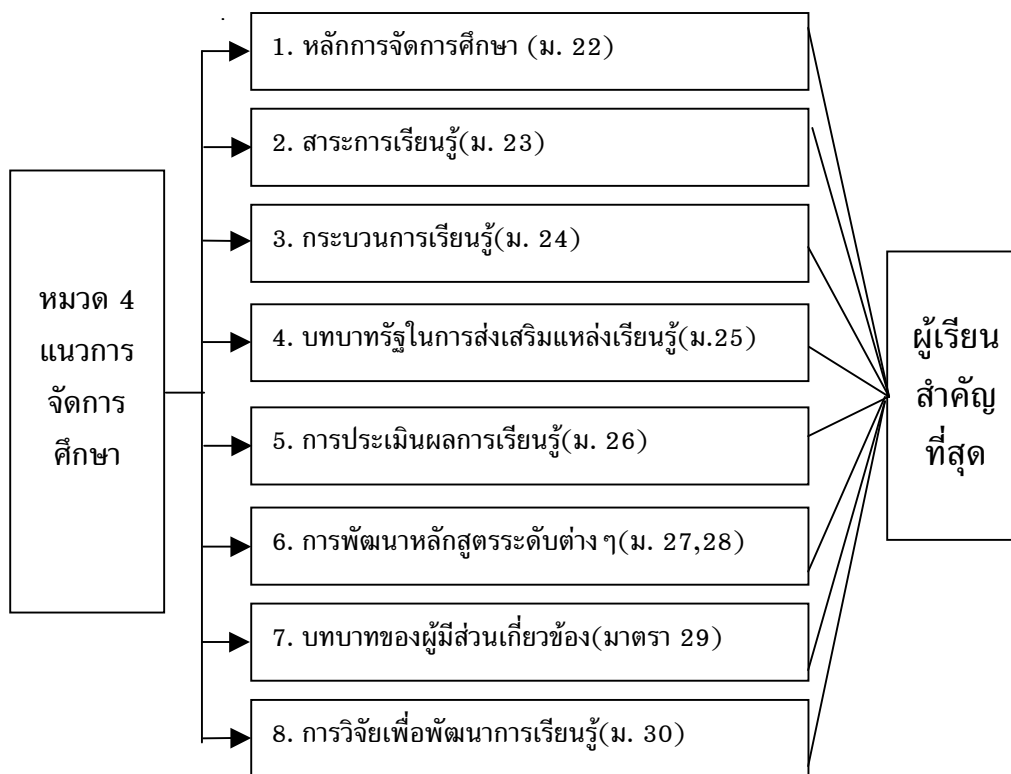
(ประเวศ วะสี, 2544) สอดคล้องแนวคิดของ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2544) ที่ว่า การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตและแสดงว่าบุคคลผู้หนึ่งมีความเจริญก้าวหน้า การเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาก็คือ “โรง” ที่จัดกระบวนการ “เรียนรู้” อย่างได้ผลนั่นเอง และ สุวัฒน์ เงินฉ่ำ (2544) ยังได้กล่าวอีกว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” เป็นคำสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นคำที่กระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้หันกลับมาทบทวน ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตน พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้กล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติในเรื่องเดียวกันนี้ว่า แม้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะมีผลบังคับใช้แล้ว การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องรอกฎหมายลูกรองรับเหมือนหมวดอื่นๆ แต่ก็ยังมีครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดจนเกิดความสับสนในเรื่อง “การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด” อารุง จันทวานิช (2544) ได้เห็นว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จะสำเร็จลุล่วงอย่างดีได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เร่งร่วมกันพัฒนาในหลายด้านหลายประการพร้อมๆ กัน การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นด้านหนึ่งของการปฏิรูปที่ทุกฝ่ายเชื่อมั่นว่า หากได้ดำเนินการอย่างจริงจังแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปการศึกษาจะเกิดขึ้น และคุณภาพการศึกษาจะได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างแน่นอน

ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติแนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner centered) ของการเรียนรู้ หรือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระบบหรือรูปแบบใด ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ ดังข้อความสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาต่อไปนี้

สาระของนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา สาระในหมวดนี้ครอบคลุมหลัก สาระและกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามหมวดนี้มี 8 เรื่อง เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แนวทางการจัดการศึกษาที่สนองต่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

มาตรา 22 : หลักการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 : สารการเรียนรู้ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย การเมืองและการปกครอง ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเรื่องการจัดกรด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การใช้และการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้

มาตรา 24 : กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน

อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

มาตรา 25 : บทบาทรัฐในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยการส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 : การประเมินผลการเรียนรู้พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่กันไปตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา และให้นำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

มาตรา 27 และ 28 : การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยสาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา 29 : บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งหาวิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 : การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.,2545) เป็นแผนยุทธศาสตร์ชั้นนำสำหรับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในแต่ละแผนงาน/โครงการ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา การบริหาร และการจัดแต่ละระดับการศึกษา

จากที่กล่าวถึงนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะประเภทหนึ่ง และปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 นั้น โรงเรียน/สถานศึกษาจะต้องยึดเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญ กล่าวคือ การยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ การจัดเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน การส่งเสริมและดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้แนวใหม่ การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับ การให้บุคคล องค์กร เข้ามามีส่วนร่วม การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา สาระสำคัญดังที่กล่าวแล้วเป็นสิ่งกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่าย

1.3.2 แนวการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียน

การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในที่นี้ จะได้กล่าวถึงการศึกษานำร่องตามโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน และโครงการโรงเรียนสมบูรณ์แบบหรือโรงเรียนในฝัน ตามที่ได้มีการดำเนินงานมาระยะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1.3.2.1 โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ. 2545,ก) ได้ดำเนินโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นโครงการนำร่องระดับชาติ ได้รับการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB หรือ Asian Development Bank) ตามสัญญา THA/Education Sector Reforms-3585 (สกศ., 2545) โดยคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 250 แห่ง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนใน ลักษณะโครงการนำร่องในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการ การทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การดำเนินโครงการดังกล่าวมีผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ นักวิจัยหรือที่ปรึกษาในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นอาจารย์จากสถาบันครุศึกษาและศึกษานิเทศก์ รวม 44 คณะ โดยมีภารกิจที่สำคัญคือการร่วมกับโรงเรียนนำร่องวางแผนการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และร่วมปฏิบัติการกับครูและผู้บริหารในโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการ รวมทั้งติดตามและรายงานผลการดำเนินงานโครงการเป็นระยะๆ กำหนดวิถีทางดำเนินงาน (approach) 3 ลักษณะที่เชื่อมโยงกัน คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (whole school learning reform) การวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลังในการเรียนรู้ (collaborative action research for learning) และการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยวงจร PDCA (effective learning through PDCA cycle) ทั้ง 3 วิถีทางยึดกรอบความคิดและหลักการตามสาระในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมุ่งเน้นความ สำคัญของผู้เรียน ความสามารถในการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

การดำเนินงานโครงการตามวิถีทางทั้งสามสามารถเชื่อมโยงการปฏิบัติงานตาม หน้าที่ 3 ด้านของครู คือ งานจัดการเรียนการสอน งานวิจัย และการปรับปรุงพัฒนางาน และการปฏิบัติงานตามหน้าที่ 5 ด้าน ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ งานบริหารวิชาการและบริหาร ทั่วไป งานประกันคุณภาพภายใน งานสร้างเสริมศักยภาพของบุคลากร งานสร้างความสัมพันธ์ กับผู้ปกครองและชุมชน และงานกิจกรรมพัฒนานักเรียน ดังนั้น งานปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง โรงเรียน จึงเป็นการปรับปรุงพัฒนาสิ่งเก่า สร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ ทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องดำเนินงานตามปกติอยู่แล้ว

โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ยึดเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหลักคิดและสาระของหมวดที่ 4 แนวการ จัดการศึกษาเป็นแนวทางโดยใช้กรอบความคิด ดังนี้

(1) หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกคนเป็นผู้เรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

(2) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษาในระดับชาติกำหนดทิศทางโดยรวม ส่วนวิธีดำเนินงานที่จะบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ เป็นการตัดสินใจของหน่วยต้นสังกัดและของโรงเรียน/สถานศึกษาโดยอาจมีเป้าหมายที่หลากหลาย แต่จำเป็นต้องมีลักษณะร่วมคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการพัฒนาในทุกด้านทุกชั้นตอนของชีวิตนักเรียน

(3) นักเรียนจำเป็นต้องมีบทบาทและการมีส่วนร่วมที่สำคัญในการพัฒนาตนเองให้เกิดผลที่พึงปรารถนา ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติเพราะรู้จักตนเอง รู้วิธีที่จะใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ จึงเกิดเป็นสุขกับการเรียนรู้

(4) พ่อแม่ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนใกล้และไกลตัวนักเรียนจะต้องมีความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทการเรียนรู้ของนักเรียนที่ต้องเปลี่ยนแปลง และมีความพร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริมนักเรียนอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเขา

(5) ครูผู้สร้างคนต้องพัฒนาตนเองในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะคนในสังคม และในฐานะผู้มีวิชาชีพ โดยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความรู้และสังคม โดยรักษามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

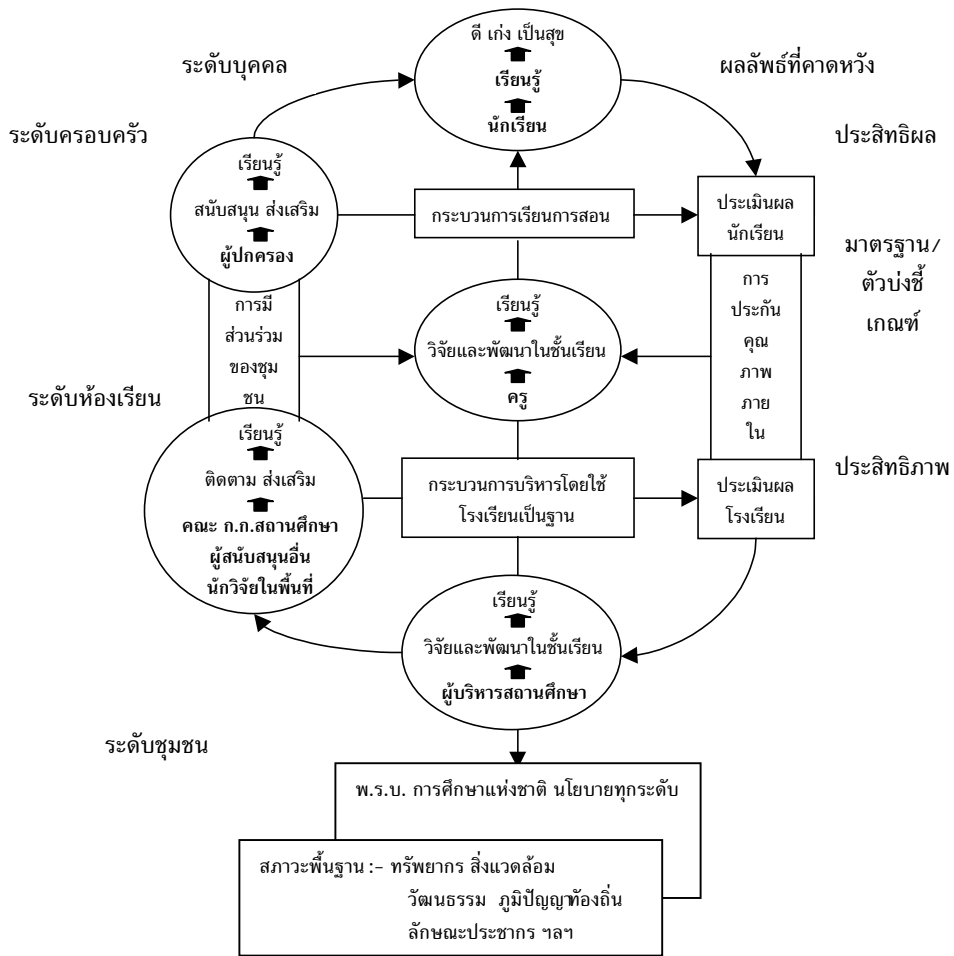
(6) ผู้บริหารการศึกษา ศิษยานุศิษย์ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ เป็นผู้มีความสำคัญในด้านสนับสนุนส่งเสริมครู โดยเฉพาะผู้บริหารต้องเป็นผู้นำของครู ทั้งในด้านวิชาการและด้านขวัญกำลังใจ บุคคลทั้งหลายเหล่านี้ล้วนเป็นมืออาชีพเช่นเดียวครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองด้วย

(7) ครูของครูและของบุคลากรทางการศึกษาต่างๆ ต้องยกระดับคุณภาพของตนเองเช่นกัน การปฏิรูปสถาบันครูศึกษาจึงควรเชื่อมโยงกับการปฏิรูปโรงเรียน จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

(8) การปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เน้นผลการดำเนินงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรอยู่ภายใต้เกณฑ์ของมาตรฐานที่เป็นไปในเชิงวิชาการและสามารถปรับเปลี่ยนได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม

(9) การใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเกณฑ์และมาตรฐานที่มีความเป็นเหตุเป็นผลทางวิชาการ และสะท้อนสถานะความต้องการของสังคมได้ดี

จากโครงการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และนักวิจัยผู้สนับสนุน เป็นหัวใจสำคัญของโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เมื่อมีการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว จึงมีผลถึงการปฏิรูปการสอนของครู การปฏิรูปการบริหาร และการประกันคุณภาพ กรอบความคิดของโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แสดงด้วยภาพที่ 11 ดังนี้

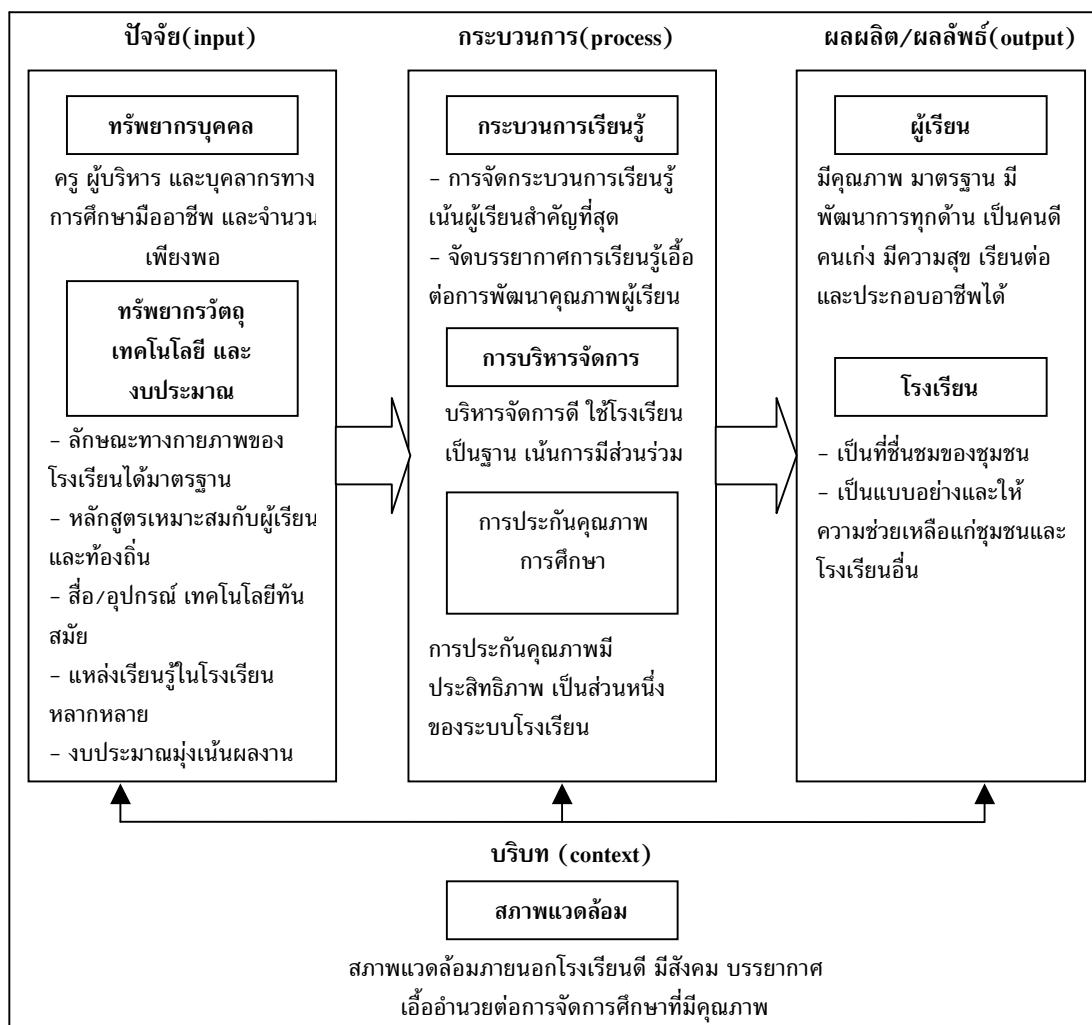
ภาพที่ 11 กรอบแนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 ก)

1.3.2.2 โครงการโรงเรียนสมบูรณ์แบบ

โรงเรียนสมบูรณ์แบบ หรือโรงเรียนในฝันเป็นอีกโครงการหนึ่งซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความเป็นโรงเรียนที่ดี (good schools) ซึ่งจะครอบคลุมองค์ประกอบทั้งระบบคือ ด้านบริบท (context) ปัจจัย (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) ของโรงเรียน อันเป็นองค์ประกอบเชิงระบบ (system approach) ของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องสามารถอำนวยให้บังเกิดประโยชน์เกื้อหนุนการพัฒนาโรงเรียนได้ ดังที่ อำนวย จันทวานิช (2544) ได้กล่าวไว้ว่า แนวความคิดของโรงเรียนสมบูรณ์แบบเกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งหวังให้บังเกิดความเสมอภาคของการให้บริการการศึกษาแก่เด็กไทยทุกคนมีความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียน และลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของผลผลิต ซึ่งหมายถึงคุณภาพของผู้เรียน แนวความคิดของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งใช้เป็นตัวกำหนดความเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบ มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางเป็นสากล กล่าวคือ สถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาของ

องค์การยูเนสโก ได้กำหนดแนวการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยมิติที่สัมพันธ์กัน 3 มิติ คือคุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน และคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา (input) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน (teaching process) และคุณภาพของการผลิต (output) ในทำนองเดียวกัน Coombs (1969, อ้างถึงใน UNESCO 1991 : 3) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าอาจหมายถึงเนื้อหาวิธีการสอน การจัดการกระบวนการทางการศึกษา ความพยายามต่างๆที่จะปรับการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่นวัตกรรม ในขณะที่ Mialaret (1985, อ้างถึงใน UNESCO 1991 : 3) ได้กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาว่าขึ้นอยู่กับความคาดหวังของชุมชน (context) ที่แสดงให้เห็นได้จากวัตถุประสงค์ของการศึกษากับคุณลักษณะที่แท้จริงของกระบวนการทางการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่สังเกตได้จากผู้เรียน Stephens (1990, อ้างถึงใน Robson and Matthews 1995 : 5) ได้ระบุถึงเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและชุมชน ทั้งที่เป็นความต้องการในปัจจุบันและอนาคต วางรากฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ประสบการณ์เชิงลึกสำหรับพัฒนาปัญญา สำหรับหลักการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทั้งในแง่กายภาพและการพัฒนาเชิงศีลธรรม การเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนบุคคล และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากแนวคิดดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาแนวคิด และหลักเกณฑ์ของ “โรงเรียนสมบูรณแบบ” โดยมีนายอำรุง จันทวานิช เป็นประธาน (คำสั่ง ศธ. ที่ วก. 286/2545) และได้มีการนำเสนอองค์ประกอบที่กำหนดความเป็นโรงเรียนสมบูรณแบบไว้ตามภาพที่ 12 ดังนี้

ภาพที่ 12 องค์ประกอบของโรงเรียนสมบูรณ์แบบ

สำหรับการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนนั้น นอกจากที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต่างๆ ได้ดำเนินการโครงการโรงเรียนนำร่องปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนทั้งโรงเรียน ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังเช่นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) มีโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็กและนิเวศในนาข้าวและแปลงผัก 118 แห่ง โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ 1,347 แห่ง เป็นต้น จากการดำเนินงานตามโครงการเหล่านั้นได้ก่อให้เกิดผลอย่างน้อย 5 ประการคือ 1) การเปลี่ยนวัฒนธรรม และกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ โดยบุคลากรกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนอื่น 2) การเปลี่ยนแปลงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้บริหารร่วมกันทำงานอย่างสอดคล้อง เชื่อมโยง และเอื้อประโยชน์ต่อกัน 4) ผู้เรียนมีความสุข มีความสามารถในการเรียนรู้ และ 5) ชุมชน และโรงเรียนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับตัวนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และแนวปฏิบัติการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ นั้น จะมีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติหลายประการ คือ การจัดกระบวนการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การสร้างเสริม ศักยภาพของบุคลากร และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

1.4 ผลงานวิจัย

สำหรับการออกแบบการวิจัยเพื่อประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนนั้น Caldwell and Spinks (1998) และ Cheng (1996) เสนอว่าแบบแผนการวิจัยที่เหมาะสมที่สุด น่าจะเป็นแบบแผนการวิจัยชนิดมีกลุ่มควบคุมและมีการวัดก่อนและหลังการดำเนินงาน เพราะจะสามารถตรวจสอบแผนการวิจัยชนิดไม่มีกลุ่มควบคุมแต่มีการวัดก่อนและหลังการดำเนินงาน และแบบแผนการวิจัยที่มีกลุ่มควบคุมและมีการวัดหลังการดำเนินงานเพียงครั้งเดียว อย่างไรก็ตาม จากรายงานการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน นักประเมินได้เสนอข้อค้นพบ เกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อการปฏิรูปโรงเรียนไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปแบบของตัวบ่งชี้ที่มีการวิเคราะห์ตรวจสอบแล้ว และในรูปข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ดังเช่น Hartell (1996) เสนอแนะว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษาควรเป็นอิสระจากการ ควบคุมของรัฐเช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมประเภทอื่น Caldwell and Spinks (1998) สรุป ยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปโรงเรียนจากการศึกษาติดตามผลการปฏิรูป โรงเรียนในต่างประเทศต่างๆ ไว้ดังนี้

- (1) มีการกำหนดนโยบาย หลักสูตร มาตรฐาน และภารกิจโดยหน่วยงานกลาง
- (2) มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการลงสู่ระดับโรงเรียน
- (3) เน้นเป้าหมายการปฏิรูปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนในโรงเรียน
- (4) โรงเรียนต้องมีบทบาทสำคัญในสังคมแห่งความรู้ มีและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
- (5) มีการปฏิรูปโครงสร้าง และบทบาทของโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับการทำงาน ร่วมกับสถาบันอื่นๆ ในสังคมมากขึ้น จัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานระดับสากล
- (6) มีการพัฒนาวิชาชีพครูในแนวใหม่ ให้ครูมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อโลก ยุคใหม่
- (7) บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานรวมพลังทุกกิจกรรมในวิชาชีพ
- (8) มีความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสื่อสาร และสารสนเทศ
- (9) มีการพัฒนาบทบาทและภารกิจของบุคลากรในสถานศึกษา
- (10) มีการจัดทำแผนระยะยาว 10 ปี และมีการทบทวนและแผนการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นระยะต่อเนื่อง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้วิจัยและนำเสนอองค์ประกอบที่มีผลต่อการปฏิรูปโรงเรียน จำแนกตามประเภทของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการปฏิรูปโรงเรียน แยกได้เป็น 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านครู ผู้เรียน ผู้บริหาร บิดามารดาผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่หน่วยงานต้นสังกัด และนักวิจัยภายนอก ดังต่อไปนี้

(1) ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านนี้ครอบคลุมถึงคุณลักษณะของครู ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครู โดยเฉพาะในเรื่องการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและบริหารหลักสูตรท้องถิ่น การวิจัยปฏิบัติการ การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่ ครูต้องมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิรูปโรงเรียน มีวิสัยทัศน์ มีแรงจูงใจ และความพึงพอใจในการทำงาน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความเต็มใจในการร่วมคิดร่วมทำรวมพลังทำงานเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(2) ปัจจัยด้านผู้เรียน ความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนค่อนข้างคล้ายกันทุกระดับ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนอย่างสนุกสนาน ชอบเรียนวิชาที่แปลกใหม่ ตื่นเต้นท้าทาย เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ผู้เรียนอยากได้ครูที่ใจเย็นอดทนพอที่จะให้นักเรียนได้ลองผิดลองถูกและค้นพบด้วยตนเอง อยากมีกิจกรรมทางการเรียนที่หลากหลาย ไม่ชอบการเรียนการสอนแบบเดิมที่ซ้ำซากจำเจ ไม่ชอบครูที่ดุและครูที่ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับครู ลักษณะดังกล่าวของผู้เรียนมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิรูปโรงเรียน

(3) ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน การปฏิรูปโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ มีความสามารถทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิรูป สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทุกด้าน และสนับสนุนการทำงานแบบรวมพลังจากบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ มีอิสระในการบริหารจัดการโดยโรงเรียน มีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาซึ่งสนองความต้องการของท้องถิ่น

(4) ปัจจัยด้านบิดามารดา/ผู้ปกครอง ครอบครัวและชุมชน บิดามารดา/ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน หน่วยงานนอกโรงเรียนให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่โรงเรียน และหน่วยที่เกี่ยวข้องช่วย โรงเรียนระดมจัดหาทรัพยากรทั้งเอกชน ท้องถิ่น และรัฐ ปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้การปฏิรูปโรงเรียนประสบความสำเร็จ และยั่งยืน

(5) ปัจจัยด้านบุคลากรจากหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานต้นสังกัดมีความสำคัญในฐานะหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้โรงเรียนมีการปฏิรูป การทำงานของบุคลากรต้นสังกัดอาจมีผลทำให้การปฏิรูปโรงเรียนประสบผลสำเร็จ หรือมีผลทำให้การปฏิรูปโรงเรียนต้องล่าช้าขึ้นอยู่กับบทบาทและพฤติกรรมของบุคลากร กล่าวคือ ถ้าบุคลากรให้ความรู้ ให้อำนาจแสวงหาความรู้แก่โรงเรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างเต็มที่ ให้อิสระแก่โรงเรียนในการดำเนินงาน และมีปฏิสัมพันธ์กับทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ น่าจะมีผลทำให้การปฏิรูปโรงเรียนประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว

(6) ปัจจัยด้านนักวิจัย/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้สนับสนุนโครงการจากหน่วยงานภายนอกนักวิจัย พี่เลี้ยงหรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้สนับสนุนซึ่งเป็นบุคคลมาจากหน่วยงานภายนอก เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน บทบาทนักวิจัยที่เอื้อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานปฏิรูปโรงเรียน ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี การให้คำแนะนำและให้ข้อมูล ป้อนกลับที่มีคุณค่า การสร้างโอกาสให้ครูได้เห็นรูปแบบการปฏิรูปที่หลากหลาย การช่วยครู ทำแผนการดำเนินงานรวมทั้งช่วยครูทำแผนการดำเนินงานรวมทั้งช่วยครูดำเนินงานตามแผน การส่งเสริมให้ครูทำงานให้ได้ผลสูงกว่าที่คาดหวังไว้ การช่วยให้ครูมีเจตคติที่ดีและมีการพัฒนาทางวิชาชีพ และการแสดงความเชื่อมั่นในตัวครู

กล้า ทองขาว (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ” มีข้อค้นพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด และรองลงมาได้แก่ การสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่น การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มาตรการควบคุม ประเมินผล และการกระตุ้นส่งเสริม และเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยทุกตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลทางบวกในการอธิบาย หรือทำนายความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ รุ่งเรือง สุขารมย์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีการศึกษานโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การนำนโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปปฏิบัติ มีปัจจัย 6 ประการที่จำเป็นมากได้แก่ ปัจจัยด้านการพัฒนาครู ความชัดเจนของนโยบาย ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ความชัดเจนของแนวปฏิบัติ ความพร้อมของทรัพยากร และความร่วมมือจากชุมชน

ทศนา แคมมณี และ คณะ (2544) ได้ทำการศึกษาแบบพหุกรณี (multiple case studies) โรงเรียนจำนวน 11 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียน/สถานศึกษาที่ได้มีการดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และได้รับความสำเร็จไปแล้วในระดับหนึ่งจำนวน 7 แห่ง และโรงเรียน/สถานศึกษาที่ยังไม่มีการพัฒนาหรือมีความพยายามในการพัฒนาไปบ้างแล้วแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จอีก 4 แห่ง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (indepth interview) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หรือจัดทำกลุ่มสนทนา (focus group) และสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโดยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) ร่วมกับการสัมภาษณ์ครู และนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบ/ปัจจัยสำคัญๆ ที่เป็นแรงผลักดันช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนประสบความสำเร็จมี 6 ประการ คือ องค์ประกอบด้านผู้บริหาร (เน้นการพัฒนาวิชาการ กล้าตัดสินใจเพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นประชาธิปไตย และเป็นแบบอย่างที่ดี) องค์ประกอบด้านยุทธวิธีในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (เช่นส่งเสริมการเรียนรู้ของครู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การมีแนวคิดหลักเป็นจุดร่วมในการพัฒนา การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ (เช่นการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม

การวางแผนยุทธศาสตร์ การปรับปรุงระบบการทำงาน การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การกำกับติดตาม และประเมินผล) องค์ประกอบด้านครู (เช่น คุณสมบัติของครู การพัฒนาตนเองด้านการเตรียมการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้) องค์ประกอบด้านนักเรียน (เช่น ความเป็นกัลยาณมิตรของครู กิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุก ไม่เครียด ความต้องการและความสนใจของนักเรียน) และองค์ประกอบด้านผู้ปกครองและชุมชน (เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ความพร้อมและศักยภาพ)

เลขา ปิยะจรรย์ (2545) ได้จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง “สถานการณ์ปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย” เป็นเอกสารรายงานที่เป็นชุดใหญ่ ที่ประกอบด้วยโครงการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในโครงการนี้ ประกอบด้วย 1) การเน้นการปฏิรูปทั้งโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การมีเอกภาพในหลักการและแนวคิด แต่หลากหลายการปฏิบัติ 3) การมีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท สังคม วัฒนธรรม และความก้าวหน้า/ปัญหาอุปสรรค/สถานการณ์ปัจจุบัน 4) การมีความเป็นพลวัต นั่นคือการมีพลังทางบวกในและนอกองค์การที่สามารถทำให้การปฏิรูปเดินหน้า และมีแรงขับเคลื่อนได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง 5) การมีความคิดและปฏิบัติการจากฐานสู่ยอด เป็นวิถีทางที่สอดคล้องกับลักษณะเด่นข้างต้นและจะทำให้การปฏิรูปเกิดผลที่ยั่งยืน สรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ การที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักและปรับเปลี่ยนบทบาทของตนให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยยึดเป้าหมายเดียวกันคือการให้ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน เมื่อสังเคราะห์ภาพรวมจากการปฏิบัติจริงของโรงเรียนนำร่อง 250 แห่ง สามารถสรุปองค์ประกอบ / เงื่อนไขเฉพาะได้ 4 ด้าน คือ ด้านผู้นำและสมาชิกปฏิรูป ด้านกระบวนการปฏิรูป ด้านการสนับสนุนจากต้นสังกัด และด้านความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สมบูรณ์และเป็นไปได้ง่าย

เกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง สามารถรวมพลังปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานเป็นทีม มีผลก้าวหน้าปรากฏชัดเจนกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กและกลางได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เด่นชัดกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทำให้โรงเรียนเหล่านี้ โดยเฉพาะที่อยู่ห่างไกลสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องใกล้ชิดชุมชนและสร้างสรรค์หลากหลาย ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีกรอบแบบแผนคล้ายคลึงกัน และมีจำนวนกิจกรรมการปฏิรูปโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก การวิจัยยืนยันว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน อายุของบุคลากร

ขนาด และที่ตั้งของโรงเรียนมีข้ออุปสรรค การได้รับโอกาส การมีขวัญกำลังใจ การสนับสนุนทางวิชาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นแรงเสริมที่โรงเรียนต้องการมาก ทั้งในกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรับแนวทางการพัฒนา และการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาจากต้นสังกัดและกลุ่มโรงเรียนที่สืบค้นสร้างสรรค์แนวทางการพัฒนาด้วยตนเอง

สุน อมรวิวัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้วิเคราะห์เงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญ พบว่าการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน บุคลากรทั้งโรงเรียนควรมีอิสระจากการถูกรวบงำโดยทฤษฎีและการถูกผูกมัดกับขั้นตอนที่เคร่งครัดจนเกินไป ในภาพรวมโรงเรียนส่วนใหญ่ของโครงการเกิดความตระหนักและตื่นตัว ได้พัฒนาตนเองโดยเกิดรูปแบบกระบวนการกัลยาณมิตรนิเทศจากนักวิจัยในพื้นที่ และเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนที่สนับสนุนด้านวิชาการ และส่งเสริมกำลังใจให้แก่กัน นอกจากนี้แล้วบุญมี เณรยอด ผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการอีกท่านหนึ่ง ได้วิเคราะห์เงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญพบว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนเป็นกุญแจหลักสู่ความสำเร็จ เพราะมีสมรรถนะในการจัดการทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบายและถือปฏิบัติเป็นพันธกิจในการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารที่กระจายอำนาจให้กับกลุ่มบุคคลมีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากกว่ากระจายอำนาจให้กับบุคคลคนเดียว เช่น ผู้ช่วยบริหารหรือครูคนใดคนหนึ่ง และการที่บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกันมากขึ้น ได้ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการติดตามและประเมินผลของโรงเรียนอย่างเป็นระบบมากขึ้น สมรรถนะของผู้บริหารที่ได้รับการจัดอันดับความสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ร่วมงานศรัทธา ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตาม

นภเนตร ธรรมบวร (2542) ศึกษาวิจัยกรณีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนสังกัดละหนึ่งโรงเรียนในจังหวัดขอนแก่น พบหลักสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนว่าองค์กรในชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียน ทั้ง 3 ส่วนสามารถเกื้อหนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กันและกันได้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่ทำให้การสอนของครูประสบความสำเร็จ ครูต้องเรียนรู้และมีการสะท้อนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งวิเคราะห์ตรวจสอบตนเองอยู่เสมอ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนเป็นไปในลักษณะยอมรับและนับถือกันและกัน การรวมตัวกันเป็นเครือข่าย และการอบรมครูแบบมีส่วนร่วมและการฝึกปฏิบัติจริง เป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ภาวณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และ คณะ (2542) ได้สังเคราะห์รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน ระบบการบริหารจัดการโรงเรียนและระบบการนิเทศของหน่วยงานต้นสังกัด พบว่า จากกระบวนการเตรียมความพร้อมและการฝึกปฏิบัติสาระและทักษะที่จำเป็น 3 ระบบ สามารถพัฒนาและสนับสนุนกันและกันได้ดี ปัจจัยที่สำคัญยิ่งคือครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ต่างมีวินัย ใฝ่รู้ สู้งานด้วยอุดมการณ์และ

จรรยาบรรณในวิชาชีพ ทำให้โรงเรียน 2 ใน 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในพื้นที่จังหวัดสกลนคร สามารถปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ระดับหนึ่ง และมีรูปแบบของตนเอง

ลำลี ทองธิว และ คณะ (2544) ได้วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาค้นคว้าจากรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการสร้างแนวร่วมกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อจัดประสบการณ์สอดคล้องกับชีวิตจริงให้กับนักเรียนเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งด้วย ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่เกิดขึ้นมาก คือ การสร้างแนวร่วมที่ชุมชนเป็นสถานการณ์ให้ความรู้และประสบการณ์ต่อนักเรียน ตัวอย่างกิจกรรมการให้นักเรียนศึกษาความต้องการ ปัญหาและ/หรือสภาพบริบท รวมทั้งเอกลักษณ์ ประวัติความเป็นมาของชุมชน นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะด้านภาษา สังคม การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียนสาระที่เป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นต้น ผู้วิจัยเสนอว่าลักษณะการเรียนการสอนที่จะใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้หรือใช้ปัญหาและกรณีในชุมชนเป็นสาระให้นักเรียนเรียนรู้ 1) สมาชิกในชุมชนทุกคนหลากหลายอาชีพควรมีโอกาสมีส่วนร่วม เพื่อสร้างฐานประสบการณ์ที่หลากหลายให้แก่ักเรียน 2) การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นระบบที่มีคุณภาพต่อเนื่อง จึงควรมีการวางแผนและทำงานด้วยกันทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ หลักสูตรหรือกิจกรรม/โครงการ การนำไปลงมือปฏิบัติ จนถึงการประเมินผลและการปรับปรุง ชุมชนจึงจะสามารถระบุและนำศักยภาพ และทรัพยากรมาสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ 3) แนวร่วมในการเรียนรู้ทั้งครู ผู้บริหาร สมาชิกของชุมชน รวมทั้งนักเรียนจะต้องมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนตรงกัน ดังนั้น การสร้างความตระหนักความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งการปรับวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องและปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทในชุมชน จะช่วยให้การเรียนรู้มีคุณภาพอย่างแท้จริง 4) เนื่องจากความหลากหลายของประสบการณ์ ศักยภาพ หรือความคิดเห็น โรงเรียนจำเป็นต้องแสดงออกถึงการให้เกียรติความแตกต่าง และจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ทุกคนรวมทั้งนักเรียนจะเรียนรู้ร่วมกัน หากมีวิสัยทัศน์ร่วมกันแล้วกระบวนการปฏิบัติที่จะนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน มีได้หลายทางและสามารถปรับเปลี่ยนได้หากล้มเหลว ดังนั้นการสร้างแนวร่วมที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนไม่ใช่เพียงการที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามาทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมภาคปฏิบัติ หรือให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ที่ครูและผู้บริหารคิดว่าจำเป็นชั่วคราวชั่วคราว ดังเช่นที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

ตัวแปรจากการศึกษาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติในต่างประเทศ ซึ่งวิเคราะห์จากผลงานทางวิชาการ 100 เรื่องของ โอทูล (O'Toole, 1986 อ้างใน ทองใบ สุดชาติ, 2536) ได้สรุปตัวแปรการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติในงานเขียนเรื่อง "Policy Recommendation for Multi-Action Implementation : An Assessment of the Field" ซึ่งกล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายมากกว่า 100 เรื่อง และเป็นผลงานวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 1971 - 1985 และจากกรณีนี้เมื่อวิเคราะห์เบื้องต้นจะพบว่ามีตัวแปรที่นิยมนำมาศึกษา 20 อันดับแรกคือ ทรัพยากร

องค์การ ความชัดเจนของนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย การจูงใจ และสนับสนุน สภาพแวดล้อมองค์การ ทักษะคติ/ความเห็นพ้อง/ความสนใจของบุคลากรในองค์การ โครงสร้าง ในองค์การ การสนับสนุนทางการเมือง ภาวะผู้นำองค์การ นวัตกรรม/เทคโนโลยี การยอมรับ นโยบายของท้องถิ่น การติดต่อสื่อสาร จำนวนผู้เข้ามามีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือปฏิบัติ อำนาจ/การใช้อำนาจ ความสอดคล้องกับปัญหา การแข่งขัน/ความขัดแย้ง ระเบียบกฎหมาย การนิเทศ/การตรวจสอบ/การประเมินผล เครือข่ายองค์การ และการเรียนรู้ที่จะปรับตัว

จากงานวิจัยที่ได้ยกมากล่าวถึงข้างต้น หากวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารนโยบาย จะพบว่า มีองค์ประกอบ และตัวแปรที่พบจากงานวิจัยต่างๆหลายด้าน เช่น ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ด้านการสนับสนุนจากต้นสังกัด ด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ลักษณะหน่วยงาน มาตรฐานการควบคุม การประเมินผล ภาวะผู้นำ การปฏิรูป การพัฒนาครู ความชัดเจนของนโยบายและแนวปฏิบัติ ความพร้อมของทรัพยากร และความร่วมมือจากชุมชน เป็นต้น

1.5 ข้อสรุปจากผลการศึกษาวิเคราะห์

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และผลการวิจัยมาตามลำดับนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่คาดหวังให้โรงเรียนซึ่งเป็นองค์การทางการศึกษาได้ปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

- (1) องค์ประกอบที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (2) องค์ประกอบที่มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
- (3) องค์ประกอบที่กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- (4) องค์ประกอบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ
- (5) องค์ประกอบที่ปรับวัฒนธรรมองค์การ
- (6) องค์ประกอบที่จัดทรัพยากรการเรียนรู้
- (7) องค์ประกอบที่จัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ทฤษฎี แนวปฏิบัติในนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และผลงานวิจัย พบว่า มีองค์ประกอบบางประการที่จะส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอีกเป็นองค์ประกอบที่ 8-10 ดังนี้

(8) องค์ประกอบที่สร้างการรับรู้และการยอมรับในนโยบาย ตามผลการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนโยบายและการวิเคราะห์นโยบายเพื่อการปฏิบัติ และตามตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ

(9) องค์ประกอบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ ตามผลการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องพัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหารในยุคที่มุ่งคนซึ่งเน้นเรื่องการจูงใจ และผลงานวิจัย

(10) องค์ประกอบการการประกันคุณภาพภายใน หรือปัจจัยการวัดผลการปฏิบัติงานตามตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล และผลงานวิจัยซึ่งพบว่าองค์ประกอบตัวนี้จะต้องมีความคู่กับองค์ประกอบการมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (องค์ประกอบในข้อ 3)

ทั้งนี้ เพื่อให้มองเห็นแหล่งที่มาขององค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งแม้ว่าใน 7 องค์ประกอบแรก จะมีที่มาจากผลการศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 แต่องค์ประกอบเหล่านั้นก็มีกล่าวถึงในทฤษฎี นโยบาย โครงการ และผลงานวิจัย ด้วยเช่นกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ วิเคราะห์จาก 4 แหล่ง

แหล่งที่มา องค์ประกอบ	แนวคิด/ทฤษฎี	พระราชบัญญัติ	แนวนโยบาย	งานวิจัย
การสร้าง การรับรู้และ ยอมรับ นโยบาย	<ul style="list-style-type: none"> • ความชัดเจนของนโยบายและวัตถุประสงค์ (วรเดช, 2543) (สมบัติ, 2540) • การรับรู้และยอมรับนโยบาย (วรเดช, 2543) • การสื่อสารนโยบาย (วรเดช, 2543) 	<ul style="list-style-type: none"> • เอกภาพด้านนโยบาย (หมวด 1) 	<ul style="list-style-type: none"> • รัฐเป็นผู้วางนโยบาย (นโยบายรัฐ, 2543) 	<ul style="list-style-type: none"> • มีการกำหนดนโยบาย (Hartell, 1996) • ความชัดเจนของนโยบายและแนวปฏิบัติ (O'Toole, 1986) (รุ่งเรือง, 2543)
การจัด ทรัพยากร การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรนโยบาย (วรเดช, 2543) 	<ul style="list-style-type: none"> • การสนับสนุนทรัพยากร(หมวด 8) • การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (มาตรา 25) 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดตั้งการเรียนรู้ และแหล่งวิทยาการ(นโยบายรัฐ, 2543) 	<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรองค์การ (O'Toole, 1986)
การมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> • ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (วรเดช, 2543) 	<ul style="list-style-type: none"> • การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (หมวด 4) • ความสัมพันธ์กับชุมชน(มาตรา 29) 	<ul style="list-style-type: none"> • การมีส่วนร่วม (นโยบายรัฐ, 2543) (สกศ, 2542) 	<ul style="list-style-type: none"> • การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (ทิศนา, 2544)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ วิเคราะห์จาก 4 แหล่ง (ต่อ)

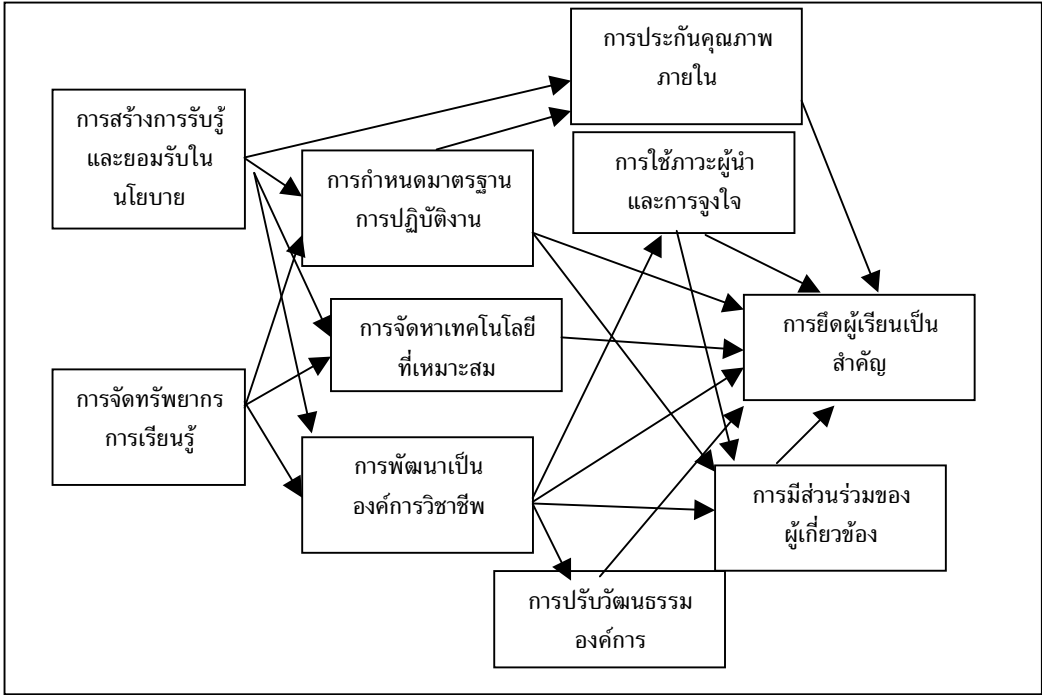
แหล่งที่มา องค์ประกอบ	แนวคิด/ทฤษฎี	พระราชบัญญัติ	แนวนโยบาย	งานวิจัย
การพัฒนา เป็นองค์การ วิชาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาวิชาชีพ (Guskey,2000) 	<ul style="list-style-type: none"> การเป็นองค์การวิชาชีพ(หมวด 7) ให้มีองค์กรวิชาชีพครู (มาตรา 53) 	-	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาวิชาชีพครูแนวใหม่ (นงลักษณ์, 2545) (Hartell, 1996)
การกำหนด มาตรฐาน การปฏิบัติ งาน	<ul style="list-style-type: none"> มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Sergiovanni,1999) 	<ul style="list-style-type: none"> การมีมาตรฐานและการประกันคุณภาพ(หมวด 6) 	<ul style="list-style-type: none"> การใช้มาตรฐานการเรียนรู้ (หลักสูตร, 2542) 	-
การยึด ผู้เรียนเป็น สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (ประเวศ, รุ่ง, สุวัฒน์, 2544) 	<ul style="list-style-type: none"> การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ(หมวด 4) 	<ul style="list-style-type: none"> ยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (นโยบายรัฐ, 2543) 	-
การจัดการ เทคโนโลยีที่ เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Sergiovanni, 1999) 	<ul style="list-style-type: none"> การสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษ(หมวด 9) การใช้นวัตกรรมที่เหมาะสม(มาตรา24) การวิจัยในชั้นเรียน (มาตรา 30) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบและ เทคโนโลยีทางการศึกษา (นโยบายรัฐ, 2543) 	-
การปรับ วัฒนธรรม องค์การ	<ul style="list-style-type: none"> วัฒนธรรมองค์การ (วิโรจน์, 2545) (Sergiovanni,2543) 	<ul style="list-style-type: none"> กระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24) และมาตราอื่นที่มีผลต่อการปรับวัฒนธรรมองค์การ 	<ul style="list-style-type: none"> การเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ (อำนาจ, 2545) 	<ul style="list-style-type: none"> การเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท (เลขา, 2545)
การประกัน คุณภาพ ภายใน	<ul style="list-style-type: none"> การวัดผลการปฏิบัติและให้คุณให้โทษ (วเรตช, 2543) 	<ul style="list-style-type: none"> มาตรฐานและการประกันคุณภาพ (หมวด 6) 	<ul style="list-style-type: none"> การประกันคุณภาพการศึกษา (อำนาจ, 2545) 	-
การใช้ภาวะ ผู้นำและ การจูงใจ	<ul style="list-style-type: none"> ภาวะผู้นำ (วเรตช,2543) การจูงใจ (Sergiovanni, 1999) 	<ul style="list-style-type: none"> การบริหารจัดการ (หมวด5) 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารกับความเป็นผู้นำ (วิโรจน์,2545) 	<ul style="list-style-type: none"> ภาวะผู้นำ (นงลักษณ์, 2545)

จากองค์ประกอบทางการบริหารที่กำหนดได้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาจัดเส้นทางอิทธิพล เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดให้องค์ประกอบ “การรับรู้และการยอมรับในนโยบาย” และองค์ประกอบ “การจัดทรัพยากรการเรียนรู้” เป็นตัวแปรภายนอก (exogenous variables) และกำหนดให้องค์ประกอบอื่นๆ เป็นตัวแปรภายในระบบ (endogenous variables) ซึ่งในกรณีองค์ประกอบการเรียนรู้และการยอมรับในนโยบายนั้นเป็นไปหลักการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (policy implementation) ที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีการรับรู้และยอมรับในนโยบายนั้นก่อนเป็นลำดับแรกดังที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อที่ 1.1.1 สำหรับองค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ นั้น เป็นไปตามทฤษฎีเชิงระบบ (system theory) ซึ่งถือว่าทรัพยากรเป็นปัจจัยป้อนเข้า (input) ของระบบ และเป็นไปตามตัวแบบทางการเมือง (political model) และตัวแบบทั่วไป (general model) จากผลการศึกษาของวรเดช จันทรศร ดังที่ผู้วิจัยได้เสนอไว้ในหัวข้อ 1.1.2

การกำหนดให้องค์ประกอบ “การกำหนดมาตรฐานงาน” “การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม” และ “การพัฒนาเป็นวิชาชีพ” ที่ได้รับการส่งผลจากองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรภายในระบบในลำดับถัดมานั้น ในกรณีองค์ประกอบกำหนดมาตรฐานงานเป็นไปตามตัวแบบยึดหลักเหตุผล (ดังแสดงในภาพที่ 1) ซึ่งเห็นได้ว่า ปัจจัยกำหนดภารกิจที่ชัดเจนและมอบหมายงานเป็นปัจจัยที่มีมาก่อนปัจจัยมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในกรณีองค์ประกอบจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นไปตามตัวแบบด้านการจัดการ (ดังแสดงในภาพที่ 2) ซึ่งปัจจัยวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้เป็นปัจจัยที่ได้รับการส่งผลจากปัจจัยสมรรถนะขององค์การ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพยากรขององค์การ ในกรณีองค์ประกอบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพเป็นไปตามตัวแบบทั่วไป (ดังแสดงในภาพที่ 6) ที่ปัจจัยลักษณะของหน่วยงานได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านทรัพยากร

การกำหนดองค์ประกอบ “การประกันคุณภาพ” “การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ” และ “การปรับวัฒนธรรมองค์การ” เป็นองค์ประกอบที่ได้รับอิทธิพลในลำดับต่อมานั้น เป็นไปตามพัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาทั้งสามองค์ประกอบ ซึ่งทฤษฎีกลุ่มที่เน้นคนและเน้นวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีกลุ่มที่เน้นความมีประสิทธิภาพ ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อ 1.1.3 และการกำหนดองค์ประกอบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เป็นองค์ประกอบที่ได้รับอิทธิพลในลำดับถัดมาเป็นไปตามตัวแบบการพัฒนาองค์การ (ดังแสดงในภาพที่ 3) ซึ่งเห็นได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมได้รับอิทธิพลจากปัจจัยการจูงใจและปัจจัยภาวะผู้นำ และในลำดับสุดท้ายคือ องค์ประกอบการศึกษาผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นไปตามสาระในหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545 (ดังแสดงในภาพที่ 10) ที่การจัดการศึกษาตามกำหนดในหมวดต่างๆ มุ่งสู่แนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด

จากเหตุผลในการจัดเส้นทางอิทธิพลขององค์ประกอบทางการบริหารดังกล่าว ผู้วิจัยได้แสดงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยในส่วนที่เป็นตัวแปรต้น ดังภาพที่ 13 ดังนี้

ภาพที่ 13 โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ตอนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบความมีประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การศึกษวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์จาก 3 แหล่งดังนี้ คือ 1) ทฤษฎีความมีประสิทธิภาพ 2) ผลงานวิจัย และ 3) วัตถุประสงค์ในนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้อย่างลำดับ

2.1 ทฤษฎีความมีประสิทธิภาพ

การศึกษวิเคราะห์ทฤษฎีความมีประสิทธิภาพที่เกิดจากการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียน ผู้วิจัยจะนำเสนอใน 3 ประเด็น คือ รูปแบบประสิทธิผลของโรงเรียนปฏิรูป ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพกับการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน และทฤษฎีความพึงพอใจ ดังนี้

2.1.1 รูปแบบประสิทธิผลของโรงเรียนปฏิรูป

Yin Cheong Cheng (1996) ได้จำแนกรูปแบบประสิทธิผลโรงเรียน (models of school effectiveness) ไว้ 8 รูปแบบ(model) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบโมเดลประสิทธิผลโรงเรียน ของ Ying Cheong Cheng

โมเดล	มโนทัศน์เกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียน	เงื่อนไขของการใช้โมเดล	ตัวบ่งชี้/สาระหลักของการประเมิน
1. โมเดลเป้าหมาย (goal model)	การบรรลุเป้าหมายที่กำหนด	มีเป้าหมายที่กำหนดชัดเจน เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สามารถวัดได้ มีทรัพยากรในการดำเนินงานเพียงพอ	วัตถุประสงค์ ของโรงเรียนทั้งหมดที่ระบุไว้
2. โมเดลทรัพยากรปัจจัยป้อน (resource-input model)	การได้ทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนต้องการ	มีการระบุชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรและปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงาน กับผลผลิต ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร	ทรัพยากรที่โรงเรียนได้รับ คุณลักษณะของนักเรียนที่คัดเลือกไว้ได้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. โมเดลกระบวนการ (process model)	กระบวนการภายใน ราบรื่นและสมบูรณ์	มีการระบุชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ กับผลผลิต	ความเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วม ความร่วมมือกัน ปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ
4. โมเดลความพึงพอใจ (satisfaction model)	ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	ความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรงกัน และจะละเลยไม่ให้ความสำคัญไม่ได้	ความพึงพอใจของ คณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน
5. โมเดลการดำเนินงานถูกต้องตามหลักการ (legitimacy model)	การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการตลาด เป็นไปอย่างถูกต้อง เพื่อให้โรงเรียนอยู่รอดได้	มีการประเมินความอยู่รอดของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ	ประชาสัมพันธ์โรงเรียน การตลาดภาพลักษณ์ของโรงเรียน ชื่อเสียง กิตติศัพท์ การแสดงความรับผิดชอบของโรงเรียนในการดำเนินงานต่อสังคม
6. โมเดลเน้นการดำเนินงานที่ยังไม่บรรลุผล (ineffectiveness model)	การที่โรงเรียนปลอดจากคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์	ยังไม่สามารถระบุตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของการดำเนินงานของโรงเรียน ได้ชัดเจน แต่มียุทธวิธีในการพัฒนาโรงเรียน	สภาพความขัดแย้งที่เป็นอยู่ ข้อบกพร่อง ปัญหาต่าง ๆ จุดอ่อนของโรงเรียน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบโมเดลประสิทธิผลโรงเรียน ของ Ying Cheong Cheng (ต่อ)

โมเดล	มโนทัศน์เกี่ยวกับ ประสิทธิผลโรงเรียน	เงื่อนไขของการ ใช้โมเดล	ตัวบ่งชี้/สาระหลัก การประเมิน
7. โมเดลการเรียนรู้ ขององค์กร (organizational learning model)	ความสามารถในการ ปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงของสภาพ แวดล้อมต่างๆ และ อุปสรรคขัดขวางภายใน	โรงเรียนกำลังมีการ ปรับเปลี่ยน และจะ ละเลยต่อสภาพ แวดล้อมที่กำลัง เปลี่ยนแปลงไม่ได้	การตระหนักถึงความ ต้องการจำเป็นภายนอก และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การกำกับติดตาม การทำงานภายใน การวางแผนและพัฒนา การประเมินโครงการต่าง ๆ
8. โมเดลการบริหาร คุณภาพโดยรวม (total quality management model)	การบริหารบุคลากร ภายใน และกระบวนการ ที่จะสนองความต้องการ ของบุคคลทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง	ความต้องการจำเป็น ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตรงกัน และมีทรัพยากร และเทคโนโลยีพร้อม สำหรับการบริหาร จัดการทั้งหมด	ความเป็นผู้นำ การจัดการ บุคลากร การวางแผน กลยุทธ์ การบริหารจัดการ กระบวนการทำงาน ผลงาน ที่มีคุณภาพ ความพอใจ ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผลกระทบต่อสังคม

นักประเมินให้คำนิยามความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนแตกต่างกันตามรูปแบบการประเมินและจุดเน้นของการประเมิน ดังเช่น นางลักษณ วิรัชชัย (2545) ได้สรุปคำนิยามความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนได้เป็น 3 รูปแบบ โดยอ้างอิงผลการวิจัยของนักวิจัยหลายท่านดังนี้

(1) ผลการเรียนรู้ (learning outcome) ของนักเรียน

Caldwell and Spinks (1998) สรุปว่านักวิจัยหลายคนให้คำนิยามความสำเร็จของโครงการปฏิรูปโรงเรียนว่าเป็นผลการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการวัดในรูปคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการจากแบบทดสอบมาตรฐาน และการวัดในรูปการรับรู้ (perception) ตัวอย่างงานวิจัยได้แก่ งานวิจัยของ Whitty, Power & Halpin เมื่อปี ค.ศ. 1998 งานวิจัยของ Hanushek เมื่อปี ค.ศ. 1996 งานวิจัยของ Summers & Johnson เมื่อปี ค.ศ. 1996 และงานวิจัยของ Olson เมื่อปี ค.ศ. 1997

(2) ผลการพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) ของบุคลากร

Scheerens (2000) Caldwell & Spinks (1998) Chrispeels, Castilo Brown (2000) รายงานการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนว่า นักวิจัยอาจให้นิยามความสำเร็จได้ทั้งในรูปผลผลิตระยะต้นคือผลการพัฒนาทางวิชาชีพของครูและผลผลิตระยะปลาย

คือ คุณภาพผลการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับตัวบ่งชี้ผลการพัฒนาทางวิชาชีพของครู ได้แก่ ศักยภาพของครูด้านต่างๆ เช่น ด้านการทำการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

(3) มาตรฐานในการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน

Cuban (1998) ได้ศึกษางานวิจัยที่เป็นการประเมินการปฏิรูปโรงเรียน ประถมศึกษาสรุปว่าการประเมินส่วนใหญ่เน้นใช้เป้าหมายที่คาดหวังในการปฏิรูปโรงเรียน มานิยามเป็นมาตรฐานในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน และได้สรุปจากงานวิจัยหลายฉบับ เช่น งานวิจัยของ Majone เมื่อปี ค.ศ. 1983 งานวิจัยของ Hoff เมื่อปี ค.ศ. 1997 งานวิจัยของ Week เมื่อปี ค.ศ. 1993 ว่ามาตรฐานในการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนมีอยู่ 3 มาตรฐาน ดังนี้

(1) มาตรฐานด้านประสิทธิผล (effectiveness standards) ความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนวัดจากตัวบ่งชี้ที่สร้างจากเป้าหมายของการปฏิรูป ตัวอย่างตัวบ่งชี้ ได้แก่ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตราการเรียนต่อในมหาวิทยาลัย อัตราการมีงานทำ

(2) มาตรฐานด้านความกว้างขวาง (popularity standards) ความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนวัดจากรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนได้รับการยอมรับ และมีการนำรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนไปใช้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง สำหรับตัวบ่งชี้ที่ใช้อาจเป็นจำนวนหรือสัดส่วนครูในโรงเรียนและจำนวนโรงเรียนที่ยอมรับรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนไปใช้ประโยชน์

(3) มาตรฐานด้านความคงที่หรือความไม่แปรเปลี่ยน (fidelity standards) ความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนวัดจากระดับความไม่เปลี่ยนแปลงของรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนเมื่อเทียบกับรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ Cuban (1998) กล่าวว่าถ้ารูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนได้ถูกนำไปดัดแปลง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

2.1.2 การพัฒนาวิชาชีพกับการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน

Guskey & Sparks (2000) ได้นำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาวิชาชีพ กับ การปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน โดยยึดหลักพื้นฐานว่า คุณภาพของการพัฒนาวิชาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ และเชื่อว่าองค์ประกอบหลักที่ส่งผลโดยตรงมี 3 องค์ประกอบคือ คุณลักษณะด้านเนื้อหา (content characteristics) ตัวแปรกระบวนการ (process variable) และคุณลักษณะทางบริบท (context characteristics) ดังต่อไปนี้

(1) คุณลักษณะด้านเนื้อหา (content characteristics) หมายถึง การที่จะพัฒนา“อะไร” ในวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ใหม่ ทักษะ และความเข้าใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาวิชาชีพ

(2) ตัวแปรกระบวนการ (process variables) หมายถึง การที่จะพัฒนา “อย่างไร” ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการวางแผน การจัดการ การปฏิบัติ และการติดตามผล

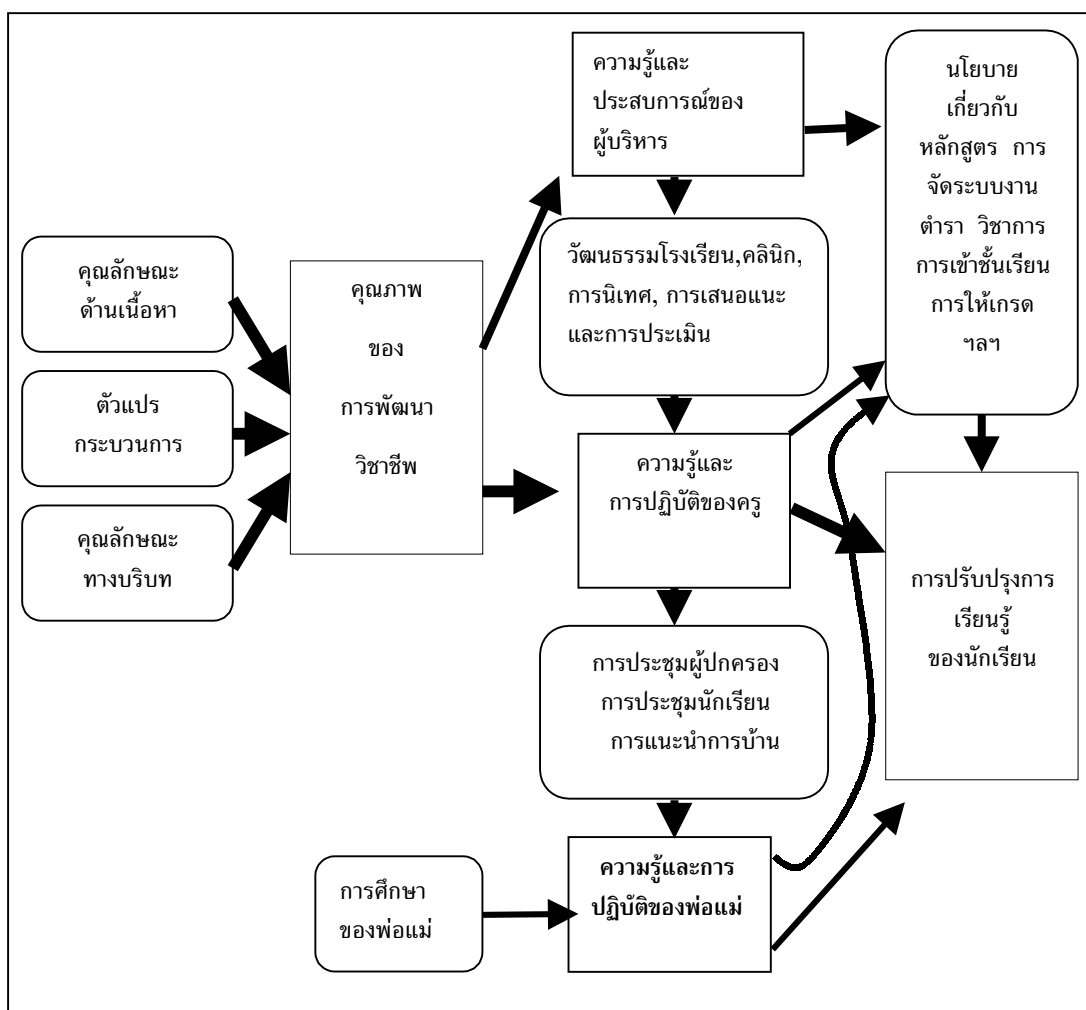
(3) คุณลักษณะทางบริบท (context characteristic) หมายถึง คำถาม การพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับ “ใคร” “ที่ไหน” “เมื่อไร” และ “ทำไม”

คุณลักษณะเชิงเนื้อหา ตัวแปรกระบวนการ และคุณลักษณะของบริบท ต่างก็เป็นกุญแจสำคัญที่จะตัดสินคุณภาพของการพัฒนาวิชาชีพ และทั้งสามองค์ประกอบนี้ยังเป็นกรอบความคิดของการพัฒนาบุคลากรด้วย การละเลยองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพ

คุณภาพของการพัฒนาวิชาชีพ (quality of professional development) เป็นส่วนประกอบที่อยู่ตรงกลางของรูปแบบ แม้จะไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนการสอนแต่คุณภาพที่สูงของการพัฒนาวิชาชีพ เป็นรากฐานที่มีความจำเป็น และสำคัญต่อการปรับปรุงองค์ประกอบทั้งหมดของรูปแบบนี้

ความรู้และการปฏิบัติของผู้บริหาร (administrator knowledge & practice) เป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิชาชีพ ถึงแม้ว่าจะถูกละเลยในการประเมินการพัฒนาวิชาชีพ โดยปกติผู้บริหารไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก แต่ความรู้และประสบการณ์ของผู้บริหารในเรื่องนี้ส่งผลที่สำคัญต่อนักเรียน 2 ลักษณะคือ ประการแรกได้แก่การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครู โดยเฉพาะฝ่ายกิจกรรมต่างๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก การชี้แนะ การประเมินภาพรวม ผู้บริหารสามารถทำได้มากกว่าในการสร้างบรรยากาศ หรือวัฒนธรรมของโรงเรียนโดยการเป็นต้นแบบต่อมาตรฐานพฤติกรรมวิชาชีพ และยังให้ความมั่นใจแก่ลูกน้องได้ว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ประการที่สอง ผู้บริหารมีผลกระทบต่อเด็กในทางอ้อมคือการใช้บทบาทผู้นำในการช่วยให้โรงเรียนสร้างนโยบาย หลักสูตร การประเมินผล ตำราเรียน ระเบียบวินัยในโรงเรียน ฯลฯ นโยบายในเรื่องต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็กกว่า เด็กเรียนอย่างไร เด็กเรียนอะไร และการเรียนรู้ของเด็กถูกรายงานอย่างไร และพฤติกรรมของเด็กจะเป็นไปอย่างไร

ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครอง (parent knowledge and practice) ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครองที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบนี้หมายถึง การที่ผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเบื้องต้นตัวที่ 3 ในการที่จะปรับปรุงการเรียนรู้ของเด็ก ครูในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อพ่อแม่ในการให้ความรู้ความเข้าใจต่อการช่วยเหลือลูกในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และการทำการบ้านของลูก โรงเรียนอาจจะจัดโครงการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อที่จะแนะนำวิธีการสอนการบ้านลูก จัดโปรแกรมต่างๆ ให้กับผู้ปกครองเช่น การร่วมตัดสินใจในกิจการของโรงเรียน การเพิ่มพูนความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน เป็นต้น

ภาพที่ 14 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพ และการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน โดย Guskey & Sparks (2000)

การเรียนรู้ของเด็ก (student learning outcome) เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากองค์ประกอบอื่นๆ จึงทำให้อาจเรียกรูปแบบนี้ว่าเป็นรูปแบบผลรวมทั้งหมดของเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนใหญ่จะรวมถึงตัวชี้วัดสัมฤทธิ์ของเด็กเช่น ผลการประเมิน การประเมินแฟ้มสะสมงาน เจตคติ กิจนิสัย การมาเรียน ปริมาณการส่งการบ้าน และบันทึกพฤติกรรมในชั้นเรียน ตัวบ่งชี้ภายในโรงเรียนเช่น การเข้าเรียนในชั้นที่สูงกว่า การเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เหล่านี้จะถูกนำมารวมกันเข้า

รูปแบบการประเมินการพัฒนาวิชาชีพ รูปแบบนี้นำเสนอโดยกัสกี และสปาร์ค (Guskey & Spark, 2000) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพ และการปรับปรุงการเรียนการสอนดังภาพ และมีการประเมินการเรียนรู้ 5 ระดับจากง่ายไปถึงระดับที่ซับซ้อน คือ ระดับที่ 1 การตอบสนองของผู้มีส่วนร่วม (participants' reaction) ระดับที่ 2 การเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วม (participants' learning) ระดับที่ 3 การสนับสนุนขององค์การ และการเปลี่ยนแปลง

(organization support and change) ระดับที่ 4 การใช้ความรู้และทักษะใหม่ๆของผู้มีส่วนร่วม (participants' use new knowledge and skills) ระดับที่ 5 ผลการเรียนรู้ของนักเรียน (student learning outcome)

2.1.3 ความพึงพอใจในงาน

ความพึงพอใจในงานหรือความพึงพอใจในการทำงานเป็นลักษณะของปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อน และมีหลายๆ ทฤษฎีที่กล่าวถึง โดยแต่ละทฤษฎีพยายามที่จะอธิบายในแต่ละส่วนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ความหมายโดยทั่วไปของความพึงพอใจในงานก็คือ ระดับความรู้สึกทั้งในด้านบวกหรือด้านลบที่แต่ละคนมีต่องานของตน ซึ่งก็คืออารมณ์ที่ตอบสนองต่องานของตน รวมทั้งสภาพทางสรีระและสังคมในที่ทำงานนั้นความพึงพอใจเป็นผลรวมทางจิตวิทยา สรีรวิทยา และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยที่เป็นเรื่องของบุคคลที่เขาจะกล่าวได้ว่าพอใจในการทำงาน ความพึงพอใจเป็นเรื่องของความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ และจะพอใจเมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ โดยที่ความรู้สึกหรือสภาวะของอารมณ์ที่มีทิศทางบวกเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับจากงาน (Locke, 1976 อ้างใน กาญจนา จันทรไทย, 2539)

เมื่อพิจารณาตามความเหมาะสมและคำจำกัดความของความพึงพอใจนั้น จะเห็นได้ถึงความหลากหลายของทฤษฎี รวมทั้งจุดเน้นต่างๆ ในแต่ละทฤษฎีดังกล่าวโดยรวมๆ แล้ว ความพึงพอใจ หมายถึง ผลรวมจากความรู้สึก อารมณ์ที่เกิดจากการจูงใจ และ/หรือจากทัศนคติ รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่างๆที่นำไปสู่ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นเอง

กาญจนา จันทรไทย (2539 อ้างจาก Friedlander and Pickle, 1968) ได้กำหนดตัวแปรซึ่งสามารถใช้ในการวัดความพึงพอใจในงานของสมาชิกในองค์การไว้ดังต่อไปนี้

(1) สภาพของงาน ซึ่งรวมถึงสภาพของสถานที่ทำงาน ความพอเพียงของอุปกรณ์ในการทำงาน และชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น

(2) รางวัลทางการเงิน ความพอเพียงของค่าจ้าง ความมีประสิทธิผลของนโยบายด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้าง โครงการผลประโยชน์และค่าตอบแทนเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น

(3) ความไว้วางใจที่มีต่อฝ่ายบริหาร ความสามารถในการจัดการของฝ่ายบริหารการจัดการเกี่ยวกับนโยบายการให้ผลประโยชน์แก่พนักงาน ความพอเพียงของการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง และความสนใจที่มีต่อพนักงาน

(4) ความเห็นเกี่ยวกับการอำนวยการ ผู้ควบคุมจัดงานได้ดีเพียงใด ความรู้เกี่ยวกับงาน ความสามารถในการให้งานเสร็จตามกำหนด การเน้นการฝึกอบรมที่เหมาะสม การพยายามให้พนักงานทำงานร่วมกัน การปฏิบัติต่องานอย่างยุติธรรม การรักษาสัญญา การให้กำลังใจ และความสนใจในการกินอยู่ดีของคนงาน

(5) การพัฒนาตนเอง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ การมีส่วนร่วม ความภาคภูมิใจในองค์การ ความรู้สึกว่าได้ทำสิ่งที่มีคุณค่า และความก้าวหน้าในงาน

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ/โมเดลประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย มโนทัศน์เกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เงื่อนไขและตัวบ่งชี้การประเมินความสำเร็จตลอดถึงการศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวิชาชีพกับการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้โดยเน้นที่การเป็นองค์การทางการศึกษา จะพบว่า มีองค์ประกอบที่อธิบายความมีประสิทธิภาพการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับโรงเรียนที่สำคัญ ได้แก่ โมเดลการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย โมเดลความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง โมเดลผลการพัฒนาวิชาชีพ โมเดลผลการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้อาจใช้วิธีพิจารณาจากระดับการเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้อง จากง่ายไปสู่ระดับที่ซับซ้อนขึ้น

2.2 ผลงานวิจัย

กลุ่มงานประเมินสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้ทำการประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อสำรวจสถานภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ครู/อาจารย์ และผู้เรียน และเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการปฏิรูปการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ หรือการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ในช่วงปี 2543-2544 รวมทั้งต้องการตรวจสอบอิทธิพลของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

(1) มีการปฏิรูปการเรียนรู้ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มครู/อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับมาก และนักเรียนได้รับผลจากการปฏิรูปในระดับมากด้วย

(2) มีความก้าวหน้าในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยืดหลักว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ในช่วงปี 2543-2544 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มครู/อาจารย์จำนวนหนึ่งที่มีการพัฒนากระบวนการสอน หรือกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

(3) การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยืดหลักว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ตามแนวปฏิรูปการศึกษาจริง และอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

สุชาติ การสมบัติ (2545) ได้ศึกษาเอกสารแผนการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และเอกสารสรุปผลการดำเนินงานดังกล่าวของโรงเรียนนำร่อง 250 แห่ง พบว่าโรงเรียนนำร่อง 250 แห่ง มีคุณภาพสูงขึ้นหลังการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยมีความแตกต่างของผลการดำเนินงานก่อนและหลังอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ถึงแม้ว่าการดำเนินงานปฏิรูปจะยังไม่ทำให้วัฒนธรรมของโรงเรียนในด้านความคิด ความเชื่อ และหลักการจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการเข้าร่วมโครงการนี้เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ทำให้ไม่สามารถเห็นผลการเปลี่ยนแปลงเป็นวิถีของการประพฤติปฏิบัติประจำวันได้ชัดเจน สอดคล้องกับ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินปฏิรูปทั้งโรงเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์เมื่อวัดครั้งหลัง หลังจากมีการพัฒนาบุคลากรและการสร้างความตระหนักร่วมกัน โรงเรียนบางแห่งได้ปรับเปลี่ยน

การประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง และมีการจัดระบบการประกันคุณภาพเป็นรูปแบบที่ผสมผสานและสมบูรณ์ ในขณะที่อีกหลายโรงเรียนยังไม่ได้้นำการประเมินผลมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงงานของตนกับการประกันคุณภาพของโรงเรียน การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิรูปทั้งโรงเรียนยืนยันว่าการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาด้านวิชาการและด้านบริหารบุคลากรของนักวิจัยในพื้นที่ช่วยเร่งให้การรวมพลังในโรงเรียนและการปฏิรูปโรงเรียนเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการประเมินโครงการโดยสรุปมีดังนี้ โรงเรียนนาร่องมีการพัฒนาปริมาณงานด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งการประกันคุณภาพภายในเพิ่มขึ้น แม้ว่าการดำเนินงานปฏิรูปโรงเรียนทั้งโรงเรียนยังทำได้น้อย แต่อัตราการปฏิรูปทั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้นมาก

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และ คณะ (2538) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการใช้ครูพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดที่จะเอื้อให้ครูมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการสร้างโอกาสและกระตุ้นให้ทุกคนในโรงเรียนโดยเฉพาะครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความรู้และความเข้าใจสามารถสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งวิทยาการ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและทุกฝ่ายในชุมชน ทำให้บรรยากาศในโรงเรียนส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูอันส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในที่สุด ดังนั้นการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียน/สถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับโรงเรียน

2.3 วัตถุประสงค์ในนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ(สกศ., 2545) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ชั้นนำสำหรับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในแต่ละแผนงาน/โครงการ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา การบริหาร และการจัดการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกันทั้งประเทศ ในระยะ 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 จนถึง พ.ศ. 2559 ด้วยการนำสาระตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล ที่มุ่งพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ฝึกอบรมได้ตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาระยะยาว 20 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 กับพระราชบัญญัติกำหนด และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งพระราชบัญญัติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นแผนปฏิรูปหลักด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดวัตถุประสงค์และแนวนโยบายเพื่อดำเนินการไว้ในวัตถุประสงค์ 3 ข้อ และแนวนโยบาย 11 ประการ ซึ่งวัตถุประสงค์ว่าด้วยการเรียนรู้ ก็ได้กำหนดแนวนโยบายเพื่อดำเนินการตามข้อที่ว่าด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนไว้ว่า 1) ผู้เรียนเป็นคนเก่งที่พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนดี และมีความสุข 2) ครูทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และความสามารถ

ในการจัดกระบวนการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และ 4) สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา และมีกรอบการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายดังกล่าว คือ 1) การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด 2) การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และ 3) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา นักคิด ครู - อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียน และลักษณะกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังที่คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ได้สรุปไว้ ดังนี้

(1) ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติพอเพียงแก่อัตภาพ

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ได้แก่ (1) การวางแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรม หรือการเตรียมการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ครูผู้สอนประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แม้ว่าการเรียนการสอนต้องยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ (2) การเขียนแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนที่กำหนด จะทำให้ครูสามารถวางแผนการสอนและเตรียมการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงวัตถุประสงค์ และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการได้ยั่งยืน (3) ในการจัดทำแผนการสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ศักยภาพที่ต้องการพัฒนาอาจไม่ครอบคลุมทุกลักษณะ แต่เมื่อสอนจบแล้ว เด็กควรมีครบทุกลักษณะ และศักยภาพบางอย่างต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

(2) กระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือ กระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของ ตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัด บรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดดัชนีชี้วัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 9 ประการ คือ

- (1) นักเรียนมีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- (3) นักเรียนทำกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
- (4) นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้

แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

(5) นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน

(6) นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

(7) นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

อย่างมีความสุข

(8) นักเรียนฝึกฝนตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน

(9) นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนเฝ้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ต่อเนื่อง

สำหรับตัวบ่งชี้วัดกิจกรรมครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมี 10 ประการ คือ

- (1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- (2) ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
- (3) ครูเอาใจใส่ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
- (4) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- (5) ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
- (6) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและ

ปรับปรุงส่วนต้อยของนักเรียน

(7) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

(8) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง

(9) ครูฝึกฝนกิจกรรมการยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

(10) ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2544) กล่าวถึงคุณค่าของความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับของบุคคล ในประเด็นที่ว่า “อะไรคือความสำเร็จของผู้เรียน ครู และผู้บริหาร” และเมื่อวิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติ น่าจะเป็นดังนี้

(1) นักเรียนทุกคนเรียนรู้และพัฒนาตนได้อย่างมีความสุข

(2) ครูมีศักยภาพทำการสอนอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในวิชาชีพชั้นสูงหรือสามารถผ่านเกณฑ์การประเมิน หรือได้รับการยกย่องเป็นครูแห่งชาติ หรือเป็นครูตัวอย่าง

(3) ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพในการบริหารอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในวิชาชีพชั้นสูง หรือสามารถผ่านเกณฑ์การประเมิน หรือได้รับการยกย่องเป็นผู้บริหารตัวอย่าง

ในระดับโรงเรียนนั้น “อะไรคือความสำเร็จอย่างมีคุณค่าของโรงเรียนในฐานะเป็นผู้จัดการศึกษา” คำตอบที่น่าจะเป็นก็คือ

(1) นักเรียนทุกคนเรียนรู้และพัฒนาตนอย่างมีความสุข พร้อมทั้งจะทำหน้าที่พัฒนาอย่างสร้างสรรค์

(2) ครูเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพการสอนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียน และสร้างองค์ความรู้การสอนแก่วิชาชีพครู

(3) ผู้บริหารโรงเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพการบริหารที่สนับสนุนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของครู การพัฒนาตนของผู้เรียน และสร้างองค์ความรู้การบริหารแก่วิชาชีพครู

(4) ครอบครัวยุคใหม่และชุมชนเรียนรู้การร่วมมือกันภายในชุมชน และร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นแบบอย่างการปรับเปลี่ยน เพื่อเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่ยั่งยืนต่อไป

2.4 สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบความมีประสิทธิภาพของการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (รูปแบบประสิทธิผลของโรงเรียนปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพกับการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนและความพึงพอใจในงานของครู) แนววัตถุประสงค์ของการปฏิรูป และงานวิจัย ดังที่กล่าวข้างต้น หากยึดเอาสถานการณ์การปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีการสร้างกระแส และผลักดันให้เกิดการนำนโยบายชาติไปสู่การปฏิบัติจากระดับมหภาคไปจนถึงระดับจุลภาคในระยะเวลามากกว่า 3 ปีที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานเกิดขึ้นซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะเรียกว่า “ประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ” ซึ่งแม้ว่าจะมีแนวคิดและรูปแบบของประสิทธิผลที่หลากหลาย และมีจุดเน้นที่แตกต่างกันก็ตาม การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการกำหนดองค์ประกอบจากการวิเคราะห์นโยบาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหลัก โดยแบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

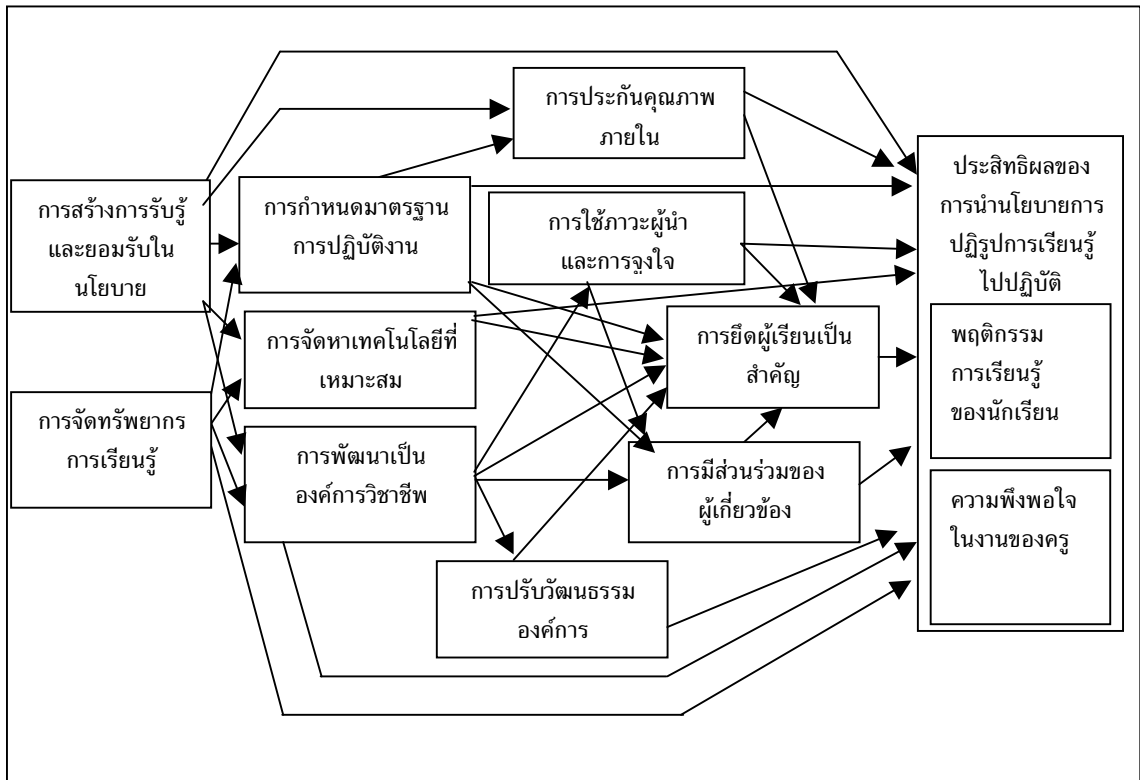
(1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดคุณค่า และประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ กล่าวคือนักเรียนทุกคนเรียนรู้และพัฒนาตนได้อย่างมีความสุข และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

(2) ความพึงพอใจในงานของครู เป็นองค์ประกอบที่คำนึงถึงผลรวมของความรู้สึกอารมณ์ที่มาจากการตั้งใจ และ/หรือจากทัศนคติ รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่างๆ ของโรงเรียนที่นำไปสู่ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้น

(3) ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบมาตรฐาน

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากผลการจัดเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรภายนอกระบบ (exogenous variables) และตัวแปรภายในระบบ (endogenous variables) ขององค์ประกอบทางการบริหารจำนวน 10 องค์ประกอบซึ่งถือเป็นตัวแปรต้น ดังแสดงในภาพที่ 13 นั้น ผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบประสิทธิผลในการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ มากำหนดเป็นตัวแปรภายในตัวสุดท้ายที่ได้รับการส่งผลจากองค์ประกอบทางการบริหารอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงทฤษฎี (theoretical conceptual framework) ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 องค์กรประกอบทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ตอนที่ 4 การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้องค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์และคัดสรรองค์ประกอบสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้ง 10 องค์ประกอบ และกำหนดองค์ประกอบของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติไว้ 3 องค์ประกอบนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดมโนทัศน์ความสัมพันธ์และตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นสาระหลักสำหรับการพัฒนาเครื่องมือวิจัยไว้เป็นเบื้องต้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลัก
เพื่อการศึกษาข้อมูล

องค์ประกอบ	มโนทัศน์ความสัมพันธ์	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
1. การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีการรับรู้และยอมรับนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และการให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารรับรู้นโยบายของรัฐและนโยบายจากต้นสังกัดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ 2. มีการสื่อสารนโยบายไปยังผู้เกี่ยวข้อง 3. คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นด้วยกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ และกำหนดนโยบายปฏิบัติในโรงเรียน 4. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 5. บุคลากรในโรงเรียนยอมรับที่จะนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 6. มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับโรงเรียนและระดับชั้นเรียน 7. มีการติดตาม ประเมินผลนโยบาย
2. การจัดทรัพยากรการเรียนรู้	โรงเรียนมีทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนพอเพียง เหมาะสม และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยนี้จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นอันดับสำคัญสูง 2. มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ 3. ใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. มีห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานที่กำหนด 5. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ 6. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 7. ชุมชนร่วมมือ ช่วยเหลือในการระดมทรัพยากรการเรียนรู้

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลัก
เพื่อการศึกษาข้อมูล (ต่อ)

องค์ประกอบ	มโนทัศน์ความสัมพันธ์	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
3. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	การมีและการใช้มาตรฐานการปฏิบัติทั้งในระบบการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระบบหลักสูตรและการสอน และระบบสนับสนุนต่างๆ จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผล การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการประกันคุณภาพภายในการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการดำเนินการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาการในระดับโรงเรียน 2. บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานโดยยึดข้อกำหนดและมาตรฐานทั้งด้านวิชาการ และด้านการสนับสนุนวิชาการ 3. มีการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานในโรงเรียนอยู่เสมอ 4. ผู้บริหาร และคณะครูยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ 5. ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนา มาตรฐานเกี่ยวกับนักเรียน 6. มีการสื่อสารมาตรฐานการเรียนรู้ไปยังนักเรียน และผู้ปกครอง
4. การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม	การจัดการและการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการดำเนินงานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการประยุกต์เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการบริหาร 2. มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการเรียนรู้อย่างทั่วถึง 3. คณะครูได้รับการพัฒนาทักษะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 4. มีการจัดระบบการใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม 5. ครูผู้สอนดำเนินการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลัก
เพื่อการศึกษาข้อมูล (ต่อ)

องค์ประกอบ	มโนทัศน์ความสัมพันธ์	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
5. การพัฒนาเป็นองค์กรวิชาชีพ	การพัฒนาวิชาชีพครูและผู้บริหารในระดับโรงเรียน ให้เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมไปยังการใช้ภาวะผู้นำและการมุ่งใจการดำเนินงานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการปรับวัฒนธรรมองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการแบบเน้นการกระจายอำนาจ 2. คณะครูปฏิบัติตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ 3. คณะครูมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ 4. คณะครูมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้นอยู่เสมอ และประเมินผลด้วยตนเอง 5. ผู้บริหาร และคณะครูทำงานร่วมกันแบบรวมพลังความสามารถ อย่างเป็นแบบทีมงาน 6. คณะครูและผู้บริหารร่วมกันพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 7. คณะครูและผู้บริหารพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ใหม่ๆ
6. การประกันคุณภาพภายใน	การดำเนินงานโดยให้มีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการดำเนินงานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการประเมินตนเองทั้งในระดับครูผู้สอน ผู้บริหาร และโรงเรียน 2. โรงเรียนนำเอามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพเป็นหลักยึดในการดำเนินงาน 3. ผู้บริหาร และคณะครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพภายใน 4. โรงเรียนได้จัดระบบ กลไก และมีแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 5. มีการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้พัฒนาการบริหาร และการเรียนการสอน

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลัก
เพื่อการศึกษาข้อมูล (ต่อ)

องค์ประกอบ	มโนทัศน์ความสัมพันธ์	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
7. การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ	การที่ผู้บริหารในแต่ละระดับใช้ภาวะผู้นำ และการจูงใจในโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมไปยังการดำเนินงานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารในแต่ละระดับมีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ 2. ผู้บริหารมีค่านิยมการเปลี่ยนแปลง และมุ่งสู่ความสำเร็จ 3. ผู้บริหารสามารถกระตุ้นและจูงใจบุคคลที่ร่วมงานให้มุ่งมั่นสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ 4. ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นแบบอย่างได้ 5. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการในคณะครู มีการทำงานเป็นทีม
8. การปรับวัฒนธรรมองค์การ	การมีวัฒนธรรมโรงเรียนที่มุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการดำเนินงานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. บุคลากรมีวิสัยทัศน์ร่วม ค่านิยมร่วม และไม่ยึดติดความรู้เดิม 2. ทุกคนทำงานแบบมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 3. ยอมรับและเข้าใจปรัชญา เป้าหมาย และแนวทางพัฒนาโรงเรียน 4. ยอมรับว่าทุกคนต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่มีใครรู้คำตอบทุกคำถาม 5. มีจิตสำนึกในการทำงานในหน้าที่ และอยู่ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร 6. พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ 7. บรรยากาศองค์การเป็นแบบเปิด

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลัก
เพื่อการศึกษาข้อมูล (ต่อ)

องค์ประกอบ	มโนทัศน์ความสัมพันธ์	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
9. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย(ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิบัติการเรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อมผ่านไปยังการดำเนินงานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ 2. ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3. นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 4. ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารโรงเรียน 5. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อร่วมมือปฏิบัติการเรียนรู้ 6. มีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมปฏิบัติการเรียนรู้
10. การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	การดำเนินงานของทุกส่วนที่ยึดเอาผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นจุดร่วมของปัจจัยทั้งหมดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิบัติการเรียนรู้โดยตรง	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนร่วมกับชุมชน 2. ครูทุกคนจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม 4. โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 5. ผู้บริหารโรงเรียนใช้กระบวนการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน โดยมีนักเรียนเป็นเป้าหมายหลัก 6. คณะครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร 7. ดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริง

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางการบริหาร มโนทัศน์ความสัมพันธ์ และตัวบ่งชี้/สาระหลัก
เพื่อการศึกษาข้อมูล (ต่อ)

องค์ประกอบ	มโนทัศน์ความสัมพันธ์	ตัวบ่งชี้/สาระหลักเพื่อการวัด
11. พฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและเป็น สิ่งพึงปรารถนาของการ ปฏิรูปการ เรียนรู้ และเป็นเป้าหมายร่วมกัน ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาของโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้วิธีเรียนรู้ 2. กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้า แสดงออก 3. ทำงานเป็นกลุ่ม/ทีม 4. มีระเบียบวินัยในตนเอง และ มีความรับผิดชอบ 5. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และ ใฝ่รู้ 6. มีส่วนร่วมในการประเมินผล และ ประเมินตนเองได้ 7. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และ มีความสุข 8. มีความผูกพัน และเป็นสุขที่ได้มา โรงเรียน
12. ความพึงพอใจในงาน ของครู	ความพึงพอใจในงานของครู เป็น ระดับความรู้สึกทั้งในด้านบวกหรือ ลบที่แต่ละคนมีต่องานของตน เป็น อารมณ์ที่จะตอบสนองต่อการทำงาน ในหน้าที่ รวมทั้งสภาพร่างกาย และ สังคมในงานที่ทำ ความพึงพอใจใน งานนี้จะเป็นสิ่งสะท้อนความสำเร็จ ของการปฏิรูปการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพแวดล้อมการทำงาน 2. โครงสร้างในโรงเรียน 3. การได้รับความไว้วางใจและ เป็นที่ยอมรับ 4. ความเห็นเกี่ยวกับการอำนวยการ ในโรงเรียน 5. การพัฒนาตนเอง 6. การเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน 7. การริเริ่ม และได้แสดง ความสามารถ
13. ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 ที่เข้ารับการทดสอบเพื่อ ประเมินคุณภาพการศึกษาระดับ ประเทศ (national test) ซึ่งสอบวัด ในปลายปีการศึกษา 2545 ทั้งหมด มี 3 วิชา ถือว่าเป็นตัวแทนผลการ เรียนรู้ หรือ ที่เป้าหมายของหลักสูตร	คะแนนการสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนรู้ (general achievement test) 3 วิชา คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาษาไทย 2. ภาษาอังกฤษ 3. คณิตศาสตร์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) ในรูปแบบการผสมอย่างเป็นตัวหลักและตัวรอง (dominant-less dominant designs) และในลักษณะที่มีการศึกษาไปพร้อมกัน (parallel) เพื่อตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์การวิจัยเดียวกัน โดยให้การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวหลัก และให้การศึกษากรณี (case study) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง โดยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษากรณีจะนำไปอธิบายเสริมผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย และดำเนินงานตามกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในการดำเนินงานตามที่คาดหวังไว้ โดยภาพรวมทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกหัวข้อปัญหาเพื่อการวิจัย ได้ศึกษานโยบาย ประเด็น และแนวโน้มทางการบริหารการศึกษาภายในประเทศที่สำคัญ เพื่อกำหนดหัวข้อและปัญหาการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริหารหลักสูตรและการสอน การบริหารรัฐกิจ เป็นต้น และผลงานการวิจัยทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ เพื่อกำหนดคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัยที่สอดคล้องกับหัวข้อและปัญหาการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ การวิเคราะห์นโยบายและศึกษาปรากฏการณ์การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยที่เหมาะสมทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ได้ศึกษาวิธีวิทยาการวิจัยทั้งแบบบริสุทธิ์และแบบผสม และผลงานการวิจัยที่มีคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัยที่คล้ายคลึงกัน เพื่อกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยที่จะให้สามารถตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือการใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการวิจัยในภาคสนาม เป็นการดำเนินงานตามวิธีดำเนินการวิจัย และตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 4 โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการวิเคราะห์ตามเทคนิควิธีการที่กำหนดไว้ สำหรับข้อมูลแต่ละประเภท มีการนำเสนอข้อมูล การสรุปผล การอภิปรายผล และการพิจารณาให้ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับขั้นตอนที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ในกรณีการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ได้มีการออกแบบ (design) เกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของข้อมูลในการวิจัย การสร้างและพัฒนา คุณภาพเครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความ สำหรับ การศึกษกรณีซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นได้ออกแบบเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย ในการศึกษา ข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละกรณีต่อไป

การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วว่า การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) ในรูปแบบการผสมอย่างเป็นตัวหลักและตัวรอง (dominant-less dominant designs) และใน ลักษณะที่มีการศึกษาไปพร้อมกัน (parallel) เพื่อตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์การวิจัยเดียวกัน โดยให้การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณเป็น ตัวหลัก และการศึกษากรณี (case study) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง โดยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษากรณีจะนำไปอธิบายเสริมข้อมูลและผลการวิจัยจากการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีวิธีดำเนินการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12,733 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 9,883 แห่ง สถานศึกษา ขนาดกลาง 2,397 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 453 แห่ง โดยสถานศึกษาทุกแห่งต่างได้มีการนํานโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอย่างเป็นทางการตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการของ Hair (1998) ที่ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลไว้ 5-10 เท่าของเส้นพารามิเตอร์ที่มีการประมาณค่า ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเส้นพารามิเตอร์ไว้ 30 เส้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างในจำนวนสูงสุดเป็นสถานศึกษา 300 แห่ง

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ องค์ประกอบทางการบริหาร และองค์ประกอบประสิทธิผลการนํานโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไป

ปฏิบัติ ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variances) ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน (non-proportional stratified random sampling) โดยให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละขนาดมีจำนวนเท่ากันคือกลุ่มละ 100 แห่ง และใช้วิธีการสุ่มเป็นสองขั้นตอนคือ

ขั้นตอนแรก สุ่มจังหวัดแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยแบ่งจังหวัดออกตามเขตการศึกษา 3 เขต และสุ่มอย่างง่ายได้เขตละสองจังหวัดคือ เขตอีสานตอนเหนือสุ่มได้จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย เขตอีสานตอนกลางสุ่มได้จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดร้อยเอ็ด และเขตอีสานตอนล่างสุ่มได้จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นตอนที่สอง สุ่มสถานศึกษาแบบเป็นระบบ (systematic random sampling) โดยใช้บัญชีรายชื่อสถานศึกษาจากทั้ง 6 จังหวัดที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 เป็นบัญชีรายชื่อจากฐานข้อมูลโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำไว้ในเว็บไซต์ (www.bed.go.th) ผู้วิจัยได้นำเอาบัญชีรายชื่อสถานศึกษาทั้ง 6 จังหวัดมาแยกทำบัญชีรายชื่อตามขนาดของสถานศึกษาเป็น 3 ขนาด แล้วทำการสุ่มเอารายชื่อสถานศึกษาให้ได้ขนาดละ 100 แห่งและในสถานศึกษาแต่ละโรงได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (informant) เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลได้ดีกว่าบุคคลอื่นในเรื่องที่ทำวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอในบทที่ 2 ทั้งในส่วนที่เป็นหลักการ แนวคิด และทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และในส่วนที่เป็นผลงานการวิจัย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งหลังจากที่จัดทำเป็นเครื่องมือตามลักษณะที่ต้องการแล้ว ได้มีการนำไปพัฒนาคุณภาพ ทั้งด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) คำนวณค่าความเที่ยงภายใน (internal consistency) ของแบบสอบถาม และค่าอำนาจจำแนก (discrimination) รายข้อ

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยในส่วนที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือขึ้นสองฉบับคือ แบบสอบถาม และแบบกรอกข้อมูลคะแนนผลการเรียนรู้ สำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับนั้นจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพทั่วไปของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการรับรู้องค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย 2) การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ 3) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน 4) การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม 5) การพัฒนาเป็น

องค์การวิชาชีพ 6) การประกันคุณภาพภายใน 7) การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ 8) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 9) การปรับวัฒนธรรมองค์การ 10) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการรับรู้ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 2 องค์ประกอบ คือ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 2) ความพึงพอใจในงานของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เช่นเดียวกับเครื่องมือตอนที่ 2

ส่วนแบบกรอกข้อมูลคะแนนผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยอีกฉบับหนึ่งนั้น มีลักษณะเป็นแบบฟอร์มเพื่อใช้บันทึกผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับประเทศ (national test) ประกอบด้วยคะแนนจากแบบทดสอบ 4 ฉบับคือวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ดูภาคผนวก) แต่ละฉบับเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบแบบ 5 ตัวเลือกวิชาละ 40 ข้อ จัดทำโดยกรมวิชาการ(ปัจจุบันหน่วยงานนี้ยุบรวมอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) จัดสอบพร้อมกันทั่วประเทศเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 คะแนนผลการทดสอบบันทึกไว้ในฐานข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการและผู้วิจัยได้ติดต่อและขออนุญาตสำนักทดสอบทางการศึกษา สำเนาเป็นแผ่น CD-ROM การทดสอบประจำปีครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูล ชี้้นำการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น

2.3 การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่สร้างขึ้นดังกล่าวในข้อ 2.2 ผู้วิจัยได้นำไปพัฒนาคุณภาพโดยการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือในตอนี่ 2-3 ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำไปสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านนโยบาย 3 ท่าน นักวิชาการทางการบริหารการศึกษา 3 ท่าน และผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น 3 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเหมาะสม และระดับความเป็นไปได้ต่อตัวบ่งชี้ที่ใช้ในแต่ละองค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในช่วง 3.50-5.00 พบว่า ข้อกระทงในแต่ละองค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัย มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม และความเป็นไปได้เกินกว่า 3.50 ทุกข้อ จึงถือว่าทุกข้อกระทงมีความตรงเชิงเนื้อหา เพียงแต่ในบางตัวบ่งชี้ต้องปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำภาษาให้มีความเหมาะสม

2.3.2 การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) เป็นผลสืบเนื่องจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงถ้อยคำภาษาของข้อกระทงตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้จัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน (รายละเอียด

ตั้งได้ชี้แจงในหัวข้อลักษณะของเครื่องมือ) แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประชากรการวิจัย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 36 โรงเรียน คำนวณค่าความเที่ยงแบบค่าความคงที่ภายใน (internal consistency) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเป็นรายองค์ประกอบ และค่ารวมทั้งฉบับอยู่ในระดับที่มีคุณภาพสูง (ค่าแอลฟาสูงกว่า .80) และเนื่องจากการพัฒนาแบบสอบถามฉบับนี้ ได้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ(exploratory factor analysis) เพื่อค้นหาองค์ประกอบทางการบริหาร และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ด้วย ซึ่งจะได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ต่อไป

ตารางที่ 4 ค่าความเที่ยงของข้อมูลแบบสอบถามทั้งฉบับ และรายองค์ประกอบ (n= 36)

องค์ประกอบ	ข้อกระทงที่	จำนวนข้อ	ความเที่ยง
1. การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย	V(1-7)	7	0.8669
2. การจัดทรัพยากรการเรียนรู้	V(8-14)	7	0.8028
3. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ	V(15-20)	6	0.8975
4. การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม	V(1-26)	6	0.8793
5. การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ	V(27-33)	7	0.8633
6. การประกันคุณภาพภายใน	V(34-40)	7	0.9093
7. การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ	V(41-47)	7	0.8840
8. การปรับตัววัฒนธรรมองค์การ	V(48-53)	6	0.8961
9. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	V(54-60)	7	0.8883
10. การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	V(61-67)	7	0.8923
11. พฤติกรรมการเรียนรู้	Y(1-10)	10	0.9096
12. ความพึงพอใจในงานของครู	Y(11-18)	8	0.9053
รวมทั้งฉบับ		85	0.9835

2.3.3 การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (discrimination) ของตัวบ่งชี้ หรือตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ วิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแล้ว (corrected item-total correlation) ทั้งหมด 85 ตัวแปร พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ในช่วง .2688-.8993 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์การมีอำนาจจำแนกใช้ได้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยเดินทางไปพบผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และแนวทางการวิจัย พร้อมกับสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบทางการบริหาร และองค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดลองใช้ (try-out) เครื่องมือ ซึ่งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง และค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้ในการวิจัยจำนวน 36 แห่ง เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดละ 12 แห่งเท่าๆกัน สถานศึกษาแต่ละขนาดได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากแต่ละขนาดโดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการส่งและตอบกลับทางไปรษณีย์ โดยส่งจดหมายซึ่งลงนามโดยประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรงและติดตามในกรณีที่ไม่ได้รับคำตอบกลับภายใน 15 วัน จนได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด 36 ชุด ในเดือนตุลาคม 2546 โดยมีความสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ใช้วิธีการส่งและตอบกลับทางไปรษณีย์ โดยส่งจดหมายซึ่งลงนามโดยประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ถึงโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 แห่ง (ผู้วิจัยได้จัดส่งเกินจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริงร้อยละ 20) จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวนขนาดละ 120 แห่ง ซึ่งหลังจากการส่งแบบสอบถามไปในครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2546 หนึ่งช่วงห่าง 15 วันจะมีการติดตามทวงถามในระยะต่อมาโดยวิธีการโทรศัพท์ และหรือส่งแบบสอบถามซ้ำ จนได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากทั้ง 3 กลุ่มๆละ 100 ฉบับ และครบจำนวนตามเป้าหมาย 300 ฉบับในเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 และมีความสมบูรณ์ของ ข้อมูลทุกฉบับ

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นคะแนนทดสอบระดับชาติ (National Tests) ประจำปีการศึกษา 2546 ซึ่งมีการจัดสอบชั้นประถมปีที่ 3, 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 นั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้คะแนนผลการสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนยาวนานกว่าชั้นปีอื่น ๆ ให้เป็นตัวแทนของคะแนนการทดสอบระดับชาติของโรงเรียนแต่ละแห่ง ทั้งนี้รายวิชาที่จัดสอบแต่ละวิชาจะมีโครงสร้างของสมรรถภาพผู้เรียน ดังนี้

- 1) วิชาภาษาไทย ประกอบด้วย ความรู้ กระบวนการ ความสามารถในการรับสาร และความสามารถในการส่งสาร
- 2) วิชาภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย ความรู้ทางภาษา และทักษะการสื่อสาร
- 3) วิชาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ การคิดคำนวณ การแก้ปัญหา การคิด

อย่างมีเหตุผล และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต และ 4) วิชาวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ความรู้ และทักษะกระบวนการ ผู้วิจัยได้ติดต่อของสำเนาคะแนนผลการสอบทั้ง 6 จังหวัดที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างการวิจัย บันทึกลงแผ่นซีดีรอม (CD-ROM) จากสำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ หลังจากนั้นจึงได้นำมากรอกลงแบบฟอร์มซึ่งเป็นแบบบันทึกคะแนนเพื่อเตรียมการ วิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไป

4. การวิเคราะห์ และการแปลความหมายของข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมในแต่ละขั้นตอน ได้ดำเนินการดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในรายการที่เป็นคำตอบแบบมาตราประมาณค่า ใช้วิธี วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (mean) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวแปรในแต่ละ องค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/FW รุ่น 11.0 และ การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำภาษา

4.2 ข้อมูลจากการทดลองใช้เครื่องมือ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ครอนบาค (Cronbach) และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทง โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS/FW รุ่น 11.0

4.3 ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมในภาคสนาม ได้นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง สำรวจ (exploratory factor analysis) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อทดสอบและยืนยันความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของข้อมูล โดยใช้ คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/FW รุ่น 11.0 และ LISREL/FW รุ่น 8.30 ตามลำดับ

4.4 ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ตามข้อ 4.3 ซึ่งมีการตัดตัวแปรบางข้อที่มีคุณภาพ ต่ำออก นำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/FW หาค่าสถิติบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอื่นๆการวิเคราะห์ หาค่าสถิติอ้างอิง (inference statistics) ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับองค์ประกอบทางการบริหาร และระดับ องค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ระหว่างสถานศึกษาขนาด เล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ 2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อศึกษาตัวพยากรณ์ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และ 3) การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการ เรียนรู้ไปปฏิบัติ และทดสอบตัวแบบสมมุติฐานโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม LISREL รุ่น 8.30

5. การแปลความหมาย

การแปลความหมายของค่าสถิติพื้นฐานต่างๆ มีดังนี้

5.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบที่ศึกษา ในกรณีวัดด้วยมาตราประมาณค่า ใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (วิญญา วิศาลาภรณ์, 2540)

- 0.00–1.50 หมายถึงการพัฒนางองค์ประกอบที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับ“น้อยที่สุด”
 1.51–2.50 หมายถึงการพัฒนางองค์ประกอบที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับ“น้อย”
 2.51–3.50 หมายถึงการพัฒนางองค์ประกอบที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับ“ปานกลาง”
 3.51–4.50 หมายถึงการพัฒนางองค์ประกอบที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับ“มาก”
 4.51–5.00 หมายถึงการพัฒนางองค์ประกอบที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับ“มากที่สุด”

5.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (งชัยงามสันติวงศ์, 2543)

0.00–0.20	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กัน	น้อยที่สุด
0.21–0.40	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กัน	น้อย
0.41–0.60	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กัน	ปานกลาง
0.61–0.80	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กัน	มาก
0.81–1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กัน	มากที่สุด

การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

ดังได้กล่าวแล้วว่า ในการวิจัยนี้ได้ใช้การศึกษกรณี (case study) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพมาประกอบด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาอธิบายเสริมประกอบผลการศึกษาคือความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม เพื่อให้การตอบคำถามการวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น

ผู้วิจัยได้กำหนดสถานศึกษาเป้าหมาย เพื่อเป็นกรณีศึกษาแบบพหุกรณี (multi-case study) โดยเริ่มจากการสุ่มเขตพื้นที่ขึ้นมา 3 เขต แล้วเลือกสถานศึกษาจำนวน 6 แห่ง เป็นพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 2 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง และขนาดใหญ่ 2 แห่ง โดยสถานศึกษาแต่ละขนาด ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นสูงสุดและต่ำสุดในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่า ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากคะแนนการทดสอบประจำปีระดับชาติของกรมวิชาการ 2) การได้รับรางวัล และการเชิดชูเกียรติจากภายนอก และ 3) ความเห็นพ้องจากผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งผลจากการพิจารณาตามเกณฑ์ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกสถานศึกษาขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตธานี 2 แห่ง ขนาดกลางในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด 2 แห่ง และขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษามูรวิชัย 2 แห่ง

การเข้าสู่พื้นที่สถานศึกษาทั้ง 6 แห่งนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีโทรศัพท์นัดหมายล่วงหน้า 2-3 วัน แล้วเดินทางไปศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมนำจดหมายราชการเรื่องขออนุญาตให้นักวิจัยเข้าศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ ลงนามโดยประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลังจากได้แนะนำตัวต่อผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ขอศึกษาเอกสารโรงเรียนและสัมภาษณ์

ให้ได้ข้อมูลตามเป้าหมายไปแล้วเสร็จสถานศึกษาละ 1 วันทำการ สำหรับกรณีไม่เสร็จสิ้นในวันเดียว หรือต้องการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ผู้วิจัยก็จะเดินทางไปสถานศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารโรงเรียน การสังเกตและบันทึกสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา และการสัมภาษณ์ กรณีการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นวิธีการหลักนั้นผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบลึก (single-indepth interview) กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานวิชาการอีกจำนวน 1-2 ราย และนักเรียนชั้นประถมศึกษา 2-3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) แต่มีข้อความเตรียมไว้จำนวนหนึ่งเพื่อเตือนความจำ ตัวอย่างคำถาม เช่น 1) มีการส่งผ่านนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้จากกระทรวงศึกษาธิการ และหรือเขตพื้นที่การศึกษามาสู่โรงเรียนหรือไม่? อย่างไร? 2) มีอะไรบ้างที่แสดงถึงความสำเร็จของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้มาปฏิบัติในโรงเรียนของท่าน (ด้านปริมาณ และคุณภาพ)? 3) มีองค์ประกอบหรือปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลทำให้การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ (ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน) 4) ในโรงเรียนแห่งนี้ได้ดำเนินการกับองค์ประกอบทางการบริหารในเรื่องใดที่ส่งผลให้นักเรียนมีการเรียนรู้ได้ดี? และปัจจัยใดบ้างที่ดำเนินการแล้วไม่เป็นผล? เป็นต้น ทั้งนี้ข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งหมดจะใช้วิธีบันทึกลงแถบบันทึกเสียง และนำไปถอดความเป็นภาษาเขียนแบบคำต่อคำเพื่อใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแบบพหุกรณีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นหลัก กล่าวคือ การวิเคราะห์เอกสารจะเป็นการอ่านจับใจความและบันทึกลงแบบบันทึกข้อมูล เนื้อหาส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียนและชุมชน และผลการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์จะเป็นการอ่านจับใจความสำคัญจากเอกสารที่ถอดเทปหลังการสัมภาษณ์ และในบางส่วนเป็นการยกข้อความที่เป็นตอนสำคัญที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงเพื่อเป็นการสนับสนุนสาระสำคัญของการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ศึกษาในส่วนที่เป็นวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับ คือ

- 1) ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
- 2) ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
- 3) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของระดับการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
- 4) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
- 5) ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติและ
- 6) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเส้นของตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้จะใช้สัญลักษณ์เพื่อความสะดวกในการสื่อความหมายดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์แทนตัวแปร

PER	หมายถึง	การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย
RES	หมายถึง	การจัดทรัพยากรการเรียนรู้
STA	หมายถึง	การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน
TEC	หมายถึง	การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม
PRO	หมายถึง	การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ
INT	หมายถึง	การประกันคุณภาพภายใน
LEA	หมายถึง	การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ
CUL	หมายถึง	การปรับวัฒนธรรมองค์การ
PAR	หมายถึง	การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
STU	หมายถึง	การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
BEH	หมายถึง	พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
SAT	หมายถึง	ความพึงพอใจในงานของครู
ZACH	หมายถึง	คะแนนมาตรฐานเฉลี่ยวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์
ZEFFNT	หมายถึง	คะแนนมาตรฐานเฉลี่ยของ BEH, SAT และ ZACH

2. สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย หรือมัชฌิมเลขคณิต (mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
C.V.	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (coefficient of variation)
Min	หมายถึง	ค่าต่ำสุด (maximum)
Max	หมายถึง	ค่าสูงสุด (minimum)
σ^2	หมายถึง	ค่าความแปรปรวนของคะแนนในประชากร (population variance)
χ^2	หมายถึง	ค่าสถิติไค-สแควร์ (chi-square)
df	หมายถึง	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
GFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (goodness of fit index)
AGFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (adjusted goodness of fit index)
RMR	หมายถึง	ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ
SS	หมายถึง	sum of squares
MS	หมายถึง	mean square
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน หรือค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางจากตัวแปรหนึ่งไปยังอีกตัวแปรหนึ่ง
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนดิบ
SE _b	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนการพยากรณ์ด้วยคะแนนดิบ
SE _{est}	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
t	หมายถึง	ค่าอัตราส่วน t ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร
F	หมายถึง	ค่าอัตราส่วน F ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ร่วมของตัวพยากรณ์ กับตัวแปรตาม
P	หมายถึง	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ หรือสัมประสิทธิ์อิทธิพล

ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้มีลักษณะบางประการ แสดงด้วยตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน(คน/โรงเรียน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	273	90.7
หญิง	28	9.3
รวม	300	100.0
จังหวัด		
อุดรธานี	56	18.7
หนองคาย	34	11.3
ชัยภูมิ	39	13.0
ร้อยเอ็ด	55	18.3
บุรีรัมย์	53	17.7
อุบลราชธานี	63	21.0
รวม	300	100.0
ขนาดสถานศึกษา		
เล็ก (นักเรียนไม่เกิน 300 คน)	100	33.33
กลาง (นักเรียน 301-600 คน)	100	33.33
ใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 600 คน)	100	33.33
รวม	300	99.99
ระดับชั้นที่เปิดสอน		
ประถมศึกษาอย่างเดียว	7	2.3
ปฐมวัย และประถมศึกษา	146	48.7
ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น	4	1.3
ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น	143	47.7
รวม	300	100.0
ลักษณะเฉพาะของสถานศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
โรงเรียนในฝัน	17	5.7
โรงเรียนในโครงการนำร่องหลักสูตรใหม่	53	17.7
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	142	47.3
โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้	142	47.3

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 90.7) โดยการวิจัยครั้งนี้แบ่งสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีจำนวนเท่ากัน คือ ขนาดละ 100 โรงเรียน อยู่ในเขตพื้นที่ 6 จังหวัดมีจำนวนสถานศึกษาใกล้เคียงกัน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อุบลราชธานี (ร้อยละ 21.0) อุดรธานี (ร้อยละ 18.7) ร้อยเอ็ด (ร้อยละ 18.3) บุรีรัมย์ (ร้อยละ 17.7) ชัยภูมิ (ร้อยละ 13.0) และ หนองคาย (ร้อยละ 11.3) สถานศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่เปิดสอนระดับการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษา (ร้อยละ 48.7) รองลงไป คือ เปิดสอนระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 47.7) เปิดสอนระดับประถมศึกษาเท่านั้น (ร้อยละ 2.3) และเปิดสอนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 1.3) นอกจากนี้จะพบว่า สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ เป็นโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ร้อยละ 47.3) โรงเรียนนาร่องการปฏิรูปการเรียนรู้ (ร้อยละ 47.3) โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตร (ร้อยละ 17.7) และโรงเรียนในโครงการโรงเรียนในฝัน (ร้อยละ 5.7)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์องค์ประกอบจากข้อมูลของแบบสอบถาม ได้ใช้ตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบทางการบริหาร 67 ตัวแปร และตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอีก 18 ตัวแปร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา 300 แห่งเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ (extraction method) แบบวิเคราะห์หาองค์ประกอบหลัก (principal component analysis) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระด้วยวิธีแวร์แมกซ์ (varimax rotation) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 6-9

ตารางที่ 6-7 เสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการบริหาร ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์หาหน้าหนักองค์ประกอบแต่ละตัวแปร ได้มีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในองค์ประกอบทางการบริหาร ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจต่อไป ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่า eigenvalues และ total variance explained ของการวิเคราะห์องค์ประกอบทาง
การบริหาร

องค์ประกอบ	Initial Eigenvalues			Extraction sums of squared Loading			Rotation Sums of squared Loading		
	Total	% of σ^2	Cum. %	Total	% of σ^2	Cum. %	Total	% of σ^2	Cum. %
1. LEA	29.991	44.762	44.762	29.991	44.762	44.762	9.685	14.454	14.454
2. TEC	3.362	5.018	49.780	3.362	5.018	49.780	5.456	8.143	22.598
3. PRO	2.085	3.112	52.892	2.085	3.112	52.892	5.451	8.136	30.730
4. PER	1.919	2.864	55.757	1.919	2.864	55.757	4.953	7.392	38.127
5. PAR	1.534	2.289	58.046	1.534	2.289	58.046	4.810	7.179	45.305
6. STU	1.488	2.221	60.267	1.488	2.221	60.267	4.696	7.009	52.314
7. INT	1.389	2.073	62.339	1.389	2.073	62.339	4.368	6.519	58.833
8. RES	1.198	1.788	64.127	1.198	1.788	64.127	3.155	4.709	63.542
9. CUL	1.136	1.695	65.822	1.136	1.695	65.822	1.346	2.008	65.551
10. STA	1.065	1.590	67.411	1.065	1.590	67.411	1.247	1.861	67.411

หมายเหตุ : ค่า KMO = .965 และ Bartlett's test of sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่า eigenvalues และ total variance explained ของการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการบริหารมีจำนวน 10 องค์ประกอบ โดยทั้ง 10 องค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 67.411 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin measurement of sampling adequacy (KMO=.965) ซึ่งมีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า Bartlett's test of sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ .01 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ทั้ง 67 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

สำหรับค่า total variance explained ขององค์ประกอบที่เหมาะสมทั้ง 10 องค์ประกอบ มีค่าสูงสุดเป็น 29.991 และค่าต่ำสุดเป็น 1.065 ส่วนตัวแปรที่เหลือที่ไม่ได้นำเสนอในตารางนี้จะมีค่าพิสัยของ total variance explained ตั้งแต่ .09 ถึง .932

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์น้ำหนักตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ตัวแปรข้อที่ (ค่าน้ำหนักตัวแปร)
การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER)	2(.688), 5(.658), 3(.646), 1(.598), 4(.588), 6(.526), 7(.498)
การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES)	8(.792), 9(.627), 10(.524), 11(.402), 12(.259), 13(.245), 14(.231)
การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA)	19(.341), 17(.219), 18(.205), 16(.190), 20(.175)
การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC)	22(.683), 21(.670), 24(.659), 23(.642), 25(.613), 26(.519)
การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO)	30(.644), 27(.638), 28(.593), 29(.590), 33(.556), 31(.533), 32(.429)
การประกันคุณภาพภายใน (INT)	39(.713), 38(.652), 37(.632), 40(.623), 36(.436), 35(.346), 34(.333)
การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA)	44(.787), 45(.773), 42(.753), 43(.732), 47(.686), 46(.679), 41(.663)
การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL)	51(.330), 53(.294), 52(.283), 50(.239), 49(.228), 54(.164)
การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR)	59(.693), 56(.680), 55(.584), 60(.563), 58(.437), 57(.378)
การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU)	66(.727), 65(.714), 67(.702), 64(.693), 62(.466), 63(.421), 61(.290)

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าน้ำหนักตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบเรียงลำดับจากค่าสูงสุดไปต่ำสุดในแต่ละองค์ประกอบคือ การสร้างการรับและยอมรับนโยบายมีค่าสูงสุด .688 ค่าต่ำสุด .498 การจัดทรัพยากรการเรียนรู้มีค่าสูงสุด .792 ค่าต่ำสุด .231 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานมีค่าสูงสุด .341 ค่าต่ำสุด .175 การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมีค่าสูงสุด .683 ค่าต่ำสุด .519 การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพมีค่าสูงสุด .644 ค่าต่ำสุด .429 การประกันคุณภาพภายในมีค่าสูงสุด .713 ค่าต่ำสุด .333 การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจมีค่าสูงสุด .787 ค่าต่ำสุด .663 การปรับวัฒนธรรมองค์การมีค่าสูงสุด .330 ค่าต่ำสุด .164 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องมีค่าสูงสุด .693 ค่าต่ำสุด .378 และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าสูงสุด .727 ค่าต่ำสุด .290

ตารางที่ 8-9 เสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีลำดับตารางการนำเสนอเช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการบริหาร ซึ่งผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 18 ตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (ดูภาคผนวก)

ตารางที่ 8 eigenvalues และ total variance explained ของการวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

องค์ประกอบ	Initial Eigenvalues			Extraction sums of squared Loading			Rotation Sums of squared Loading		
	Total	% of σ^2	Cum. %	Total	% of σ^2	Cum. %	Total	% of σ^2	Cum. %
1. BEH	9.619	53.440	53.440	9.619	53.440	53.440	6.040	33.558	33.558
2. SAT	2.024	11.246	64.687	2.024	11.246	64.687	5.603	31.128	64.687

หมายเหตุ : ค่า KMO = .965 และ Bartlett's test of sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 8 พบว่าค่า eigenvalues และ total variance explained จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมีจำนวน 2 องค์ประกอบ ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 64.687 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin measurement of sampling adequacy (KMO =.943) ซึ่งมีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า Bartlett's test of sphericity พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 18 ตัวแปรในเมทริกซ์สหสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

สำหรับค่า total variance explained ขององค์ประกอบที่เหมาะสมทั้ง 2 องค์ประกอบมีค่าสูงสุดเป็น 9.619 และค่าต่ำสุดเป็น 2.024 ส่วนตัวแปรที่เหลือที่ไม่ได้นำเสนอในตารางนี้จะมีค่าพิสัยของ total variance explained ตั้งแต่ .14 ถึง .788

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์น้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้ไปปฏิบัติ จำนวน 2 องค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ตัวแปรข้อที่(ค่าน้ำหนักตัวแปร)
พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)	5(.949), 7(.819), 6(.777), 8(.766), 9(.729), 10(.728), 4(.704), 3(.694), 1(.561), 2(.445)
ความพึงพอใจในงาน (SAT)	18(.849), 13(.846), 15(.843), 16(.836), 17(.818), 14(.814), 12(.684), 11(.350)

จากตารางที่ 9 พบว่าค่าน้ำหนักตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งสององค์ประกอบ เรียงลำดับจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุด ในแต่ละองค์ประกอบคือ พฤติกรรมการเรียนรู้มีค่าสูงสุด .949 ค่าต่ำสุด .445 และความพึงพอใจในงานของครูมีค่าสูงสุด .849 ค่าต่ำสุด .350

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้แต่ละข้อ ผู้วิจัยได้เลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) อีกครั้งหนึ่งด้วยเหตุผลเพราะว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีจุดเด่นเหนือกว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็น คือ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวด ยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรมีความสัมพันธ์กันได้ และข้อตกลงเบื้องต้นสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากกว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องยิ่งขึ้น 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีพื้นฐานทฤษฎีรองรับ เหมาะสำหรับการวิจัยที่มีกรอบความคิดเชิงทฤษฎี หรือตัวแบบของทฤษฎีที่ต้องการตรวจสอบความสอดคล้อง กลมกลืนกันมาน้อยเพียงใด และผลการวิเคราะห์สามารถแปลความหมายได้ง่าย และ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ค่าพารามิเตอร์และมีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าพารามิเตอร์ทุกค่าด้วย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538)

จากเหตุผลที่กล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้แบ่งตัวแปรเพื่อเข้าวิเคราะห์ตามผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งมีทั้งหมด 12 องค์ประกอบ (สำหรับอีก 1 องค์ประกอบของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผลการเรียนรู้ ที่ได้มาจากผลการทดสอบระดับประเทศ ซึ่งประกอบด้วยคะแนน 4 รายวิชาคือวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไม่ได้นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในครั้งนี้ เพราะถือว่าแบบทดสอบทั้งสามฉบับได้ผ่านกระบวนการพัฒนาเป็นแบบทดสอบมาตรฐานมาแล้ว) ดังแสดงด้วยตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 องค์ประกอบ จำนวนตัวแปร ร้อยละและอันดับของค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบ

องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ร้อยละของ ความแปรปรวน	อันดับ
องค์ประกอบทางการบริหาร			
การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER)	7	7.392	4
การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES)	7	4.709	8
การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ (STA)	5	1.861	10
การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC)	6	8.143	2
การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO)	7	8.136	3
การประกันคุณภาพภายใน (INT)	7	6.519	7
การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA)	7	14.454	1
การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL)	6	2.008	9
การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR)	6	7.179	5
การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU)	7	7.009	6
รวม	65	67.411	-
ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ			
พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)	10	33.558	1
ความพึงพอใจในงานของครู (SAT)	8	31.128	2
รวม	18	67.687	-

จากตารางที่ 10 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารซึ่งมี 10 องค์ประกอบ จะประกอบด้วย ตัวแปรรวมทั้งสิ้น 65 ตัว และมีค่าความแปรปรวนที่อธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 67.41 โดยมี องค์ประกอบที่อธิบายได้สูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (ร้อยละ 14.454) การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม (ร้อยละ 8.143) และ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (ร้อยละ 8.136) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติซึ่ง ประกอบด้วยตัวแปร 18 ตัวและมี 2 องค์ประกอบนั้นมีค่าความแปรปรวนที่อธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 67.687 โดยมีพฤติกรรมการเรียนรู้อธิบายได้สูงสุด (ร้อยละ 33.558) และรองลงไปคือความ พึงพอใจในงานของครู (ร้อยละ 31.128)

ก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบในด้านความเหมาะสม คือพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์หรือไม่ ถ้าตัวแปรใดไม่มีความสัมพันธ์กัน หมายความว่าตัวแปรนั้นไม่มีองค์ประกอบร่วม และไม่ควรจะนำเมทริกซ์นั้นมาใช้วิเคราะห์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) สำหรับค่าที่จะใช้ประกอบการพิจารณาได้แก่ ค่าสถิติของ Bartlett ซึ่งเป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่า Bartlett's test of sphericity และความน่าจะเป็น นอกจากนี้ยังพิจารณาได้จากดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measure sampling adequacy = MSA) ซึ่ง Kim, Mueller (1978) เสนอไว้ว่า ถ้าค่า MSA มากกว่า 0.80 จะมีความเหมาะสมมาก และถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.50 ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบทั้ง 12 องค์ประกอบ พบว่า ตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (ดูรายละเอียดจากกรณีตัวอย่างในภาคผนวก) และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จะได้นำเสนอแต่ละองค์ประกอบปรากฏผลดังต่อไปนี้

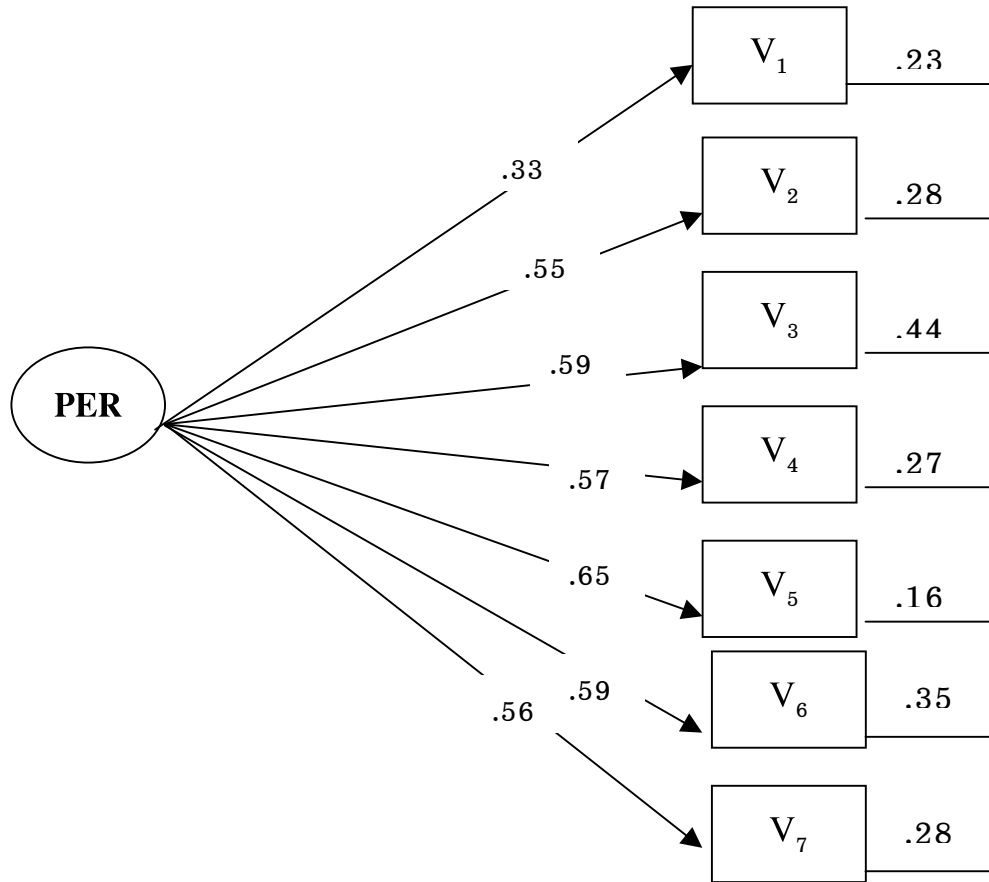
1. ตัวแบบองค์ประกอบการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย พบว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 7.00) มีความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($P = .64$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 9 ($df = 9$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่าตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .011 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 11 และภาพที่ 16

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย
(PER-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₁	.33**(.03)	.32	.17
2. V ₂	.55**(.04)	.52	.20
3. V ₃	.59**(.05)	.44	.13
4. V ₄	.57**(.05)	.54	.25
5. V ₅	.65**(.04)	.72	.44
6. V ₆	.59**(.04)	.50	.19
7. V ₇	.56**(.04)	.53	.20
$\chi^2 = 7.00$		df = 9	P = .64
GFI = .99		AGFI = .98	RMR = .0096

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย

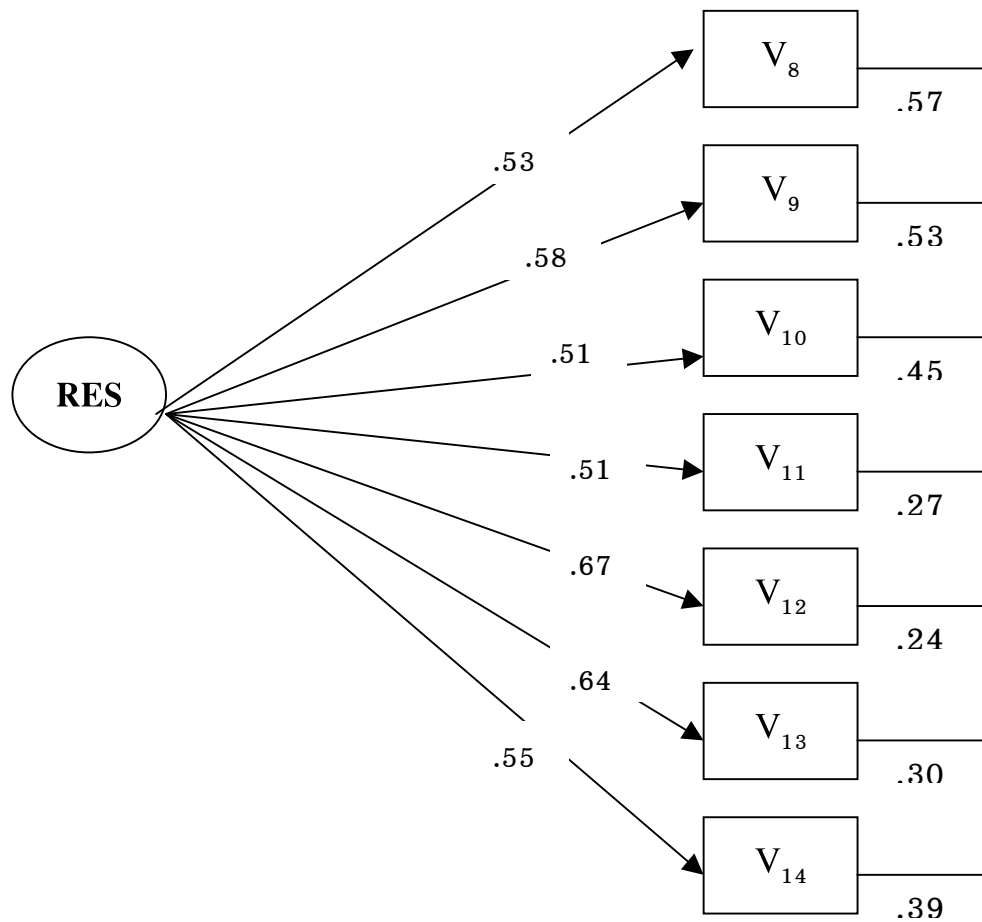
2. ตัวแบบองค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 6.71) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .082$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 3 ($df=3$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่า ตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .94 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0091 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 12 และภาพที่ 17

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้
(RES-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₈	.53**(.06)	.33	.19
2. V ₉	.58**(.06)	.39	.11
3. V ₁₀	.51**(.05)	.36	.02
4. V ₁₁	.51**(.04)	.49	.31
5. V ₁₂	.67**(.05)	.65	.39
6. V ₁₃	.64**(.06)	.58	.28
7. V ₁₄	.55**(.05)	.43	.17
$\chi^2 = 6.71$ df = 3		P = .082	
GFI = .99 AGFI = .94		RMR = .0091	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้

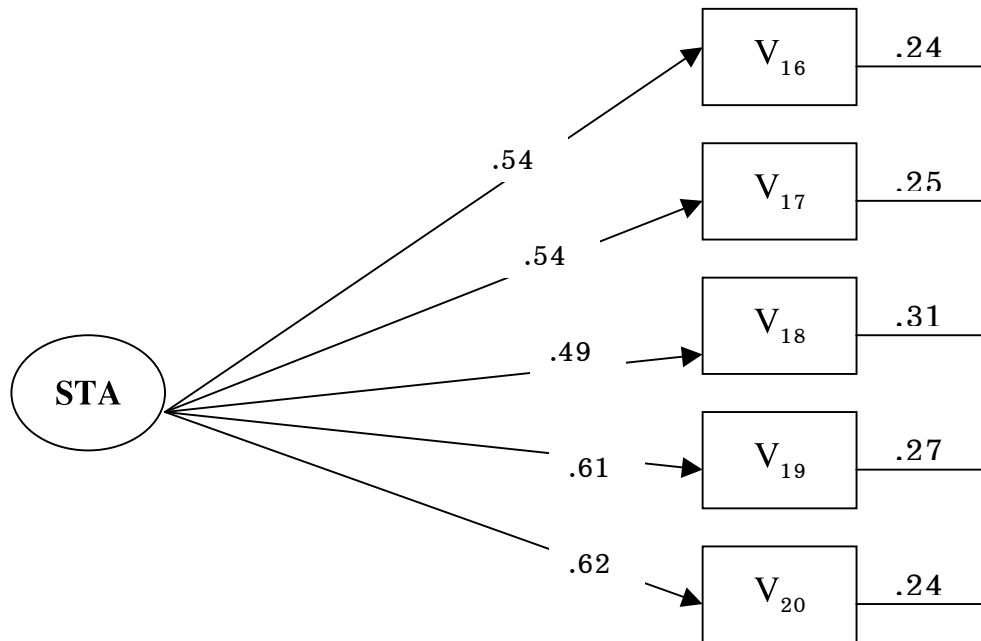
3. ตัวแบบองค์ประกอบที่กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานพบว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 1.99) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .37$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 2 ($df=2$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่าตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0041 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 13 และภาพที่ 18

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₁₆	.54**(.04)	.56	.29
2. V ₁₇	.54**(.04)	.54	.26
3. V ₁₈	.49**(.04)	.44	.25
4. V ₁₉	.61**(.05)	.58	.32
5. V ₂₀	.62**(.05)	.61	.36
$\chi^2 = 1.99$ df = 2		P = .37	
GFI = 1.00 AGFI = .98		RMR = .0041	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

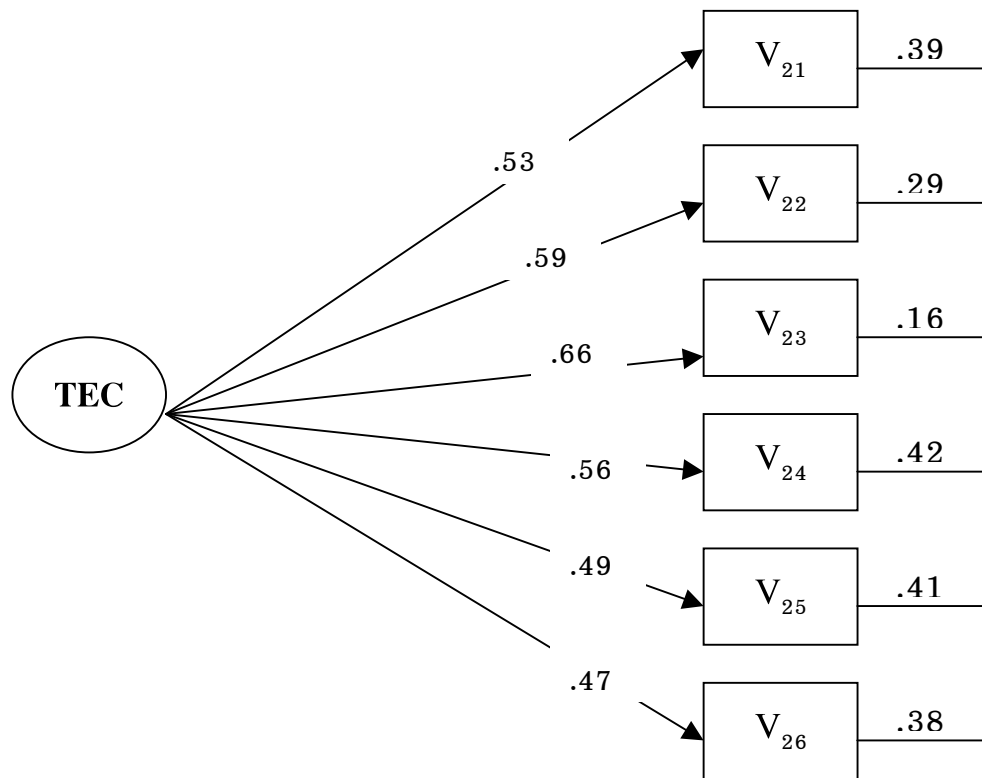
4. ตัวแบบองค์ประกอบการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 1.21) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .55$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 2 ($df=2$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่าตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .99 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0048 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 14 และภาพที่ 19

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม
(TEC-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₂₁	.53**(.05)	.42	.15
2. V ₂₂	.59**(.05)	.54	.13
3. V ₂₃	.66**(.04)	.73	.67
4. V ₂₄	.56**(.05)	.43	.19
5. V ₂₅	.49**(.05)	.37	.07
6. V ₂₆	.47**(.05)	.37	.23
$\chi^2 = 1.21$ df = 2		P = .55	
GFI = 1.00 AGFI = .99		RMR = .0048	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 19 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม

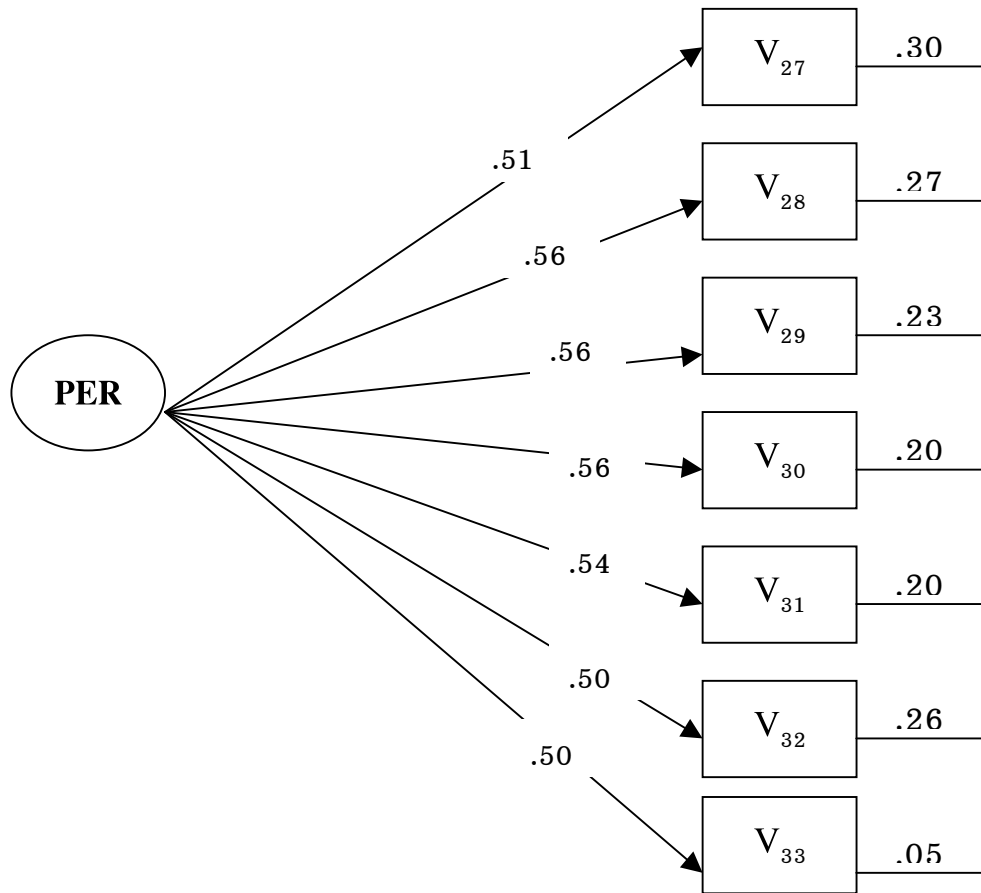
5. ตัวแบบองค์ประกอบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO-model)

ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 10.69) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .15$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 7 ($df = 7$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่า ตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .96 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0074 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 15 และภาพที่ 20

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ
(PRO-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₂₇	.51**(.04)	.46	.16
2. V ₂₈	.56**(.04)	.54	.19
3. V ₂₉	.56**(.04)	.58	.25
4. V ₃₀	.56**(.04)	.61	.34
5. V ₃₁	.54**(.04)	.59	.32
6. V ₃₂	.50**(.04)	.49	.18
7. V ₃₃	.50**(.04)	.49	.20
$\chi^2 = 10.69$		df = 7	P = .15
GFI = .99		AGFI = .96	RMR = .0074

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 20 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

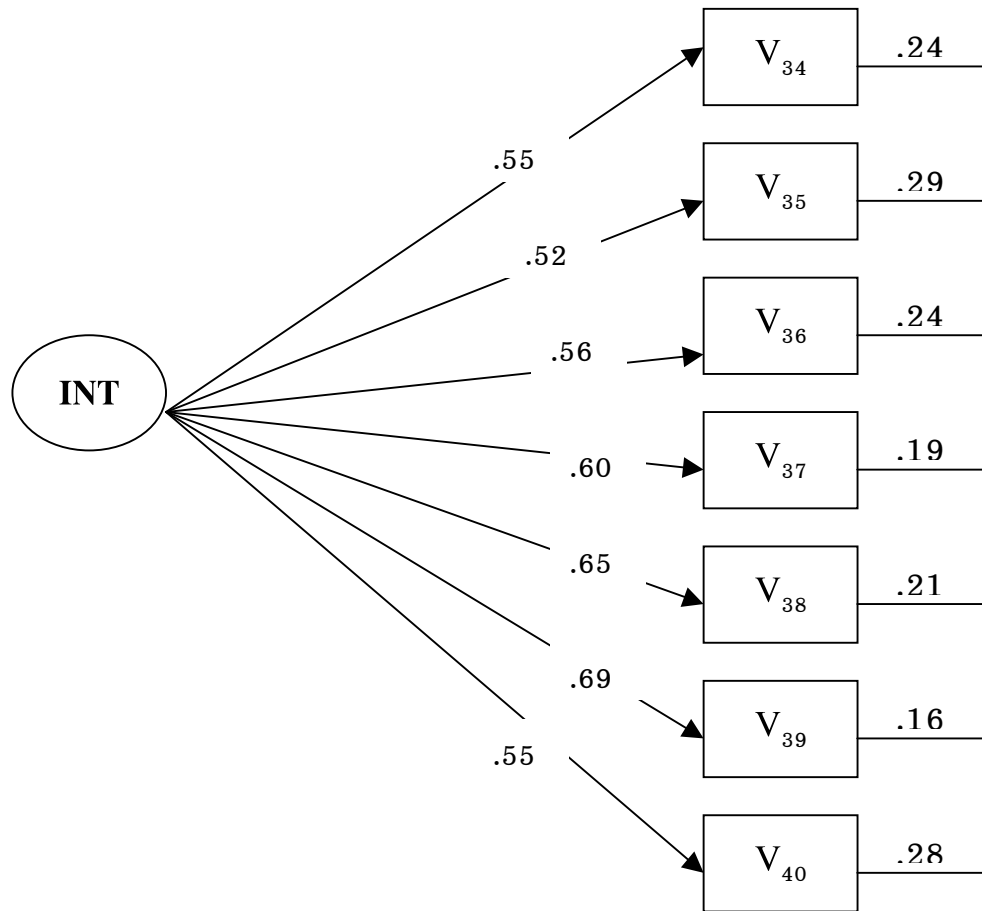
6. ตัวแบบองค์ประกอบการประกันคุณภาพภายใน (INT-model)

ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการประกันคุณภาพภายใน พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 4.42) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .35$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 2 ($df=2$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่าตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .97 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0049 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 16 และภาพที่ 21

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการประกันคุณภาพภายใน
(INT-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₃₄	.55**(.04)	.55	.24
2. V ₃₅	.52**(.04)	.48	.08
3. V ₃₆	.56**(.04)	.57	.13
4. V ₃₇	.60**(.04)	.65	.22
5. V ₃₈	.65**(.04)	.67	.23
6. V ₃₉	.69**(.04)	.75	.44
7. V ₄₀	.55**(.04)	.52	.13
$\chi^2 = 4.42$ df = 4		P = .35	
GFI = 1.00 AGFI = .97		RMR = .0049	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 21 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการประกันคุณภาพภายใน

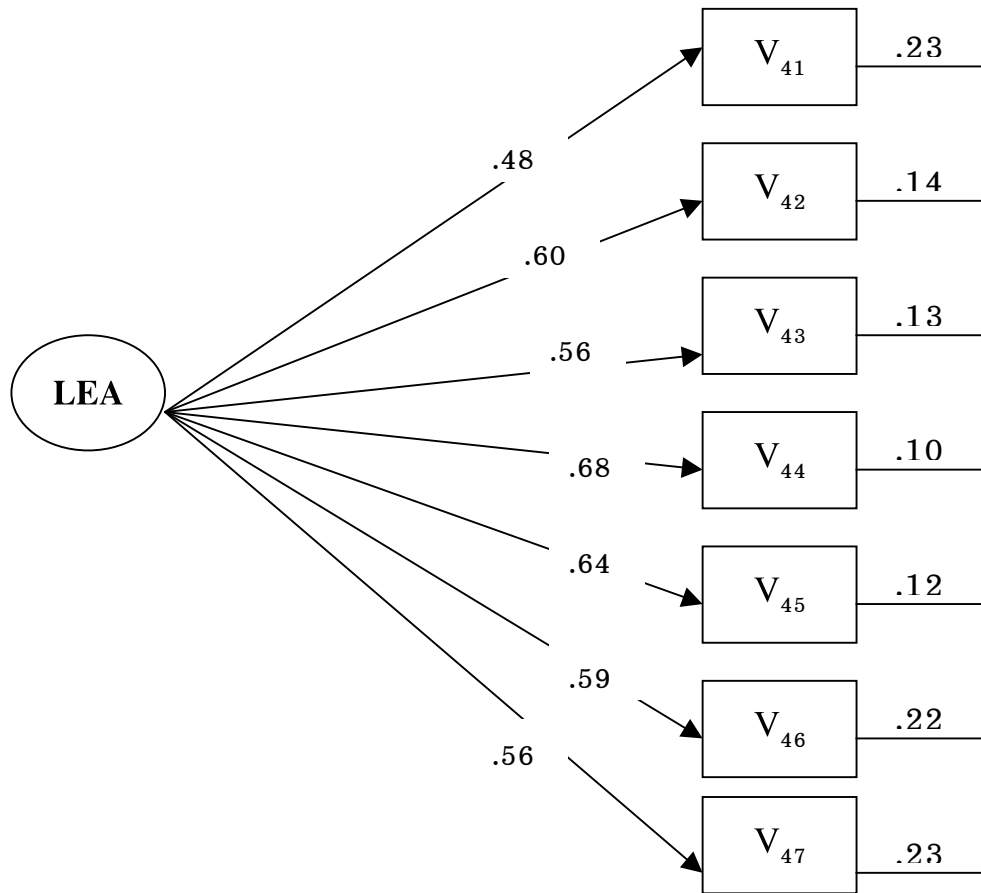
7. ตัวแบบองค์ประกอบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 13.29) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .21$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 10 ($df = 10$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่า ตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .96 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0070 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 17 และภาพที่ 22

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ
(LEA-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₄₁	.48**(.04)	.50	.08
2. V ₄₂	.60**(.03)	.72	.23
3. V ₄₃	.56**(.03)	.71	.26
4. V ₄₄	.68**(.03)	.82	.40
5. V ₄₅	.64**(.03)	.77	.30
6. V ₄₆	.59**(.04)	.61	.15
7. V ₄₇	.56**(.04)	.57	.11
$\chi^2 = 13.29$ df = 10		P = .21	
GFI = .99 AGFI = .96		RMR = .0070	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 22 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ

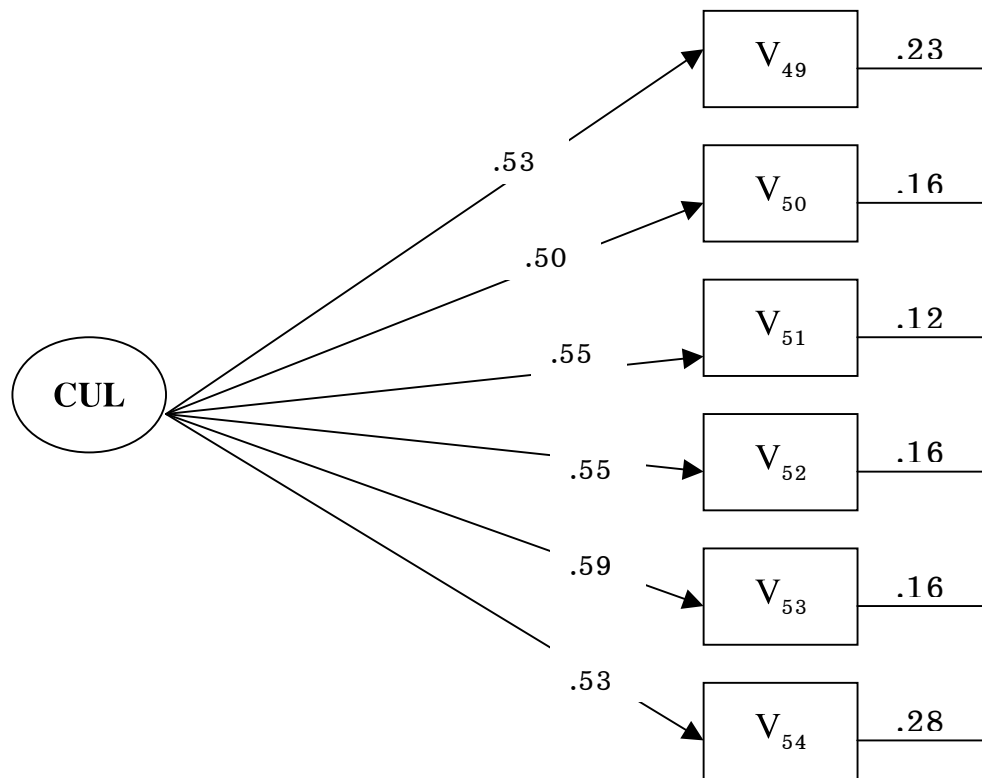
8. ตัวแบบองค์ประกอบการปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการปรับวัฒนธรรมองค์การ พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 2.15) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .83$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 5 ($df = 5$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่าตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .99 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0035 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 18 และภาพที่ 23

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการปรับวัฒนธรรมองค์การ
(CUL-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₄₉	.53**(.04)	.55	.18
2. V ₅₀	.50**(.03)	.62	.25
3. V ₅₁	.55**(.03)	.73	.42
4. V ₅₂	.55**(.03)	.65	.30
5. V ₅₃	.59**(.04)	.69	.34
6. V ₅₄	.53**(.04)	.51	.17
$\chi^2 = 2.15$		df = 5	P = .83
GFI = 1.00		AGFI = .99	RMR = .0035

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 23 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการปรับตัววัฒนธรรมองค์กร

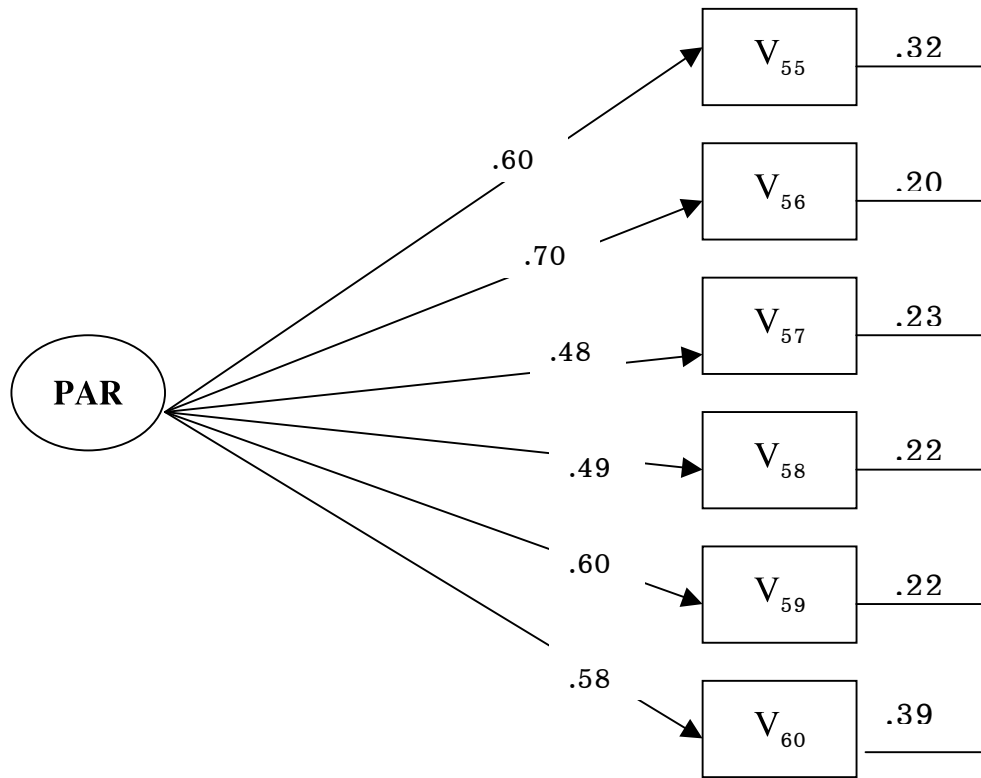
9. ตัวแบบองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 2.89) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .089$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ($df=1$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่า ตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .93 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0065 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 19 และภาพที่ 24

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
(PAR-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₅₅	.60**(.05)	.53	.06
2. V ₅₆	.70**(.05)	.71	.56
3. V ₅₇	.48**(.04)	.50	.22
4. V ₅₈	.49**(.05)	.53	.35
5. V ₅₉	.60**(.05)	.62	.20
6. V ₆₀	.58**(.05)	.46	.12
$\chi^2 = 2.89$ df = 1		P = .089	
GFI = 1.00 AGFI = .93		RMR = .0065	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 24 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

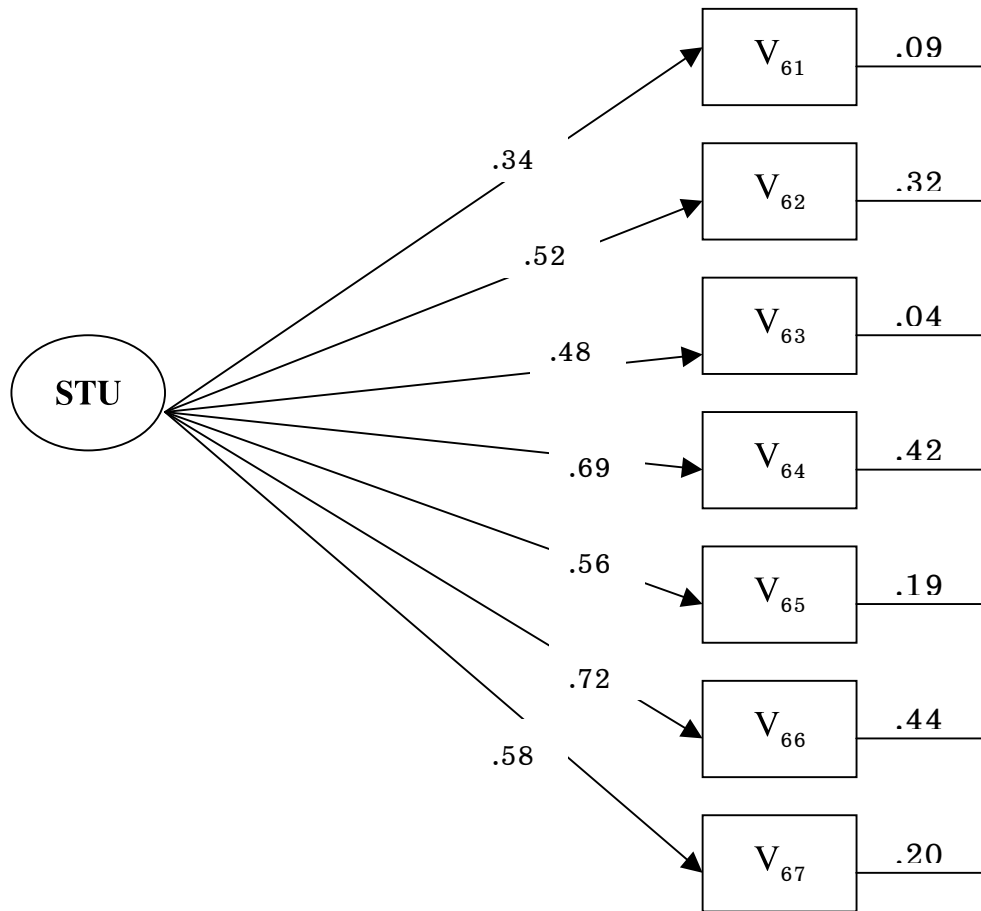
10. ตัวแบบองค์ประกอบการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 10.04) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .35$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 9 ($df = 9$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นั่นคือยอมรับว่า ตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .97 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0087 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 20 และภาพที่ 25

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. V ₆₁	.44**(.04)	.34	.09
2. V ₆₂	.54**(.04)	.52	.32
3. V ₆₃	.46**(.04)	.48	.04
4. V ₆₄	.54**(.03)	.69	.42
5. V ₆₅	.56**(.04)	.56	.19
6. V ₆₆	.57**(.03)	.72	.44
7. V ₆₇	.56**(.04)	.58	.20
$\chi^2 = 10.04$		df = 9	P = .35
GFI = .99		AGFI = .97	RMR = .0087

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

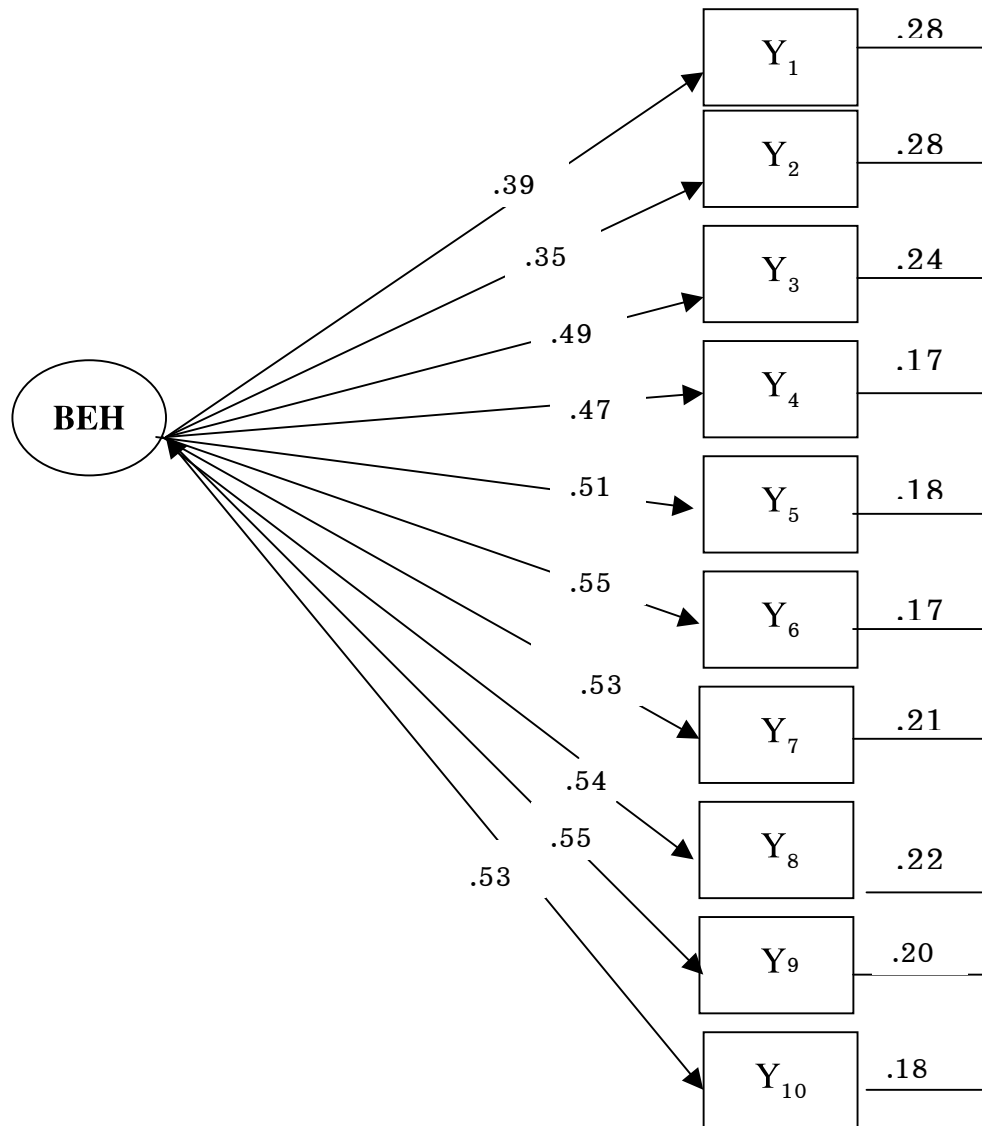
11. ตัวแบบองค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (BEH-model)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ พบว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 6.73) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .82$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 11 ($df = 11$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่า ตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0046 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 21 และภาพที่ 26

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. y ₁	.39**(.04)	.36	.10
2. y ₂	.35**(.04)	.30	.08
3. y ₃	.49**(.04)	.51	.15
4. y ₄	.47**(.03)	.56	.22
5. y ₅	.51**(.04)	.59	.30
6. y ₆	.55**(.04)	.65	.28
7. y ₇	.53**(.04)	.57	.07
8. y ₈	.54**(.04)	.56	.09
9. y ₉	.55**(.04)	.61	.22
10.y ₁₀	.53**(.04)	.61	.33
χ ² = 6.73 df = 11		P = .82	
GFI = 1.00 AGFI = .98		RMR = .0046	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 26 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้

12. ตัวแบบองค์ประกอบการความพึงพอใจในงานของครู (SAT-model)

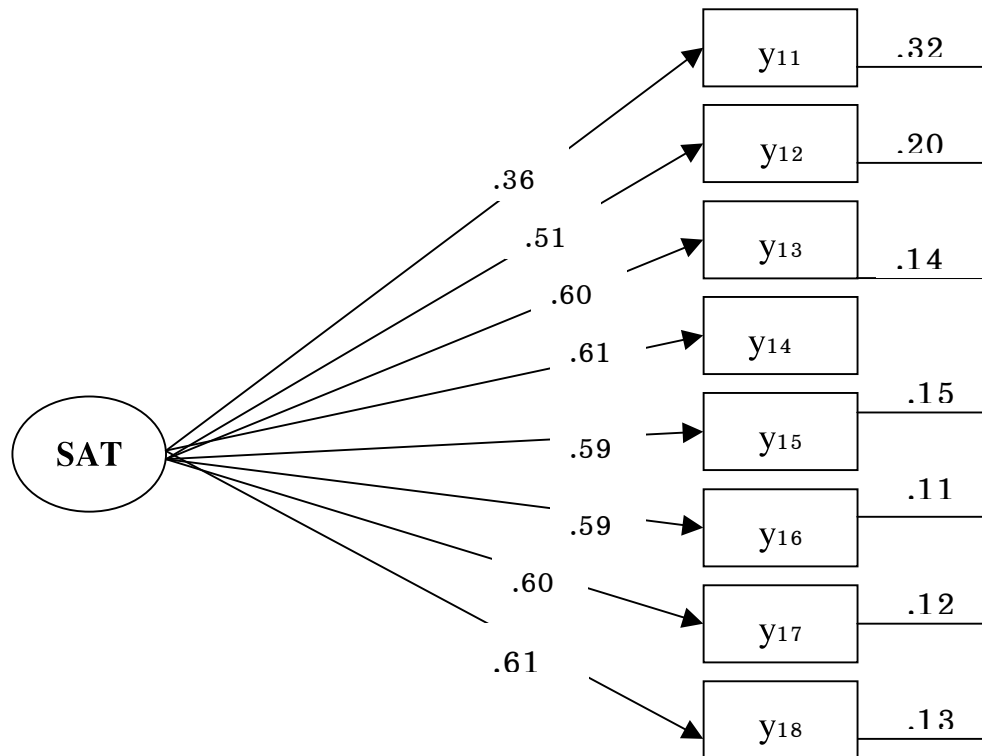
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู พบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square = 4.69) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 ($P = .79$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 8 ($df = 8$) แสดงว่าค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่าตัวแบบการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 รวมทั้ง

ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) = .0038 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 22 และภาพที่ 27

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้นแบบความพึงพอใจในงานของครู (SAT-model)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
1. y ₁₁	.36**(.04)	.29	.06
2. y ₁₂	.51**(.03)	.56	.09
3. y ₁₃	.60**(.03)	.71	.19
4. y ₁₄	.61**(.04)	.71	.29
5. y ₁₅	.59**(.03)	.76	.25
6. y ₁₆	.59**(.03)	.74	.20
7. y ₁₇	.60**(.03)	.73	.18
8. y ₁₈	.61**(.03)	.79	.37
$\chi^2 = 4.69$ df = 8		P = .79	
GFI = 1.00 AGFI = .98		RMR = .0038	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพที่ 27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู

ตารางที่ 23 สรุปลองค์ประกอบ จำนวนตัวแปร และค่าสถิติจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

องค์ประกอบ	จำนวน ตัวแปร	ค่าสถิติ					
		χ^2	df	P	GFI	AGFI	RMR
องค์ประกอบทางการบริหาร							
1. การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย(PER)	7	7.00	9	0.64	0.99	0.98	0.0096
2. การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES)	7	6.71	3	0.08	0.99	0.94	0.0091
3. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA)	5	1.99	2	0.37	1.00	0.98	0.0041
4. การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC)	6	1.21	2	0.55	1.00	0.99	0.0048
5. การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO)	7	10.69	7	0.15	0.99	0.96	0.0074
6. การประกันคุณภาพภายใน (INT)	7	4.42	4	0.35	1.00	0.97	0.0049
7. การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA)	7	13.29	10	0.21	0.99	0.96	0.0070
8. การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL)	6	2.15	5	0.83	1.00	0.99	0.0035
9. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR)	6	2.89	1	0.09	1.00	0.93	0.0065

ตารางที่ 23 สรุปองค์ประกอบ จำนวนตัวแปร และค่าสถิติจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (ต่อ)

องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่าสถิติ					
		χ^2	df	P	GFI	AGFI	RMR
10. การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้ไปปฏิบัติ	7	10.04	9	0.35	0.99	0.97	0.0087
11. พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)	10	6.73	11	0.82	1.00	0.98	0.0046
12. ความพึงพอใจในงาน (SAT)	8	4.69	8	0.79	1.00	0.98	0.0038

จากตารางที่ 23 พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 2 องค์ประกอบ ตามตัวแปรการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.30 for windows) มีค่าสถิติที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่า ไคส์-สแควร์ (Chi-square : χ^2) ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เข้าใกล้ 1 และมีค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ ซึ่งเป็นค่าที่น้อยมาก (เข้าใกล้ 0) นั้นแสดงว่าองค์ประกอบแต่ละตัวมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความตรงเชิงโครงสร้างในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายสภาพการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยายองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผล
การนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	Min	Max	%CV
องค์ประกอบทางการบริหาร					
การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER)	3.82	0.59	1.86	5.00	15.33
การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES)	3.71	0.63	1.57	5.00	16.98
การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA)	3.71	0.62	1.80	5.00	16.63
การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC)	3.37	0.62	1.67	5.00	18.31
การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO)	4.06	0.57	1.43	5.00	14.12
การประกันคุณภาพภายใน (INT)	3.92	0.62	1.57	5.00	15.90
การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA)	4.27	0.61	1.29	5.00	14.25
การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL)	4.03	0.57	2.00	5.00	14.18
การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR)	3.95	0.62	1.67	5.00	15.62
การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU)	4.10	0.57	2.29	5.00	13.54
ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้ไปปฏิบัติ					
พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)	3.92	0.51	2.30	5.00	13.08
ความพึงพอใจในงาน (SAT)	4.03	0.58	2.25	5.00	14.29
ผลการเรียนรู้ (ACH) (วิชาละ 40 คะแนน)					
ภาษาไทย (thai46)	17.41	3.96	6.14	31.60	22.75
ภาษาอังกฤษ (eng46)	15.84	5.24	7.94	31.71	37.05
คณิตศาสตร์ (mat46)	16.36	5.03	5.36	38.08	36.86
วิทยาศาสตร์ (sci46)	16.34	4.70	8.50	34.07	28.76

จากตารางที่ 24 พบว่า สภาพการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหารส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.51-4.50) มี 9 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (\bar{X} =4.27) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (\bar{X} = 4.10)การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (\bar{X} = 4.06) การปรับวัฒนธรรมองค์การ (\bar{X} = 4.03) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (\bar{X} = 3.95) การประกันคุณภาพภายใน (\bar{X} = 3.92) การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (\bar{X} = 3.82) การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (\bar{X} = 3.71) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (\bar{X} = 3.71) นอกนั้นมีเพียงองค์ประกอบเดียวที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม (\bar{X} = 3.37) สำหรับระดับของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดสององค์ประกอบคือความพึงพอใจในงานของครู ($\bar{x} = 4.03$) และ พฤติกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.93$) การกระจายของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบมีขนาดใกล้เคียงกัน คืออยู่ในช่วง .512-.630 และในทำนองเดียวกันค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนคิดเป็นร้อยละ ใกล้เคียงกันคืออยู่ระหว่าง 13.08- 18.31

สำหรับคะแนนผลการเรียนรู้ (ZACH) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วยผลการสอบ 4 วิชาคือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ นักเรียนสอบได้คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 17.41 , 15.84 , 16.36 และ 16.34 ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละของคะแนนแต่ละวิชาเป็น 43.53 , 39.6 , 40.90 และ 40.85 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการพัฒนางานองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธีการทางสถิติระหว่างสถานศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของระดับการพัฒนางานองค์ประกอบทางการบริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	องค์ประกอบ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS.	MS.	F-ratio	Levene statistic	Sig.
1.	การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	1.301 101.326 102.327	0.650 0.341	1.906	0.514	0.599
2.	การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.214 118.752 118.538	0.107 0.399	0.268	1.484	0.228
3.	การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.610 112.939 113.549	0.350 0.380	.803	2.068	0.128
4.	การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	1.443 112.603 114.046	0.721 0.379	1.903	3.783	0.024

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของระดับการพัฒนางองค์ประกอบทางการบริหาร
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS.	MS.	F-ratio	Levene statistic	Sig.
5.	การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.294 97.769 98.063	0.147 0.329	0.447	3.057	0.049
6.	การประกันคุณภาพภายใน (INT)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.806 115.576 116.382	0.403 0.389	1.036	0.795	0.452
7.	การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.791 109.619 110.411	0.396 0.369	1.072	1.568	0.210
8.	การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	1.871 95.525 97.396	0.935 0.322	2.908	1.813	0.165
9.	การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง(PAR)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.952 113.147 114.110	0.476 0.381	1.250	0.317	0.728
10.	การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU)	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 297 299	0.694 91.538 92.232	0.347 0.308	1.126	1.043	0.354

จากตารางที่ 25 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ระหว่างสถานศึกษาต่างขนาดกัน โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way analysis of variance) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในทุกองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาที่ผลการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของความแปรปรวนในประชากร (test of homogeneity of variance) ซึ่งพิจารณาที่ค่า Lavene statistic จะพบว่า ทุกองค์ประกอบทางการบริหารมีความแปรปรวนของประชากรในแต่ละขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นองค์ประกอบ การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ ทั้ง 2 องค์ประกอบนี้เท่านั้นมีความแปรปรวนของประชากรในแต่ละขนาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ประสิทธิผล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS.	M.S.	F-vatio	Levene statistic	Sig.
พฤติกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.246	0.123	0.467	0.069	0.933
	ภายในกลุ่ม	297	78.223	0.263			
	รวม	299	78.496				
ผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	402.538	201.27	2.643	0.548	0.578
	ภายในกลุ่ม	297	22614.8	76.144			
	รวม	299	23017.3				
ความพึงพอใจในงานของครู	ระหว่างกลุ่ม	2	0.113	0.056	0.169	1.592	0.205
	ภายในกลุ่ม	297	99.023	0.333			
	รวม	299	99.136				
ประสิทธิผลทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	2	93.917	46.963	0.962	0.774	0.462
	ภายในกลุ่ม	297	14497.9	48.816			
	รวม	299	14691.8				

จากตารางที่ 26 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบในประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้ง 3 องค์ประกอบ ระหว่างสถานศึกษาต่างขนาดกัน โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว(one-way analysis of variance) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในทุกองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาที่ผลการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของความแปรปรวนในประชากร (test of homogeneity of variance) ซึ่งพิจารณาที่ค่า Lavene statistic จะพบว่า ทุกองค์ประกอบในประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ มีความแปรปรวนของประชากรในแต่ละขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ใช้วิธีหาเมทริกซ์ความสัมพันธ์ (correlation matrix) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมก่อนที่จะทดสอบความสัมพันธ์แบบพหุคูณ และหาชุดขององค์ประกอบทางการบริหารที่จะพยากรณ์ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ดังที่จะนำเสนอตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

	PER	RES	STA	TEC	PRO	INT	LEA	CUL	PAR	STU	BEH	SAT	ZACH	ZEFF
PER	1													
RES	.662**	1												
STA	.729**	.738**	1											
TEC	.630**	.664**	.712**	1										
PRO	.668**	.667**	.679**	.684**	1									
INT	.633**	.684**	.734**	.668**	.762**	1								
LEA	.638**	.568**	.609**	.514**	.707**	.720**	1							
CUL	.650**	.611**	.663**	.612**	.738**	.747**	.778**	1						
PAR	.639**	.654**	.658**	.539**	.641**	.677**	.710**	.758**	1					
STU	.608**	.588**	.615**	.555**	.683**	.700**	.717**	.767**	.711**	1				
BEH	.499**	.570**	.355**	.511**	.552**	.636**	.650**	.645**	.581**	.634**	1			
SAT	.578**	.616**	.614**	.606**	.704**	.713**	.650**	.722**	.599**	.704**	.701**	1		
ZACH	.093	.164*	.122*	.120*	.102	.109	.088	.130*	.138*	.129*	.130*	.113*	1	
ZEFF	.216**	.300**	.257**	.251**	.250**	.269**	.288**	.289**	.273**	.286**	.329**	.289**	.974**	.334**

หมายเหตุ : ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ยกเว้น ZACH ที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นบางคู่ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 27 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 14 องค์ประกอบนั้น ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในช่วง .511-.778 ยกเว้นองค์ประกอบผลการเรียนรู้ (ZACH) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER) การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) การประกันคุณภาพภายใน (INT) และ การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) องค์ประกอบคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) กับ การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) กับ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) และการประกันคุณภาพภายใน (INT) กับ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดได้แก่ ผลการเรียนรู้ (ZACH) กับ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO)

เมื่อศึกษาระดับการส่งผลขององค์ประกอบทางการบริหาร ต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจากองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบซึ่งเป็นสาเหตุ กับพฤติกรรมการเรียนรู้ซึ่งเป็นผล พร้อมทั้งทดสอบระดับการส่งผลโดยใช้สถิติเอฟ (F-test) ปรากฏดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผล คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

Source of Variation	SS	df	MS	F	
Regression	40.013	10	4.001	30.069	**
Residual	38.457	289	.133		
Total	78.469	299			

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 28 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติของการพยากรณ์ จะปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

ตัวพยากรณ์	γ	β	b	SE_b	t		P-value
1. PER	.499**	-.036	-.031	.059	-.529		.599
2. RES	.570**	.171	.139	.056	2.472	*	.014
3. STA	.355**	.014	.011	.065	.177		.859
4. TEC	.511**	.036	.030	.055	.546		.585
5. PRO	.552**	-.075	-.067	.068	-.984		.326
6. INT	.636**	.208	.170	.066	2.590	*	.010
7. LEA	.650**	-.043	-.036	.063	-.575		.566
8. CUL	.645**	.256	.230	.075	3.045	**	.003
9. PAR	.581**	.040	.033	.060	.552		.581
10. STU	.634**	.235	.217	.066	3.271	**	.001
(constant)			1.189	.173	6.856	**	.000
R = .714 $R^2 = .510$, $SE_{est} = .3648$, F = 30.069**							

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 29 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ สามารถอธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ ร้อยละ 51

($R^2 = .510$) โดยมีชุดขององค์ประกอบที่เป็นตัวพยากรณ์ 4 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 เรียงตามลำดับสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (β) ที่มีค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) การประกันคุณภาพภายใน (INT) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) ตามลำดับ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .3648$

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี กับ ประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH) จะปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

Source of Variation	SS	df	MS	F	
Regression	39.688	4	9.922	75.473	**
Residual	38.782	285	.133		
Total	78.469	299			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 30 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 4 องค์ประกอบคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) การประกันคุณภาพภายใน (INT) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

เมื่อวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH) โดยวิธีเพิ่มองค์ประกอบเป็นขั้น (stepwise multiple regression) แล้วนำไปเขียนเป็นสมการจะปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE_{\cdot b}$), ค่า t -ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ ($SE_{\cdot est}$), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F -test โดยวิธีวิเคราะห์แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

ตัวพยากรณ์	β	b	$SE_{\cdot b}$	t		P-value
RES	.170	.138	.047	2.953	**	.003
INT	.185	.152	.058	2.607	**	.010
CUL	.231	.208	.064	3.231	**	.001
STU	.223	.206	.063	3.272	**	.001
(constant)		1.124	.165	6.808	**	.000
$R = .711$ $R^2 = .506$, $SE_{\cdot est} = .363$, $F = 74.473^{**}$						

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 31 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการเรียนรู้มี 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) จากสูงไปหาต่ำสุด คือ การปรับวัฒนธรรมองค์กร (CUL) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) การประกันคุณภาพภายใน (INT) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) ตามลำดับ สามารถอธิบายประสิทธิผลการเรียนรู้ที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ร้อยละ 50.60 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .363$

ค่าสถิติจากตารางนำมาสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนรู้ ได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = 1.124 + .208\text{CUL} + .206\text{STU} + .152\text{INT} + .138\text{RES}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .231z\text{CUL} + .223z\text{STU} + .185z\text{INT} + .170z\text{RES}$$

ตารางที่ 32 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผลการเรียนรู้ (ZACH)

Source of Variation	SS	df	MS	F
Regression	7.999	10	.800	1.045
Residual	221.210	289	.765	
Total	229.209	299		

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 32 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผลการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติของการพยากรณ์ จะปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 33 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นผลการเรียนรู้ ($ZACH$)

ตัวพยากรณ์	γ	β	B	SE_b	t	P-value
1. PER	.093	-.057	-.008	.416	-.601	.548
2. RES	.164*	.054	.213	.142	1.582	.115
3. STA	.122*	.002	.0003	.135	.014	.989
4. TEC	.120*	.033	.004	.155	.355	.723
5. PRO	.102	-.040	-.006	.132	-.377	.706
6. INT	.109	-.046	-.006	.163	-.409	.683
7. LEA	.088	-.061	-.008	.158	-.580	.562
8. CUL	.130*	.072	.111	.152	.614	.540
9. PAR	.138*	.055	.007	.181	.544	.587
10. STU	.129*	.064	.101	.144	.636	.525
(constant)			-.925	.159	-2.223	.027
R = .187 $R^2 = .035$, $SE_{est} = .416$, F = 1.045						

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 33 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารสามารถอธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผลการเรียนรู้ได้เพียงร้อยละ 3.5 ($R^2 = .035$) โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .8749

เมื่อผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่มีองค์ประกอบทางการบริหารตัวใดที่จะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของผลการเรียนรู้ ($ZACH$) จึงไม่มีการวิเคราะห์เพื่อการพยากรณ์โดยวิธีเพิ่มองค์ประกอบเป็นชั้นอีก

ตารางที่ 34 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

Source of Variation	SS	df	MS	F	
Regression	63.607	10	6.361	51.738	**
Residual	35.529	289	.123		
Total	99.136	299			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 34 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติของการพยากรณ์ จะปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 35 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

ตัวพยากรณ์	γ	β	b	SE_b	t		P-value
1. PER	.578**	-.017	-.016	.057	-.087		.774
2. RES	.616**	.119	.109	.054	2.014	*	.045
3. STA	.614**	-.016	-.015	.062	-.237		.813
4. TEC	.606**	.084	.078	.053	1.473		.142
5. PRO	.704**	.160	.160	.065	2.451	*	.015
6. INT	.713**	.161	.149	.063	2.351	*	.019
7. LEA	.650**	.042	.039	.061	.658		.511
8. CUL	.722**	.238	.240	.072	3.318	**	.001
9. PAR	.599**	-.092	-.086	.058	-1.48		.138
10. STU	.704**	.235	.243	.064	3.823	**	.000
(constant)			.448	.167	2.690	**	.008
$R = .801$ $R^2 = .642$, $SE_{est} = .351$, $F = 51.738^{**}$							

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 35 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารสามารถอธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู ได้ร้อยละ 64.2 ($R^2 = .642$) โดยมีชุดขององค์ประกอบที่เป็นตัวพยากรณ์ 5 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 เรียงตามลำดับสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่สำคัญมากไปหาน้อยได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) การประกันคุณภาพภายใน (INT) การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) ตามลำดับ โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .351$

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี กับ ประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT) จะปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 36 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็น ความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

Source of Variation	SS	df	MS	F	
Regression	63.012	5	12.602	102.566	**
Residual	36.124	284	.123		
Total	99.136	299			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 36 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) การประกันคุณภาพภายใน (INT) การพัฒนาเป็นวิชาชีพ (PRO) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของความพึงพอใจในงานของครู (SAT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

เมื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของความพึงพอใจในงานของครู (SAT) โดยวิธีเพิ่มองค์ประกอบเป็นขั้น (stepwise multiple regression) แล้วนำไปเขียนเป็นสมการ จะปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 37 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test โดยวิธีวิเคราะห์แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เป็นความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

ตัวพยากรณ์	β	b	SE_b	t		P-value
RES	.109	.099	.047	2.140	*	.033
PRO	.188	.189	.062	3.051	**	.002
INT	.175	.162	.060	2.711	**	.007
CUL	.220	.222	.065	3.437	**	.001
STU	.217	.225	.061	3.669	**	.000
		.445	.164	2.722	**	.007
$R = .797$ $R^2 = .636$ $a = .445$, $SE_{est} = .351$, $F = 102.566^{**}$						

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 37 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารที่สามารถที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของความพึงพอใจในงานของครู มี 5 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การปรับวัฒนธรรมองค์กร (CUL) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) การประกันคุณภาพภายใน (INT) และการจัดทรัพยากรองค์กร (RES) ตามลำดับ สามารถอธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 63.60 ($R^2 = .636$) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .351$

ค่าสถิติจากตารางนำมาสร้างสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในงานของครูได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad : \hat{Y} = .445 + .222\text{CUL} + .225\text{STU} + .189\text{PRO} + .162\text{INT} + .099\text{RES}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน : } \hat{Z} = .220z\text{CUL} + .217z\text{STU} + .188z\text{PRO} + .175z\text{INT} + .109z\text{RES}$$

ตารางที่ 38 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่เป็นผล คือ ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม (ZEFFNT)

Source of Variation	SS	df	MS	F	
Regression	35.039	10	3.504	3.836	**
Residual	263.961	289	.913		
Total	299.000	299			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 38 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติของการพยากรณ์ จะปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 39 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ(a), และค่า F-test ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับประสิทธิผลการเรียนรู้ ที่เป็นประสิทธิผลการเรียนรู้ (ZEFFNT)

ตัวพยากรณ์	γ	β	b	SE_b	t	P-value
PER	.216**	-.066	-.113	.155	-.728	.467
RES	.300**	.183	.291	.147	1.974	* .049
STA	.257**	-.003	-.0004	.169	-.028	.978
TEC	.251**	.050	.008	.144	.565	.573
PRO	.250**	-.029	-.005	.178	-.285	.776
INT	.269**	.008	.001	.172	.075	.940
LEA	.288**	-.061	-.100	.166	-.606	.545
CUL	.289**	.128	.225	.198	1.137	.256
PAR	.273**	.043	.006	.158	.443	.658
STU	.286**	.121	.218	.173	1.259	.209
(constant)			-2.398	.454	-5.277	** .000
R = .342 $R^2 = .117$, $SE_{est} = .9557$, F = 3.836**						

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 39 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารสามารถอธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวมได้ร้อยละ 11.7 ($R^2 = .117$) โดยมีองค์ประกอบที่จะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดี 1 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ องค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .9557$

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี กับ ประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม (EFFNT) จะปรากฏตาม ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 40 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม (EFFNT)

Source of Variation	SS	df	MS	F	
Regression	32.441	2	16.220	18.073	**
Residual	266.559	297	.898		
Total	299.000	299			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 40 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารเพื่อหาเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม (EFFNT) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

เมื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยภาพรวม โดยวิธีเพิ่มองค์ประกอบเป็นขั้น (stepwise multiple regression) แล้วนำไปเขียนเป็นสมการ จะปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 41 ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ (\hat{a} , b), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b), ค่า t-ratio, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R), ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2), ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์ (SE_{est}), ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a), และค่า F-test โดยวิธีวิเคราะห์แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับที่เป็นประสิทธิผลการเรียนรู้ (ZEFFNT)

ตัวพยากรณ์	β	b	SE_b	t		P-value
RES	.202	.320	.107	2.976	**	.003
STU	.168	.302	.122	2.478	*	.014
(constant)		-2.426	.422	-5.754	**	.000
R = .329 $R^2 = .108$, $SE_{est} = .9474$, F = 18.073**						

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 41 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิผลการเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การจัดทรัพยากรองค์การ (RES) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) สามารถอธิบายประสิทธิผลการเรียนรู้ได้ร้อยละ 10.80 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .9474$

ค่าสถิติจากตารางนำมาสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการเรียนรู้ได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad : \quad \hat{Y} = -2.426 + .320\text{RES} + .302\text{STU}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .202z\text{RES} + .168z\text{STU}$$

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบาย
การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้จัดเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ โดยในตัวแบบมีตัวแปรตามแตกต่างกัน 5 ตัวแบบ ดังนี้

1. ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)
2. ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู (SAT)
3. ตัวแบบผลการเรียนรู้ (ZACH) ที่ได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนมาตรฐานจากการทดสอบระดับชาติ (NT) วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ
4. ตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

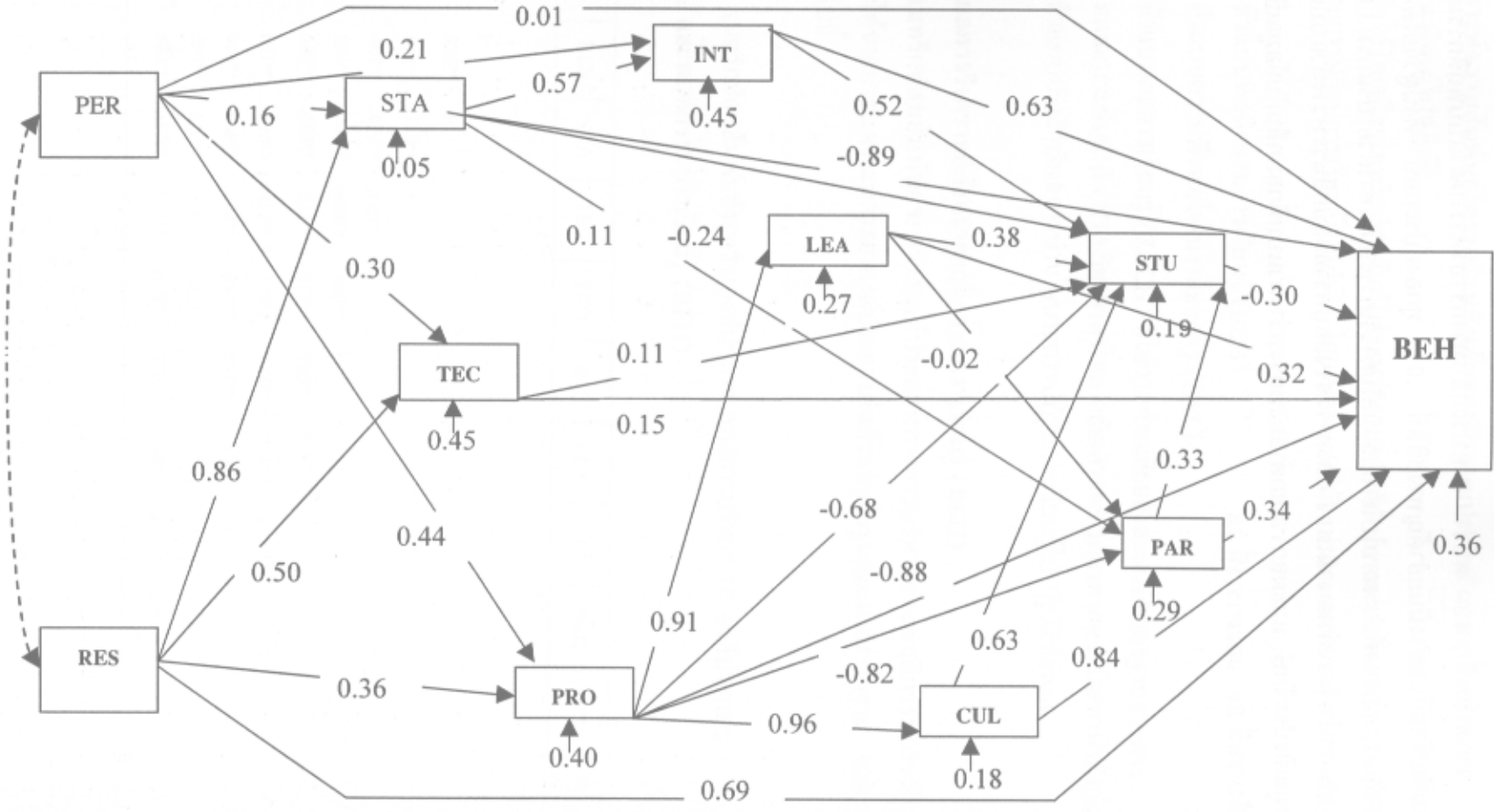
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารและพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ค่าขององค์ประกอบในตัวแบบในรูปคะแนนมาตรฐาน แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 42 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

ตัวแปร	PER	RES	STA	TEC	PRO	INT	LEA	CUL	PAR	STU	BEH
PER	1										
RES	.662**	1									
STA	.729**	.738**	1								
TEC	.630**	.664**	.712**	1							
PRO	.668**	.667**	.679**	.684**	1						
INT	.633**	.684**	.734**	.668**	.762**	1					
LEA	.638**	.568**	.609**	.514**	.707**	.720**	1				
CUL	.650**	.611**	.663**	.612**	.738**	.747**	.778**	1			
PAR	.639**	.654**	.658**	.539**	.641**	.677**	.710**	.758**	1		
STU	.608**	.588**	.615**	.555**	.683**	.700**	.717**	.767**	.711**	1	
BEH	.499**	.570**	.355**	.511**	.552**	.636**	.650**	.645**	.581**	.634**	1

** P < .01

จากตารางที่ 42 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารในต้นแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม LISREL รุ่น 8.30 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ และการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างต้นแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างต้นแบบที่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ดังภาพที่ 28 และตารางที่ 43

ภาพที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

ตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ (BEH)

ตัวแปรผล ตัวแปรสาเหตุ	BEH			STU			PAR			CUL			LEA			INT			PRO			TEC			STA			RES			PER			
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE				
PER	.21 (.06)	.20 (.14)	.01 (.14)	.40 (.05)	.40 (.05)	-	.37 (.04)	.37 (.04)		.42 (.05)	.42 (.05)	-	.40 (.04)	.40 (.04)	-	.30 (.05)	.09 (.03)	.21 (.05)	.44 (.04)	-	.44 (.04)	.30 (.06)	-	.30 (.06)	.16 (.06)	-	.16 (.06)	-	-	-	-	-	-	
RES	.43 (.06)	-.26 (.74)	.69 (.76)	.33 (.05)	.33 (.05)	-	.38 (.05)	.38 (.05)	-	.34 (.04)	.34 (.04)	-	.33 (.04)	.33 (.04)	-	.49 (.05)	.49 (.05)	-	.36 (.05)	-	.36 (.05)	.50 (.06)	-	.50 (.06)	.86 (.06)	-	.86 (.06)	-	-	-	-	-	-	
STA	-.51 (.83)	.38 (.12)	-.89 (.84)	.09 (.06)	.33 (.05)	-.24 (.07)	.11 (.06)	-	.11 (.06)							.57 (.05)	-	.57 (.05)																
TEC	.12 (.07)	-.03 (.04)	.15 (.08)	.11 (.05)	-	.11 (.05)																												
PRO	.34 (.10)	1.23 (.61)	-.88 (.66)	.55 (.08)	1.22 (.32)	-.68 (.37)	.81 (.08)	-.01 (.1)	.82 (.15)	.96 (.06)	-	.96 (.06)	.91 (.06)	-	.91 (.06)																			
INT	.48 (.07)	-.15 (.18)	.63 (.21)	.52 (.05)	-	.52 (.05)																												
LEA	.20 (.13)	-.12 (.16)	.32 (.26)	.37 (.12)	-.01 (.04)	.38 (.12)	-.02 (.11)	-	-.02 (.11)																									
CUL	.65 (.20)	-.19 (.25)	.84 (.41)	.63 (.18)	-	.63 (.18)																												
PAR	.27 (.13)	-.10 (.13)	.37 (.23)	.33 (.11)	-	.33 (.11)																												
STU	-.30 (.34)	-	-.30 (.34)																															

ค่าสถิติวัดความกลมกลืน ไค-สแควร์ = 6.63, P = 0.68 , df = 9 , GFI = 1.00 , AGFI = 0.97 , RMR = 0.012

Largest Standardized Residual = 1.92

สมการโครงสร้างตัวแปร STA TEC PRO INT LEA CUL PAR STU BEH
R² .95 .55 .60 .55 .73 .82 .71 .81 .64

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน , TE = อิทธิพลรวม , IE = อิทธิพลทางอ้อม , DE = อิทธิพลทางตรง , TE = IE + DE

จากตารางที่ 43 ผลการทดสอบความกลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.63 ที่ระดับชั้นของความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น $GFI = 1.00$ ค่า $AGFI = 0.97$ ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐานไม่เกิน 2.00 ($\text{Largest Standardized residual} = 1.92$) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างองค์ประกอบในตารางที่ 43 ประกอบกับแผนภาพที่ 28 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน (INT) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .65, .48, และ .43 ตามลำดับ ส่วนการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (TEC) มีค่าอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .12) ทั้งนี้พบว่าการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) มีค่าอิทธิพลรวมในทางลบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.51 และ -.30 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง พบว่า การปรับวัฒนธรรมขององค์การ (CUL) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้เช่นเดียวกัน รองลงมาคือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) และการประกันคุณภาพภายใน (INT) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .84, .69, และ .63 ตามลำดับ ส่วนการสร้างการรับรู้และยอมรับในนโยบาย (PER) มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01) ทั้งนี้พบว่าการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) มีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.89, -.88, และ -.30 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) ผ่านไปยังการปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) ไปสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาสมการโครงสร้างขององค์ประกอบ พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ถูกอธิบายด้วยองค์ประกอบในตัวแบบร้อยละ 64 ($R^2 = .64$)

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

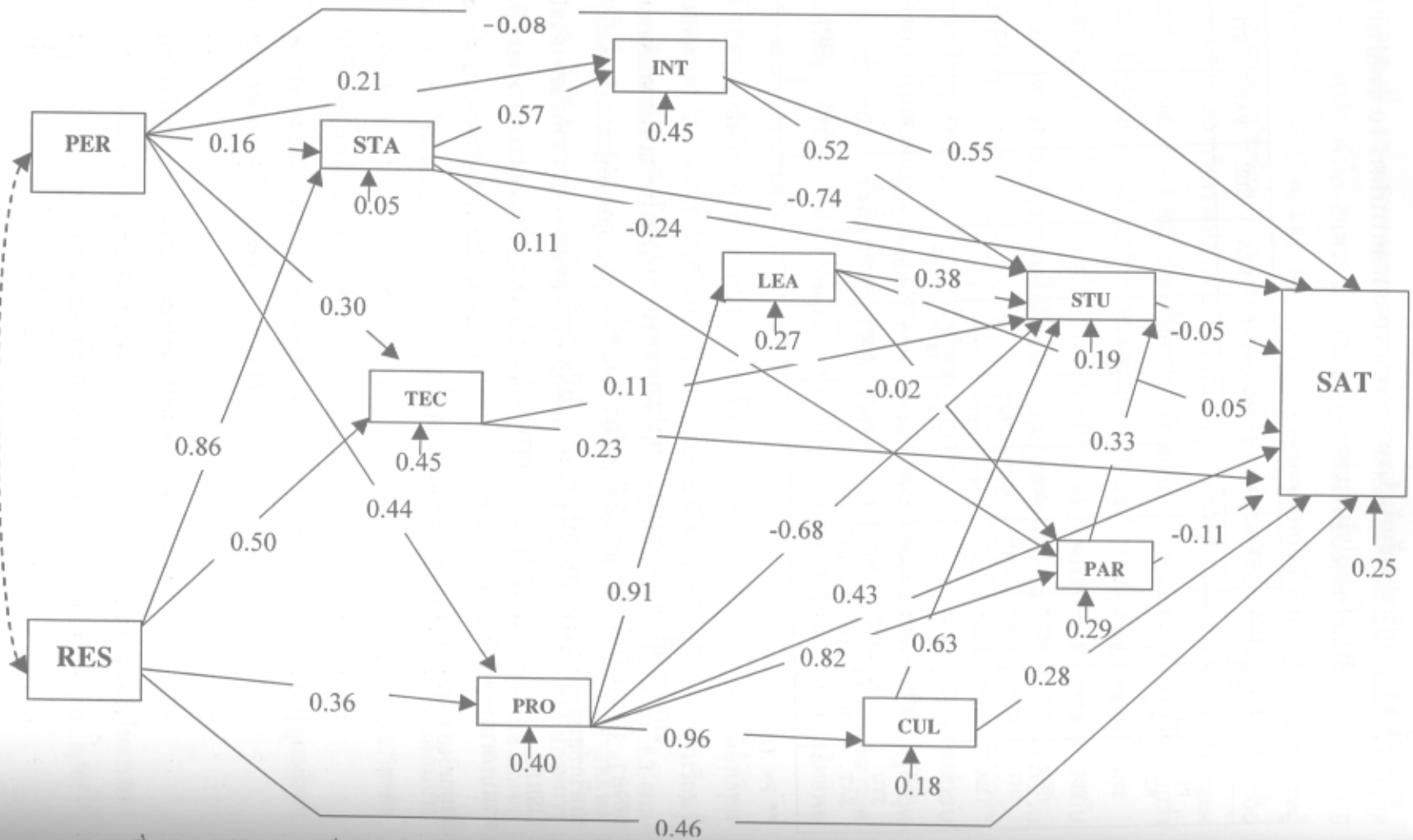
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารและความพึงพอใจในงานของครู (SAT) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ค่าขององค์ประกอบในตัวแบบในรูปคะแนนมาตรฐาน แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 44 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และ ความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

ตัวแปร	PER	RES	STA	TEC	PRO	INT	LEA	CUL	PAR	STU	SAT
PER	1										
RES	.662**	1									
STA	.729**	.738**	1								
TEC	.630**	.664**	.712**	1							
PRO	.668**	.667**	.679**	.684**	1						
INT	.633**	.684**	.734**	.668**	.762**	1					
LEA	.638**	.568**	.609**	.514**	.707**	.720**	1				
CUL	.650**	.611**	.663**	.612**	.738**	.747**	.778**	1			
PAR	.639**	.654**	.658**	.539**	.641**	.677**	.710**	.758**	1		
STU	.608**	.588**	.615**	.555**	.683**	.700**	.717**	.767**	.711**	1	
SAT	.578**	.616**	.614**	.606**	.704**	.713**	.650**	.722**	.599**	.704**	1

** P < .01

จากตารางที่ 44 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารในแบบความพึงพอใจในงานของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม LISREL รุ่น 8.30 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ และการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างตัวแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแบบที่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ดังภาพที่ 29 และตารางที่ 45

ภาพที่ 29 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

ตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู (SAT)

ตัวแปรผล ตัวแปรสาเหตุ	SAT			STU			PAR			CUL			LEA			INT			PRO			TEC			STA			RES			PER			
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE				
PER	.30 (.06)	.38 (.13)	-.08 (.12)	.40 (.05)	.40 (.05)	-	.37 (.04)	.37 (.04)	-	.42 (.05)	.42 (.05)	-	.40 (.04)	.40 (.04)	-	.30 (.05)	.09 (.03)	.21 (.05)	.44 (.04)	-	.44 (.04)	.30 (.06)	-	.30 (.06)	.16 (.06)	.16 (.06)	-	.16 (.06)	-	-	-	-	-	-
RES	.42 (.06)	-.04 (.66)	.46 (.67)	.33 (.05)	.33 (.05)	-	.38 (.05)	.38 (.05)	-	.34 (.04)	.34 (.04)	-	.33 (.04)	.33 (.04)	-	.49 (.05)	.49 (.05)	-	.36 (.05)	-	.36 (.05)	.50 (.06)	-	.50 (.06)	.86 (.06)	.86 (.06)	-	.86 (.06)	-	-	-	-	-	-
STA	-.44 (.73)	.30 (.08)	-.74 (.73)	.09 (.06)	.33 (.05)	-.24 (.07)	.11 (.06)	-	.11 (.06)							.57 (.05)	-	.57 (.05)																
TEC	.22 (.06)	-.01 (.02)	.23 (.07)	.11 (.05)	-	.11 (.05)																												
PRO	.63 (.11)	.20 (.44)	.43 (.53)	.55 (.08)	1.22 (.32)	-.67 (.37)	.81 (.08)	-.01 (.1)	.82 (.15)	.96 (.06)	-	.96 (.06)	.91 (.06)	-	.91 (.06)																			
INT	.53 (.06)	-.02 (.10)	.55 (.13)	.52 (.05)	-	.52 (.05)																												
LEA	.03 (.13)	-.02 (.08)	.05 (.18)	.37 (.12)	-.01 (.04)	.38 (.12)	-.02 (.11)	-	-.02 (.11)																									
CUL	.25 (.18)	-.03 (.12)	.28 (.27)	.63 (.18)	-	.63 (.18)																												
PAR	-.13 (.12)	-.02 (.06)	-.11 (.16)	.33 (.11)	-	.33 (.11)																												
STU	-.05 (.19)	-	-.05 (.19)																															

ค่าสถิติวัดความกลมกลืน ไค-สแควร์ = 6.63, P = 0.68, df = 9, GFI = 1.00, AGFI = 0.97, RMR = 0.012

Largest Standardized Residual = 1.92

สมการโครงสร้างตัวแปร STA TEC PRO INT LEA CUL PAR STU SAT
R² .95 .55 .60 .55 .73 .82 .71 .81 .75

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, TE = อิทธิพลรวม, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง, TE = IE + DE

จากตารางที่ 45 ผลการทดสอบความกลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.63 ที่ระดับชั้นของความน่าจะเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น $GFI = 1.00$ ค่า $AGFI = 0.97$ ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐานไม่เกิน 2.00 ($\text{Largest Standardized residual} = 1.92$) เส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างองค์ประกอบในตารางที่ 45 ประกอบกับแผนภาพที่ 29 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความพึงพอใจในงานของครู คือ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน (INT) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .63, .53, และ .42 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) มีค่าอิทธิพลรวมต่อความพึงพอใจในงานของครูต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .03) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR) และ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) มีค่าอิทธิพลรวมในทางลบต่อความพึงพอใจในงานของครู (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.44, -.13, และ -.05, ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง พบว่า การประกันคุณภาพภายใน (INT) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความพึงพอใจในงานของครู (SAT) รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .55, .46, และ .43 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .05) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) มีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อความพึงพอใจในงานของครู (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.74, .11, -.08, และ -.05 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ความพึงพอใจในงานของครู (SAT) ได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER) ที่ส่งผ่านการประกันคุณภาพภายใน (INT) ตลอดจนอิทธิพลของการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) ที่ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์กร (CUL) มายังความพึงพอใจในงานของครูด้วย

เมื่อพิจารณาสมการโครงสร้างของตัวแปร พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ถูกอธิบายด้วยตัวแปรในตัวแบบร้อยละ 75 ($R^2 = .75$)

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบผลการเรียนรู้ (ZACH)

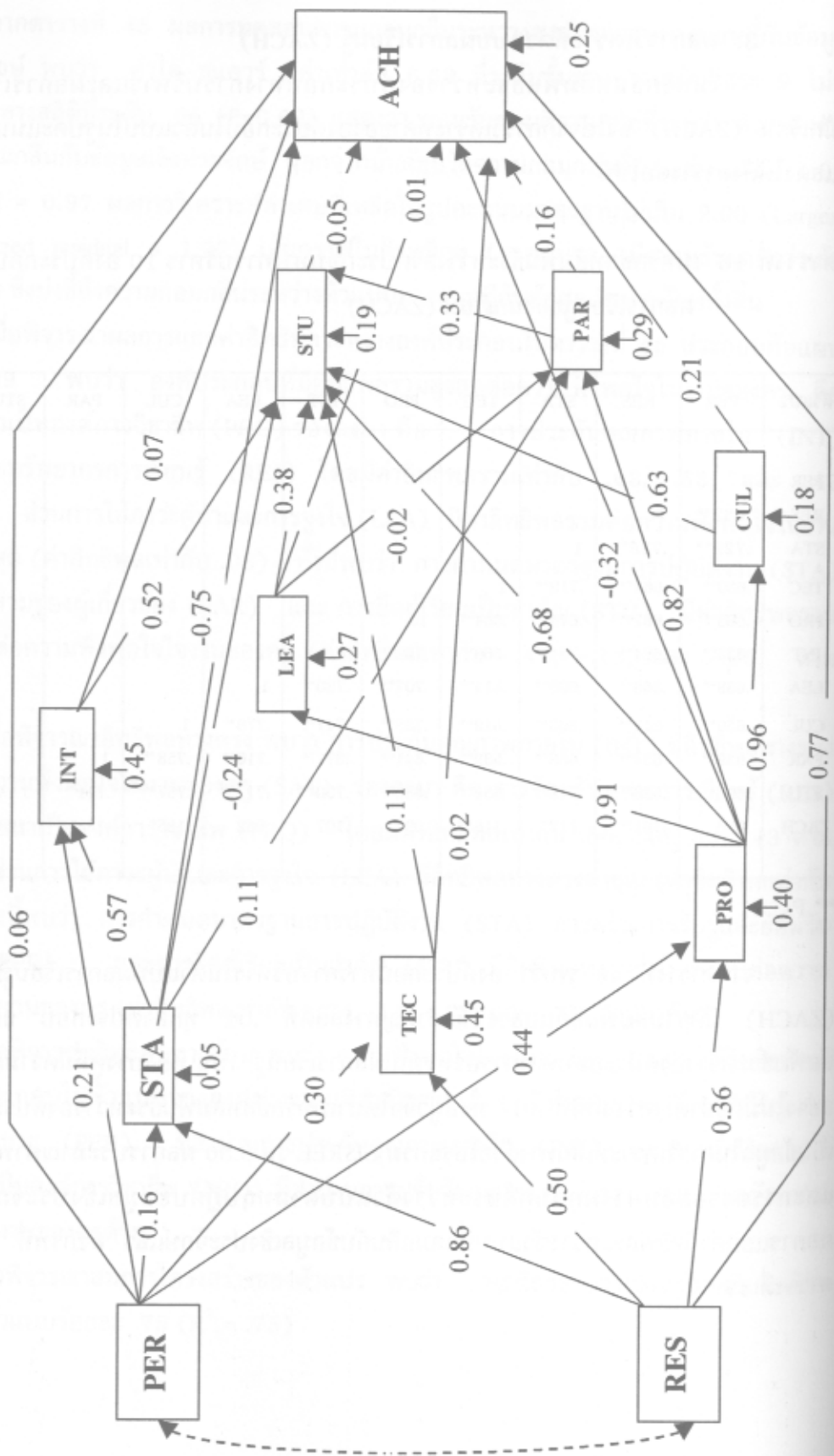
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารและผลการเรียนรู้ของนักเรียน (ZACH) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ค่าขององค์ประกอบในตัวแบบในรูปคะแนนมาตรฐาน แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 46 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน (ZACH)

ตัวแปร	PER	RES	STA	TEC	PRO	INT	LEA	CUL	PAR	STU	ZACH
PER	1										
RES	.662**	1									
STA	.729**	.738**	1								
TEC	.630**	.664**	.712**	1							
PRO	.668**	.667**	.679**	.684**	1						
INT	.633**	.684**	.734**	.668**	.762**	1					
LEA	.638**	.568**	.609**	.514**	.707**	.720**	1				
CUL	.650**	.611**	.663**	.612**	.738**	.747**	.778**	1			
PAR	.639**	.654**	.658**	.539**	.641**	.677**	.710**	.758**	1		
STU	.608**	.588**	.615**	.555**	.683**	.700**	.717**	.767**	.711**	1	
ZACH	.086	.161**	.117*	.118*	.097	.107	.082	.125*	.133*	.126*	1

** $P < .01$

จากตารางที่ 46 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารในตัวแบบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ZACH) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกองค์ประกอบ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับผลการเรียนรู้ เป็นเพียงบางคู่ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม LISREL รุ่น 8.30 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์และการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างตัวแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแบบที่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ดังภาพที่ 30 และ ตารางที่ 47

ภาพที่ 30 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของแต่ละองค์ประกอบในตัวแบบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ZACH)

ตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบผลการเรียนรู้ (ZACH)

ตัวแปร ตัวแปรสาเหตุ	ACH		STU		PAR		CUL		LEA		INT		PRO		TEC		STA		RES		PER				
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	
PER	-.03 (.08)	-.10 (.17)	.07 (.18)	.40 (.05)	.40 (.05)	-.37 (.04)	.42 (.05)	.42 (.05)	-.40 (.04)	.40 (.04)	-.30 (.05)	.30 (.05)	.44 (.04)	.44 (.04)	.44 (.04)	.30 (.06)	-.30 (.06)	.30 (.06)	.16 (.06)	-.16 (.06)	-.16 (.06)	-.16 (.06)	-.16 (.06)	-.16 (.06)	-.16 (.06)
RES	.18 (.08)	-.59 (.88)	.77 (.90)	.33 (.05)	.33 (.05)	-.38 (.05)	.34 (.04)	.34 (.04)	-.33 (.04)	.33 (.04)	-.49 (.05)	.49 (.05)	.36 (.05)	.36 (.05)	.36 (.05)	-.50 (.06)	.50 (.06)	-.50 (.06)	.86 (.06)	-.86 (.06)	-.86 (.06)	-.86 (.06)	-.86 (.06)	-.86 (.06)	-.86 (.06)
STA	-.69 (.99)	.06 (1.0)	-.75 (1.0)	.33 (.05)	.33 (.05)	-.24 (.07)	.11 (.06)	.11 (.06)	-.11 (.06)	.11 (.06)	-.57 (.05)	.57 (.05)	-.57 (.05)	-.57 (.05)	-.57 (.05)										
TEC	.02 (.09)	.00 (.03)	.02 (.09)	.11 (.05)	.11 (.05)																				
PRO	.00 (.11)	.32 (.54)	-.32 (.60)	1.22 (.32)	1.22 (.32)	-.67 (.37)	.81 (.15)	.96 (.06)	.96 (.06)	.91 (.06)	-.91 (.06)	.91 (.06)	.91 (.06)	.91 (.06)	.91 (.06)										
INT	.05 (.09)	-.02 (.13)	.07 (.17)	.52 (.05)	.52 (.05)																				
LEA	-.01 (.16)	-.02 (.10)	.01 (.23)	.37 (.12)	.37 (.12)	-.38 (.12)	-.02 (.11)	-.02 (.11)	-.02 (.11)	-.02 (.11)															
CUL	.19 (.23)	-.02 (.16)	.21 (.34)	.63 (.18)	.63 (.18)																				
PAR	.15 (.16)	-.01 (.08)	.16 (.21)	.33 (.11)	.33 (.11)																				
STU	-.03 (.25)	-.03 (.25)	-.03 (.25)																						

ค่าสถิติวัดความกลมกลืน

ไค-สแควร์ = 6.63, P = 0.68, df = 9, GFI = 1.00, AGFI = 0.97, RMR = 0.011

Largest Standardized Residual = 1.92

สมการโครงสร้างตัวแปร STA TEC PRO INT LEA CUL PAR STU ACH

R² .95 .55 .60 .55 .73 .82 .71 .81 .07

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, TE = อิทธิพลรวม, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง, TE = IE + DE

จากตารางที่ 47 ผลการทดสอบความกลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.63 ที่ระดับชั้นของความน่าจะเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น $GFI = 1.00$ ค่า $AGFI = 0.97$ ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐานไม่เกิน 2.00 ($\text{Largest Standardized residual} = 1.92$) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทาง ทฤษฎีกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างองค์ประกอบในตารางที่ 47 ประกอบกับแผนภาพที่ 30 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลการเรียนรู้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR) โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .19, .18, และ .15 ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) มีค่าอิทธิพลรวมต่อผลการเรียนรู้ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .00) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) การสร้างการรับรู้ และยอมรับนโยบาย (PER) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) และการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมในทางลบต่อผลการเรียนรู้ (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.69, -.03, -.30 และ -.01 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง พบว่า การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (PAR) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .77, .21, และ .16 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) มีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อผลการเรียนรู้ (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.75, -.32, และ -.03 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ผลการเรียนรู้ (ZACH) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพที่ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) มายังผลการเรียนรู้

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสมการโครงสร้างขององค์ประกอบ พบว่า ผลการเรียนรู้ถูกอธิบายด้วยองค์ประกอบในตัวแบบเพียงร้อยละ 7 ($R^2 = .07$)

4. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)

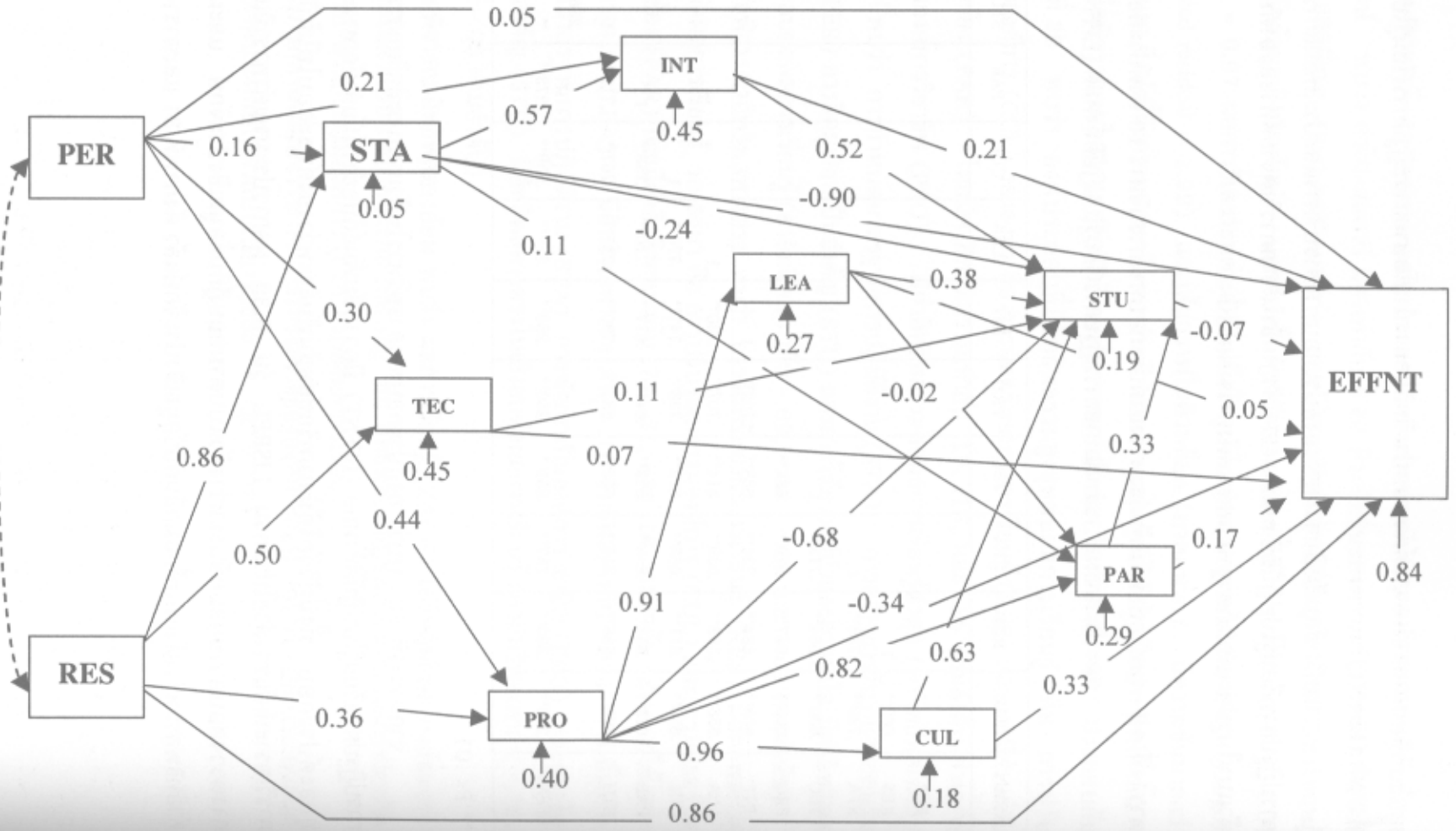
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ค่าขององค์ประกอบในตัวแบบในรูปคะแนนมาตรฐาน แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 48 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)

ตัวแปร	PER	RES	STA	TEC	PRO	INT	LEA	CUL	PAR	STU	EFFNT
PER	1										
RES	.662**	1									
STA	.729**	.738**	1								
TEC	.630**	.664**	.712**	1							
PRO	.668**	.667**	.679**	.684**	1						
INT	.633**	.684**	.734**	.668**	.762**	1					
LEA	.638**	.568**	.609**	.514**	.707**	.720**	1				
CUL	.650**	.611**	.663**	.612**	.738**	.747**	.778**	1			
PAR	.639**	.654**	.658**	.539**	.641**	.677**	.710**	.758**	1		
STU	.608**	.588**	.615**	.555**	.683**	.700**	.717**	.767**	.711**	1	
EFFNT	.216**	.300**	.257**	.251**	.250**	.269**	.228**	.289**	.273**	.286**	1

** $P < .01$

จากตารางที่ 48 พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารในตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม LISREL รุ่น 8.30 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ และการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างตัวแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแบบที่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ดังภาพที่ 31 และตารางที่ 49

ภาพที่ 31 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)

ตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์เพื่อแยกค่าอิทธิพลขององค์ประกอบในตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)

ตัวแปรผล ตัวแปรสาเหตุ	EFFNT			STU			PAR			CUL			LEA			INT			PRO			TEC			STA			RES			PER		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE			
PER	.03 (.07)	-.02 (.18)	.05 (.18)	.40 (.05)	.40 (.05)	-	.37 (.04)	.37 (.04)		.42 (.05)	.42 (.05)	-	.40 (.04)	.40 (.04)	-	.30 (.05)	.09 (.03)	.21 (.05)	.44 (.04)	-	.44 (.04)	.30 (.06)	-	.30 (.06)	.16 (.06)	-	.16 (.06)	-	-	-	-	-	-
RES	.28 (.07)	-.58 (.93)	-.86 (.95)	.33 (.05)	.33 (.05)	-	.38 (.05)	.38 (.05)	-	.34 (.04)	.34 (.04)	-	.33 (.04)	.33 (.04)	-	.49 (.05)	.49 (.05)	-	.36 (.05)	-	.36 (.05)	.50 (.06)	-	.50 (.06)	.86 (.06)	-	.86 (.06)	-	-	-	-	-	-
STA	-.76 (1.04)	.13 (1.10)	-.89 (1.05)	.09 (.06)	.33 (.05)	-.24 (.07)	.11 (.06)		.11 (.06)							.57 (.05)	-	.57 (.05)															
TEC	.06 (.09)	-.01 (.03)	.07 (.09)	.11 (.05)	-	.11 (.05)																											
PRO	.13 (.11)	.47 (.54)	-.34 (.60)	.55 (.08)	1.22 (.32)	-.67 (.37)	.81 (.08)	-.01 (.1)	.82 (.15)	.96 (.06)	-	.96 (.06)	.91 (.06)	-	.91 (.06)																		
INT	.17 (.08)	-.04 (.13)	.21 (.17)	.52 (.05)	-	.52 (.05)																											
LEA	.02 (.16)	-.03 (.10)	.05 (.22)	.37 (.12)	-.01 (.04)	.38 (.12)	-.02 (.11)	-	-.02 (.11)																								
CUL	.28 (.22)	-.05 (.16)	.33 (.34)	.63 (.18)	-	.63 (.18)																											
PAR	.15 (.15)	-.02 (.09)	.17 (.21)	.33 (.11)	-	.33 (.11)																											
STU	-.07 (.25)	-	-.07 (.25)																														

ค่าสถิติวัดความกลมกลืน ไค-สแควร์ = 6.63, P = 0.68, df = 9, GFI = 1.00, AGFI = 0.97, RMR = 0.012

Largest Standardized Residual = 1.92

สมการโครงสร้างตัวแปร	STA	TEC	PRO	INT	LEA	CUL	PAR	STU	EFFNT
R ²	.95	.55	.60	.55	.73	.82	.71	.81	.16

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, TE = อิทธิพลรวม, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง, TE = IE + DE

จากตารางที่ 49 ผลการทดสอบความกลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.63 ที่ระดับชั้นของความน่าจะเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่ายอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น $GFI = 1.00$ ค่า $AGFI = 0.97$ ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐานไม่เกิน 2.00 ($\text{Largest Standardized residual} = 1.92$) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาผลการแยกค่าอิทธิพลระหว่างองค์ประกอบในตารางที่ 49 ประกอบกับแผนภาพที่ 31 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (EFFNT) มี 2 องค์ประกอบคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน (INT) โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .28, .28, และ .17 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ (LEA) มีค่าอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (EFFNT) ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .02) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STU) มีค่าอิทธิพลรวมในทางลบต่อ ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT) (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.76 และ -0.07 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง พบว่า การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ (RES) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT) รองลงมา คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) และการประกันคุณภาพภายใน (INT) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .86, .33, และ .21 ตามลำดับ ส่วนการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย (PER) มี อิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (STA) การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT) (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.86 , -0.30 , และ -0.07 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (EFFNT) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ (PRO) ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์การ (CUL) ไปยังประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT)

เมื่อพิจารณาสมการโครงสร้างขององค์ประกอบ พบว่า ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้งหมด (EFFNT) ถูกอธิบายด้วยองค์ประกอบในตัวแบบร้อยละ 16 ($R^2 = .16$)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบประสิทธิผลกับนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้ง 4 ตัวแบบที่กล่าวมาแล้ว นำมาสรุปเปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอิทธิพลขององค์ประกอบทางการบริหารจาก
4 ตัวแบบ จำแนกตามอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

เส้นทางอิทธิพล	ตัวแบบพฤติกรรม การเรียนรู้	ตัวแบบ ผลการเรียนรู้	ตัวแบบความ พึงพอใจในงาน	ตัวแบบรวม
1. ทางตรง	1. การปรับวัฒนธรรม องค์การ 2. การจัดทรัพยากร การเรียนรู้ 3. การประกันคุณภาพ ภายใน	1. การจัดทรัพยากร การเรียนรู้ 2. การปรับ วัฒนธรรม องค์การ 3. การมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้อง	1. การประกัน คุณภาพภายใน 2. การจัด ทรัพยากร การเรียนรู้ 3. การพัฒนาเป็น องค์การวิชาชีพ	1. การจัดทรัพยากร การเรียนรู้ 2. การปรับ วัฒนธรรม องค์การ 3. การประกัน คุณภาพภายใน
2. ทางอ้อม	การพัฒนาเป็นองค์การ วิชาชีพ	การพัฒนาเป็น องค์การวิชาชีพ	การสร้างการรับรู้ และยอมรับ นโยบาย	การพัฒนาเป็น องค์การวิชาชีพ
3. รวม	1. การปรับวัฒนธรรม องค์การ 2. การประกันคุณภาพ ภายใน 3. การจัดทรัพยากร การเรียนรู้	1. การปรับ วัฒนธรรม องค์การ 2. การจัดทรัพยากร การเรียนรู้ 3. การมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้อง	1. การพัฒนาเป็น องค์การวิชาชีพ 2. การประกัน คุณภาพภายใน 3. การจัด ทรัพยากร การเรียนรู้	1. การปรับ วัฒนธรรม องค์การ 2. การจัดทรัพยากร การเรียนรู้ 3. การประกัน คุณภาพภายใน

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้จะเป็นการแปลความหมายข้อมูลจากการศึกษาแบบพหุกรณีในสถานศึกษา 6 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แต่ละขนาดแบ่งตามระดับคุณภาพเป็น 2 ประเภท คือระดับคุณภาพประเภท ก และประเภท ข โดยที่ให้ประเภท ก มีความโดดเด่นกว่าประเภท ข ตามเกณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ข้อมูลสถานศึกษาที่นำมาวิเคราะห์ได้มาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาเอกสารโรงเรียน และการสังเกตสถานการณ์จริงของโรงเรียนในวันที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษา การนำเสนอผลการวิเคราะห์จะแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาแต่ละแห่ง และตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ตามตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสถานศึกษา และผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้ชื่อสมมุติของสถานศึกษาทุกแห่งที่เข้าไปศึกษา ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาแต่ละแห่ง

1. สถานศึกษาขนาดใหญ่

โรงเรียนขนาดใหญ่ ประเภท ก

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี เขต 1 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2496 อยู่ในเขตเทศบาลเมืองยุทธธานี ลักษณะทั่วไปของชุมชนที่อยู่ล้อมรอบเป็นชุมชนเมืองใหญ่ ไม่จำกัดเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา มีประชากรหนาแน่นและประกอบอาชีพหลากหลาย มีการจราจรติดขัดในตอนเช้าและเวลาเลิกเรียน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 70) นอกนั้นนับถือศาสนาอิสลาม และคริสต์ ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 3,225 คน คณะครูประจำการมี 138 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 85.5) มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 96.4) และมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศชาย ปัจจุบันโรงเรียนใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เท่านั้น

จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะที่ผ่านมา โรงเรียนมีจุดเด่นคือได้รับเกียรติบัตรโรงเรียนพระราชทาน นักเรียนมีความ

ประพฤติดี ได้รับการยกย่องจากกระทรวงศึกษาธิการว่า การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนดีเด่น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยศึกษาได้ดีเด่น และประสบความสำเร็จตามโครงการเรารักภาษาไทยได้รับโล่รางวัลระดับประเทศ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมสรุปได้ว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้บางวิชาต่ำกว่าเป้าหมาย นักเรียนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่หลากหลายทำให้ยังมีบางกลุ่มขาดระเบียบวินัยที่ดี ครูผู้สอนขาดทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย และคณะกรรมการสถานศึกษายังมีส่วนร่วมในงานทางวิชาการน้อย และผลการสอบวัดคุณภาพการศึกษาซึ่งจัดทำโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการประจำปีการศึกษา 2545 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็น 48.78 , 49.10 และ 40.97 ตามลำดับ

โรงเรียนได้มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษามาเป็นลำดับ จนกระทั่งเวลาหนึ่งคือเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 โรงเรียนได้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยตนเอง (self study report) และมีการประเมินในระบบการประกันคุณภาพภายนอกในระยะเวลาต่อมา โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน 7 มาตรฐาน (รายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2546) อยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และ มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา นอกนั้นอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) มี 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 3 (ดี) ทั้ง 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และสำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น โรงเรียนได้สรุปผลการประเมินไว้ว่าอยู่ในระดับ 3 (ดี) ทั้ง 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ และมาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนแห่งนี้ แยกพิจารณาตามแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

ผู้บริหารได้กล่าวถึงการเข้ามาทำงานเป็นผู้บริหารในโรงเรียนแห่งนี้เมื่อปี พ.ศ. 2542 ซึ่ง ถือเป็นปีเริ่มต้นของการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ได้ยึดหลักสำคัญว่า บทบาทของการบริหารก็คือการให้การสนับสนุนทุก ๆ ด้านที่พอจะทำได้ โดยมีเป้าหมายคือเปิด โอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และโชคดีที่บุคลากรที่นี่มีความรับผิดชอบสูง การเรียน การสอนเปลี่ยนไปมากพอควร ครูทุกคนต้องคิดเอง ค้นหาวิธีการสอนใหม่ๆ ได้พอสมควร มีการนำเอาแนวทางใหม่ๆ มาปฏิบัติเพื่อตอบสนองการปฏิรูปการศึกษาของชาติ มีครูบางกลุ่ม ก้าวหน้าเร็วมาก มีความสามารถสูง มีผลงานปรากฏชัดเจนในทางบริหารก็ได้ให้แต่ละสายชั้น ดูแลกันเอง ถ้าเป็นการประเมินผลงานก็ดูร่วมกันหลายฝ่าย บางสายชั้นมีมากถึง 14 คน มีการ นัดหมายคุยกับหัวหน้าสายชั้นเป็นระยะ มีการให้นโยบายการปฏิบัติ มีการรายงานผลรายสัปดาห์ ในเรื่องการจัดทำแผนการสอน รวมทั้งจะมีการเสนอผลงานวิชาการเพื่อการประเมินก็จะเป็นที่ รับรู้กันโดยตลอด การทำผลงานของครูจะต้องผูกพันอยู่กับเด็ก มีการกำหนดเป้าหมายทาง วิชาการ ตั้งข้อความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงมาตรฐานการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนว่า

“... การวัดผลประเมินผลจะมีข้อสอบกลาง ข้อสอบกลางจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง มีการ กำหนดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้แต่สายชั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 ถ้าใครทำ ไม่ได้ก็จะเป็นที่รู้จัก ผมก็จะเข้าไปร่วมพิจารณาตรงนี้ด้วย ทุกคนจะเกิดความกระตือ รือร้นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย... แน่นนอนว่า การเพิ่มเป้าหมายหรือเกณฑ์วัดความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ต้องทำ แต่ก็เป็นเรื่องลำบาก สิ่งที่เราทำได้ก็คือในเรื่องการจัดห้องสมุดพิเศษ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องชาวด์แลบ ห้องสาระธรรมะ ห้องเหล่านี้ต้อง ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างเป็นปัจจุบัน ใช้อย่างคุ้มค่า ส่วนที่นอกเหนือ ออกไปก็คือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น การสอนวิชาชีพของเราที่นี่ไม่ต้องสอนเอง เพราะมีโรงเรียนสารพัดช่างอยู่ใกล้ๆ นี้ เราขอความร่วมมือไป เด็กได้เข้าไปเรียนก็เรียนรู้ เร็ว เรื่องการสอนทางหลักศานาก็เช่นเดียวกัน ก็นิมนต์พระท่านเข้ามาเป็นประจำ สิ่งต่างๆ เหล่านี้น่าจะช่วยให้เด็กของเราเรียนรู้ได้ดีขึ้น”

ผู้บริหารได้กล่าวถึงนักเรียนว่า นักเรียนที่นี้กล้าแสดงออกมากขึ้น แม้คะแนนการสอบ วัดคุณภาพจากภายนอกจะได้ไม่สูงนัก แต่ก็เป็นที่น่าพอใจเพราะโรงเรียนไม่ได้มีการสอบคัดเลือก ตอนแรกเข้าเหมือนกับโรงเรียนเด่นแห่งอื่นๆ แต่ความสามารถที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ พึงประสงค์และทักษะการทำงานก็เป็นเรื่องสำคัญ อีกทั้งการฝึกความเป็นผู้มีระเบียบวินัยก็มี การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับคณะครูผู้สอน ให้ทำงานอย่าง อิสระ มีการจัดกลุ่ม จัดสายชั้น ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า และจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับครูแล้ว การจัดทำมีการประกันคุณภาพภายในก็เป็นสิ่งที่ดี ดีกว่าการประกันคุณภาพจากภายนอก เพราะ

การตรวจสอบตัวเอง การให้อำนาจโรงเรียน จะได้ประโยชน์มากกว่า คุ่มค่ากว่า และฝึกความรับผิดชอบตนเองของโรงเรียนด้วย

สำหรับการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียนนั้น ผู้อำนวยการอธิบายว่า หมายถึงเครื่องมือเครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมือไฮเทคต่างๆ ขณะนี้ก็มีอยู่ในโรงเรียนมากพอควร แต่นั่นเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งซึ่งหากเอาไรก็ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ส่วนสำคัญที่สุดจึงตกอยู่ที่ครู เชื่อมั่นว่าสู้ครูไม่ได้

ครูผู้สอนที่ให้การสัมภาษณ์คนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นที่รู้จักดีในด้านความมีระเบียบวินัยของครูและนักเรียน มีกิจกรรมมาก มีการแข่งขันทักษะ ทั้งนักเรียนและครูทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ และนักเรียนกล้าแสดงออก คณะครูเข้าใจดีว่าต้องทำทุกอย่างเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นหลักเพื่อให้เขาเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีการประชุมอบรมครูอยู่บ่อยครั้งทั้งที่ดำเนินการกันเองภายในโรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมอบรมกับหน่วยงานภายนอก มีการศึกษาเอกสารหลักสูตร กิจกรรมต่างๆ ที่มีขึ้นทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน รู้จุดมุ่งหมายของงาน ฐานะนโยบายของโรงเรียน เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ใช้ห้องสมุดได้คุ้มค่า ห้องปฏิบัติการอื่นๆ ที่มีอยู่แม้จะดูว่ามีมาก แต่ก็ยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน จึงมีความพยายามที่จะเพิ่มปริมาณของแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระของหลักสูตร ผู้อำนวยการมิได้เข้มงวด หรือกำหนดว่าจะต้องทำงานให้ได้ผลลัพธ์อะไรบ้างในแต่ละปี แต่เป็นที่ทราบทั่วกันว่าครูทุกคนจะต้องจัดทำแผนการสอน มีการนำเสนอรายงาน มีการบันทึกผลงาน มีบัญชีรู้ได้ว่ามีครูกี่คนที่กำลังจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง ให้อิสระในการทำงานแต่เมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกคนจะต้องมีการส่งผลการเรียนของนักเรียน สรุปผลงานของตนเอง เน้นการตรวจผลงานของครูตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่ได้บังคับครูว่าจะต้องสอบวัดผลนักเรียนกี่ครั้ง อย่างไร สำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนนั้น มีการใช้วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต มีห้องปฏิบัติการให้เข้าไปใช้และวิชาใดจะใช้ก็ได้ แต่ครูส่วนใหญ่ไม่ชอบใช้ด้วยเหตุผลต่างๆ บางคนใช้คอมพิวเตอร์ไม่ได้ก็เป็นข้อจำกัด ครูผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่า การทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งส่วนใหญ่จะทำให้การสอนถดถอย เพราะเป็นการแยกไปทำคนละส่วนกับการสอน ไม่ได้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างแท้จริง แต่ก็มีบ้างที่ใช้ข้อมูลจากการพัฒนาการสอนในชั้นเรียน การมีระบบการประกันคุณภาพทำให้ครูทำงานหนักขึ้น ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันทำงานร่วมกันมากขึ้น งานอื่นๆ ก็ทำนองเดียวกันคือทำในรูปคณะกรรมการ ผู้บริหารจะทำหน้าที่ให้ข่าวสารอยู่เสมอ โดยเฉพาะกิจกรรมการเข้าแถวที่เสาธงชาติของโรงเรียนจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีสำหรับสมาชิกทุกคนในโรงเรียน ทุกคนพูดเสมอว่าจะต้องยึดเด็กเป็นสำคัญ แต่จริงๆ แล้วผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าต้องยึดครูด้วย ครูยังต้องกำกับนักเรียนอยู่ ไม่ปล่อยตามใจทุกเรื่อง ขณะนี้ก็ถือว่านักเรียนของเราแข่งขันกับโรงเรียนอื่นได้มากขึ้น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน ได้แสดงความเห็นต่อสิ่งที่ทำให้เขาเรียนได้ตัวว่ามีหลายอย่างเช่น ถ้ามครู แต่ถ้าครูที่ทำงานมาก ดุเด็ก ทำให้เคร่งเครียดมากก็ไม่ดี ทำให้หลายคนเบื่อไปเลย ชอบเรียนแบบสนุกแล้วได้ความรู้ด้วย บางครั้งนักเรียนตัวกันเองได้ พี่สอนน้อง เพื่อนคนเก่งเป็นผู้สอนก็ได้ เข้าห้องสมุดบ่อยๆ อ่านข่าวสาร อ่านหนังสือพิมพ์ หรือฟังรายการวิทยุโทรทัศน์ก็ได้ประโยชน์ ขณะนี้อยู่ชั้น ป. 6 ก็ยิ่งจะต้องขยันมากขึ้น ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของตนว่า

"...ถ้าในชั่วโมง อาจารย์ถามคำถาม หรือให้นักเรียนอธิบายเนื้อหาต่าง ๆ ก็จะยกมือตอบ ขอดตอบบ่อยๆ แล้วในที่สุดก็รู้คำตอบว่าจะไรถูกหรือผิด และก็ทำให้เรากล้าแสดงออกด้วย... เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่แล้วกับปีนี้ รู้สึกว่าเพื่อนในชั้นกล้าแสดงออกมากขึ้นทุกคนเลย กล้าถามอาจารย์ด้วย..."

1.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ ประเภท ข

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอุดรธานี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 1 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2481 ลักษณะทั่วไปของชุมชนที่อยู่ล้อมรอบเป็นชุมชนรอบนอกของเขตเทศบาลเมือง มีเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา 7 ชุมชน ขนาดชุมชนมีจำนวน 3,710 ครอบครัว มีประชากรทั้งสิ้น 14,840 คน มีความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย และประกอบอาชีพหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนประกอบอาชีพทางเกษตรและรับจ้าง มีการจราจรติดขัดในตอนเช้าและเวลาเลิกเรียน นักเรียนเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 99) นอกนั้นนับถือศาสนาคริสต์ ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 830 คน ในจำนวนนี้มีเด็กพิเศษ (พิการ) ร่วมเรียนอยู่ด้วยจำนวน 61 คนในโครงการความร่วมมือกับสถาบันราชภัฏอุดรธานี คณะครูประจำการมี 47 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 87) มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 95.7) และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศชาย ปัจจุบันโรงเรียนใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เท่านั้น

จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะที่ผ่านมา โรงเรียนมีจุดเด่นคือได้รับรางวัลและเกียรติบัตรหลายรายการ เช่น เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้มีการเรียนร่วมได้ดีเด่น เป็นโรงเรียนที่มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายนอกได้ดี จัดห้องสมุดได้ดีเด่นระดับจังหวัด เป็นโรงเรียนดีเด่นที่จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้สวยงาม และนักเรียนสอบแข่งขันได้รับทุนการศึกษาอยู่เป็นประจำ นักเรียนมีความประพฤติดี ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมสรุปได้ว่านักเรียนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่หลากหลายทำให้ยังมีบางกลุ่มขาดระเบียบวินัยที่ดี นักเรียนมี

ผลการเรียนรู้บางวิชาต่ำ ขาดครูผู้สอนเฉพาะด้านในหลายวิชา ครูผู้สอนยังใช้การสอนแบบบรรยายอยู่มาก ขาดทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และคณะกรรมการสถานศึกษายังมีส่วนร่วมในงานทางวิชาการน้อย ผลการสอบวัดคุณภาพการศึกษา จัดทำโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2545 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และ ภาษาอังกฤษ เป็น 43.43 , 37.45 และ 27.28 ตามลำดับ

โรงเรียนได้มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษามาเป็นลำดับ จนถึงระยะเวลาหนึ่งคือเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 โรงเรียนได้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยตนเอง (self study report) และมีการประเมินในระบบการประกันคุณภาพภายนอก ในระยะเวลาต่อมา โดยผลการประเมินภายนอก พบว่า มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน 7 มาตรฐาน (รายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2546) อยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และ มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา นอกนั้นอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) มี 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) อีก 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น โรงเรียนได้สรุปผลการประเมินไว้ว่าอยู่ในระดับ 3 (ดี) ทั้ง 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ใ้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนแห่งนี้ แยกพิจารณาตามแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

ผู้บริหารได้เล่าประสบการณ์ก่อนมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้ว่า เคยเป็นศึกษานิเทศก์มาก่อน แล้วเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งก่อนที่จะมาปฏิบัติงานที่นี่ โรงเรียนแห่งนี้มีโครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษร่วมกับสถาบันราชภัฏ เป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรใหม่ นอกจากนี้จะทำงานร่วมกับเทศบาล และหน่วยงานต่างๆอีกหลายหน่วยงาน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนเมือง อยู่ใกล้ชุมชนแออัด นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นมีมากจึงมักจะพบปัญหาเรื่องระเบียบวินัยอยู่พอสมควร คณะครูที่นี่อายุมาก ทำงานมานาน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้เกิดขึ้นไม่มากนัก การแจ้งข่าวสาร และนโยบายทางการศึกษาจะใช้วิธีการประชุมเป็นหลัก เวลาประชุมจะมีการสื่อสาร เน้นย้ำเรื่องนโยบายจากหน่วยเหนือ และงานเอกสารจากหน่วยงานภายนอกที่เป็นความร่วมมือกัน ซึ่งโดยปกติจะมีหนังสือราชการเข้ามามากในแต่ละสัปดาห์ มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเดือนละครั้ง ส่วนการประชุมผู้ปกครองนักเรียนจะจัดขึ้นทุกภาคเรียน นอกจากนี้จะเป็นการเชิญมาร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีภาระกิจอยู่กับการประกอบอาชีพในแต่ละวันจึงมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างจำกัด สำหรับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสอบนักเรียนในบางชั้นปี พบว่านักเรียนที่นี่ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มต่ำ ไม่เด่นในทางวิชาการ แต่โรงเรียนให้ความสำคัญในเรื่องการเป็นคนดี มีระเบียบวินัย ปรับตัวได้ การเรียนการสอนจะเน้นให้สอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องสำคัญ โรงเรียนจะจัดห้องเรียนรู้ในสาระต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับการฝึกปฏิบัติ มีการเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้งบประมาณจากเงินรายหัวที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล รายการโทรทัศน์ถ่ายทอดจากโรงเรียนไกลกังวลอยู่ระหว่างดำเนินการติดตั้ง เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ยังไม่พร้อม คณะครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนในห้องเรียนเป็นหลัก แต่มีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้มากขึ้น โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณลงไปถึงคณะครูเพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอน ไม่ได้มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้ชัดเจนในแต่ละงาน แต่โรงเรียนจะให้มีการรายงาน และประเมินผลงานในรอบปี ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้มีการนำเอามาตรฐานการประเมินมาพิจารณาร่วมกัน ทุกคนจะทราบดีว่าตนเองต้องทำอะไรบ้างในแต่ละภาคเรียนเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานการประเมิน การมีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ทำให้คณะครูตื่นตัว ต้องหันหน้าเข้าร่วมมือกัน ทำความเข้าใจงาน ร่วมกันปฏิบัติ ที่ผ่านมาก็ยังไม่เป็นที่พอใจ ยังมีความร่วมมือไม่มากพอ ผู้ช่วยผู้อำนวยการจะเป็นผู้นำในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคณะกรรมการ อย่างไรก็ตามการที่มีครูอาวุโสจำนวนมาก เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างเชื่องช้า ดังที่ผู้อำนวยการได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“...การสอนของครูส่วนใหญ่ก็ยังยึดตัวเอง ผมมาอยู่ช่วงแรก ทุ ก ก็หนักใจ แต่ก็รู้ว่าเราต้องพัฒนาเขา ครูบางคนพูดว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะตามใจเด็ก เขาเชื่อของเขาแบบนั้น ในฐานะผู้อำนวยการก็ต้องให้ข้อเสนอแนะและนิเทศ โดยเฉพาะต้องทำความเข้าใจกับ

นโยบายแต่ละเรื่อง และร่วมกันแปลงนโยบายเป็นโครงการและกิจกรรมต่างๆ กระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องใหญ่ โรงเรียนไม่มีความโดดเด่นอะไรมาก่อน จึงต้องทำงานหนักเป็นหลายเท่า สิ่งที่ผมยึดมั่นอยู่เสมอคือ ทำตัวเราเองก่อน ทำให้เห็นตามที่พูด ถ้าไม่มั่นใจก็จะไม่พูด ส่วนใหญ่ที่งานต่างๆ ของโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย ก็ใช้วิธีการขอร้อง ขอความร่วมมือ ซึ่งก็ได้ผลตามสมควร”

“...เรื่องการยึดนักเรียนเป็นสำคัญนั้น เวลาพูดก็เข้าใจกันได้ และในชั้นปฏิบัติก็จะเห็นครูปรับเปลี่ยนอยู่บ้างเช่น ให้เด็กไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียนมากขึ้น มอบหมายงานให้นักเรียนรับผิดชอบ และทำงานเป็นกลุ่ม หรือให้ปฏิบัติงาน สิ่งเหล่านี้แม้ว่าจะยังไม่เป็นที่เข้าใจชัดเจน หรือขาดทักษะการวางแผนการเรียนรู้ก็ตาม แต่เป็นสัญญาณที่ดีของการเปลี่ยนแปลง มีการเรียกร้องให้จัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากขึ้น สิ่งที่ผมอยากทำมากในขณะนี้คือการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งมี 3 ประเด็น คือการฝึกเทคนิควิธีสอน การเพิ่มเติมความรู้ที่จะสอน และการสร้างความตระหนักและความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ...”

สำหรับการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองนักเรียนนั้น ทักษะของผู้ปกครองจะเป็นแบบพึ่งพาโรงเรียน ว่างใจ ให้โรงเรียนดำเนินการได้เต็มที่ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้จัดแบ่งโซนพื้นที่เพื่อให้มีครูรับผิดชอบประสานงานกับชุมชน

ครูผู้สอน ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหลัก มีประสบการณ์การสอน 30 ปี สอนวิชาอื่น ๆ อีกด้วย มีความเชื่อว่าการสอนภาษาอังกฤษจะต้องให้นักเรียนท่องศัพท์และรู้ความหมายให้มากๆ ถ้าท่องศัพท์ได้ก็จะอ่านได้ ระยะสองปีที่ผ่านมาสังเกตได้ว่านักเรียนไม่ชอบเรียน ไม่ทำการบ้าน ต่างจากรุ่นก่อนๆ ซึ่งนักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ว่า แม้โรงเรียนจะจัดห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ห้องคอมพิวเตอร์ และอื่นๆ แต่ก็พบว่านักเรียนเข้าไปใช้ไม่มาก มั่นใจว่าครูทุกคนมีความเข้าใจดีว่าต้องการให้เด็กเก่ง เป็นคนดี และตั้งใจที่จะทำเพื่อเด็ก เวลาประชุมกันผู้บริหารก็มักจะเล่าให้ฟังเสมอว่าเดี๋ยวนี้เราพัฒนาการศึกษาแนวใหม่ มีหลักสูตรใหม่ มีการสอนแบบใหม่ โดยเฉพาะในหลักสูตรได้กำหนดไว้แล้ว ทุกคนจะต้องทำแม้ว่าจะทำแล้วได้ผลไม่เต็มที่ เพราะเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง โรงเรียนไม่ได้กำหนดว่าจะต้องให้เด็กได้คะแนนดีขั้นเท่าไร แต่ครูทุกคนรู้ดีว่าจะต้องพัฒนาตัวเองขึ้นมาอีกเท่าไร ทุกคนก็ตั้งเป้าหมายไว้ มีความเชื่อว่าถ้าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้มากๆ ก็จะดีขึ้นเช่นมีห้องคอมพิวเตอร์ มีห้องปฏิบัติการ ห้องกิจกรรม เมื่อมีห้องแลบภาษาอังกฤษก็ได้ใช้สอน นักเรียนก็ชอบ แม้จะไม่ได้ใช้บ่อยนักเพราะมีเนื้อหาที่จะต้องสอนโดยตรงมาก แต่ก็มีประโยชน์ สำหรับครูบางคนที่ยันทำผลงาน มีการทำเอกสารการสอน มีการทำอยู่บ้างแต่ไม่ค่อยแน่ใจว่าเกี่ยวข้องกับการสอนจริงๆหรือไม่ ยังเป็นข้อสงสัยอยู่ว่าครูที่มีการทำผลงานแล้วนักเรียนจะเรียนดีขึ้นหรือไม่ คิดว่าครูทุกคนต้องการความก้าวหน้าแน่นอน แต่บางคนทำเอกสารไม่ได้ โดยเฉพาะครูในโรงเรียนนี้อายุมากแล้ว ไม่อยากทำเอกสารกันแล้ว ในกรณีที่มีการประเมิน

คุณภาพภายในที่ทำผ่านมาแล้วนั้นก็เป็กลุ่มที่รู้เรื่องนี้เป็นคนทำ มีการช่วยเหลืออยู่ โดยเฉพาะ การหาข้อมูล เป็นเรื่องดีทำให้ต้องกระตือรือร้น ต้องทำเอกสารเป็น นักเรียนก็กระตือรือร้นเมื่อรู้ ว่ามีการมาตรวจ มีการสัมภาษณ์นักเรียน ทั้งครูและนักเรียนถูกกระตุ้นให้คำนึงถึงคุณภาพใน การทำงาน รู้สึกว่าเพิ่มงานขึ้นมาอีก

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตการทำงานของคณะครูไว้ตอนหนึ่งว่า

"...คณะครูที่นี้จะเจอหน้ากันถ้วนทั่วทุกวันเพราะอาคารเรียนหันหน้าเข้าหากัน พื้นที่ แคบ ๆ ต้องเจอกัน ทักทายกัน มีการรวมกลุ่มได้ง่าย ปกติเมื่อโรงเรียนมีงานอะไร ก็ได้อาศัยกลุ่มครูช่วยกัน มีงานมากมายนอกจากงานสอนที่โรงเรียนเข้าไปเกี่ยวข้อง เมื่อต้องรับงานมากก็ต้องช่วยกันทำ บางอย่างไม่ต้องรอผู้บริหารสั่งแต่เรารู้ว่าควรทำ อะไรเพื่อโรงเรียน และเพื่อเด็ก คณะครูที่นี่ประมาณ 50 คนมีความรักความผูกพัน และสามัคคีกันดี ไม่มีปัญหาความแตกต่างระหว่างวัย การคุยกันเรื่องเด็ก การแก้ ปัญหาเด็กถือว่าเป็นเรื่องปกติ เกิดขึ้นอยู่เสมอ เปรียบเสมือนว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน แม้ว่าผู้บริหารจะไม่ได้มาดูแลการทำงานเท่าที่ควร แต่พวกเราทำงานกันตามหน้าที่ การมีกรรมการสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ดี เห็นด้วย และอยากให้ช่วยเหลือโรงเรียนมากกว่านี้ โดยเฉพาะช่วยกันดูแลเด็ก สำหรับครูของโรงเรียนที่นี้ถือเอานักเรียนอยู่ในหัวใจอยู่แล้ว..."

นักเรียน ผู้ให้การสัมภาษณ์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน แต่ละคนตอบได้ว่ามีความสามารถพิเศษ และหรือเรียนวิชาอะไรได้ดีบ้าง และได้กล่าวถึงสิ่งที่ ส่งผลให้เรียนรู้อย่างดีคือ ตั้งใจเรียนในห้องเรียน มีการอ่านหนังสือบ่อย ชอบเข้าไปอ่านหนังสือที่ ห้องสมุดเวลาว่าง ฝึกปฏิบัติทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน แต่ละคนทราบว่าโรงเรียนต้องการให้ พวกเขาเป็นคนดี ดังนั้นนักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า

"...อย่างแรกเลยคะให้ทุกคนเป็นคนดีของสังคม เขาอยากให้นักเรียนเติบโตเป็น ผู้ใหญ่ที่ดีใจละคะ ช่วยเหลือสังคมได้ หาเลี้ยงตัวเองได้ไม่เป็นภาระของสังคม ถึงเรียนชั้นสูงไม่ได้ แต่ถ้าเรามีความรู้ มีการฝึก เราก็สามารถประกอบอาชีพได้ ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้..."

2. สถานศึกษาขนาดกลาง

2.1 โรงเรียนขนาดกลาง ประเภท ก

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2482 อยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร อยู่ระหว่างเส้นทางจาก อำเภอสุวรรณภูมิไปอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ลักษณะทั่วไปของชุมชนที่อยู่ในเขตบริการทาง การศึกษาของโรงเรียนซึ่งมี 4 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 2,150 คน ประกอบอาชีพเกษตร กรรมเป็นหลัก และทำงานรับจ้างในเมืองใหญ่ตามฤดูว่างจากอาชีพหลัก นับถือศาสนาพุทธ มีวัด ซึ่งเป็นแหล่งรวมกิจกรรมทางศาสนาได้เป็นอย่างดี ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้าง

ยากจน โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 302 คน คณะครูประจำการมี 16 คน เป็นเพศชายและหญิงเท่า ๆ กัน มีคุณวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศชาย ปัจจุบันโรงเรียนใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เท่านั้น

จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะเวลาที่ผ่านมา โรงเรียนมีจุดเด่นคือได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนนำร่องในหลายโครงการได้แก่ โครงการนำร่องสคูเน็ต (school net) โครงการนำร่องการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โครงการต้นแบบส่งเสริมสุขภาพเขต 7 กระทรวงสาธารณสุข โครงการเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการแกนนำส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (สส.วท.) และโครงการโรงเรียนในฝันของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนที่มีครูได้รับรางวัลทีชเชอร์อวอร์ด (teacher award) และผู้บริหารโรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นข้าราชการตัวอย่างของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้มีส่วนประสมการณ์ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามาแล้ว ผ่านการประเมินการเป็นผู้บริหารเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการ และปัจจุบันกำลังศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมสรุปได้ว่าครูยังขาดทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนยังไม่เพียงพอ และหลักสูตรยังไม่เหมาะกับผู้เรียนและท้องถิ่น

โรงเรียนได้มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษามาเป็นลำดับ จนถึงระยะเวลาหนึ่งคือเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 โรงเรียนได้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยตนเอง (self study report) และมีการประเมินในระบบการประกันคุณภาพภายนอก ในระยะเวลาต่อมา โดยผลการประเมินภายนอกพบว่า มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน 7 มาตรฐาน (รายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2546) อยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา นอกนั้นอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) มี 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ สำหรับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 3 (พอใช้) ทั้ง 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และสำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น โรงเรียนได้สรุปผลการประเมินไว้ว่าอยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 4 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และมาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ และมาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระดับ 2 (พอใช้) มี 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนแห่งนี้ แยกพิจารณาตามแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

ผู้บริหาร กล่าวถึงความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า โรงเรียนได้รับการยอมรับจากเขตการศึกษาว่ามีคณะครูที่เข้มแข็ง สามารถจัดการเรียนการสอนได้ผลดี นักเรียนที่จบออกไปจะได้อีกต่อ และได้รับคำชมเชยมาตลอด นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนนี้ได้รับการดูแลให้มีการเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพ โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นหลายรายการ สำหรับการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้มาปฏิบัตินั้น โรงเรียนรับนโยบายจากหลายรูปแบบทั้งที่เป็นหนังสือราชการแจ้งมาโดยตรง การประชุมสัมมนาผู้บริหาร การส่งเอกสารจากกระทรวงศึกษาธิการมายังโรงเรียน ในฐานะผู้บริหารได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ไปสู่คณะครู อย่างน้อยมีการประชุมเดือนละครั้ง ครูทุกคนจะได้รับทราบ และยังได้มีการแปลความหมายแล้วหาวิธีปฏิบัติ การให้ข่าวสารต่างๆ มีความต่อเนื่องจนกล่าวได้ว่าคณะครูที่นี้จะคุ้นเคยกับคำสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ เช่น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญ การให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข การพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการใหม่ๆ เป็นต้น

ผู้บริหาร ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสต ห้องกลุ่มสาระต่างๆ แต่การดำเนินการในสิ่งเหล่านี้จะผูกพันอยู่กับทุน หรืองบประมาณซึ่งไม่เพียงพอ ผู้บริหารได้มีการวิ่งเต้นหาแหล่งสนับสนุนจากภายนอกทั้งผู้บริหารและคณะครูต้องทำงานหนัก แต่ค่าตอบแทนก็ไม่ได้เพิ่มขึ้น บุคลากรในโรงเรียนต้องเสียสละอย่างมาก บ่อยครั้งที่ต้องออกค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารได้กล่าวถึงพฤติกรรมการทำงานของคณะครูไว้ตอนหนึ่งว่า

“...สังเกตการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมการเรียนการสอนของครูก็ได้พบว่า ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนทำหลายประเภทเช่น มีการให้ใบงาน ให้นักเรียนเข้าห้องสมุด ให้ทำงานกลุ่ม ให้ค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ส่วนนักเรียนก็จะร่วมมือและสนุกกับการเรียน ความชัดเจนในนโยบายการปฏิรูป และความตระหนักในหน้าที่ใหม่ของคุณครูที่เกิดขึ้นจริง การพูดคุยกันในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนจะเป็นเรื่องปกติ

เป็นวิธีการทำงานในโรงเรียน ผมอยากให้ทุกคนมีผลงาน มีความก้าวหน้า และร่วมมือกันทำงานต่อไป สิ่งที่เป็นความตั้งใจและทุ่มเทให้กับโรงเรียนมากเป็นพิเศษในระยะนี้ คือ การสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน โดยเฉพาะเมื่อเป็นโรงเรียนในฝันซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล จะต้องเตรียมครูทุกคนให้พร้อม มีการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้ได้ ครูต้องเก่งกว่านักเรียนในเรื่องนี้ และเชื่อว่าจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน...”

ครูฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ได้กล่าวถึงการสื่อสารนโยบายต่างๆ ของผู้บริหารว่า นอกจากการประชุมคณะครูแล้ว จะมีการพูดคุยถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ให้นักเรียนฟังในช่วงเวลาเข้าแถวหน้าเสาธงตอนเช้าอยู่บ่อยๆ หรือบางวันก็ใช้วิธีประกาศทางเครื่องขยายเสียงของโรงเรียน นอกจากนี้ก็จะมีการออกจดหมายแจ้งข่าวสารและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนเป็นระยะๆ นักเรียนที่นี่จะไม่ใช้เด็กเก่งตั้งแต่แรกเข้า เด็กเก่งที่มีความพร้อมทางครอบครัวมักจะเข้าไปเรียนในโรงเรียนเมือง แต่เด็กที่นี่เขามีพัฒนาการให้เห็นได้โดยภาพรวม เช่น ความกล้าแสดงออก ทำงานเป็นกลุ่มได้ รับผิดชอบงาน ทำความเคารพผู้ใหญ่ รวมทั้งมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นในหลายวิชา ครูฝ่ายวิชาการยังได้กล่าวอีกว่า

“...เมื่อแรกๆที่จะต้องประเมินตนเองตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ไม่ค่อยมั่นใจ คณะครูต้องมาปรึกษากัน แล้วเราก็ตัดใจได้ว่าดีโดยมีผู้บริหารเป็นที่พึ่งของคณะครู เมื่อสงสัยอะไรก็จะได้คำตอบที่ทุกคนพอใจ และแก้ปัญหาได้...”

ครูผู้สอนท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันของคณะครูว่า

“... เราต้องแบกรับกับงานประจำและโครงการต่างๆมากมาย โดยเฉพาะการเป็นโรงเรียนในฝัน แต่พวกเราที่มีความสุขกันดีตามอัตภาพ แม้โครงการอะไรจะเข้ามาอีกก็ตาม เราแน่ใจว่าสามารถจัดระบบการทำงานได้ รับผิดชอบได้ แต่ทุกคนต้องเสียสละ การทำงานร่วมกัน เราไม่ต้องนัดประชุมก็ได้เพราะเจอกันพร้อมหน้าทีโต๊ะอาหารมือเที่ยงที่รับประทานอาหารด้วยกัน ข้อยุติต่างๆมักเกิดขึ้นที่โต๊ะอาหาร...”

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คนได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ของตน และมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ การเรียนแบบเชื่อฟังครู ตั้งใจเรียน อ่านหนังสือมากๆ นักเรียนบางคนชอบให้ครูพาทำกิจกรรมมากๆ ชอบครูที่สอนได้สนุก และกล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือกันว่า ถ้าพวกเขาเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาใด จะมีการสอนกันเอง มีการติวแบบเพื่อนสอนเพื่อน และพี่สอนน้อง ทุกคนต้องการให้โรงเรียนจัดห้องปฏิบัติการหลายๆชนิดเช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องภาษา ห้องทดลอง เป็นต้น

2.2 โรงเรียนขนาดกลาง ประเภท ข

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2465 อยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร อยู่ระหว่างเส้นทางจากอำเภอเกษตรวิสัยไปอำเภอจตุรพักตรพิมาน อยู่ห่างจากถนนสายหลักเข้าไปอีก 3 กิโลเมตร ลักษณะทั่วไปของชุมชนที่อยู่ในเขตบริการทางการศึกษาของโรงเรียนซึ่งมี 5 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 2,800 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และทำงานรับจ้างในฤดูว่างจากอาชีพหลัก นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 352 คน คณะครูมี 14 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด และมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศชาย ปัจจุบันโรงเรียนใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ใช้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เท่านั้น

จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะที่ผ่านมา โรงเรียนมีจุดเด่นคือ ครูทุกคนมีผลงานที่ได้รับรางวัลและการยกย่องเชิดชูเกียรติระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับอำเภอทุกคน มีบางคนได้รับรางวัลในระดับจังหวัด นักเรียนได้รับรางวัล จากการประกวดและการแข่งขันในระดับกลุ่มโรงเรียนและอำเภอ อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ และมีนโยบายรัฐเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นต้นมา จะพบว่ามีความโดดเด่นตามที่กล่าวมาแล้วน้อยลง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามาแล้ว ผ่านการประเมินการเป็นผู้บริหารเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการ และปัจจุบันกำลังศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้ระบุดังปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมสรุปได้ว่า โรงเรียนอยู่ในภาวะความขาดแคลนปัจจัยทางการบริหารจัดการหลายอย่าง ได้แก่ ขาดครูเฉพาะด้าน แหล่งเรียนรู้ที่ตื้นเขิน ไม่มีห้องปฏิบัติการ ไม่มีนักการภารโรง ที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในที่ลุ่มมีน้ำท่วมขัง อาคารเก่าแก่อันไม่แข็งแรง นักเรียนยังขาดระเบียบวินัย ครูยังไม่ค่อยเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ครูเป็นเพศหญิงทำงานภาคสนามไม่สะดวก และความร่วมมือกับชุมชนยังน้อย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าโรงเรียนจะได้มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษามาเป็นลำดับ จนถึงระยะเวลาหนึ่งคือเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 โรงเรียนได้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยตนเอง (self study report) โดยผลการประเมินพบว่า มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน 7 มาตรฐาน (รายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2546) อยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ระดับ 2 (พอใช้) มี 6 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สำหรับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) ทั้ง 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และสำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น โรงเรียนได้สรุปผลการประเมินไว้ว่าอยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา และมาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ระดับ 2 (พอใช้) มี 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนแห่งนี้ แยกพิจารณาตามแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

ผู้บริหารได้แสดงทัศนะต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า ยังไม่เห็นผลชัดเจนนัก และจากการประเมินตนเอง และประเมินคุณภาพจากบุคคลภายนอกมาแล้วครั้งหนึ่งก็พอสรุปได้ว่านักเรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น นักเรียนมีการแสดงออกแบบอิสระได้มากขึ้น กล้าซักถาม และคณะครูมีการเคลื่อนไหวที่จะพัฒนาตนเองจากวิธีการสอนแบบเดิมมาเป็นการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ สำหรับงานทางด้านบริหารก็ได้มีการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบที่ผู้วิจัยศึกษา ผู้บริหารได้ให้สัมภาษณ์ข้อความตอนหนึ่งว่า

“... เป็นการบริหารท่ามกลางความขาดแคลน ต้องใช้ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนด้วย ต้องอาศัยการระดมทุนจากชุมชนมาช่วยซึ่งก็ทำได้มาก โดยเฉพาะศิษย์เก่า และชาวบ้านที่ไปทำงานรับจ้างในเมืองก็จะมี การทอดผ้าป่าโรงเรียนกันเป็นประจำ นอกจากนี้ก็จะมีภูมิปัญญาในหมู่บ้าน มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็น การฝึกอาชีพเช่น ช่างตีเหล็ก การทำขนมจีน การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในฐานะผู้บริหารก็ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูได้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนการเรียนการสอน”

การส่งผ่านนโยบายทางการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ยังเป็นการใช้วิธีการหลัก คือ การแจ้งเป็นหนังสือราชการ การประชุมผู้บริหาร การตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชา เมื่อถึงระดับโรงเรียนจะเป็นบทบาทของผู้บริหารที่จะถ่ายทอดสู่คณะครู ยอมรับว่าการที่ครูรับนโยบายและเข้าใจ

แนวทางการจัดการเรียนรู้จะส่งผลต่อตัวนักเรียน และมีผลต่อการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่วนการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เช่นโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ราคาแพงเป็นสิ่งที่โรงเรียนจัดหาได้ระดับหนึ่ง โดยไม่ได้ใช้งบประมาณของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในรอบปีที่ผ่านมาเกิดขึ้นค่อนข้างช้า มีความพยายามที่จะใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบครบวงจร มีการส่งเสริมให้คณะครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง และมั่นใจว่าเมื่อครูพัฒนาผลงานของตนเองก็จะส่งผลถึงนักเรียนทั้งโดยตรง และทางอ้อม มีการนิเทศงานวิชาการ และการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ยังไม่มากพอ

ครูวิชาการ ได้กล่าวถึงความมุ่งหวังที่จะเห็นคณะครูมีความรับผิดชอบ เอาใจใส่เด็กมากขึ้น ทาวิธีการสอนที่หลากหลาย มีการอบรมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ แต่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นไม่มากนัก เพราะคณะครูทุกคนต่างมีภาระงานอื่นๆ ของโรงเรียน เด็กนักเรียนที่นี้จะมีปัญหาครอบครัวในกรณีที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เนื่องจากเป็นชุมชนที่ประชาชนนิยมออกไปทำงานรับจ้างในเมืองใหญ่ เป็นจำนวนมาก การฝึกเด็กให้มีการเรียนรู้ที่ดี มีระเบียบวินัย เป็นสิ่งที่ปัญหาอยู่เสมอ โดยภาพรวมแล้วแม้ว่าคณะครูที่นี้จะขยันทำงาน แต่ยังขาดวิธีคิดและทักษะที่จะพัฒนาผู้เรียนตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะครูมีความสัมพันธ์กันฉันพี่น้อง มีความร่วมมือในงาน ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นจึงมีความพึงพอใจ และความสุขในงานของโรงเรียน สำหรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กนั้น ครูวิชาการได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“... ที่เห็นความเปลี่ยนแปลงในนักเรียนอย่างหนึ่งคือ การกล้าแสดงออก ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ สถานักเรียนเข้มแข็งขึ้น มีแนวโน้มว่าพัฒนาได้ดีขึ้น และเชื่อว่าแหล่งเรียนรู้มีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่น ที่นี้จะมีการพานักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชนเรื่อง การต้มเกลือ การทอผ้า การเลี้ยงไหม การเลี้ยงกบ เป็นต้น การเข้าไปเรียนรู้ในกิจกรรมของชุมชนบางครั้งครูก็ไปเรียนรู้พร้อม ๆ กับเด็กในกิจกรรมชุมชน ทำให้ครูกับผู้ปกครองนักเรียนมีความสัมพันธ์กันและร่วมมือกันได้ เวลาที่โรงเรียนนัดประชุมผู้ปกครองช่วงก่อนเปิดภาคเรียน ก็จะได้รับความร่วมมือ”

ครูวิชาการมีความเชื่อว่า การประกันคุณภาพสถานศึกษาทำให้มีการร่วมกันคิดระบบงานสนใจเด็กในเรื่องการเรียนรู้มากขึ้น ต้องมีการจัดระบบข้อมูล แม้บางอย่างอาจทำได้ไม่สมบูรณ์นักแต่ น่าจะดีขึ้นในครั้งต่อไป การประกันคุณภาพภายในมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม และทำให้คณะครูได้พูดคุยในเชิงลึกร่วมกับผู้บริหารเพราะเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน

โดยภาพรวมคณะครูมีความสนิทสนม ผูกพัน และมีความสามัคคี เป็นสังคมครูเพศหญิงทั้งหมด มีวัฒนธรรมร่วมในเรื่องความสุภาพ กิริยามารยาท ความสะอาด ความเป็นระเบียบ มีการพบปะกันเป็นประจำที่โต๊ะอาหารกลางวัน เป็นโอกาสสำคัญที่จะพูดคุยและตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งผู้บริหารเองก็ได้โอกาสพบปะพูดคุย และแจ้งข่าวสารแก่คณะครูอยู่เป็นประจำ ครูผู้สอนอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการกล่าวขานว่ามีผลงานทางวิชาการมาก ได้กล่าวถึงการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า

“... การยึดนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นความเข้าใจที่ไม่เหมือนกัน และที่นี้ครูส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าครูผู้สอนสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้ที่จะนำเอาวิชาการมาสู่เด็ก ผู้ปกครองจะฝากทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่โรงเรียน จึงเป็นการยากที่จะเปลี่ยนจากยึดครูเป็นยึดนักเรียน ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนพยายามที่จะปรับเปลี่ยนให้คณะครูมีมุมมองใหม่ๆ ให้มีส่วนร่วมกับครอบครัวเด็ก ครูกับ ผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกันไม่เพียงการเรียนรู้เท่านั้น ยังรวมไปถึงความประพฤติและระเบียบวินัยต่างๆ ด้วย”

“... สิ่งที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ติดอันดับแรกน่าจะมาจากผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร มีนโยบายที่เหมาะสม ครูทุกคนก็พร้อมที่จะปฏิบัติตาม ประการที่สองคือ ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ และรับความคิดใหม่ๆ ได้ เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน พัฒนางานวิชาการอยู่เสมอ สามารถพัฒนาวิชาชีพของตนด้วยการทำผลงานทางวิชาการได้ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลถึงเด็กแน่นอน”

“... การสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญนั้น ครูต้องเหนื่อยมากขึ้น ไม่ใช่สบาย ที่สำคัญต้องมีแหล่งเรียนรู้มากพอเช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ สระน้ำ โรงครัว เป็นต้น เคยพานักเรียนไปเรียนนอกโรงเรียนเหมือนกัน ก็ได้พบว่า นักเรียนเขาบรรยายความรู้ได้แสดงความรู้สึกได้ มากกว่าที่เราคิด”

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ให้การสัมภาษณ์จำนวน 2 คน ได้อธิบายวิธีการเรียนรู้ของตนเองคล้ายๆ กัน คือ ตั้งใจเรียนเมื่อครูสอน อ่านมากๆ ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ค่อยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ ดูทีวี ทั้งสองคนพูดตรงกันว่าครูมีส่วนสำคัญที่ทำให้เขาเป็นคนเก่ง และผู้อำนวยการจะอบรมสั่งสอนที่บริเวณหน้าเสาธงในตอนเช้าให้นักเรียนเป็นคนดี ความประพฤติดี และมีระเบียบวินัย นักเรียนคนหนึ่งกล่าวถึงการเรียนรู้ที่ทำให้เขาเป็นคนเก่งและเป็นเด็กดีไว้ว่า

“... อยู่ที่บ้านพ่อแม่ให้ช่วยทำงานบ้าน และสอนให้เป็นคนดี การดูทีวีทำให้มีความรู้มากขึ้น เมื่ออยู่ที่โรงเรียนคุณครูจะสอนให้ทำกิจกรรม บางเวลาที่จะเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด หรือเล่นเกมกับเพื่อนๆ ชอบมาโรงเรียนเพราะได้เจอเพื่อน และมีกิจกรรมหลายอย่าง”

3. สถานศึกษาขนาดเล็ก

3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ประเภท ก

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอสะตึก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2477 อยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร ลักษณะทั่วไปของชุมชนที่อยู่ในเขตบริการทางการศึกษาของโรงเรียนซึ่งมี 3 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 321 ครัวเรือน จำนวน ประชากร 1,362 คน ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และทำงานรับจ้างในฤดูว่างจากอาชีพหลัก นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน โรงเรียนเปิดทำ

การสอนระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 194 คน และมีนักเรียนพิเศษเรียนร่วมอีก 6 คน คณะครูมี 11 คน เป็นเพศชาย 4 คน และเพศหญิง 7 คน และผู้บริหารสถานศึกษาอีก 1 คนเป็นเพศชาย ปัจจุบันโรงเรียนใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เท่านั้น

จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะเวลาที่ผ่านมา โรงเรียนมีจุดเด่นคือ เคยได้รับรางวัลโรงเรียนปรับปรุงดีเด่นในระดับอำเภอและระดับจังหวัด เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสหกรณ์ได้ดีเด่น เป็นโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการร่วมบริจาคเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับดีเกือบทุกรายการ ครูในโรงเรียนมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์ ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามาแล้ว ผ่านการประเมินการเป็นผู้บริหารเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการ ให้ความสำคัญต่องานวิชาการของโรงเรียนสูง นักเรียนมีทักษะทางภาษาไทย ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมสรุปได้ว่าโรงเรียนอยู่ในภาวะความขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเช่น ห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องสมุด ขาดครูเฉพาะด้าน แหล่งเรียนรู้ที่ดีมีน้อย ไม่มีนักการภารโรง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าโรงเรียนจะได้มีการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาเป็นลำดับ จนถึงระยะเวลาหนึ่งคือเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 โรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพภายใน และต่อมาก็ได้มีการประเมินจากภายนอกพบว่า มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน 7 มาตรฐาน (รายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2546) อยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 5 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้าน ศิลปะ ดนตรี และกีฬา ส่วนที่เหลือและอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) อีก 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับมาตรฐานด้านผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 3 (ดี) ทั้งสองมาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และสำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น โรงเรียนได้สรุปผลการประเมินไว้ว่าอยู่

ในระดับ 3 (ดี) มี 4 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา และมาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และระดับ 2 (พอใช้) มี 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนแห่งนี้ แยกพิจารณาตามแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้ยึดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเป็นหลักสำคัญ โดยเฉพาะชุมชน จะต้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมมือ และดูแลกิจการของโรงเรียนร่วมกับคณะครู ทุกคนในโรงเรียน ทราบดีว่าต้องยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และจากการที่ได้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ผ่านมาก็ทำให้มีการร่วมคิดร่วมทำเพื่อพัฒนานักเรียนกันอย่างจริงจัง เชื่อว่าระบบการประกันคุณภาพมีผลทำให้คณะครูปรับวิธีการทำงานอย่างหนึ่งคือการยึดเอามาตรฐานการประเมิน เป็นหลัก แม้จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กแต่มั่นใจว่าสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ไม่ด้อยไปกว่าโรงเรียนอื่นๆ โดยยึดหลักการทำงานแบบร่วมมือ เอาชุมชนเป็นหลัก แม้ชุมชนที่นี้ ส่วนใหญ่จะค่อนข้างยากจน แต่เขาก็ช่วยโรงเรียนได้ ผู้บริหารได้กล่าวอย่างมั่นใจในความเชื่อทางการบริหารตอนหนึ่งว่า

“... ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญ จะต้องทำงานหนักกว่าคนอื่น ดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ได้ หลังจากนั้นก็มีทรัพยากรตามมา เพราะเราหวังพึ่งงบประมาณจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียวไม่พอ แต่ก็ยอมรับว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่บ้าง โดยเฉพาะผู้ปกครองยังไม่ค่อยเข้าใจเป้าหมายทางการศึกษามากพอ การดิ้นรนต่อสู้เพื่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ ทำให้ไม่ได้ทุ่มเทเพื่อการดูแลเด็กอย่างจริงจัง แต่ผู้ปกครองมักจะคาดหวังจากโรงเรียนไว้มาก โดยเฉพาะต้องการเพียงให้นักเรียนสอบได้คะแนนมาก ๆ ดังนั้นต้องมีการพัฒนาอีกมาก ถึงแม้โรงเรียนจะได้รับการประเมินจากภายนอกอยู่ในระดับดีหลายรายการ แต่ก็ยังต้องทำเรื่องคุณภาพอีกมาก”

ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับนโยบายจากหน่วยเหนือ มีความเห็นว่าถ้ามีนโยบายที่ชัดเจนจะทำให้โรงเรียนพัฒนาไปในทิศทางใดก็จะทำให้โรงเรียนพัฒนาไปได้ โดยเฉพาะการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร แหล่งเรียนรู้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นหัวใจของการเรียนรู้ แต่เป็นเรื่องที่ผูกพันกับค่าใช้จ่าย และมีการบริหารจัดการที่ดีเช่น มีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน สำหรับครูผู้สอนนั้นทุกคนจะต้องทำแผนการสอนซึ่งก็ถือว่าเป็นการพัฒนาวิชาชีพของตน และส่งผลไปยังนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร โรงเรียนมีการตั้งเกณฑ์เพื่อให้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติในเรื่องคุณภาพการเรียนรู้

เช่น เป้าหมายคะแนนการสอบแต่ละกลุ่มวิชา เป้าหมายการศึกษาต่อเมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นต้น สำหรับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมนั้น โรงเรียนยอมรับว่ายังเป็นจุดอ่อน และต้องการให้มีการพัฒนาให้มากขึ้น

ครูผู้สอนชายท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการทำงานในโรงเรียนว่าคณะครูที่นี่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเช่น หลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษา และอื่น ๆ มากพอควร สามารถปรับวิธีการทำงานได้ ที่สำคัญคือเรามีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ เข้าใจการทำงานของครู ส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าในวิชาชีพ ทำให้เราเป็นกลุ่มที่มีผลงานของคณะครูมาก มีสิ่งทีโรงเรียนของเราเป็นเจ้าของร่วมกันอีกอย่างหนึ่งคือกองทุนพัฒนาโรงเรียน เป็นความร่วมมือร่วมใจของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้โดยมีผู้บริหารโรงเรียนได้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักได้ผลดี ครูผู้สอนยังได้เน้นย้ำว่า

“...เรามีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า โดยเฉพาะห้องคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา คุ้มค่า และได้ประโยชน์จริง นักเรียนที่นี่ได้คะแนนจากการสอบระดับประเทศอยู่กลุ่มสูง”

ครูผู้สอนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กล่าวถึงคณะครูว่า ทุกคนมีพื้นฐานที่ดี มีความพร้อมและมีความสุขกับงาน มีความเป็นทีมและช่วยเหลือกันดีทั้งงานโรงเรียนและเรื่องส่วนตัว สำหรับตนเองมีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โดยเฉพาะได้รับผิดชอบการสอนวิชาด้านดนตรีด้วย ได้ฝึกปฏิบัติจนนักเรียนเกิดทักษะ สามารถตั้งวงดุริยางค์ของโรงเรียนได้ และเด็กได้แสดงออกในตอนเช้าที่มีการเข้าแถวทุกๆ วัน ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ นักเรียนสามารถฝึกกันเอง บริหารจัดการวงดนตรีกันเองได้ และเห็นว่าความสำเร็จเหล่านี้เกิดจากผู้บริหารให้การสนับสนุน มีอุปกรณ์การฝึก มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกและเชื่อในความสามารถของเด็ก ครูผู้สอนท่านนี้ได้กล่าวถึงวิธีการทำงานในโรงเรียนไว้ว่า

“... ปกติแล้วครูทุกคนจะรับผิดชอบตั้งแต่การมาถึงโรงเรียนแต่เช้า มีการแบ่งหน้าที่เพื่อดูแลเด็ก มีการประชุมพบปะกันบ่อย โดยจะเรียกประชุมได้ง่ายเพราะอยู่อาคารเรียนเดียวกัน หรือใกล้เคียง มีการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน มีความเป็นมิตรที่ปรับทุกข์สุขกันได้ และส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นจึงไม่มีปัญหาในการที่จะทำงานทั้งในและนอกโรงเรียน”

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน ได้กล่าวถึงโรงเรียน และวิธีการเรียนรู้ของตนเองในทำนองเดียวกันว่า มีความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน โรงเรียนมีชื่อเสียง นักเรียนเก่งวิชาภาษาไทย เก่งกีฬา แทบทุกคนเริ่มเรียนที่นี่มาตั้งแต่ชั้นอนุบาล เมื่อจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนแล้วมีเป้าหมายจะเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาต่อไป ในประเด็นสิ่งที่ส่งผลให้เรียนรู้ได้ดีนั้น

นักเรียน ยืนยันว่า ขึ้นอยู่กับครูที่สอนดี ให้นักเรียนทำกิจกรรม ไม่ได้ทำ นอกจากนี้ ขึ้นอยู่กับนักเรียนเองที่จะใช้ประโยชน์จากห้องสมุด ห้องกลุ่มสาระต่างๆ ของโรงเรียน รวมทั้งที่บ้าน นักเรียนก็เรียนรู้ได้จาก พ่อแม่ พี่ หรือวิทยุ โทรทัศน์ในรายการต่างๆ

3.2 โรงเรียนขนาดเล็ก ประเภท ข

โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอสะตึก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2503 อยู่ห่างจากที่ตั้งอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร ลักษณะทั่วไปของชุมชนที่อยู่ในเขตบริการทางการศึกษาของโรงเรียนมี 3 หมู่บ้าน ประชาชนประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และทำงานรับจ้างในฤดูว่างจากอาชีพหลัก นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 8 ห้องเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ในปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 123 คน คณะครูมี 6 คน เป็นเพศชาย 3 คน และเพศหญิง 3 คน และมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศชาย ปัจจุบันโรงเรียนใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ ป. 4, 5 ตามโครงการโรงเรียนเครือข่ายนำร่องการใช้หลักสูตร

จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พบว่าผลการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะที่ผ่านมา โรงเรียนมีจุดเด่นคือ เคยได้รับการยกย่อง และได้รับรางวัลเป็นโรงเรียนขนาดเล็กดีเด่นระดับอำเภอ ครูดีเด่นระดับจังหวัด คณะครูขยันและอยู่ในวัยการทำงาน ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนเครือข่ายการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ โรงเรียนในโครงการรุ่งอรุณ และโรงเรียนนำร่องการสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามาแล้ว ผ่านการประเมินการเป็นผู้บริหารเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมสรุปได้ว่า ชุมชนมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อย โรงเรียนอยู่ในภาวะความขาดแคลนปัจจัยทางการบริหารจัดการหลายอย่างได้แก่ขาดครูเฉพาะด้าน แหล่งเรียนรู้ที่ตึมน้อย ไม่มีห้องปฏิบัติการ นักเรียนยังขาดทักษะการเรียนรู้ ไม่ค่อยใฝ่รู้และรักการอ่าน คณะครูยังขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2545 โรงเรียนได้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้วยตนเอง (self study report) ผลการประเมินพบว่า มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน 7 มาตรฐาน (รายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา, 2546) อยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 4 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย

สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตราที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้าน ศิลปะ ดนตรี และกีฬา อยู่ในระดับ 2 (พอใช้) 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความ สามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ อย่างต่อเนื่อง

สำหรับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 2 (พอใช้) ทั้ง 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และสำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น โรงเรียนได้สรุปผล การประเมินไว้ว่าอยู่ในระดับ 3 (ดี) มี 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัด องค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา และมาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการ บริหารจัดการศึกษา และระดับ 2 (พอใช้) มี 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามี การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 25 สถานศึกษา มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนแห่งนี้ แยกพิจารณาตามแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

ผู้บริหาร ได้กล่าวถึงความสำเร็จของโรงเรียนว่าได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัด ให้เข้าร่วมโครงการสำคัญหลายโครงการ โดยเฉพาะการเป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร ความเชื่อของตนเองในทางการบริหารที่สำคัญคือ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของ โรงเรียน และคณะครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ ตัวผู้บริหาร เองจะต้องเป็นแบบอย่าง และเป็นพี่เลี้ยงของครูได้ และได้กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ไว้ตอนหนึ่งว่า

“...ในความคิดของผม โรงเรียนเล็กสู้กับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ แม้ว่าจะไม่เท่าเทียมในเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารเช่นมี 4 เอมไม่เท่ากัน แต่ความสำคัญจะอยู่ที่การจัดการ ที่ผ่านมา ทั้งครู และนักเรียนสามารถแข่งขันสู้เขาได้ การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนที่นี้ใน 2-3 ปีที่ ผ่านมาเราพัฒนาครูไปมาก ครูสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆมาใช้ตามแนวของ หลักสูตรได้ระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่เราเผชิญอยู่ก็คือระบบสนับสนุนจากภายนอกมีน้อย โดยเฉพาะ ได้รับงบประมาณน้อยตามหลักเกณฑ์ที่ยึดจำนวนนักเรียนในการจัดสรรงบประมาณ ในที่ม งานครูที่นี้เรียนจบปริญญาสาขาบริหารมาถึง 5 คน จึงคุยกันรู้เรื่องได้เร็ว มองภาพรวมได้ดี พวกเราจะคุยกันเป็นประจำ แม้กระทั่งในโต๊ะอาหารกลางวันก็ทานอาหารร่วมกัน ผมว่า คณะครูที่นี้สู้งาน ส่วนนักเรียนเราได้เห็นความกล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออก...”

การดูแลนักเรียนมีจุดเน้นนอกเหนือจากงานวิชาการแล้ว คือการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่น ความสะอาด ความมีระเบียบวินัย และอื่นๆ ผู้ปกครองไว้วางใจโรงเรียนมาก ครูที่นี่เป็นคนท้องถิ่นและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมี 4 คน ผู้บริหารได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จไว้ตอนหนึ่งว่า

“...ตัวส่งผลถึงความสำเร็จที่สำคัญมาจาก ทั้งตัวผู้บริหาร และคณะครูจะต้องเป็นแบบอย่างของพฤติกรรม มีความรู้นโยบาย เป้าหมาย และหลักสูตร จะมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องจัดแหล่งเรียนรู้ที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน เรามีความคิดและพยายามทำ แต่ถ้าต้องลงทุนมากหรือเป็นวัตถุประสงค์ลำบาก การจัดหาเทคโนโลยีก็ยอมรับว่าจำเป็น แต่โรงเรียนไม่เคยได้รับงบประมาณในเรื่องนี้เลย เรามีอยู่ 4 เครื่องก็ด้วยการดิ้นรนจัดหาตัวเอง การร่วมมือกันจัดหาวัสดุสิ่งของนั้นโรงเรียนทำมานานแล้ว แต่ก็อยู่บนความจำกัดของชุมชน การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ดี และยอมรับว่ามีผลต่อการทำงานของโรงเรียน และเกี่ยวข้องกับทุกคน คณะครูที่นี่ขยัน ใฝ่รู้ และมีบางคนทำผลงานขอเลื่อนตำแหน่งได้ “

ครูผู้สอนเพศชายท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้เคยได้รับรางวัลเป็นครูดีเด่น ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของตนเองว่า ได้พยายามศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม และเห็นว่าคณะครูที่นี่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันแบบไม่เป็นทางการ มีลักษณะความสัมพันธ์แบบเครือญาติ รู้จักกันทั่วทั้งโรงเรียน รู้จักนักเรียนทุกคน มีการสอนนักเรียนแบบตัวต่อตัว มีการนำเอาตัวเลขจากการสอบวัดผลนักเรียนมาหารือกันเพื่อแก้ไข เชื่อว่าความสามัคคีและร่วมมือกันจะทำให้การศึกษาประสบผลสำเร็จ การมีระบบประกันคุณภาพทำให้ครูทุกคนยึดเป้าหมายคุณภาพเป็นหลักคิด ในทุกวันพุธจะเป็นวันแสดงออกถึงการเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนเช่น การแต่งกาย การประชุมทบทวนการทำงาน ผู้บริหารมักจะถามข่าวคราวครูเป็นประจำและคอยเสริมแรงให้ทุกคนทำงานเต็มความสามารถ บางครั้งจะมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันแต่ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายเชิงตัวเลขไว้ชัดเจน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศหญิง ทั้ง 2 คน ได้อธิบายวิธีการเรียนของตน และเพื่อนๆสรุปได้ว่า นักเรียนทุกคนรู้จักกัน รู้ว่าใครเก่งเรื่องใด ทุกคนรู้จักคุณครู และเห็นว่าครูคือบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้พวกตนเรียนรู้ได้ แต่ก็ยืนยันว่ามีแหล่งเรียนรู้อีกมากมายที่จะทดแทนครูได้ โดยเฉพาะบางกลุ่มสาระ มีการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนในช่วงชั้นเดียวกันเช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 เรียนร่วมกัน ในบางครั้งต้องเรียนกับเพื่อน เรียนกับพี่ หรือการทำงานเป็นกลุ่มแล้วต้องทำรายงาน ต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ งานจึงจะสำเร็จได้ แต่บางครั้งครูจะตั้งเป้าหมายไว้สูง ใฝ่งานมาก ให้การบ้านมาก อย่างนี้ก็ไม่ดี นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวถึงความสำเร็จทางการเรียนของตนว่า

“...การที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ดี เป็นเพราะตั้งใจเรียนเวลาอยู่ในชั้น เวลาที่มีข้อสงสัยก็จะถามคุณครู ครูสอนดี บางครั้งก็ให้ทำกิจกรรม ให้เล่นเกม ให้ไปทำงานกลุ่มที่ห้องสมุด อยากจะฝึกใช้คอมพิวเตอร์แต่โรงเรียนมีเครื่องน้อย อยากให้โรงเรียนมีอุปกรณ์ และห้องวิทยาศาสตร์ หรือห้องปฏิบัติการมากๆ เพื่อนักเรียนจะได้เรียนเก่ง เวลาอยู่ที่บ้าน ต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนที่จะมาโรงเรียน”

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ตามตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในโรงเรียนทั้ง 6 แห่งที่กล่าวมาแล้วนั้น จะพบว่า องค์ประกอบการดำเนินงาน และการบรรลุถึงประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ มีทั้งความสอดคล้อง ความแตกต่าง และความขัดแย้งในการรับรู้ปรากฏการณ์ สรุปได้ดังตารางที่ 51-52 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จากข้อมูลการศึกษาเชิงคุณภาพ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	ประสิทธิผล	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
1	พฤติกรรม การเรียนรู้ของ นักเรียน	<p>1. มีวิธีเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การอ่าน การค้นคว้า การเรียนรู้เป็นกลุ่ม มีโอกาสแสดงออก กล้าถาม กล้าแสดงออก แสวงหาทักษะการทำงาน โรงเรียนมีปัจจัยเอื้อต่อการเรียนรู้ แต่ปริมาณยังไม่เพียงพอ นักเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก</p> <p>2. นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ และความถนัด โดยมีโอกาสเลือกกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ แต่มีข้อจำกัดตามความสามารถของครู</p> <p>3. การเรียนอย่างมีความสุข นักเรียนมีความผูกพันกับโรงเรียน ครู และเพื่อน ๆ ได้รับสวัสดิการจากโรงเรียนในด้านสุขภาพ โภชนาการ และอื่นๆ</p>	<p>1. มีวิธีเรียนรู้หลากหลายมากขึ้น เช่น ทำกิจกรรมนอกห้องเรียน การอ่าน การค้นคว้า การทำงานกลุ่ม เพื่อนสอนเพื่อน การออกไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ภายนอก กล้าแสดงออกทางด้านการเรียนรู้ และทักษะต่างๆ สนใจเข้าแข่งขัน</p> <p>2. นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ และความถนัดน้อย ทรัพยากรมีจำกัด</p> <p>3. รักและเคารพครูสูง และต้องการทำกิจกรรมที่โรงเรียนกับเพื่อน ๆ</p>	<p>1. คล้ายสถานศึกษาขนาดกลาง แต่มีข้อจำกัดทางเลือกวิธีการเรียนรู้น้อยกว่า</p> <p>2. นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ และความถนัดน้อย ทรัพยากรมีจำกัด</p> <p>3. คล้ายสถานศึกษาขนาดกลาง</p>

ตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ จากข้อมูลการศึกษาเชิงคุณภาพ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

ที่	ประสิทธิผล	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
		<p>4. โดยภาพรวมนักเรียนมีระเบียบวินัยดี แต่บางกลุ่มมีปัญหาด้านระเบียบวินัย พื้นฐานครอบครัวต่างกัน โรงเรียนเข้มงวดระเบียบวินัย</p> <p>5. นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักประเมินจุดเด่น จุดด้อยของตนในด้านความรู้ และคุณลักษณะ</p> <p>6. ความใฝ่รู้ นักเรียนทำตามที่ครูสอน และหรือสั่งงาน ได้รับการกระตุ้นเรื่องการอ่าน และเรียนรู้ด้วยตนเอง สนใจเทคโนโลยี</p>	<p>4. นักเรียนมีระเบียบวินัยดี ยินดีปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน กรรมการนักเรียนมีบทบาทร่วมกับครูในการรักษาระเบียบวินัย</p> <p>5. นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้คล้ายกับในโรงเรียนขนาดใหญ่</p> <p>6. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนน้อย ชอบทำกิจกรรม และสนใจเทคโนโลยี</p>	<p>4. นักเรียนมีระเบียบวินัยดี ได้รับการกำกับดูแลจากครูได้ทั่วถึง</p> <p>5. นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้คล้ายกับในโรงเรียนขนาดใหญ่</p> <p>6. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนน้อย ส่วนใหญ่จะเรียนรู้แบบพึ่งพาครูผู้สอน และมุ่งปฏิบัติตามคำสั่ง</p>
2	ผลการเรียนรู้	<p>1. วิชาภาษาไทย เน้นกิจกรรมส่งเสริมภาษาไทย แต่ผลการสอบต่ำ</p> <p>2. วิชาภาษาอังกฤษ ผลการเรียนรู้ต่ำ ขาดการฝึกทักษะ</p> <p>3. วิชาคณิตศาสตร์ ผลการเรียนรู้ต่ำ ส่วนใหญ่ไม่ชอบเรียน</p> <p>4. วิชาวิทยาศาสตร์ ผลการเรียนรู้ต่ำ</p>	ผลการเรียนทั้ง 4 รายวิชา มีลักษณะเช่นเดียวกับสถานศึกษาขนาดใหญ่	ผลการเรียนทั้ง 4 รายวิชา มีลักษณะเช่นเดียวกับสถานศึกษาขนาดใหญ่
3	ความพึงพอใจในงานของครู	ผู้บริหารมีการกระจายงานและความรับผิดชอบลงไปตามสายงาน ครูพอใจในงานที่ทำ แต่เห็นว่างานเพิ่มมากขึ้น อายุงานมาก แต่แรงจูงใจในความก้าวหน้าน้อย	คณะครูมีความผูกพันกันแบบพี่น้อง ร่วมมือช่วยเหลือกันทั้งในเรื่องส่วนตัว และกิจการของโรงเรียน เป็นคนในท้องถิ่น มีความสุขอยู่กับงาน และเด็ก สนใจทำผลงานทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้า	ความพึงพอใจในงานของครู มีลักษณะเช่นเดียวกับในสถานศึกษาขนาดกลาง

จากตารางที่ 51 พบว่า ประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็น พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ และความพึงพอใจในงานของครูเป็นปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกขนาด กล่าวคือ นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น กล้าแสดงออก สนใจการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมร่วมกับคนอื่น ระบุถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเองได้ และมีความสุขกับการไปโรงเรียนมากขึ้น ส่วนครูผู้สอนยังพึงพอใจกับงานที่ทำอยู่และมีการ ทำงานในลักษณะเป็นกลุ่ม ครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูง และทำงานร่วมกันฉันพี่น้องมากกว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาองค์ประกอบทาง การบริหารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ที่	องค์ประกอบ	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
1	การสร้าง การรับรู้และ ยอมรับ นโยบาย	<p>1. มีการส่งผ่านนโยบายการ ปฏิรูปการเรียนรู้มาถึงโรงเรียน หลายวิธีได้แก่ ส่งหนังสือ ราชการ การประชุมผู้บริหาร การเผยแพร่เอกสาร การตรวจเยี่ยมของผู้บังคับ บัญชา โรงเรียนที่มีโครงการ พิเศษมักจะได้รับข่าวสาร เชิงนโยบายมากกว่า</p> <p>2. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น ผู้สื่อสารนโยบายไปถึงครู นักเรียน และกรรมการสถาน ศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการ ประชุม</p> <p>3. คณะครูรับรู้ เข้าใจ และ ยอมรับนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้</p> <p>4. ยอมรับว่ามีความสำคัญและ ส่งผลต่อความสำเร็จในการ ดำเนินงานงาน ทำให้ต้องมีการคิด และร่วมทำงานใน คณะครู</p>	<p>1. มีการส่งผ่านนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้มาถึง โรงเรียนด้วยวิธีการเช่น เดียวกับสถานศึกษาขนาด ใหญ่</p> <p>2. ผู้บริหารเป็นผู้สื่อสาร นโยบายไปถึงครู นักเรียน และกรรมการสถานศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการแบบ กึ่งพิธีการ</p> <p>3. คณะครูรับรู้ เข้าใจ และ ยอมรับนโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้</p> <p>4. ยอมรับว่ามีความสำคัญ และส่งผลต่อความสำเร็จใน การปฏิรูปการเรียนรู้</p>	<p>1. มีการส่งผ่าน นโยบายการปฏิรูป การเรียนรู้มาถึง โรงเรียนด้วยวิธีการ เช่นเดียวกับสถาน ศึกษาขนาดใหญ่</p> <p>2. ผู้บริหารเป็นผู้สื่ อสารนโยบายไปถึงครู นักเรียน และ กรรมการสถานศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการ แบบไม่เป็นพิธีการ</p> <p>3. คณะครูรับรู้ เข้าใจ และยอมรับนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้</p> <p>4. ยอมรับนโยบาย และเข้าใจได้ดี เพราะมี การพูดคุยกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะการจัดการ เรียนการสอนแนวใหม่</p>

ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาองค์ประกอบทาง
การบริหารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
2.	การจัด ทรัพยากร การเรียนรู้	<p>1. มีการจัดห้องปฏิบัติการหลายประเภท ใช้ประโยชน์เต็มที่ แต่ยังไม่เพียงพอ</p> <p>2. มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นห้องสมุด ห้องกลุ่มสาระ และอื่นๆ ภายในโรงเรียนมาก</p> <p>3. ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเมืองได้สะดวก</p> <p>4. จัดงบประมาณให้ครูจัดหาวัสดุการสอน</p> <p>5. มั่นใจว่าการมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เพียงพอ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ตามแนวนโยบาย</p>	<p>1. มีห้องปฏิบัติการ แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในสภาพเก่า คุณภาพต่ำ มักมีปัญหาการซ่อมบำรุง</p> <p>2. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีน้อย</p> <p>3. ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นได้ดี</p> <p>4. คณะครูรับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ และแสวงหางบประมาณจากภายนอก</p> <p>5. เรียกร้องขอการสนับสนุน เพราะเชื่อว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด</p>	<p>1. ขาดแคลนห้องปฏิบัติการ และอุปกรณ์</p> <p>2. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีจำกัด ไม่หลากหลาย</p> <p>3. ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาชีพได้ดี</p> <p>4. ผู้บริหารและคณะครูรับรู้ และร่วมกันจัดสรรงบประมาณ</p> <p>5. ให้ความสำคัญกับงบประมาณ ใช้ให้คุ้มค่า</p>
3	การกำหนด มาตรฐาน การปฏิบัติงาน	<p>1. การกำหนดมาตรฐานเพื่อการปฏิบัติ มีน้อย และยังไม่เป็นระบบ</p> <p>2. มีการกำหนดมาตรฐานการสอน โดยใช้ข้อสอบกลางของโรงเรียน</p> <p>3. มีความพยายามกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการ เพราะต้องการยกระดับคุณภาพผู้เรียน</p>	<p>1. ไม่พบว่ามีข้อกำหนดมาตรฐานงาน</p> <p>2. ยึดมาตรฐานการประกันคุณภาพเป็นหลัก และการสอบระดับประเทศ</p> <p>3. มีความพยายามกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการ เพราะต้องการยกระดับคุณภาพผู้เรียน</p>	<p>1. ไม่พบว่ามีข้อกำหนดมาตรฐานงาน</p> <p>2. ยึดมาตรฐานการประกันคุณภาพเป็นหลัก และการสอบระดับประเทศ</p> <p>3. มีความพยายามกำหนดเกณฑ์การพัฒนารายปี</p>

ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาองค์ประกอบทาง
การบริหารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
4	การจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 2. มีการจัดงบประมาณค่าวัสดุรายหัวให้ครูผู้สอน 3. มีห้องโสตทัศนศึกษาเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4. มีการใช้ห้องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน 5. ครูสนใจทำวิจัยในชั้นเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 2. มีการจัดงบประมาณค่าวัสดุรายหัวให้ครูผู้สอน 3. มีห้องโสตทัศนศึกษาแต่ไม่สมบูรณ์ 4. มีการใช้ห้องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนน้อย 5. ครูสนใจทำวิจัยในชั้นเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดหาสื่อและอุปกรณ์ท้องถิ่น 2. มีการจัดงบประมาณค่าวัสดุรายหัวให้ครูผู้สอน 3. ไม่มีห้องโสตทัศนศึกษา 4. ยังไม่มีการใช้ห้องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน 5. ครูสนใจทำวิจัยในชั้นเรียน
5	การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูจำนวนมากมีการพัฒนาวิชาชีพด้วยการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง 2. ผู้บริหาร และคณะครูทำงานเป็นทีมได้ 3. ครูมีอิสระในการตัดสินใจตามหน้าที่ 4. การปรับตัวเป็นไปแบบยืดหยุ่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูพยายามพัฒนาตนเองและเรียกร่องการฝึกอบรม 2. ครูทำผลงานวิชาการ 3. ทั้งครูและผู้บริหารรู้สึกมีอิสระที่จะคิดเรื่องงาน 4. มีการติดตามข่าวสาร และแลกเปลี่ยนความรู้กัน 	มีลักษณะคล้ายคลึงกับสถานศึกษาขนาดกลาง
6.	การประกันคุณภาพภายใน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินตนเองได้ทั้งในระดับบุคคล และโรงเรียน 2. นำเอามาตรฐานมาเป็นหลักในการพัฒนา 3. ทุกคนเข้าใจกระบวนการ 4. มีการจัดระบบและกลไกการดำเนินงาน 5. นำผลการประเมินมาใช้พัฒนางาน และกระตือรือร้น 	มีลักษณะคล้ายกับสถานศึกษาขนาดใหญ่	มีลักษณะคล้ายกับสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาองค์ประกอบทาง
การบริหารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
7	การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารมีวิทัศน์ และค่านิยมการเปลี่ยนแปลงสู่ความสำเร็จ 2. ผู้บริหารกระตุน และจูงใจครู 3. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างทางวิชาการ 4. ส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการขึ้นในคณะครู 	มีลักษณะคล้ายกับสถานศึกษาขนาดใหญ่	มีลักษณะคล้ายกับสถานศึกษาขนาดใหญ่
8	การปรับวัฒนธรรมองค์การ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อการเปลี่ยนแปลง และมีบางส่วนต่อต้าน 2. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงแบบสร้างสรรค์ 3. ให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงาน 4. มุ่งคุณภาพเด็ก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีการพูดคุย สนทนา เรื่องการปฏิรูปการศึกษา มาก 2. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง 3. มีความสัมพันธ์กับแบบไม่เป็นทางการสูง 4. มุ่งพัฒนาเด็ก 	มีลักษณะคล้ายกับสถานศึกษาขนาดกลาง
9	การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือได้มาก โดยเฉพาะการระดมทุน 2. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนได้จำกัด 3. ร่วมมือกับชุมชน และองค์การชุมชน 4. คณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการของโรงเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือมาก ทั้งการระดมทุน และแรงงาน 2. ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนได้ง่าย 3. ร่วมมือกับชุมชน และองค์การชุมชน 4. คณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการของโรงเรียน 	มีลักษณะคล้ายสถานศึกษาขนาดกลาง และคณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการของโรงเรียนสูง

ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาองค์ประกอบทาง
การบริหารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดเล็ก
10	การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูในทางวิชาการ 2. ครูยังมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้สูง ยังยึดตนเองเป็นหลัก 3. ครูเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ 4. กรรมการนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายในโรงเรียนร่วมกับครูได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูในหลายมิติ 2. ครูยังมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้สูง ยังยึดตนเองเป็นหลัก 3. ครูเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ 4. กรรมการนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายในโรงเรียน ร่วมกับครูได้หลายชนิด 	มีลักษณะคล้ายสถานศึกษาขนาดกลาง

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นตัวเสริมการศึกษาในแต่ละประเด็น และกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 3) เพื่อตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) ในรูปแบบการผสมอย่างเป็นตัวหลักและตัวรอง (dominant-less dominant designs) และในลักษณะที่มีการศึกษาไปพร้อมกัน (parallel) เพื่อตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์การวิจัยเดียวกัน โดยให้การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวหลัก และการศึกษาพหุกรณีศึกษา (multi-case studied) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง โดยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาพหุกรณีศึกษาจะนำไปอธิบายเสริมข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ในกรณีการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ได้มีการออกแบบ (design) เกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของข้อมูลในการวิจัย การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความ ดังนี้คือ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้ประชากรการวิจัยคือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 แห่ง ซึ่งคิดเป็นจำนวน 10 เท่าของเส้นพารามิเตอร์ที่มีการประมาณค่า ตามวิธีของแฮร์ (Hair, 1998) การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน โดยให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีจำนวนเท่ากันคือกลุ่มละ 100 แห่ง และในสถานศึกษาแต่ละแห่งได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลได้ดีกว่าบุคคลอื่นในเรื่องที่ทำวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิดคือ 1) แบบบันทึกคะแนน ใช้สำหรับบันทึกคะแนนผลการสอบปลายปี

(National Test) ประจำปีการศึกษา 2546 ซึ่งจัดสอบโดยกระทรวงศึกษาธิการ มี 4 รายวิชา คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และ 3) แบบสอบถาม ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีส่งไป-กลับทางไปรษณีย์ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรง (validity) โดยความเห็นร่วมของผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบค่าความเที่ยงภายใน (internal consistency) ของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9835 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติตามลำดับขั้นตอนคือ การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบ การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของตัวแปร การใช้โปรแกรม SPSS/FW เพื่อศึกษาระดับค่าเฉลี่ย การกระจาย และการแจกแจงของแต่ละองค์ประกอบ การวิเคราะห์เพื่อศึกษาความแตกต่างของการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติระหว่างสถานศึกษาขนาดต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อศึกษาตัวพยากรณ์ความมีประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารในตัวเองกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.30)

สำหรับการศึกษาพหุกรณี (multi-case studies) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาอธิบายเสริมประกอบผลการศึกษาคือความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม เพื่อให้การตอบคำถามการวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดสถานศึกษาเป้าหมายเพื่อเป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 โรง เป็นสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 2 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง และขนาดใหญ่ 2 แห่ง โดยสถานศึกษาแต่ละขนาด ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้วิธีการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบลึก (single-indepth interview) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 2-3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructure interview) และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยแถบบันทึกเสียง หลังจากนั้นได้มีการถอดเทปแล้ววิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดทำการบรรยายสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทาง และจะได้นำเสนอผลการศึกษาระดับปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพไปพร้อมๆ กันในแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

ก่อนการนำเสนอผลการศึกษาระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เนื่องจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบทางการบริหารและองค์ประกอบประสิทธิผลในการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงขอเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันก่อนดังนี้ คือ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 2 องค์ประกอบ พบว่า มีค่าสถิติที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่า ไคส์-สแควร์ (χ^2) ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เข้าใกล้ 1 และมีค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ ซึ่งเป็นค่าที่น้อยมาก (เข้าใกล้ 0) นั้นแสดงว่าแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความตรงเชิงโครงสร้างสูง

1.1 ผลการศึกษาระดับการพัฒนาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 9 องค์ประกอบ โดยเรียงตามลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ คือ การใช้ภาวะผู้นำ และการจูงใจ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายใน การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย การจัดทรัพยากรขององค์การ และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ส่วนองค์ประกอบการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งองค์ประกอบพฤติกรรมการเรียนรู้ และองค์ประกอบความพึงพอใจในงานของครู โดยมีข้อสังเกตว่าการกระจายของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบมีขนาดใกล้เคียงกันคืออยู่ในช่วง .51-.63 และในทำนองเดียวกันค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนคิดเป็นร้อยละใกล้เคียงกันคืออยู่ระหว่าง 13.08 - 18.31 ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และจากผลการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารใน 10 องค์ประกอบ และระดับการพัฒนาประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณี พบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งจากจำนวน 6 แห่ง มีการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบทางการบริหารที่งานวิจัยนี้ได้ศึกษา โดยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในวิธีการสร้างการรับรู้และการยอมรับนโยบาย การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานที่ยังไม่เป็นระบบชัดเจน การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพที่อยู่ในขั้นการก่อตัวขึ้น การประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการได้พร้อมๆ กันในรอบแรก การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจของผู้บริหารมากขึ้น การปรับวัฒนธรรมองค์การที่เน้นคุณภาพ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องมีมากขึ้น และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีความพยายามผลักดันให้เป็นจริง ส่วนองค์ประกอบทางการบริหารที่ดำเนินการได้ค่อนข้างต่างกันไปตามขนาด และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัตินั้น สถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้บริหารมีความมั่นใจว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง คณะครูทำงานหนักและพึงพอใจในงานในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่พึงพอใจต่อคะแนนผลการสอบของนักเรียน โดยยอมรับว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้บริหารในสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก และขนาดกลางเห็นว่า โรงเรียนของตนสามารถพัฒนาและแข่งขันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับความมีประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4 ตัวแบบ โดยตัวแบบที่ 1, 3 และ 4 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนตัวแบบที่ 2 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ร้อยละ 50.60 โดยมีองค์ประกอบ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = 1.124 + .208\text{CUL} + .206\text{STU} + .152\text{INT} + .138\text{RES}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .231z\text{CUL} + .223z\text{STU} + .185z\text{INT} + .170z\text{RES}$$

ตัวแบบที่ 2 ผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ในส่วนที่เป็นผลการเรียนรู้ได้เพียงร้อยละ 3.5 โดยไม่พบว่ามียังองค์ประกอบใดที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตัวแบบที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 63.60 โดยมีองค์ประกอบการบริหารจัดการ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = .445 + .222\text{CUL} + .225\text{STU} + .189\text{PRO} + .162\text{INT} + .099\text{RES}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .220z\text{CUL} + .217z\text{STU} + .188z\text{PRO} + .175z\text{INT} + .109z\text{RES}$$

ตัวแบบที่ 4 ความมีประสิทธิผลโดยรวม

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวมได้ร้อยละ 10.80 โดยมีองค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = -2.426 + .320\text{RES} + .302\text{STU}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .202z\text{RES} + .168z\text{STU}$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณีพบว่า ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ในสถานศึกษาทุกขนาดที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา ต่างยอมรับว่าองค์ประกอบทางการบริหารทุกองค์ประกอบล้วนมีผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อจำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย และได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้สอนว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด อีกทั้งยอมรับว่าการได้รับความร่วมมือจากชุมชนในรูปแบบต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือทุกสถานศึกษาต่างเห็นว่าการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณน้อยตามจำนวนรายหัวนักเรียนนั้น ทำให้โรงเรียนพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนได้ยาก

3. ผลการตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีผลการตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4 ตัวแบบ โดยแต่ละตัวแบบมีผลการวิจัยที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ชั้นความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) และเส้นกราฟในคิวพล็อต มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .64 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ร้อยละ 64

ตัวแบบที่ 2 ความพึงใจในงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ชั้นความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = 0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) เส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง บ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .75 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 75

ตัวแบบที่ 3 ผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบผลการเรียนรู้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ระดับชั้นของความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎี กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความ

กลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .07 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในผลการเรียนรู้ได้ร้อยละ 7

ตัวแบบที่ 4 ความมีประสิทธิภาพโดยรวม

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบประสิทธิภาพโดยรวมมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ชั้นความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่ายอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .16 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้ร้อยละ 16

4. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 4 ตัวแบบ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้คือ การปรับวัฒนธรรมขององค์การ รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .84, .69, และ .63 ตามลำดับ ส่วนการสร้างการเรียนรู้และยอมรับนโยบาย มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลทางอ้อม จากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการสร้างการเรียนรู้และยอมรับนโยบาย ที่ส่งผ่านการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ ผ่านไปยังการปรับวัฒนธรรมองค์กร ไปยังพฤติกรรมการเรียนรู้

อิทธิพลรวม ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ รองลงมา คือการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .65, .48, และ .43 ตามลำดับ ส่วนการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีค่าอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .12)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณีพบว่า นักเรียนมีวิธีการเรียนรู้มากขึ้น เช่น ได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้รับการกระตุ้นให้รักการอ่าน ได้แสดงออกและกล้าแสดงออกมากขึ้น ได้รับการฝึกให้มีระเบียบวินัย และสามารถประเมินตนเองได้ พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากครูผู้สอนมีวิธีสอนใหม่ๆ สนุกกับการเรียนเป็นกลุ่มกับเพื่อน และการมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากขึ้น

ตัวแบบที่ 2 ผลการเรียนรู้

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อผลการเรียนรู้ คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมาคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .77, .21, และ .16 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบผลการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ที่ส่งผ่านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนอิทธิพลของการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพที่ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์การ มายังผลการเรียนรู้ด้วย

อิทธิพลรวม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลการเรียนรู้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .19, .18, และ .15 ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ มีค่าอิทธิพลรวมต่อผลเรียนรู้ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .00) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมในทางลบต่อผลการเรียนรู้ (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.69, -.30, -.03 และ -.01 ตามลำดับ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณี พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา มีโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพในกลุ่มวิชาหลักที่เคยได้รับผลการประเมินต่ำ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไทย และกิจกรรมการแสดงผลงานในวันสำคัญที่สอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนที่เรียนเก่งมักจะให้คำตอบว่า ตนเองตั้งเรียนในสิ่งที่ครูสอน อ่านหนังสือด้วยตัวเองได้ ทำการบ้านให้เสร็จ มีการเรียกร้องให้มีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ ห้องภาษา และห้องสาระการเรียนรู้อื่นๆ นักเรียนบางส่วนสามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้ดี

ตัวแบบที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความพึงพอใจในงานของครูคือ การประกันคุณภาพภายใน รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .55, .46, และ .43 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .05)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในงานของครูได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย ที่ส่งผ่านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนอิทธิพลของการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ ที่ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์การ มายังความพึงพอใจในงานของครูด้วย

อิทธิพลรวม ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความพึงพอใจในงานของครู คือ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .63, .53, และ .42 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมต่อความพึงพอใจในงานของครูต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .03)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณีพบว่า ครูทุกคนได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ชัดเจนตามคำสั่งของผู้บริหารสถานศึกษา รู้สึกว่าตนทำงานหนักแต่ทำด้วยความภาคภูมิใจ มีความผูกพันกับชุมชน โดยเฉพาะครูโรงเรียนในชนบทสามารถเข้าถึงผู้ปกครองนักเรียนได้ดี โดยภาพรวมครูกำลังทำงานภายใต้ความขาดแคลนทรัพยากร ขาดแหล่งค้นคว้าทางวิชาการเพื่อพัฒนาการสอนและการสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้าของตน ความรู้สึกพึงพอใจในงานของครูจะเป็นผลมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การทำงานร่วมกับเพื่อนครูด้วยกันแบบกัลยาณมิตร และความต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

ตัวแบบที่ 4 ประสิทธิผลโดยรวม

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมาคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .86, .33, และ .21 ตามลำดับ ส่วนการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย ที่ส่งผ่านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนอิทธิพลที่ส่งผ่านการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และการปรับวัฒนธรรมองค์การมายังประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติด้วย

อิทธิพลรวม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมี 2 องค์ประกอบคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .28,

.28, และ .17 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .02)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณี พบว่า โดยภาพรวมในสถานศึกษาหนึ่ง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นศูนย์กลางของความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สิ่งที่ปรากฏค่อนข้างชัดคือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ ความชัดเจนในนโยบาย สามารถสื่อสารนโยบายไปยังผู้เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี พยายามจัดให้มีทรัพยากรการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานในทางวิชาการ จัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาสู่นักเรียน มีการพัฒนาวิชาชีพสามารถประเมินสถานศึกษาของตนได้ ผู้บริหารมีการใช้วิธีการจูงใจครู มีการปรับวัฒนธรรมการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สร้างความร่วมมือในสถานศึกษาและชุมชน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ตัวแบบประสิทธิผลการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้จึงมีลักษณะสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. ระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา

จากผลการวิจัยที่พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารอยู่ในระดับมาก 9 องค์ประกอบ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 องค์ประกอบ ส่วนประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 องค์ประกอบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ (2545) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้แล้วพบว่าระดับการพัฒนาในปัจจุบันทางการบริหารและในปัจจุบันความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sanrattana & Parkay (2003) ในฐานะเป็นผู้อำนวยการวิจัย (organizer) ของทีมวิจัย 7 ทีม ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนประถมศึกษา 3 ขนาด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด และในวิทยาลัยอาชีวศึกษา แล้วพบว่ามีระดับการพัฒนาในปัจจุบันทางการบริหารและในปัจจุบันความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก ในโรงเรียนทุกประเภทและทุกขนาดดังกล่าวข้างต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด สร้อยน้ำ (2547) ซึ่งศึกษาพัฒนาตัวแบบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วพบว่า ระดับการพัฒนาในปัจจุบันทางการบริหารและในปัจจุบันความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่ามีความ

สอดคล้องกับผลงานการประเมินของกลุ่มงานประเมิน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่สรุปไว้ว่า มีการปฏิรูปการเรียนรู้ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับมาก และนักเรียนได้รับผลจากการปฏิรูปในระดับมากด้วย มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นไปได้อีกระดับหนึ่ง จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการนำเอานโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมา มีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งในทุกองค์ประกอบที่ศึกษา และมีลักษณะเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม (holistic approach) และเป็นไปตามทศนะของวิธีการเชิงระบบ (system approach) ที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตในระบบ และทศนะของ เลขา ปิยอัจฉริยะ (2545) และทีมนักวิจัยอาวุโสจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) ที่กล่าวถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการปฏิรูปทั้งโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สำหรับประเด็นที่เป็นข้อสังเกตและเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา ในสถานศึกษาทั้ง 6 แห่งก็ได้พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งได้มีความพยายามที่จะดำเนินการในทุกองค์ประกอบที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาในครั้งนี้ และในขณะเดียวกันก็จะพบว่าองค์ประกอบใดที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการใช้งบประมาณจำนวนมากก็จะเป็นปัญหาสำหรับสถานศึกษาอยู่เช่น การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นองค์ประกอบที่ผูกพันอยู่กับการใช้งบประมาณ ทำให้ค่าระดับการพัฒนาในองค์ประกอบนี้อยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษาที่ดำเนินการเรื่องนี้ได้ดีจะอาศัยความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาเปรียบเทียบที่พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกันทั้งในองค์ประกอบทางการบริหารและในองค์ประกอบด้านประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ สารัตนะและอัญชลี สารัตนะ (2544) ผลการวิจัยของ Sanrattana & Parkay (2003) และผลการวิจัยของ สมคิด สร้อยน้ำ (2547) ดังกล่าวข้างต้น ที่พบว่า มีเพียงบางองค์ประกอบหรือบางปัจจัยเท่านั้นที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ส่วนใหญ่แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง "สถานการณ์ปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : บทบาทและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย" โดยเลขา ปิยอัจฉริยะ (2545) และคณะ ซึ่งได้กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง สามารถรวมพลังปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานเป็นทีม มีความก้าวหน้าปรากฏชัดเจน ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนตามแนวนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ได้มาก มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น มีการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและ

ใกล้ชิดชุมชน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ในตัวเมืองจะมีแบบแผนคล้ายคลึงกันและมีปริมาณกิจกรรมการปฏิรูปโรงเรียนมาก การวิจัยเรื่องนี้ได้ยืนยันว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน อายุของบุคลากร ขนาด และที่ตั้งโรงเรียนมิใช่อุปสรรค การได้รับโอกาส การมีขวัญกำลังใจ การสนับสนุนทางวิชาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นแรงเสริมที่โรงเรียนต้องการมาก ข้อค้นพบในลักษณะเดียวกันที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาแบบพหุกรณีในโรงเรียน 6 แห่ง ก็ได้รับการยืนยันจากผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางว่า ขนาดของโรงเรียนจะไม่ใช่อุปสรรคสำคัญ โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางสามารถจัดการศึกษา และแข่งขันในทางคุณภาพกับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้

2. ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยในตัวแบบพฤติกรรมกรเรียนรู้พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นพฤติกรรมกรเรียนรู้ร้อยละ 50.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย องค์ประกอบ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรกรเรียนรู้ นั้น สอดคล้องกับสาระสำคัญที่เป็นจุดเน้นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวคือการจัดการศึกษาที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ตามที่กำหนดไว้ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา ถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดกรเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำได้ ทำเป็น ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาทุกสถานที่ ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบ ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรเกี่ยวกับชุมชน สังคม และท้องถิ่น สำหรับนิยามของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น คือ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งกรเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดและแนวปฏิบัติดังกล่าวจึงเป็นองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนองค์ประกอบกรปรับวัฒนธรรมองค์การนั้น หากพิจารณาในแง่วัฒนธรรมองค์การทางการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า องค์การทางการศึกษาไทยยังมีวัฒนธรรมองค์การทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ผสมกันอยู่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การทางการศึกษาไทยในระยะที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมองค์การแบบราชการ หรือแบบเน้นสายการบังคับบัญชา (hierarchy culture) อยู่ในระดับสูง แต่เมื่อลักษณะขององค์การมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นองค์การเชิงวิชาชีพสูงมากขึ้น

มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับล่างสูงขึ้น และบุคลากรก็ได้รับคาดหวังว่าจะได้รับการพัฒนาในเชิงวิชาชีพสูงขึ้น ดังนั้นวัฒนธรรมองค์การสมัยใหม่ซึ่งยึดถือค่านิยมหลักในเรื่องความมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม การริเริ่มสร้างสรรค์ และการมุ่งความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นด้วย สอดคล้องกับสุนทร อมรวิวัฒน์ (2545) ผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้วิเคราะห์เงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ พบว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น บุคลากรทั้งโรงเรียนควรมีอิสระจากการถูกรวบงำโดยทฤษฎีและการถูกผูกมัดกับขั้นตอนที่เคร่งครัดจนเกินไป ในภาพรวมโรงเรียนส่วนใหญ่ของโครงการเกิดความตระหนักและตื่นตัว ได้พัฒนาตนเองโดยเกิดรูปแบบกระบวนการกลายมิตินิเทศจากนักวิจัยในพื้นที่ และเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนที่สนับสนุนด้านวิชาการ และส่งเสริมกำลังใจให้แกกัน

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และจากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีเปิดเผยต่อสาธารณชน ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้งทุก 5 ปี ในทางปฏิบัติได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแล้ว 1 รอบปีการศึกษา ผู้วิจัยได้พบว่าบุคลากรในสถานศึกษาทุกแห่งที่ได้เข้าไปศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการประกันคุณภาพภายในทำให้คณะครูและผู้บริหารมีการทำงานแบบเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดระบบการทำงาน มีการศึกษาข้อมูล การบันทึก และการตัดสินใจประเมินคุณภาพงานร่วมกัน ทุกคนได้ทราบผลงานจากการประเมินตนเอง และสามารถนำไปเป็นเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนได้อย่างตรงประเด็น อีกทั้งในระยะต่อมาเมื่อมีการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอกเกิดขึ้นก็ยิ่งเป็นการกระตุ้นให้การบริหารงานวิชาการ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายการพัฒนานักเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น มีการยึดเอามาตรฐานการประเมิน และตัวบ่งชี้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ให้มีการระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลเท่าเทียมกันระหว่างรัฐและเอกชน และผลงานวิจัยของ

ทิตินา แชมมณี และคณะ (2544) ที่ได้ใช้วิธีการศึกษาแบบพหุกรณีกับโรงเรียนจำนวน 11 แห่ง ได้พบว่าองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วยการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นแรงผลักดันที่สำคัญอย่างหนึ่งให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกันที่ รุ่งเรือง สุขารมย์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ได้พบว่าปัจจัยความพร้อมของทรัพยากรเป็นปัจจัยที่จำเป็นมากปัจจัยหนึ่ง

ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในการบริหารเพื่อควมมีประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น

จากผลการวิจัยในตัวแบบผลการเรียนรู้ที่พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นผลการเรียนรู้ได้เพียงร้อยละ 3.5 และพบว่าไม่มีองค์ประกอบใดส่งผลอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าคะแนนจากการสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 6 ที่นำมาศึกษาครั้งนี้เป็นคะแนนจากนักเรียนกลุ่มที่มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรเก่า แต่การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบอื่นๆเป็นกระบวนการวิจัยภายใต้บริบทของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการวิจัยที่ไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่างได้โดยตรง และอีกประการหนึ่งคือ ผลการทดสอบระดับชาติในปีการศึกษา 2546 ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะการกระจายของคะแนนต่ำ กล่าวคือค่าเฉลี่ยผลการสอบของแต่ละโรงเรียนอยู่ระดับต่ำ กระจายอยู่ในช่วงแคบๆ

จากผลการวิจัยในตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูที่พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นความพึงพอใจในงานได้ร้อยละ 63.60 โดยมีองค์ประกอบการพัฒนาธรรมองค์การที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยในตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ กล่าวคือมีองค์ประกอบที่เป็นตัวส่งผลเป็นชุดเดียวกัน 4 องค์ประกอบได้แก่ การพัฒนาธรรมองค์การ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีลักษณะที่ใช้อภิปรายร่วมกันได้ดังที่กล่าวแล้ว ส่วนองค์ประกอบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจซึ่งเป็นองค์ประกอบร่วมในตัวแบบความพึงพอใจในงานอีกองค์ประกอบหนึ่งนั้น งานวิจัยที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลส่วนใหญ่จะกล่าวถึงองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำอยู่เสมอตั้งเช่น นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545), กล้าทองขาว (2534), ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และคณะ (2538) รวมทั้งการสรุปงานวิจัยจาก

ต่างประเทศโดย ทองใบ สุดชาติ (2536) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้งสิ้น

จากผลการวิจัยในตัวแบบประสิทธิผลโดยรวมที่พบว่า องค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้ร้อยละ 10.80 โดยมีองค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นองค์ประกอบชุดที่อยู่ร่วมกับทุกตัวแบบ

มีข้อสังเกตว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 4 ตัวแบบที่กล่าวแล้วนั้น มีเพียงตัวแบบผลการเรียนรู้เท่านั้นที่ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย กล่าวคือ ยังไม่พบว่ามียุทธศาสตร์ใดที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนตัวแบบอีก 3 ตัวแบบคือตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู และตัวแบบประสิทธิผลโดยรวมนั้น มียุทธศาสตร์ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผลร่วมกันใน 3 ตัวแบบ ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนองค์ประกอบการประกันคุณภาพภายใน และการปรับวัฒนธรรมองค์การ เป็นองค์ประกอบร่วมใน 2 ตัวแบบ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบเหล่านั้นมีความสำคัญ เมื่อผู้บริหารจำเป็นต้องยึดหลักการบริหารแบบมีจุดเน้น อันเนื่องจากการมีข้อจำกัดในทรัพยากรทางการบริหาร ก็ควรมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้

3. ผลการตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ร้อยละ 64

ตัวแบบที่ 2 ผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบผลการเรียนรู้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ร้อยละ 7

ตัวแบบที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 75

ตัวแบบที่ 4 ความมีประสิทธิผลโดยรวม

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในความมีประสิทธิผลโดยรวมได้ร้อยละ 16

จากผลการวิจัยทั้ง 4 ตัวแบบ จะแสดงให้เห็นว่า ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู เป็นตัวแบบที่เหมาะสมที่สุด เพราะมีค่าความแปรปรวนที่อธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้สูงสุด รองลงไปคือตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบประสิทธิผลโดยรวม และตัวแบบผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตามลำดับ อีกทั้งได้พบว่าหากตัดตัวแบบผลการเรียนรู้ ออกจากองค์ประกอบในประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติก็จะทำให้ตัวแบบตัวใหม่มีค่าความแปรปรวนที่อธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยในตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และอิทธิพลรวม ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ดังนั้น ในการบริหารเพื่อความสำเร็จด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆ ในองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบเหล่านั้นอีกด้วย

จากผลการวิจัยในตัวแบบผลการเรียนรู้ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญได้แก่การได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และอิทธิพลรวม ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น ในการบริหาร เพื่อความสำเร็จด้านผลการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆ ในองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบเหล่านั้นอีกด้วย

จากผลการวิจัยในตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการประกันคุณภาพภายใน การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญได้แก่การได้รับอิทธิพลจากการสร้างการรับรู้ และยอมรับนโยบาย และอิทธิพลรวม ได้แก่ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ดังนั้น ในการบริหารเพื่อความสำเร็จด้านความ

พึงพอใจในงานของครูนี้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆในองค์ประกอบดังที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบ เหล่านี้ด้วย

จากผลการวิจัยในตัวแบบประสิทธิผลโดยรวมที่พบว่า จากผลการวิจัยในตัวแบบประสิทธิผลโดยรวม ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการจัดทรัพยากร การเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และอิทธิพลรวม ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน ดังนั้น ในการบริหาร เพื่อความมีประสิทธิภาพโดยรวม ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆในองค์ประกอบดังที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบเหล่านี้ด้วย

ข้อสังเกตจากการที่องค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้ง 4 ตัวแบบนั้นจะพบว่า มีองค์ประกอบร่วมที่เป็นทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวม ทั้ง 3 ตัวแบบคือตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงาน และตัวแบบรวม เป็นเช่นเดียวกันได้แก่การได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบการพัฒนาเป็นวิชาชีพ ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสภาพจริงในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาใน 6 แห่ง ที่มีสิ่งบ่งชี้ว่า ทุกสถานศึกษามีความพยายามที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน แม้ว่าจะมีการพัฒนาไม่ได้มากพอกับความต้องการผู้เรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายนอกนั้น ได้เป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงมากเรื่องหนึ่งว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนกระตือรือร้น และมีการปรับตัวในการปฏิบัติงาน มีความจำเป็นต้องทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานทุกคน มีการพูดคุยกันในงานวิชาการ และการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวม ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

1.1.2 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน และองค์ประกอบที่เป็นอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้จะมีลักษณะการได้รับอิทธิพลตรง และอิทธิพลอ้อม คล้ายคลึงกับตัวแบบประสิทธิผลรวม

1.1.3 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในด้านผลการเรียนรู้ ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

1.1.4 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในด้านความพึงพอใจในงานของครู ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงได้แก่ การประกันคุณภาพภายใน การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย

1.2 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในภาวะที่มีข้อจำกัด ควรพิจารณาจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การประกันคุณภาพภายใน การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ อธิบายความแปรปรวนในตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวมได้เพียงร้อยละ 16 ดังนั้นการพัฒนาตัวแบบครั้งต่อไปจึงควรศึกษาองค์ประกอบอื่นๆจากทฤษฎี รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ และองค์ประกอบทางการบริหารที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้นำมาพัฒนาเป็นตัวแบบที่สามารถอธิบายประสิทธิผลได้สูงขึ้น

2.2 ตัวแปรในองค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นตัวแปรที่วัดจากการรับรู้ของผู้บริหาร ตัวแปรนี้อาจวัดได้โดยวิธีตรงจากนักเรียนและหรือครูผู้สอน และอาจใช้การเปรียบเทียบผลการวัดโดยวิธีตรง กับการวัดโดยอ้อม ว่าผลการวัดทั้ง 2 วิธีสอดคล้องกันหรือไม่ และตัวแบบที่ได้จากการวัดโดยตรงจะอธิบายประสิทธิผลของตัวแบบได้ดีเพียงใด

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ โดยเฉพาะในประชากรสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ เช่นในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประเภทเดียวกัน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันมากกว่าการศึกษาในครั้งนี้

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงลึก เช่น การใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้สูง หรือการวิจัยกรณีศึกษา (case study) เพื่อค้นหาองค์ประกอบทางการบริหารอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ตัวแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด

2.5 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาตัวแบบผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ กับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

บรรณานุกรม

- กมล สูดประเสริฐ, & สุนทร สุนันท์ชัย. (2541). วิสัยทัศน์ทางการศึกษา ทิศทางที่ไทย
ต้องทบทวน. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กล้า ทองขาว. (2534). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบาย
สาธารณะไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กลุ่มงานประเมิน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการประเมิน
ผลการปฏิรูปการเรียนรู้. นนทบุรี : โรงพิมพ์เจริญผล.
- จิรพรรณ ปุณเกษม. (2542). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ใน
การกำหนดนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษาการร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เขาว์ อินเีย. (2544). การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
การวิเคราะห์ อธิพอล การใช้โปรแกรมลิสเรลวิเคราะห์อธิพอล. รายงานการศึกษา
อิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดพิงษ์. (2540). การวิเคราะห์และกำหนดนโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและ
การประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ถวิล เกื้อกมลวงค์. (2530). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ทองใบ สูดขารี. (2536). การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสหวิทยาลัย
อีสานใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การพัฒนา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทัศนีย์ บุญเต็ม. (2539). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 : การวิเคราะห์เส้นทางตามโมเดลลิสเรลที่มี
ตัวแปรแฝง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี และคณะ. (2544). คู่มือการจัดทำและดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนา
เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ.
กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการประกัน. กรุงเทพฯ : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.
- บัณฑิต แทนพิทักษ์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- ประเวศ วะสี. (2544). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช. (เอกสารของคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ).
- _____. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา. ใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการประชุมเรื่องวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล, & สุภาพ ฉัตรภรณ์. (2545). การออกแบบการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญณี แนนธ และคณะ. (ม.ป.ป.). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2539-2542. (ม.ป.ท.:ม.ป.พ.).
- ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. (2545). กระบวนทัศน์ใหม่แห่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : การศึกษา.
- ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์. (2540). การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- รุ่งเรือง สุขภิรมณ์. (2543). การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2545). รายงานการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ สถานภาพ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- วรรณิ แกมเกต. (2536). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือก สถานศึกษาสำหรับบุตรของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในภาคกลาง : การวิเคราะห์เส้นทาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัย การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วเรช จันทรศร. (2530). การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า. ใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (บรรณาธิการ). หนังสือการวิจัยเชิงนโยบาย : รูปลักษณ์ ของการกำหนดอนาคต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย ดนัยตโมนุก, & ไกร เกษทัน. (2543). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตาม แนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2543). วิสัยทัศน์การศึกษา. นนทบุรี : SR. Printing Limited Partnership.
- วัลญา วิศาลาภรณ์. (2531). การวิจัยทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2536). การพัฒนานโยบายทางการศึกษา กรณีศึกษาระบบราชการ : กลไกการนำนโยบายไปปฏิบัติ. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- _____. (2543 ก). กระบวนการนโยบายทางการศึกษา จากการเมืองสู่ระบบราชการ : ปัญหา อุปสรรคและแนวทางพัฒนา. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2543 ข). การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2543 ค). แผนยุทธศาสตร์องค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2544). บทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย : จากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อความเข้าใจในปรากฏการณ์. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2545 ก). การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และ บทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2545 ข). โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2545 ค). วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.
- _____. (2546). การบริหารการศึกษา : นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี.

- _____, & อัญชลี สารรัตน์. (2545). ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์การ
แห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศรีสมร พุ่มสะอาด. (2530). การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษาดุขฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สเตคลิน, จอนร์น. อี. (2530). Policy Research : nature and approaches. ใน สมหวัง
พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). การวิจัยเชิงนโยบาย : รูปลักษณะใหม่ของการกำหนด
อนาคต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อังรงค์ธัญวงศ์. (2540). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และ
กระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สมยศ นาวิการ. (2538). การบริหาร. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2542). พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎี และการประยุกต์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาโรจน์ แผงยัง. (2536). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี
การศึกษาของนักฝึกอบรมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลิปพนนท์ เกตุทัต. (2545). จากอดีตและปัจจุบัน สู่อนาคตการปฏิรูปการศึกษาไทย : สู่สังคม
แห่งปัญญาและการเรียนรู้. ใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. เอกสาร
การประชุมสัมมนา 5 ทศวรรษ สกศ. กัรับการพัฒนการศึกษาไทย วันที่ 16
กุมภาพันธ์ 2545 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุชาติ การสมบัติ. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบในโมเดล
กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน : การวิเคราะห์และ
สังเคราะห์รายงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545). การใช้สถิติในการวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล.
กรุงเทพฯ : เฟื่องฟ้า พรินติ้ง.
- สุนทร เทียนงาม. (2539). โมเดลสมรรถภาพการวิจัย : การวิเคราะห์ด้วยลิสเรล.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนาท ชมะณะรงค์. (2543). นโยบายสาธารณะ และหลักพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ
การเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุปรียา ไช้มุกข์. (2540). การวิเคราะห์เส้นทางของรูปแบบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา : การเปรียบเทียบการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมลิสเรลและโปรแกรมเอมอส. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช. (เอกสารของคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ).
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2544 ก). รายงานการวิจัย การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน).
- _____. (2544 ข). รายงานการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ : การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโรงเรียน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- _____. (2545 ก). แผนการศึกษาแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2545 ข). รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติเรื่อง สถานภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำราญ มีแจ่ม. (2544). การใช้สถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : นิชินแอตเวอร์ไทซ์กรุ๊ป.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อ่ำรุ่ง จันทวานิช. (2544). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช. (เอกสารของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ).
- _____, และคณะ. (2544). โรงเรียนสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. (เอกสารอัดสำเนาเผยแพร่ประกอบการประชุม).
- Best, J.W., & Kahn, J.V. (1993). *Research in Education*. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Caldwell, B.J., & Spinks, J.M. (1998). *The Self-Managing School*. London : Taylor & Francis.
- Cheng, Y.C. (1996). The theory and characteristics of school-based management. *International journal of education management*, 7(6), 6-17.

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). **Research Methods in Education**. New York : Routledge Falmer.
- _____. (1994). **Research Methods in Education**. 4th ed. New York : Routledge.
- Cuban, L. (1998). How school change reforms : redefining reform success and Failure. **Teachers College Record**, 99(3) : 453-477.
- Dimmock, C. & Walker, A. (Eds). (2000). **Future School Administration: Western and Asian Perspectives**. Hong Kong: The Chinese University Press.
- First, P.F. (1992). **Educational Policy for School Administrators**. Boston : Allyn and Bacon.
- Guskey, T.R. & Sparks. (2000). **Evaluating Professional Development**. Thousand Oaks : Corwin Press.
- Guthrie, J.W. & Reed, R.J. (1991). **Educational Administrative and Policy: Effective Leadership for American Education**. 2nd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Hair, J.E. Jr., Anderson, R.E., Tatham, R.L., & Black, W.C. (1998). **Multivariate Data Analysis**. 5th ed. Boston : Prentice-Hall.
- Homson, E.M. (1990). **Educational Administration and Organizational Behavior**. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Howell, J. P., & Costley, D.L. (2001). **Understanding Behaviors for Effective Leadership**. Upper Saddle River : Prentice-Hall.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). **Educational Administration : Theory, Research, and Practice**. 6th ed. New York : McGraw Hill.
- Joreskog, K.G. & Sorbom, D. (1996). **PRELIS™2 : User's Reference Guide**. Lincolnwood : Scientific Software International.
- Kinkada, D.A. (1996). Factors that Affect a School-Based Management Team's Ability to Make and Implement Teaching and Learning Decisions. Doctoral Dissertation, Graduate School, Harvard University.
- Lowe, B.W. (1992). The Power of Paradigms : Reconceptualising Educational Policy and Management. **Educational Administration Quarterly**, 28(4), 504-528.
- Lunenburg, F.C. & Ornstein, A.C. (2000). **Educational Administration: Concepts and Practice**. 3rd ed. Belmont: Wadsworth.
- McMillan, J.H. (1996). **Educational Research : fundamentals for the Consumer**. 2nd ed. New York : Harper Collins Publishes.

- McNergney, R.F., & Herbert, J.M. (2001). **Foundations of Education : The Challenge of Professional Practice**. 3rd ed. Boston : Allyn & Bacon.
- Oakes, J. (1986). **Educational Indicators : A Guide for Policy Makes**. New Brunswick : Center for Policy Research in Education, Rytages University.
- Owens, R.G. (2001). **Organizational Behavior in Education: Instructional Leadership and School Reform**. 7th ed. Boston: Allyn & Bacon.
- Parkay, F.W. & Hall, G.E. (1992). **Becoming a Principal: The Challenges of Beginning Leadership**. Boston : Allyn & Bacon.
- Schermerhorn, J.R. (1994). **Management for Productivity**. New York : Willey.
- Sergiovanni, T.J. et al. (1980). **Educational Governance and Administration**. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.
- _____, et al. (1999). **Educational Governance and Administration**. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Stoner, J.A.F. & Freeman, R.E. (1992). **Management**. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2001). **Using Multivariate Statistics**. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). **Mix Methodology : Combing Qualitative and Quantitative Approaches**. London : Sage.
- Toit, M. & Toit, S. (1996). **Interactive LISREL : User's Guide**. Lincolnwood : Scientific Software International.
- Ubben, G.C., Hughes, L.W., and Norris, C.J. (2001). **The Principal: Creative Leadership for Effective Schools**. 4th ed. Boston: Allyn & Bacon.
- Wiersma, W. (1995). **Research Method in Education : An Introduction**. 6th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Yin Cheong Cheng. (1996). **School Effectiveness and School-based Management : A Mechanism for Development**. Washington, D.C. : The Falmer Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ศาสตราจารย์ นพ. กระแส ชนะวงศ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ ประธานสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ อิศรปรีดา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร ประธานโปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชัย เชื้อสาธุน รองศาสตราจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
7. นายทองสุข รวยสูงเนิน หัวหน้ากลุ่มนิเทศติดตามและประเมิน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุรินทร์ เขต 1
8. นายขันติ ปราบภูรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสรออ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 1
9. นายอดิเรก บุญคง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านระกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน
2. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ และโรงเรียน
ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร
ตอนที่ 3 เป็นการถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
3. ในกรณีการตอบแบบให้ค่าเป็นตัวเลข จะกำหนดความหมายของค่าตัวเลขที่ท่านจะเลือกตอบแต่ละข้อ เป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีกิจกรรมการดำเนินการ / ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ระดับ 4 หมายถึง มีกิจกรรมการดำเนินการ / ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ “มาก”

ระดับ 3 หมายถึง มีกิจกรรมการดำเนินการ / ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

ระดับ 2 หมายถึง มีกิจกรรมการดำเนินการ / ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ “น้อย”

ระดับ 1 หมายถึง มีกิจกรรมการดำเนินการ / ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด”

การตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อโครงการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริง หรือตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนของท่านในรอบปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน หากท่านได้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้จนครบถ้วนแล้ว ขอความกรุณาพับใส่ซองจดหมายที่ได้จัดเตรียมมาพร้อมนี้ แล้วส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ ภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2546 และหลังจากงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะได้จัดส่งสรุปผลการวิจัยมายังท่านอีกครั้งหนึ่ง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ว่าที่ร้อยตรี สวัสดิ์ โพธิวัฒน์
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ และโรงเรียน

กรุณาตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ซึ่งเป็นตัวเลือกของการตอบในแต่ละข้อ

1. ผู้ตอบเป็น

() ชาย () หญิง

2. ที่ตั้งโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ปัจจุบัน อยู่ในจังหวัด

() อุดรธานี () หนองคาย

() ชัยภูมิ () ร้อยเอ็ด

() บุรีรัมย์ () อุบลราชธานี

3. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่าน ในปีการศึกษา 2546

() ไม่เกิน 120 คน

() 121 - 300 คน

() 301 - 600 คน

() 601 - 900 คน

() มากกว่า 900 คน

4. โรงเรียนของท่านจัดการศึกษาระดับใด

() ประถมศึกษาอย่างเดียว

() ก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา

() ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

() ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

() อื่น ๆ (ระบุ).....

5. โรงเรียนของท่านได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการประเภทใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() โรงเรียนในฝัน

() โรงเรียนในโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรใหม่

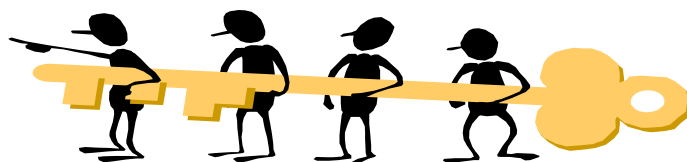
() โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

() โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

() อื่น ๆ (ระบุ).....

นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง แนวทาง หรือกรอบการดำเนินการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งแนวนโยบายทางการบริหารจากสายงานบังคับบัญชา ซึ่งครอบคลุมถึงหลักการจัดการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดกว้างเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และการสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ของการเรียนการสอนที่ยึดเอาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

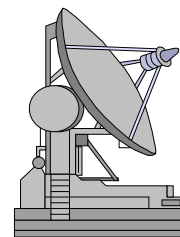
ตอนที่ 2 การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร

โปรดพิจารณาว่ากิจกรรมการดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารแต่ละข้อต่อไปนี้ มีการดำเนินการในโรงเรียนของท่านมากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือ ของแต่ละข้อ ตามสภาพที่เป็นจริงหรือความรู้สึกที่เป็นจริงมากที่สุด

การดำเนินการเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหาร	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1. ผู้บริหารรับนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายจากต้นสังกัด					
2. มีการสื่อสารนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและจากต้นสังกัดไปสู่คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอยู่เสมอ					
3. คณะกรรมการโรงเรียนได้กำหนดนโยบายเชิงปฏิบัติว่าด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนไว้ในลำดับสำคัญเพื่อดำเนินงานให้บรรลุผล					
4. มีการวิเคราะห์และแปลงนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ					
5. มีการสื่อสารแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนไปสู่คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอยู่เสมอ					
6. มีการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อปรับแผนปฏิบัติงานการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ					
7. มีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ทั้งในระดับทีมงานนโยบายและระดับทีมงานผู้ปฏิบัติ					
8. โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ในลำดับสำคัญ					
9. คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม					
10. โรงเรียนได้จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเพียงพอ					

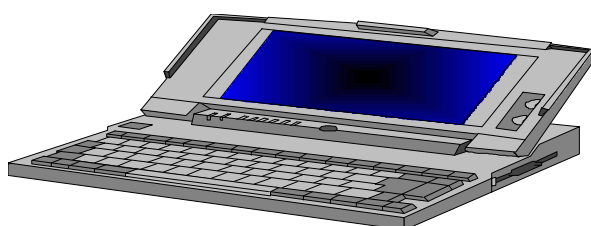
การดำเนินการเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหาร	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
11. โรงเรียนสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกให้คณะครูและนักเรียน สามารถใช้จัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม					
12. โรงเรียนได้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
13. โรงเรียนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในลักษณะที่เป็นองค์ความรู้ และตัวบุคคล มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน					
14. ผู้บริหาร และคณะครูมีการระดมจัดหาทรัพยากร และความช่วยเหลือจากชุมชน					
15. มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน					
16. โรงเรียนได้ใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งด้านการเรียนรู้ และการสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบครบวงจร					
17. โรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานการเรียนรู้ในทุกระดับของภารกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ					
18. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูพัฒนามาตรฐานการทำงานของตนขึ้นมา ไม่มุ่งเน้นแต่จะเป็นผู้ปฏิบัติตามหรือรอรับแต่คำสั่ง					
19. ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม					
20. โรงเรียนได้สื่อสารมาตรฐานการปฏิบัติงานไปยังผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน					
21. โรงเรียนได้นำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเพียงพอ					
22. ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะในการเลือกสรร การใช้ และการผลิตเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการปฏิรูปการเรียนรู้					
23. ครูสามารถพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคนิคการสอนเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ที่เหมาะสม					

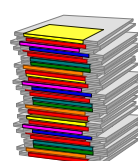
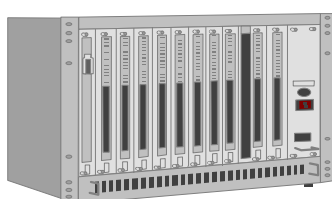
การดำเนินการเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหาร	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
24. มีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และเป็นไปอย่างทั่วทั้งโรงเรียน					
25. มีการกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติเพื่อให้การใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด					
26. มีการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง ไม่มีการเก็บไว้อย่างเป็นเครื่องประดับหรือไวโซว์					
27. มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเพื่อริเริ่มและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับคณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง					
28. มีการกระตุ้นให้คณะครูใช้หลักการบริหารตนเอง เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในการกำหนดจุดมุ่งหมาย การปฏิบัติ และการประเมินผลงาน					
29. มีระบบส่งเสริมคณะครูให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้มีศักยภาพที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					
30. มีการยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมาตรฐานทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในระดับตัวบุคคลและระดับโรงเรียน					
31. มีการนำหลักการทางวิชาชีพมาประยุกต์ใช้ในการบริหารเพื่อควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างเหมาะสม					
32. มีการเสริมสร้างให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความตื่นตัว มีการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลง มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ ทั้งในระดับตัวบุคคลและในระดับโรงเรียน					
33. คณะครู และบุคลากรทุกฝ่าย สามารถทำงานเป็นที่รวมพลังเพื่อพัฒนา งานของโรงเรียนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ					
34. โรงเรียนได้เน้นการนำเอามาตรฐานการประกันคุณภาพภายในไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมุ่งมั่นและจริงจัง					
35. โรงเรียนจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					
36. โรงเรียนได้พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ					

การดำเนินการเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหาร	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
37. โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานและกลไกการประกันคุณภาพภายในเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอ					
38. โรงเรียนจัดให้มีการประเมินตนเองตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ โดยให้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และสิ่งคุกคาม เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ					
39. โรงเรียนได้นำผลจากการประเมินตนเองไปใช้เพื่อการปรับปรุงแก้ไขอย่างเห็นผลปรากฏที่ชัดเจน โดยเฉพาะในการปฏิรูปการเรียนรู้					
40. บุคลากรทุกคนยอมรับว่า งานประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งเดียวกับงานประจำที่ต้องปฏิบัติในการเรียนการสอน					
41. ผู้บริหารโรงเรียนมีค่านิยมในการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง และมีความคาดหวังในความสำเร็จของโรงเรียนในระดับสูง					
42. ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ และแสดงออกถึงความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
43. ผู้บริหารได้กระตุ้น จูงใจคณะครู และผู้เกี่ยวข้องให้มีการพัฒนาเพื่อยกระดับประสิทธิผลการเรียนการสอนอยู่เสมอ					
44. ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการที่เป็นแบบอย่างให้คณะครูได้เห็นอย่างเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับ					
45. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละประเภท สามารถเป็นที่ปรึกษาของคณะครูได้					
46. ผู้บริหารได้เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้หรือความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างเห็นได้ชัดเจน					
47. ผู้บริหารได้กระตุ้นและพัฒนาให้คณะครูเกิด “ภาวะผู้นำทางวิชาการ” อย่างแพร่หลาย					
48. โรงเรียนได้กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจการปฏิรูปการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม เป็นที่รับรู้และมีการปฏิบัติตามอย่างแพร่หลาย					

การดำเนินการเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหาร	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
49. มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การเพื่อความเป็นเลิศในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นเป้าหมาย					
50. ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้องแสดงบทบาททั้งเป็นผู้พัฒนา ผู้ธำรงรักษา และปรับเปลี่ยนหรือ สร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้					
51. ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้อง มีการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของโรงเรียน และกระตุ้นให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมใหม่ที่จะส่งผลสำเร็จต่อการปฏิรูปการเรียนรู้					
52. ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้องมีระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร					
53. ผู้บริหาร คณะครู และผู้เกี่ยวข้อง มีการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมการทำงานที่เน้นพิธีกรรมไปสู่การเน้นการบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนานักเรียน					
54. สิ่งที่ประพอดิปฏิบัติกันโรงเรียนแห่งนี้ได้รับการกล่าวอ้างถึงในทางที่ดีอยู่เสมอจากโรงเรียนอื่น หน่วยงานอื่น หรือจากชุมชน และผู้ปกครอง					
55. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งร่วมคิด ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล					
56. ผู้นำชุมชน ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้					
57. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนคณะครูทุกคนให้ทำงานร่วมกันแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน					
58. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูแสดงบทบาทเป็นผู้ริเริ่ม สนับสนุน เสนอ จุดหมายการทำงานให้ข้อเสนอแนะวิธีทำงาน และข้อคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา					
59. มีการระดมทรัพยากรบุคคลจากชุมชนและแหล่งต่าง ๆ เพื่อร่วมมือปฏิรูปการเรียนรู้ให้บรรลุผล					
60. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้					
61. โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาที่เน้นคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน					

การดำเนินการเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหาร	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
62. โรงเรียนได้จัดหลักสูตร และแผนการเรียนรู้ที่ยืดเอาความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก					
63. ผู้บริหารได้ใช้กระบวนการทางการบริหารที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ					
64. คณะครูผู้สอนได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับนักเรียน เป็นแบบ กัลยาณมิตร					
65. คณะครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพ					
66. คณะครูตระหนักว่า การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และเชื่อว่า นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้					
67. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้หลักการประเมินผลตามสภาพ จริง ไม่มุ่งเน้นเพียงการสอบวัดความรู้ของนักเรียน					

(กรุณาตอบตอนที่ 3 ต่อ ในหน้าถัดไป)

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

โปรดพิจารณาว่ารายการประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในแต่ละข้อต่อไปนี้ มีผลการดำเนินการในโรงเรียนของท่านอยู่ในระดับใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือของแต่ละข้อ ตามสภาพที่เป็นจริงหรือความรู้สึกที่เป็นจริงมากที่สุด

รายการประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	ผลการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนรู้วิธีเรียนรู้ในวิชาที่เรียนได้อย่างหลากหลาย					
2. นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม					
3. นักเรียนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงออก					
4. นักเรียนเรียนรู้จากกลุ่ม หรือการทำงานร่วมกันเป็นทีม ตามหลักการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย					
5. นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยในการเรียนรู้ และรับผิดชอบในการทำงาน					
6. นักเรียนปรับตัวเข้าสู่วิธีการเรียนรู้แบบใหม่ที่เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริงได้					
7. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และใฝ่รู้เป็นนิจ					
8. นักเรียนมีความมุ่งมั่น อุทิศเวลา และรับผิดชอบต่อหน้าที่					
9. นักเรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีความสุข					
10. นักเรียนมีความสุขในการมาโรงเรียน มีความรู้สึกผูกพัน และรับผิดชอบงานที่ต้องปฏิบัติที่โรงเรียน					
11. ครูมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้					

รายการประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ	ผลการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
12. ครูมีความพึงพอใจต่อการจัดโครงสร้างองค์การ กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนรู้					
13. ครูมีความพึงพอใจต่อการได้เป็นส่วนหนึ่งของทีมงานเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้					
14. ครูมีความพึงพอใจในความสามารถ และความเชื่อมั่นในตนเอง ในการดำเนินงานเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้					
15. ครูมีความพึงพอใจต่อการได้รับการยอมรับ ความเป็นที่รู้จัก และความมีเกียรติยศในการทำหน้าที่ปฏิรูปการเรียนรู้					
16. ครูมีความพึงพอใจในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการดำเนินงาน เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ					
17. ครูมีความพึงพอใจที่สามารถแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถแสดงออกถึงความสามารถของตน					
18. ครูมีความพึงพอใจในการที่เป็นส่วนหนึ่งของทีมงานที่ทำให้การดำเนินงาน เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ					

เมื่อตอบเสร็จแล้ว ขอความกรุณาพับใส่ซองจดหมายที่ได้จัดเตรียมมาพร้อมนี้แล้ว
และส่งกลับทางไปรษณีย์

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบบันทึกคะแนนคะแนนผลการสอบระดับประเทศ ชั้น ป. 6

ปีการศึกษา 2547

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิภาพน่านโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	รหัส	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
27					
...					
300					

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

	V16	V17	V18	V19	V20	V21	V22	V23	V24	V25	V26	V27	V28	V29	V30
V16	1														
V17	.690**	1													
V18	.497**	.483**	1												
V19	.553**	.574**	.503**	1											
V20	.596**	.564**	.540**	.657**	1										
V21	.425**	.425**	.382**	.432**	.573**	1									
V22	.453**	.436**	.470**	.459**	.397**	.675**	1								
V23	.496**	.520**	.385**	.529**	.396**	.558**	.715**	1							
V24	.392**	.402**	.324**	.424**	.491**	.405**	.478**	.563**	1						
V25	.391**	.437**	.376**	.366**	.457**	.415**	.472**	.510**	.536**	1					
V26	.370**	.412**	.379**	.387**	.460**	.470**	.440**	.437**	.397**	.547**	1				
V27	.386**	.357**	.480**	.398**	.367**	.346**	.382**	.346**	.300**	.355**	.513**	1			
V28	.444**	.438**	.463**	.404**	.449**	.388**	.474**	.427**	.356**	.438**	.466**	.660**	1		
V29	.438**	.466**	.487**	.450**	.479**	.385**	.482**	.502**	.389**	.477**	.431**	.535**	.649**	1	
V30	.370**	.417**	.498**	.396**	.452**	.358**	.457**	.406**	.307**	.378**	.413**	.339**	.555**	.605**	1
V31	.465**	.445**	.405**	.392**	.438**	.361**	.381**	.466**	.303**	.396**	.417**	.526**	.519**	.561**	.618**
V32	.459**	.494**	.454**	.403**	.479**	.388**	.459**	.482**	.407**	.504**	.435**	.428**	.491**	.562**	.517**
V33	.413**	.426**	.395**	.345**	.424**	.425**	.473**	.445**	.340**	.428**	.447**	.447**	.331**	.512**	.556**
V34	.460**	.466**	.455**	.401**	.459**	.363**	.457**	.478**	.343**	.421**	.430**	.504**	.565**	.569**	.574**
V35	.503**	.485**	.467**	.419**	.526**	.405**	.450**	.525**	.423**	.462**	.493**	.493**	.516**	.375**	.511**
V36	.520**	.540**	.490**	.476**	.530**	.425**	.494**	.530**	.460**	.470**	.482**	.468**	.591**	.554**	.525**
V37	.502**	.498**	.449**	.420**	.516**	.409**	.489**	.491**	.413**	.447**	.343**	.378**	.417**	.503**	.438**
V38	.470**	.461**	.436**	.410**	.461**	.359**	.439**	.466**	.351**	.386**	.364**	.413**	.381**	.456**	.448**
V39	.612**	.587**	.459**	.498**	.574**	.423**	.456**	.521**	.367**	.358**	.351**	.405**	.427**	.466**	.440**
V40	.524**	.556**	.396**	.469**	.486**	.295**	.395**	.511**	.341**	.328**	.292**	.384**	.386**	.463**	.449**
V41	.345**	.328**	.369**	.259**	.328**	.253**	.285**	.268**	.122*	.256**	.329**	.450**	.491**	.410**	.472**
V42	.409**	.411**	.466**	.365**	.420**	.286**	.407**	.372**	.247**	.374**	.391**	.481**	.540**	.478**	.490**
V43	.450**	.442**	.500**	.386**	.482**	.305**	.400**	.378**	.274**	.355**	.354**	.432**	.521**	.522**	.410**
V44	.471**	.462**	.488**	.367**	.449**	.350**	.403**	.357**	.271**	.325**	.340**	.486**	.500**	.443**	.431**
V45	.458**	.447**	.383**	.357**	.390**	.312**	.384**	.371**	.339**	.344**	.334**	.457**	.476**	.441**	.447**
V46	.479**	.452**	.466**	.366**	.454**	.340**	.430**	.437**	.299**	.420**	.344**	.390**	.459**	.416**	.427**
V47	.432**	.440**	.487**	.376**	.457**	.342**	.416**	.389**	.284**	.385**	.350**	.397**	.450**	.466**	.388**
V48	.367**	.421**	.363**	.313**	.385**	.285**	.385**	.362**	.233**	.327**	.367**	.385**	.409**	.432**	.479**
V49	.460**	.450**	.470**	.432**	.499**	.435**	.455**	.478**	.356**	.467**	.417**	.419**	.502**	.350**	.508**
V50	.454**	.452**	.434**	.421**	.453**	.366**	.445**	.416**	.344**	.394**	.375**	.340**	.511**	.518**	.490**

Correlations

	V16	V17	V18	V19	V20	V21	V22	V23	V24	V25	V26	V27	V28	V29	V30
V31	.436**	.449**	.504**	.445**	.444**	.351**	.480**	.481**	.362**	.421**	.341**	.394**	.504**	.534**	.524**
V32	.475**	.486**	.436**	.473**	.498**	.341**	.446**	.489**	.382**	.433**	.401**	.397**	.471**	.543**	.455**
V33	.431**	.451**	.511**	.422**	.459**	.296**	.398**	.443**	.296**	.421**	.368**	.387**	.479**	.520**	.470**
V34	.426**	.389**	.433**	.314**	.349**	.253**	.348**	.397**	.279**	.387**	.295**	.321**	.397**	.430**	.419**
V35	.435**	.406**	.331**	.489**	.512**	.337**	.437**	.418**	.318**	.333**	.353**	.290**	.408**	.377**	.338**
V36	.389**	.377**	.391**	.462**	.504**	.306**	.368**	.388**	.281**	.311**	.284**	.267**	.369**	.397**	.336**
V37	.441**	.436**	.447**	.440**	.448**	.314**	.386**	.401**	.270**	.336**	.351**	.459**	.528**	.524**	.502**
V38	.398**	.409**	.425**	.364**	.382**	.232**	.302**	.326**	.153**	.319**	.278**	.433**	.447**	.493**	.455**
V39	.415**	.426**	.351**	.441**	.447**	.312**	.334**	.339**	.228**	.296**	.269**	.332**	.346**	.398**	.381**
V40	.397**	.444**	.359**	.449**	.522**	.376**	.425**	.452**	.379**	.355**	.290**	.239**	.345**	.409**	.387**
V41	.396**	.404**	.409**	.373**	.366**	.245**	.342**	.351**	.298**	.366**	.314**	.323**	.425**	.412**	.428**
V42	.472**	.493**	.405**	.464**	.459**	.344**	.435**	.459**	.402**	.391**	.296**	.354**	.499**	.460**	.413**
V43	.420**	.393**	.413**	.394**	.407**	.264**	.375**	.352**	.310**	.406**	.291**	.416**	.519**	.529**	.418**
V44	.400**	.403**	.341**	.293**	.382**	.192**	.323**	.356**	.249**	.361**	.293**	.389**	.433**	.433**	.465**
V45	.430**	.441**	.294**	.347**	.421**	.399**	.430**	.492**	.363**	.301**	.237**	.322**	.445**	.393**	.359**
V46	.381**	.382**	.330**	.338**	.380**	.326**	.354**	.422**	.298**	.405**	.293**	.361**	.445**	.409**	.488**
V47	.361**	.405**	.320**	.320**	.369**	.219**	.356**	.399**	.307**	.362**	.236**	.287**	.359**	.400**	.408**
Y1	.418**	.345**	.288**	.343**	.416**	.268**	.329**	.432**	.306**	.401**	.213**	.226**	.292**	.356**	.339**
Y2	.282**	.332**	.334**	.335**	.347**	.180**	.261**	.334**	.230**	.269**	.219**	.257**	.298**	.336**	.422**
Y3	.269**	.276**	.318**	.320**	.333**	.283**	.288**	.364**	.218**	.365**	.207**	.280**	.313**	.345**	.286**
Y4	.318**	.336**	.282**	.325**	.374**	.239**	.351**	.346**	.223**	.261**	.197**	.220**	.272**	.381**	.332**
Y5	.264**	.311**	.305**	.267**	.289**	.173**	.255**	.272**	.236**	.221**	.181**	.225**	.269**	.345**	.399**
Y6	.272**	.330**	.286**	.362**	.417**	.330**	.365**	.420**	.299**	.318**	.258**	.247**	.333**	.373**	.365**
Y7	.290**	.313**	.271**	.353**	.415**	.298**	.388**	.435**	.323**	.340**	.231**	.220**	.287**	.361**	.275**
Y8	.341**	.377**	.291**	.350**	.371**	.259**	.344**	.421**	.348**	.300**	.285**	.207**	.382**	.367**	.317**
Y9	.381**	.398**	.321**	.408**	.458**	.268**	.390**	.494**	.312**	.301**	.241**	.291**	.339**	.412**	.384**
Y10	.364**	.402**	.382**	.380**	.394**	.312**	.379**	.403**	.268**	.290**	.254**	.313**	.353**	.409**	.428**
Y11	.343**	.405**	.359**	.325**	.336**	.320**	.403**	.376**	.244**	.333**	.339**	.365**	.336**	.373**	.387**
Y12	.407**	.387**	.446**	.389**	.417**	.290**	.433**	.435**	.333**	.423**	.363**	.366**	.410**	.439**	.448**
Y13	.454**	.487**	.445**	.413**	.425**	.343**	.459**	.510**	.382**	.393**	.370**	.454**	.555**	.476**	.504**
Y14	.488**	.471**	.435**	.402**	.423**	.361**	.419**	.503**	.364**	.393**	.297**	.430**	.544**	.518**	.518**
Y15	.371**	.424**	.413**	.380**	.451**	.312**	.437**	.503**	.321**	.447**	.360**	.459**	.519**	.540**	.516**
Y16	.483**	.499**	.425**	.432**	.483**	.386**	.456**	.521**	.371**	.410**	.326**	.419**	.542**	.498**	.501**
Y17	.416**	.426**	.378**	.297**	.442**	.362**	.428**	.496**	.328**	.441**	.330**	.430**	.432**	.430**	.494**
Y18	.384**	.432**	.392**	.346**	.424**	.342**	.436**	.473**	.322**	.448**	.338**	.440**	.438**	.408**	.493**

	V31	V32	V33	V34	V35	V36	V37	V38	V39	V40	V41	V42	V43	V44	V45
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

	V31	V32	V33	V34	V35	V36	V37	V38	V39	V40	V41	V42	V43	V44	V45
V31	1														
V32	.600**	1													
V33	.551**	.591**	1												
V34	.531**	.659**	.645**	1											
V35	.549**	.645**	.532**	.739**	1										
V36	.482**	.585**	.556**	.685**	.661**	1									
V37	.465**	.555**	.436**	.591**	.576**	.605**	1								
V38	.444**	.484**	.396**	.577**	.571**	.595**	.750**	1							
V39	.489**	.500**	.474**	.549**	.538**	.642**	.704**	.729**	1						
V40	.444**	.450**	.452**	.548**	.483**	.568**	.561**	.582**	.672**	1					
V41	.487**	.485**	.517**	.582**	.498**	.442**	.434**	.461**	.439**	.444**	1				
V42	.531**	.528**	.492**	.598**	.497**	.481**	.493**	.511**	.509**	.435**	.733**	1			
V43	.442**	.471**	.449**	.556**	.541**	.487**	.507**	.486**	.481**	.409**	.626**	.750**	1		
V44	.536**	.484**	.444**	.542**	.516**	.485**	.516**	.525**	.522**	.420**	.619**	.757**	.770**	1	
V45	.507**	.480**	.472**	.585**	.512**	.453**	.505**	.518**	.516**	.422**	.620**	.740**	.719**	.793**	1
V46	.481**	.520**	.508**	.608**	.561**	.488**	.515**	.518**	.498**	.418**	.534**	.616**	.632**	.712**	.708**
V47	.472**	.550**	.434**	.558**	.519**	.528**	.516**	.500**	.544**	.421**	.527**	.618**	.626**	.693**	.682**
V48	.476**	.447**	.441**	.524**	.482**	.464**	.446**	.482**	.456**	.427**	.552**	.641**	.578**	.586**	.606**
V49	.520**	.531**	.504**	.590**	.528**	.522**	.551**	.513**	.507**	.498**	.494**	.538**	.529**	.557**	.548**
V50	.430**	.518**	.517**	.579**	.490**	.513**	.502**	.452**	.479**	.417**	.486**	.516**	.546**	.559**	.516**
V51	.518**	.539**	.499**	.592**	.523**	.518**	.517**	.491**	.502**	.485**	.510**	.595**	.525**	.538**	.569**
V52	.455**	.528**	.516**	.534**	.477**	.592**	.494**	.469**	.496**	.528**	.459**	.508**	.541**	.566**	.499**
V53	.559**	.582**	.496**	.553**	.506**	.561**	.490**	.489**	.495**	.472**	.480**	.578**	.560**	.535**	.564**
V54	.412**	.534**	.443**	.508**	.467**	.478**	.508**	.526**	.442**	.449**	.488**	.572**	.579**	.581**	.561**
V55	.363**	.413**	.350**	.401**	.420**	.426**	.435**	.473**	.474**	.439**	.355**	.452**	.463**	.485**	.454**
V56	.350**	.472**	.325**	.459**	.445**	.370**	.411**	.466**	.432**	.383**	.347**	.444**	.485**	.495**	.485**
V57	.470**	.470**	.525**	.521**	.470**	.499**	.487**	.478**	.461**	.448**	.531**	.558**	.535**	.501**	.529**
V58	.452**	.535**	.480**	.549**	.476**	.427**	.460**	.457**	.447**	.465**	.561**	.563**	.598**	.541**	.555**
V59	.394**	.486**	.365**	.477**	.448**	.391**	.461**	.482**	.458**	.404**	.418**	.485**	.516**	.479**	.542**
V60	.389**	.458**	.364**	.442**	.462**	.411**	.451**	.413**	.387**	.367**	.308**	.403**	.460**	.456**	.452**
V61	.455**	.470**	.364**	.483**	.422**	.441**	.440**	.389**	.393**	.394**	.424**	.528**	.574**	.508**	.590**
V62	.405**	.466**	.409**	.469**	.459**	.575**	.458**	.430**	.514**	.496**	.381**	.463**	.458**	.434**	.439**
V63	.429**	.494**	.380**	.511**	.494**	.554**	.513**	.482**	.450**	.419**	.551**	.602**	.649**	.589**	.564**
V64	.466**	.462**	.445**	.539**	.502**	.506**	.450**	.414**	.439**	.461**	.454**	.502**	.506**	.467**	.464**
V65	.383**	.410**	.389**	.473**	.449**	.505**	.379**	.396**	.426**	.478**	.366**	.410**	.432**	.416**	.461**
V66	.450**	.495**	.440**	.535**	.498**	.489**	.412**	.407**	.399**	.497**	.403**	.460**	.470**	.447**	.489**
V67	.358**	.467**	.397**	.521**	.472**	.500**	.444**	.437**	.476**	.444**	.398**	.442**	.442**	.469**	.455**

ประวัติผู้เขียน

นายสวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ เกิดเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2492 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ อำเภอ
ราชীไศล จังหวัดศรีสะเกษ เป็นบุตรนายเพ็ญ และนางเย็น โพธิ์วัฒน์ สมรสกับนางกัญญา
โพธิ์วัฒน์ มีธิดารวม 2 คนคือ นางสาวดลยกรณ์ โพธิ์วัฒน์ และนางสาวมูรธาภักดิ์ โพธิ์วัฒน์

ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีการศึกษบัณฑิต วิชาเอก
คณิตศาสตร์ จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก เมื่อปีการศึกษา 2512 และระดับปริญญาโท
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา
2523 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา รุ่นที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2543

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการครูสังกัดวิทยาลัยครูยะลา เมื่อ พ.ศ. 2517 ใน
ตำแหน่งอาจารย์ตรี และได้ย้ายมารับราชการที่วิทยาลัยครูสุรินทร์เมื่อปี พ.ศ. 2519 จนถึง
ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย เลขที่ 186/2 บ้านพักมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อ.เมือง
จ.สุรินทร์ 32000 E-mail : sawpot@yahoo.com